

มาตรการในการปรับบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

ศิรินทร์ทิพย์ ราชแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
พ.ศ. 2557

Measures in the Legislation Regarding the Home Stay Business

SIRINTIP RACHKEAW

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

2014

เลขทะเบียน.....	0231562
วันลงทะเบียน.....	- 8 ต.ค. 2557
เลขเรียกหนังสือ.....	346.065
	ศ 45624
	[2557]

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์   มาตรการในการปรับบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์
เสนอโดย   นางสาวศรินทร์ทิพย์ ราชแก้ว
สาขาวิชา   นิติศาสตร์
หมวดวิชา   กฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์   รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี)

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ รับรองแล้ว

.....รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์วัลย์ สัตยารักษ์วิทย์)

วันที่ ..... 7 ..... เดือน ..... พฤษภาคม ..... พ.ศ. 2557

หัวข้อวิทยานิพนธ์	มาตรการในการปรับบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์
ชื่อผู้เขียน	ศรินทร์ทิพย์ ราชแก้ว
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ คงสมบูรณ์
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2556

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ศึกษาถึงการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่ม ซึ่งเป็นการร่วมกลุ่มกันของเจ้าของบ้านซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มที่จัดตั้งโฮมสเตย์อย่างน้อย 3 หลังคาเรือน มีการบริหารจัดการ แบ่งสรรผลประโยชน์เพื่อส่วนรวมร่วมกัน ถือเป็นารวมกลุ่มของสมาชิกภายในชุมชน โดยการบริหารจัดการโดยชุมชน อาจจัดตั้งเป็นกลุ่ม ชมรมหรือสหกรณ์ ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มมีการร่วมกันทำกิจกรรม มีการประชุมร่วมกัน เพื่อแสดงความคิดเห็นต่างๆ

จากการศึกษาพบว่า การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่มมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากการประกอบธุรกิจสถานที่พักอื่น กล่าวคือ นอกจากผู้เข้าพักจะเข้าพักในบ้านหรือบริเวณบ้านของเจ้าของบ้านแล้ว ผู้เข้าพักยังได้เรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นจากการเข้าพักในโฮมสเตย์ด้วย การกำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจเพื่อคุ้มครองผู้เข้าพักโดยเฉพาะ จะสร้างภาระแก่ผู้ประกอบธุรกิจในด้านการเงินเพิ่มค่าใช้จ่ายและยังสร้างภาระแก่ผู้เข้าพักในด้านภาระการพิสูจน์ด้วย ในกรณีที่เกิดความเสียหายต่อชีวิต ร่างกายอนามัยหรือทรัพย์สินของผู้เข้าพัก บทบัญญัติเรื่องละเมิดอันเป็นบทบัญญัติทั่วไปในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์สามารถนำมาปรับใช้เพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ แต่อย่างไรก็ตามเป็นการสร้างภาระแก่ผู้ประกอบธุรกิจและผู้เข้าพัก อีกทั้งในส่วนการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ไม่ปรากฏกฎหมายใดที่เกี่ยวข้องโดยตรงและไม่ปรากฏหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงในการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ทำให้กิจการโฮมสเตย์ขาดการจัดการอย่างเป็นระบบ สถานที่พักและการบริการไม่ได้รับมาตรฐานก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เข้าพัก

ผลจากการศึกษาเสนอให้นำมาตรการประกันภัยแบบกลุ่มเข้ามาคุ้มครองผู้เข้าพักในเบื้องต้น หากเป็นความเสียหายต่อชีวิต ร่างกายอนามัย ซึ่งเป็นความเสียหายที่ผู้เข้าพักต้องได้รับการเยียวยาอย่างทันท่วงที โดยกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจมีหน้าที่ในการจัดหาประกันภัยความรับผิดชอบโดยร่วมกันของสมาชิกโฮมสเตย์แบบกลุ่ม และเป็นการลดภาระแก่ผู้ประกอบธุรกิจเนื่องจากการเป็นการประกันภัยแบบกลุ่ม ส่วนในกรณีหน่วยงานในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

เสนอให้ร่วมกันระหว่างกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อกำหนดรายละเอียดให้สอดคล้องและเหมาะสมกับลักษณะของการประกอบธุรกิจ โฮมสเตย์ในแต่ละพื้นที่ อันเป็นการคุ้มครองผู้เข้าพักและเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบ โฮมสเตย์ให้มีมาตรฐานยิ่งขึ้น

Thesis Title	Measures in the Legislation Regarding the Home Stay Business
Author	Sirintip Rachkaew
Thesis Advisor	Associate Professor Paitoon Kongsomboon
Department	Law
Academic Year	2013

ABSTRACT

The thesis is the study of the home stay business in group by the hosts which is grouped together at least three hosts. The administration of the benefits is for the cooperative group mainly. It is administrater by the members in forms of group, clubs or cooperatives. The members do the activities or the agreements cooperatively.

This study shows the home stay business in group has special features which are different from the other accommodation businesses. It is not only renting a room from a local family but it also is learning the local lifestyles in a home like setting. The specification of the guilts in case of the protection the guests makes the higher expense for the hosts and the burden of proof for the guests when it happens the damage to life, healthy and properties of the guests. The violation provision which is the general provision in the Civil and Commercial Code can applied in the healing of the damages. However, it makes the home stay business is not hosts and the guests. The supervising in the home stay business is not conduets directly by any laws and any institutes. It causes the non-management and non-standard accommedations and services in the home stay business which happens the damages for the guests.

The result of this present the insurance medsure in group type for the primary protection the guests from the life and healthy damages. These damager to the guests must be remedied promptly. All hosts in the group of home stay business have to provide cooperatively the liability insurance. With this insurance in the group type, it can reduce the bur tens for the hosts. The Ministry of Interior and the Ministry of Tourism and Sports are accountable for the specification in details of the local legislation harmonized and corresponded with the home stay business in different regions. This supports the strong protertion for the guests and reinforces the more standardized home stay tourism.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ รองศาสตราจารย์ไพฑูรย์ กงสมบุรณ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาสละเวลาในการ ให้คำปรึกษา แนะนำข้อคิดต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ และแนะนำการตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง ต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีเนื้อหาสาระครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงยิ่ง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ ศรีธรรมรักษ์ ที่ท่านกรุณาได้รับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมตลอดถึง รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิ โชคเหมาะ และรองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี ที่รับเป็นกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำในการแก้ไขปรับปรุงที่เป็นประโยชน์ อบรมสั่งสอน และให้ความกรุณาต่อผู้เขียน จึงทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้เขียนขอกราบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาของผู้เขียนที่ให้โอกาสในการศึกษาและคอย สนับสนุนผู้เขียนในทุกเรื่อง และให้กำลังใจตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ท่านเป็นอย่างสูงยิ่ง

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณท่านผู้แต่งตำรา บทความ วิทยานิพนธ์ต่าง ๆ งานวิจัย ต่าง ๆ ที่ผู้เขียนนำมาศึกษาค้นคว้า ตลอดจนทุกท่านที่ให้การสนับสนุนในการเขียนวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่า และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป ผู้เขียนขอขอบ ให้แก่บุคคลทุกท่านที่กล่าวมาข้างต้น หากมีข้อผิดพลาด หรือบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับ ไว้แต่เพียงผู้เดียว

สิรินทร์ทิพย์ ราชแก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
กิตติกรรมประกาศ.....	๙
สารบัญตาราง	๑๐
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	7
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	8
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	8
1.5 วิธีดำเนินการศึกษา	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา	8
1.7 คำนิยามของโฮมสเตย์.....	9
2. ความหมาย แนวคิด รูปแบบการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์และแนวนโยบายของรัฐ ในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	10
2.1 ความหมาย แนวคิดและรูปแบบของการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์	10
2.1.1 ความเป็นมาและลักษณะของโฮมสเตย์.....	10
2.1.2 แนวคิดและความหมายโฮมสเตย์.....	13
2.1.3 รูปแบบการให้บริการของโฮมสเตย์.....	19
2.1.4 ประเภทการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์.....	22
2.1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโฮมสเตย์	24
2.2 เปรียบเทียบ ความเหมือน ความแตกต่างการประกอบธุรกิจโรงแรมกับ การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์	26
2.2.1 ความหมายของโรงแรมตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478.....	26
2.2.2 ประเภทของการประกอบธุรกิจโรงแรมตามกฎหมายกำหนด ประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551	28

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.2.3 เปรียบเทียบ ความเหมือน ความแตกต่างการประกอบธุรกิจ โรงแรมกับ การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์.....	30
2.3 แนวนโยบายของรัฐในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	32
2.3.1 แนวนโยบายของรัฐในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	32
2.3.2 บทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	40
2.3.3 แนวนโยบายของรัฐในการพัฒนาการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์	41
3. มาตรการในการปรับบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ โฮมสเตย์ ในประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ	44
3.1 มาตรการทางกฎหมายกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ในประเทศไทย	44
3.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการโฮมสเตย์กับรัฐ	44
3.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการโฮมสเตย์กับผู้พักอาศัย	63
3.1.3 บทกฎหมายที่นำมาปรับใช้เพิ่มเติมหากการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ มีการให้บริการด้านอื่นๆ	78
3.2 แนวคิดในการนำหลักกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของ เจ้าสำนักโรงแรมตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาปรับบังคับใช้ ในฐานะบทกฎหมายใกล้เคียง.....	89
3.2.1 ความหมายของคำว่าเจ้าสำนักโรงแรม ตามมาตรา 674	89
3.2.2 หน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าสำนักโรงแรม	91
3.2.3 สิทธิของเจ้าสำนักโรงแรม	98
3.3 กฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์หรือสถานที่พักที่คล้ายคลึงกับ โฮมสเตย์ในต่างประเทศ	99
3.3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	100
3.3.2 ประเทศสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) TheRepublic of China (Taiwan).....	110
3.3.3 ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Republic of the Philippines)	119
4. วิเคราะห์ปัญหาการปรับใช้กฎหมายกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่มและ แนวนโยบายของรัฐในการกำกับดูแลโฮมสเตย์แบบกลุ่ม	122

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4.1 ปัญหาการปรับใช้บทกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้เข้าพักอาศัยในส่วนที่ เกี่ยวกับการโฆษณาและการทำสัญญา.....	122
4.2 ปัญหาการปรับบทกฎหมายลักษณะฝากทรัพย์ วิธีเฉพาะสำหรับเจ้าสำนัก โรงแรมเพื่อนำมาบังคับใช้กับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ตามหลักกฎหมายใกล้เคียง.....	137
4.3 ปัญหาการปรับใช้บทกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้เข้าพัก ตามกฎหมายลักษณะละเมิด.....	141
4.4 ปัญหาแนวนโยบายของรัฐในการกำหนดมาตรฐานของการประกอบธุรกิจ โฮมสเตย์และแผนการพัฒนากท่องเที่ยวอันอาจมีผลกระทบต่อการ ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์.....	146
4.5 ปัญหาการกำหนดหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบ ธุรกิจโฮมสเตย์.....	151
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	154
5.1 บทสรุป.....	154
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	158
บรรณานุกรม.....	163
ภาคผนวก.....	171
ประวัติผู้เขียน.....	185

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการประกอบธุรกิจโรงแรมกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์.....	30
3.1 โปรแกรมการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ เกาะยาวโฮมสเตย์	66
3.2 ป้ายคำเตือนภัยที่ต้องแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบ	103
4.1 ตัวอย่างใบรับสมัครโฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยว.....	124

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้นักท่องเที่ยวมีการปรับเปลี่ยนเนื่องจากปัจจัยที่หลากหลาย ทั้งในแง่ของเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม จากชีวิตที่รีบเร่ง แข่งขัน เมื่อมีเวลาพักผ่อนจึงต้องการแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งพักผ่อนทั้งเรียนรู้สิ่งใหม่ ทั้งไม่รีบเร่งและเรียบง่าย กระแสนี้ให้ เกิดพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนสามารถตอบโจทก์ความต้องการนี้ได้เป็นอย่างดี คือ การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ “การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์” เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เปิด โอกาสให้นักท่องเที่ยวเลือกพักกับชุมชนเพื่อเรียนรู้วิถีการดำเนินชีวิต และวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์ โดดเด่นเฉพาะท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือเชิงอนุรักษ์อีกรูปแบบหนึ่ง ที่มีความเรียบง่าย แต่แฝงไปด้วยสิ่งที่น่าสนใจ เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบการเข้าถึงและการสัมผัสกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นนั้น ๆ ที่ได้เดินทางไป โดยไม่สนใจในจุดดึงดูดด้านอื่น ๆ แต่กลับสนใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นมากกว่า ความหรรษาและความศิวิลไซซ์ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์¹ นี้ ได้รับความนิยมและแพร่หลายมาจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ อย่างยุโรป และญี่ปุ่น เป็นเวลานานหลายสิบปีแล้ว ก่อนที่จะมีการสนับสนุนอย่างเป็นทางการ จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เพื่อส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ ได้รู้จักกับการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้มากยิ่งขึ้น ในปัจจุบัน นักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมหันมาเที่ยวกันในรูปแบบนี้มากยิ่งขึ้น ด้วยเสน่ห์ที่น่าสนใจและน่าสัมผัสด้วยตัวเอง จึงไม่น่าแปลกใจว่าทำไมบ้านเมืองในชนบทธรรมดา ๆ ที่ไม่ได้มีความหรรษาฟูฟ่าอะไร อย่างเช่น หมู่บ้านชนบทอีกหลายสถานที่ในประเทศไทย ถึงกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้คึกคัก

โฮมสเตย์ เป็นกิจกรรมหนึ่งที่เป็นทางเลือกใหม่ให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเที่ยวในเมืองไทย เพื่อไม่ให้เกิดความรู้สึกซ้ำซาก จำเจ จุดมุ่งหมายก็คือ เพื่อให้เป็นการเรียนรู้และการศึกษาซึ่งกันและกันระหว่างชาวบ้านในชุมชนกับนักท่องเที่ยว โดยเน้นถึงการศึกษาเกี่ยวกับ

---

¹ เว็บท่องเที่ยวไทย วิววิวโรงแรม ร้านอาหาร แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว จองโรงแรม จองตั๋วเครื่องบิน. (ม.ป.ป.). *ท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์*. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2556, จาก <http://www.travel.in.th>

วัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ผลพลอยได้ตามมาก็คือ นอกจากชาวบ้านมีรายได้เสริมจากอาชีพหลักแล้ว ชาวบ้านจะช่วยกันรักษาวิถีชีวิต วัฒนธรรมที่เป็นอยู่ไว้ได้ โดยไม่ถูกกระแสความเจริญของวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามาทำให้เกิดการกลืนหายไป ด้วยเหตุผลที่นักท่องเที่ยวต้องการเรียนรู้ศึกษาวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบทไทย ซึ่งแตกต่างจากชีวิตประจำวันของนักท่องเที่ยว จุดนี้ถือเป็นจุดขายที่สำคัญของชาวบ้าน²

จากการศึกษาประเภทของโฮมสเตย์ มีด้วยกัน 3 ประเภท คือ ประเภทของโฮมสเตย์แบบกลุ่ม ประเภทของโฮมสเตย์แบบอิสระ และประเภทของโฮมสเตย์แบบกึ่งรีสอร์ทประเภทอิสระ³ ซึ่งในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนศึกษากรณีการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่ม เนื่องจากการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่ม เกิดจากการรวมตัวของสมาชิกภายในชุมชนจัดตั้งโฮมสเตย์ขึ้นจึงรวมกันเป็นกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของกลุ่ม ชมรมหรือสหกรณ์ โดยสมาชิกมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนอีกด้วย ดังนั้นชุมชนจึงมีบทบาทในการจัดการดังกล่าว แต่การรวมกลุ่มของสมาชิกในชุมชนในการจัดตั้งธุรกิจโฮมสเตย์นั้น ต้องมีการจัดการ การบริหารหรือควบคุม กำกับดูแลเป็นอย่างดีและทั่วถึงแก่นักท่องเที่ยวหรือผู้พักอาศัยโฮมสเตย์และผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ และเมื่อเกิดความเสียหายแก่ผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวแล้วชุมชนจะต้องมีการจัดการความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้น โดยการปรับใช้กฎหมายต่าง ๆ โฮมสเตย์แบบกลุ่มเป็นการรวมตัวของสมาชิกภายในชุมชนจึงทำให้มีขนาดใหญ่และรัฐควรจะไปกำกับดูแลและบังคับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบและบรรลุเป้าหมายที่แท้จริงของการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์นั้น อีกทั้งรัฐต้องกำหนดหน่วยงานที่เข้ามากำกับหรือควบคุมดูแลการประกอบธุรกิจ โฮมสเตย์ของผู้ประกอบการว่าหน่วยงานใดควรเป็นหน่วยงานหลักในเรื่องดังกล่าว และต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมสิ่งแวดล้อมในบริเวณดังกล่าวให้ได้รับผลกระทบน้อยที่สุด

เนื่องจากประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามมากมาย เมื่อจำแนกทรัพยากรการท่องเที่ยวตามลักษณะความสนใจของนักท่องเที่ยวได้เป็น 3 ประเภท คือ

² จาก “โฮมสเตย์ (Homestay),” โดย นางนุช ทองเขต, 2545 กรกฎาคม – ธันวาคม, *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์*, อุดรดิตถ์: สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์.

³ จาก *การพัฒนาศักยภาพที่พิกแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบทเพื่อส่งเสริมชุมชนท่องเที่ยวยั่งยืน กรณีศึกษาอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*, โดย อารยา สานติสร, สุภาพร แก้วก่อ เลี้ยวไพโรจน์ และศราวุธ เปรมใจ, 2551.

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความงดงามตามธรรมชาติ มีลักษณะเด่น แปลก สวยงามและมีคุณค่าต่อการเข้าไปศึกษาเพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำพุร้อน ถ้ำ น้ำตก ชายทะเล เกาะแก่ง

2. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณ โบราณวัตถุและศาสนา เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นตามความประสงค์หรือประโยชน์ของมนุษย์เอง ทั้งที่เป็นมรดกในอดีต และได้เสริมสร้างในปัจจุบัน เช่น พระราชวัง ศาสนสถาน ชุมชนโบราณ เป็นต้น

3. ทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ในรูปแบบของการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมซึ่งปฏิบัติ ยึดถือ สืบทอดกันมา เช่น สภาพชีวิตในชนบท หมู่บ้านชาวเขา ตลาดน้ำ งานเทศกาลประเพณีต่าง ๆ เป็นต้น

ซึ่งแหล่งต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนแต่เป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ จึงทำให้อัตราการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก

รัฐบาลไทยได้มีนโยบายสนับสนุน การท่องเที่ยวไปสู่ชุมชน เนื่องจากเห็นว่าการจัดการท่องเที่ยวเน้นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ที่จะก่อเกิดการสร้างงาน และสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวและชุมชนเป็นอย่างมาก จากนโยบายของรัฐบาลที่ได้เห็นถึงประโยชน์จากการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ฉบับที่ 8 ที่เน้นบทบาทการพัฒนาชุมชนตลอดจนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อเป็นแรงผลักดันให้องค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน และหน่วยงานภาครัฐให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ให้กับชุมชน โดยใช้การท่องเที่ยวเป็นจุดขาย⁴ จึงทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายรูปแบบในชุมชน ซึ่งหนึ่งในนั้นคือ การจัดการกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และการท่องเที่ยวในการให้บริการบ้านพักแบบโฮมสเตย์ก็เป็นกิจกรรมหนึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อยู่ในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ น้ำตก ภูเขา ดอกไม้ ต้นไม้ สมุนไพร การเรียนรู้และร่วมดำเนินวิถีชีวิตและวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น และชมการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน⁵ การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ เป็นธุรกิจที่ยังคงมีความสดใหม่ มีจุดขายที่ชัดเจน ใช้ต้นทุนในการดำเนินธุรกิจต่ำ ประกอบกับภาครัฐมีการส่งเสริมและสนับสนุนธุรกิจนี้อย่างต่อเนื่อง

⁴ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545, กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

⁵ จาก การจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ (Homestay) (เอกสารประกอบการบรรยาย หลักสูตรอบรม รุ่นที่ 2 สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), โดย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 25 มิถุนายน 2555.

ซึ่งปัจจุบันมีการกล่าวถึงที่พักประเภทโฮมสเตย์ กันอย่างแพร่หลาย ซึ่ง โฮมสเตย์⁶ หมายถึง การจัดการที่พักของชาวบ้านในชุมชนให้แก่มุมาเยือนด้วยความยินยอมและเต็มใจของเจ้าบ้าน ซึ่งบ้านพักที่ให้บริการต้องมีห้องพักหรือพื้นที่ที่สามารถรองรับและสามารถให้บริการแก่มุมาเยือนได้ได้ตามขีดความสามารถ ซึ่งการพักร่วมกับชาวบ้านในชุมชนจะก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) ร่วมกันระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นการสร้างความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ ในวิถีชีวิตชุมชนเกิดทัศนคติที่ดีต่อชุมชน อันเนื่องมาจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน รวมถึงการที่ชุมชนและนักท่องเที่ยวได้รับความประทับใจและพึงพอใจจากวิถีชีวิตชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนอีกด้วย

กิจกรรมด้านที่พักแรม โฮมสเตย์ ถือเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการท่องเที่ยวในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นการบริการที่นักท่องเที่ยวสามารถพักแรมกับเจ้าบ้านและมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและความรู้ตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ปัจจุบันกิจกรรมที่พักแรมโฮมสเตย์ มีการเติบโตอย่างรวดเร็วและแพร่หลายเกือบทุกภาคของประเทศ

อย่างไรก็ตาม การดำเนินกิจกรรมที่พักแรมโฮมสเตย์ ในประเทศไทยในปัจจุบันยังคงเป็นไปอย่างไม่มีรูปแบบที่เหมาะสมและทิศทางที่ถูกต้อง ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมาย อาทิ มีการเปลี่ยนแปลงและบิดเบือนขนบธรรมเนียมและวัฒนธรรมบางอย่างของท้องถิ่นเพียงเพื่อวัตถุประสงค์ในการรองรับนักท่องเที่ยว หรือการแก่งแย่งผลประโยชน์ของผู้ประกอบการในพื้นที่ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง หรือมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับกิจกรรมที่พักแรมโฮมสเตย์ ของผู้ประกอบการและนักท่องเที่ยว ตลอดจนองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศในภาพรวมได้

ผลจากการส่งเสริมธุรกิจโฮมสเตย์ ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวที่มีกระจายอยู่ทั่วประเทศมากขึ้น ส่งผลที่ตามมา คือ ปัญหาในเชิงปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยเฉพาะในเรื่องของข้อห้ามและข้อปฏิบัติในการประกอบกิจการที่พัก โฮมสเตย์ของผู้ประกอบการ เช่น การต่อเติมสิ่งปลูกสร้างจนมีขนาดของกิจการเข้าข่ายการประกอบธุรกิจโรงแรม การละเลยวัตถุประสงค์การเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมชุมชน ซึ่งเป็นหัวใจหลักของธุรกิจ โฮมสเตย์ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการให้ความรู้หรือทำความเข้าใจกับผู้ประกอบการให้เข้าใจถึงความหมายที่แท้จริงของกิจการที่พักโฮมสเตย์ในแต่ละประเภทว่ามีความแตกต่างกันเพียงใดและบทบาทหน้าที่ของผู้ประกอบการ ดังกล่าว อีกทั้งส่งผลให้ธุรกิจมีขนาดใหญ่ขึ้น ผู้ประกอบการมีจำนวนมากขึ้น ผู้ประกอบการบางส่วนเอาัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยวในลักษณะต่าง ๆ กัน

⁶ จาก “โฮมสเตย์กับการจัดการ,” โดย มธุรส ปราบไพรี, ม.ป.ป., วารสารราชภัฏเพชรบุรี, น. 38.

กฎหมายเป็นกลไกหลักที่จะกำหนด กรอบกติกาของสังคมโดยกำหนดบทบาทของประชาชน เพราะฉะนั้นกฎหมายจึงเป็นฐานรองรับการใช้อำนาจรัฐที่สำคัญที่จะนำมาใช้บังคับให้มีประสิทธิผลต่อการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ในชุมชนนั้น ๆ

การบังคับใช้ (Enforcement) หมายถึง “บังคับ แปลว่า เามาทำให้ศกคคีลลลล เามาทำให้สมจจจจ เามาทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ” นั่นคือเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว หากเจ้าหน้าที่ภาครัฐยังไม่ได้นำเอากฎหมายมาใช้ก็ยังไม่ถือว่ามีกการบังคับใช้ การบังคับใช้นั้นจะส่งผลทำให้กฎหมายมีความศกคคีลลลลขึ้น เพราะหากผู้ใดไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและถูกจับได้ ก็ส่งผลให้ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดถือเป็นการบังคับใช้กฎหมายแล้ว หรืออีกนัยหนึ่งเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่มีหน้าที่ตามกฎหมายได้นำเอากฎหมายมาใช้

ในปัจจุบัน ประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเป็นการเฉพาะ โดยตรงที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการที่พักโฮมสเตย์ จึงก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการในการปรับบังคับใช้กฎหมาย โดยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงการปรับบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ประเภทกลุ่ม ว่าโฮมสเตย์ประเภทดังกล่าวมีการปรับใช้กฎหมายอย่างไรบ้าง ดังต่อไปนี้

1. ประเด็นปัญหาการปรับใช้กฎหมายกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แต่ละรูปแบบ การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ประเภทกลุ่มมีหลายรูปแบบทั้งด้านการบริการห้องพัก ด้านการบริการอาหารเช้า และด้านการจัดกิจกรรมนำเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวและได้สัมผัสวัฒนธรรมชนบท ซึ่งแต่ละรูปแบบการบริการนั้นนำไปสู่การปรับใช้กฎหมายว่าการบริการแต่ละรูปแบบนั้น นำบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมาใช้บังคับ หากเกิดความเสียหายจากการบริการด้านต่างของโฮมสเตย์

ลักษณะของสัญญาและนิติสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์กับนักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยนั้น ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์กันอย่างไร ซึ่งนำไปสู่ประเด็นว่า สัญญาดังกล่าวนั้นเป็นสัญญาประเภทไหนและหากมีความเสียหายเกิดขึ้นจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญานั้นจะปรับบังคับใช้กฎหมายใด

2. ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้เข้าพักในความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ชีวิตร่างกาย ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินในการเข้าพักหรือรับบริการ โฮมสเตย์ ซึ่งนำไปสู่การปรับบังคับใช้กฎหมายต่อไป ซึ่งแยกเป็นกรณีได้ดังต่อไปนี้

หากเป็นกรณีความเสียหายเกิดแก่ทรัพย์สินของผู้เข้าพักหรือผู้รับบริการ โฮมสเตย์ ซึ่งจะพิจารณาว่าสามารถนำบทบัญญัติเรื่องสัญญาเช่าทรัพย์สิน ฝากทรัพย์สินวิธีเฉพาะสำหรับเจ้าสำนัก

⁷ จาก การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม (น. 150-153), โดย สุนีย์ มัลลิกะมาลย์, ม.ป.ป., ศูนย์กฎหมายและการพัฒนาสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

โรงแรมมาปรับใช้ได้หรือไม่ มากน้อยเพียงใด ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้เข้าพักดังกล่าว

หากเป็นกรณีความเสียหายเกิดแก่ผู้เข้าพักโฮมสเตย์ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สินหรือชื่อเสียงซึ่งปรับใช้กฎหมายว่าด้วยเรื่องละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์จะนำมาปรับใช้ได้มากน้อยเพียงใด

3. ปัญหาเกี่ยวกับการสนับสนุนและการกำกับดูแลของภาครัฐ เนื่องจากโฮมสเตย์ประเภทกลุ่มมีการรวมตัวของชุมชน จัดตั้ง โฮมสเตย์แบบกลุ่มขึ้นและก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการโฮมสเตย์กับรัฐ ซึ่งเนื่องจากปัจจุบันไม่มีกฎหมายหรือหน่วยงานใดมากำกับดูแลธุรกิจโฮมสเตย์โดยเฉพาะ จึงเกิดการให้บริการอย่างแพร่หลายและส่งผลกระทบต่อมาไม่ว่าจะเป็นการปลูกสร้างต่อเติมจนทำให้ไม่มีความปลอดภัย ผู้ประกอบการโฮมสเตย์คำนึงถึงในเรื่องธุรกิจมากเกินไป การให้บริการที่ไม่ได้คำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ คือการเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมชนบทและสัมผัสธรรมชาติ ซึ่งส่งผลให้โฮมสเตย์บางแห่งไม่ได้รับมาตรฐาน รัฐจะมีแนวนโยบายอย่างไรในการควบคุมและกำกับดูแลการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ของชุมชนนั้น

การกำหนดหน่วยงานในการกำกับดูแลว่าหน่วยงานใดมีความเหมาะสมที่สุดในการที่จะเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ในชนบทหรือในท้องถิ่นนั้น อีกทั้งโดยกำหนดอำนาจหน้าที่ในการรับผิดชอบของหน่วยงานที่เข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ไม่ว่าจะเป็นด้านการตรวจสอบโฮมสเตย์ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กรมการท่องเที่ยวกำหนดไว้หรือการจัดความระเบียบเรียบร้อยของโฮมสเตย์ การตรวจสอบถึงคุณสมบัติของผู้ประกอบการและดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม เป็นต้น นอกจากการกำหนดในเรื่องดังกล่าวแล้ว การให้ความรู้และความเข้าใจในเรื่องของโฮมสเตย์แก่ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ผู้ที่มีหน้าที่ในการรับผิดชอบในการกำกับดูแลธุรกิจโฮมสเตย์นั้นก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง

เนื่องจากไม่มีกฎหมายเฉพาะในการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ที่กำหนดหลักเกณฑ์ว่าด้วยสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบระหว่างบุคคลหรือระหว่างผู้ประกอบการกับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบที่พักโฮมสเตย์ ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาหรือนักท่องเที่ยวได้รับความเสียหายจากกิจการดังกล่าวไม่ได้รับความเป็นธรรมจากผู้ประกอบการที่พักโฮมสเตย์ อีกทั้งเมื่อความเสียหายเกิดขึ้นแล้วเจ้าพนักงานจำเป็นต้องนำหลักกฎหมายที่กระจัดกระจายอยู่ในกฎหมายฉบับต่าง ๆ มาปรับใช้ ซึ่งในทางปฏิบัติการปรับใช้หลักกฎหมายต่าง ๆ นี้ มีความยุ่งยากและซับซ้อนเนื่องจากมีกฎหมายที่บังคับใช้เป็นจำนวนมาก

กฎหมายบางฉบับมีข้อขัดแย้งในเรื่องความล้าสมัย แม้จะมีกฎหมายหลากหลายฉบับ ทั้งกฎหมายเก่าและกฎหมายใหม่ แต่ก็มักเกิดปัญหาทางด้านผสมผสาน อีกทั้งยังเกิดปัญหาเรื่อง ความซ้ำซ้อน ความขัดแย้งในข้อกฎหมายและผู้ใช้กฎหมายนั้น ๆ ภาวะที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ มีการ แย่งกันปฏิบัติ เก่งกันปฏิบัติ และไม่มีการประสานงานกัน

อีกทั้งรัฐบาลมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยเหลือหรือสนับสนุน ในการประกอบ กิจการที่พัก โสมสเคย์ ในด้านของนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยเข้าร่วมมือกับชุมชนหรือ ภาคเอกชน เพื่อกระตุ้นหรือฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศและพัฒนาการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพดี ยิ่งขึ้น

การประกอบกิจการที่พัก โสมสเคย์ ต้องสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่หน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนการกำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบ โสมสเคย์ให้เป็นไปอย่างมีทิศทางเดียวกันและเป็นรายได้เสริมชุมชน ดังนั้น สมควรที่ต้องมีการ ปรับบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ โสมสเคย์ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและเพื่อให้มีกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนว่าด้วยสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบระหว่างบุคคลหรือ ระหว่างผู้ประกอบการกับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการที่พัก โสมสเคย์

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาถึงความหมาย แนวคิด รูปแบบการประกอบธุรกิจ โสมสเคย์และแนวนโยบายของ รัฐในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. เพื่อศึกษาถึงการปรับบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ โสมสเคย์ในประเทศไทย เปรียบเทียบกับต่างประเทศ
3. เพื่อศึกษาถึงการวิเคราะห์ปัญหาการปรับใช้กฎหมายกับการประกอบธุรกิจ โสมสเคย์แบบกลุ่ม และแนวนโยบายของรัฐในการกำกับดูแล โสมสเคย์แบบกลุ่ม
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับใช้กฎหมาย กับการประกอบธุรกิจ โสมสเคย์และรัฐควรมีแนวทางอย่างไร ในการที่จะทำให้การประกอบธุรกิจ โสมสเคย์บรรลุผลตามความมุ่งหมาย

1.3 สมมติฐาน

ธุรกิจโฮมสเตย์เป็นธุรกิจที่เป็นที่นิยมสำหรับประชาชนที่ต้องการพักผ่อนสัมผัสวัฒนธรรมชนบท ซึ่งปัจจุบันกิจการที่พักโฮมสเตย์ได้เปิดการให้บริการขึ้นอย่างแพร่หลายทั่วทุกภาคของประเทศ แต่กฎหมายที่บังคับใช้กับการดำเนินธุรกิจโฮมสเตย์ยังไม่มีกฎหมายที่ชัดเจน และไม่มีบทบังคับถึงพันธะหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ในแต่ละประเภทโดยตรง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการศึกษาเพื่อหาแนวทางการปรับบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ โดยเฉพาะโฮมสเตย์แบบกลุ่ม เพื่อให้มีกฎหมายที่ชัดเจน พันธะหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ รวมทั้งต้องศึกษาว่า รัฐจำเป็นต้องมีนโยบายอย่างไร เพื่อให้การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ได้ผลสมดังความมุ่งหมาย

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาถึงกฎหมายและการปรับบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ของประเทศไทยและต่างประเทศ โดยเฉพาะโฮมสเตย์แบบกลุ่ม พร้อมทั้งศึกษาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์กับนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติ ประกาศ กรมการท่องเที่ยวและระเบียบกรมการท่องเที่ยว

1.5 วิธีดำเนินการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นแบบการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก โดยทำการค้นคว้ารวบรวมจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วย หนังสือ บทความ วารสาร งานวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรากฎหมาย สื่ออิเล็กทรอนิกส์และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงความหมาย แนวคิด รูปแบบการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์และแนวนโยบายของรัฐในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. ทำให้ทราบถึงการปรับบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ในประเทศไทย เปรียบเทียบกับต่างประเทศ
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาการปรับใช้กฎหมายกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่มและแนวนโยบายของรัฐในการกำกับดูแลโฮมสเตย์แบบกลุ่ม

4. ทำให้ทราบถึงแนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับใช้กฎหมายกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์และรัฐควรมีแนวทางอย่างไร ในการที่จะทำให้การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์บรรลุผลตามความมุ่งหมาย

1.7 คำนิยามของโฮมสเตย์ (Home Stay)

เพื่อความเข้าใจในความหมายของโฮมสเตย์ ที่จะปรากฏในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนจึงขอนิยามศัพท์โฮมสเตย์ไว้ ดังนี้

ประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ได้บัญญัติบทนิยามของคำว่า โฮมสเตย์

โฮมสเตย์ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักรวมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพัก หรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวพักได้ชั่วคราว ซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง มีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คน โดยมีค่าตอบแทนและจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร อันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการเพื่อหารายได้เสริม⁸

---

⁸ นิยามศัพท์นี้ใกล้เคียงหรือทำนองเดียวกับที่ปรากฏในประเทศสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน).

บทที่ 2

ความหมาย แนวคิด รูปแบบ และแนวนโยบายของรัฐในการส่งเสริม พัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

บทนี้กล่าวถึงการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ให้ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ได้เข้าใจถึงความหมาย แนวคิด รูปแบบของโฮมสเตย์ว่ามีลักษณะอย่างไร ความแตกต่างของการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์กับการประกอบธุรกิจโรงแรม รวมทั้งแนวนโยบายของรัฐในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ที่คอยสนับสนุนและส่งเสริมการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ให้มีมาตรฐานมากขึ้น

2.1 ความหมาย แนวคิดและรูปแบบของการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

2.1.1 ความเป็นมาและลักษณะของโฮมสเตย์

จุดเริ่มต้นและความเป็นมาของโฮมสเตย์ในทวีปยุโรป ในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ซึ่งเป็นช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ผู้คนเริ่มแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวและที่พักที่ห่างไกลชุมชนเมือง และร่องรอยความกดดันของสงครามไปสู่พื้นที่ชนบทที่เต็มไปด้วยความสงบร่มรื่น ธรรมชาติที่สวยงาม ก่อให้เกิดที่พักแรมนักท่องเที่ยวใหม่ ๆ ขึ้น ได้แก่ บ้านพักฟาร์ม (Farm House) เกสต์เฮาส์ (Guest House) และ โฮมสเตย์ (Homestay) ที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน แต่มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามพื้นที่ประเทศและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไปแต่ทั้งหมดดำเนินการภายใต้แนวคิดเดียวกันคือ ถือว่าผู้ที่เข้ามาพักเป็นแขกของบ้านมิใช่นักท่องเที่ยว และภายใต้การพัฒนาแบบการท่องเที่ยวชนบท¹

ประเทศออสเตรเลียเป็นหนึ่งในประเทศแรกในภูมิภาคยุโรปที่มีการเที่ยวและพักแรมกับบ้านพักในฟาร์ม (Farmhouse) ซึ่งตั้งอยู่ในชนบทที่ห่างไกล หลังจากนั้น ประเทศอื่น ๆ ก็เริ่มดำเนินการบ้าง อาทิ ประเทศอังกฤษ เยอรมนี ไอร์แลนด์ นับจากจุดนี้ ก็ได้เกิดการเรียกชื่อที่แตกต่างกันไป ได้แก่ Bed & Breakfast House บ้านพักในฟาร์ม (Farm House) เกสต์เฮาส์ (Guest House) และ โฮมสเตย์ (Homestay) ซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละประเทศ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียม

¹ จาก ความต้องการ โฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวในประเทศไทย (รายงานผลการวิจัย) (น. 3), โดย รัตนาภรณ์ มหาสารานนท์, 2546, กรุงเทพฯ: สำนักศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏธนบุรี.

แตกต่างกันออกไป ที่พักทั้งหมดในประเภทนี้จะต้องตั้งอยู่ในชนบทที่ห่างออกไปจากเมืองและแหล่งชุมชนที่มีประชากรหนาแน่น

การเริ่มต้นของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มีรากฐานของการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ซึ่งนักวิชาการบางท่านกล่าวไว้ว่า “การเริ่มรากฐานการท่องเที่ยวยุคใหม่เกิดขึ้นหลังนโยบายเปิดประเทศ ภายหลังจากนามสนธิสัญญาเบาว์ริง เมื่อปี 2398 เป็นต้นมา”²

จากแผนพัฒนาฉบับที่ 8 ที่เน้นบทบาทการพัฒนาชุมชนและการที่รัฐบาลออกกฎหมายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้องค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ เริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ ให้กับชุมชนโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นจุดขาย จึงทำให้เกิดกิจกรรมการท่องเที่ยวหลายรูปแบบในชุมชน ซึ่งการจัดกิจกรรม โฮมสเตย์ ก็เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมาก ทั้งจากองค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ

จากการสืบค้นพบว่า การท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ในประเทศไทยเกิดขึ้นมาเป็นเวลานานแต่รูปแบบและกิจกรรมอาจมีลักษณะที่แตกต่างกันไป โดยสามารถแบ่งตามยุคสมัยได้ดังนี้

ยุคเริ่มต้น (ปี 2503 – 2525)

ในช่วงยุคเริ่มต้นนี้ การท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์กระจายอยู่ในกลุ่มนิสิต นักศึกษากลุ่มออกค่ายอาสาพัฒนาชนบท ที่ต้องเรียนรู้วิถีชีวิตรับทราบปัญหาในชนบท เพื่อนำมาพัฒนาสังคมตามอุดมคติ

การท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์กระจายไปในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่นิยมทัวร์ป่า โดยเฉพาะในแถบภาคเหนือของประเทศไทย นักท่องเที่ยวจะพักตามบ้านชาวเขา โดยจุดพักนั้นจะขึ้นอยู่กับเส้นทางเดินป่า

ยุคกลาง (ปี 2526 – 2536)

กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่นิยมทัวร์ป่า เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้น การพักค้างในรูปแบบของโฮมสเตย์ ได้รับการพัฒนารูปแบบและกิจกรรม โดยกระจายไปยังหมู่บ้านชาวเขาที่กว้างขวางมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในระยะนี้การท่องเที่ยวในรูปแบบทัวร์ป่าที่มีการจัดการในรูปแบบโฮมสเตย์เริ่มสร้างปัญหาต่าง ๆ ขึ้นในสังคม อาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาการฆ่าชิงทรัพย์

ยุคตั้งแต่ปี 2537 – ปัจจุบัน

ยุคนี้เป็นการเน้นกระแส การพัฒนาสังคมสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจะพบได้ว่า การท่องเที่ยวจะมีแนวโน้มที่จะเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

² จาก การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (น. 50), โดย ประชิต สกณะพัฒน์ และคณะ, 2554, กรุงเทพฯ: แสงดาว.

ในระยะประมาณปี 2537 – 2539 ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทย เริ่มมีการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์โดยกลุ่มนำร่องคือ กลุ่มที่เป็นนักกิจกรรมสังคมทั้งรุ่นเก่าและรุ่นใหม่ เท่าที่สืบค้นพบว่าพื้นที่ที่ดำเนินการเรื่องโฮมสเตย์ก็จะเป็นพื้นที่ที่องค์กรพัฒนาเอกชนไทย เข้าไปดำเนินการ เช่น เกาะยาว จังหวัดพังงา (กลุ่มประมงชายฝั่ง/อวนลาก อวนรุน) และได้มีพื้นที่อื่น ๆ เพิ่มขึ้น อาทิ หมู่บ้านคีรีวง จังหวัดนครศรีธรรมราช บ้านแม่ทา จังหวัดเชียงใหม่(เกษตรทางเลือก) บ้านผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม (เกษตรยั่งยืน)

ปี 2539 เป็นต้นมา ได้มีการเคลื่อนไหวขึ้นในกลุ่มนักธุรกิจ ผู้ประกอบการ ด้านการท่องเที่ยว โดยการนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวแบบผสมผสานระหว่าง Adventure Ecotourism และโฮมสเตย์

จากการที่รัฐบาลได้ประกาศให้ปี 2541 – 2542 เป็นปีท่องเที่ยวไทย (Amazing Thailand) ทุกหน่วยงานของภาครัฐมีนโยบาย สนับสนุนกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ทำให้เกิดการจัดการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชนและขยายกิจกรรมโฮมสเตย์เพิ่มมากขึ้น เช่น หมู่บ้านวัฒนธรรมผู้ไทย บ้านโคกโค้ง อำเภอกุสินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ บ้านทรงไทยที่ตำบลปลายโพงพาง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม รวมทั้งพื้นที่ชุมชนกลุ่มน้อย หมู่บ้านชาวเขาหลายพื้นที่ที่มีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมโฮมสเตย์ด้วยเช่นกัน³

ในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) กำลังได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น ทั้งในกลุ่มชาวไทยและชาวต่างประเทศ มีการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวในแหล่งชุมชน เพื่อศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม หัตถกรรมของท้องถิ่น โดยมีโฮมสเตย์ที่มีความหมายมากกว่าการเป็นที่พัก เนื่องจากเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวอย่างหนึ่ง ซึ่งยึดเอารูปแบบที่พักเป็นศูนย์กลางและจัดให้มีกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว รวมอยู่ด้วย

ลักษณะของโฮมสเตย์ โฮมสเตย์เป็นบริการที่พักหน่วยเล็กที่สุด มีเพียงหนึ่งหรือสองห้องนอน แต่ให้การบริการมากกว่าการพักที่โรงแรม ตรงที่เจ้าของกิจการและนักท่องเที่ยวต่างเปิดใจเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ แลกเปลี่ยนความเห็นและวัฒนธรรมซึ่งกันและกัน นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์แปลกใหม่เป็นมิตรไมตรี เจ้าของบ้านมีรายได้เพิ่มขึ้น

การแบ่งห้องพักหนึ่งหรือสองห้องนอนในบ้านที่อยู่ในชุมชน ให้นักท่องเที่ยว 2 หรือ 4 คนพำนักอาศัยมากกว่าหนึ่งคืน เจ้าของบ้านทำอาหารเพิ่มและร่วมรับประทานอาหารด้วยกัน ร่วมวงสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วงที่มีงานประเพณีก็พาไปร่วมงานประเพณี พร้อมทั้ง

³ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (ม.ป.ป.). *การส่งเสริมโฮมสเตย์*. สืบค้นเมื่อ 19 มกราคม 2556, จาก <http://www.homestaythai.org>

นำชมหรือจัดรายการเที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้เจ้าของบ้านคิดราคาค่าบริการเป็นราคามิตรภาพหรือราคาเหมาะสม

การบริการโฮมสเตย์ เจ้าของบ้านจะต้องแจ้งรายละเอียดส่วนตัว ครอบครัวและการประกอบอาชีพ การบริการอาหารและกิจกรรมนำเที่ยว พร้อมทั้งกำหนดราคาให้ทราบ นักท่องเที่ยวแจ้งรายละเอียดส่วนตัวและยอมรับกติกาการบริการ ยินดีจ่ายเงินตามที่เจ้าของบ้านกำหนดการบริการ นักท่องเที่ยวต้องใช้เวลาติดต่อกับผู้ให้บริการก่อนเข้าพักกับเจ้าของบ้าน โดยใช้เวลาติดต่อกับผู้ให้บริการและตอบรับล่วงหน้าอย่างน้อย 2-3 อาทิตย์

เจ้าของบ้านจะต้องจัดเตรียมห้องพักและจัดห้องนอนให้นักท่องเที่ยวพักค้างแรมเป็นห้องส่วนตัว และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน จัดทำอาหารตามแบบชีวิตประจำวันปกติ และวางแผนหรือเตรียมจัดกิจกรรมการนำเที่ยวต่าง ๆ⁴

ลักษณะโฮมสเตย์ จะต้องเป็นบ้านพักแรมซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่เกษตรกรรม ทะเล ภูเขา ซึ่งต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมแบบชนบทและมีได้อยู่ในตัวอาคาร ซึ่งก่อให้เกิดการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่ตระหวักกันทั้งสองฝ่าย

2.1.2 แนวคิดและความหมายของโฮมสเตย์

2.1.2.1 แนวคิดโฮมสเตย์

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับโฮมสเตย์ในประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรการท่องเที่ยว มีทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรม กิจกรรมประเพณี จึงทำให้ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศมาเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนมากในแต่ละปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่นอกจากธรรมชาติที่ยังสมบูรณ์ คงความสวยงามแล้ว ในด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายแล้ว อยู่ได้ด้วยภูมิปัญญาของตนเองที่สั่งสมมาตั้งแต่ครั้งบรรพชน ก็เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่อยากเข้ามาสัมผัส ศึกษาอย่างใกล้ชิด จึงทำให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวชุมชนขึ้นมา

การมีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแบบสังคมชนบทเป็นจุดขายที่สำคัญที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ การจัดกิจกรรมที่สัมผัสวัฒนธรรมชนบทจึงเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนและเป็นทางเลือกในตลาดท้องถิ่นที่ไม่ใช่คู่แข่งเชิงพาณิชย์ในพื้นที่ที่มีโรงแรม หรือรีสอร์ท จึงไม่ถือเป็นการประกอบการที่พักในเชิงธุรกิจ แต่ต้องอยู่ภายใต้ศักยภาพและความพร้อมของชุมชนเป็นหลัก⁵

⁴ จาก ความต้องการโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวในประเทศไทย (รายงานผลการวิจัย) (น. 41). เล่มเดิม.

⁵ Homestay – Farmstay. สืบค้นเมื่อ 19 มกราคม 2556, จาก

2.1.1.2 ความหมายของโฮมสเตย์

ความหมายของโฮมสเตย์ตามแนวคิดของต่างประเทศ

โฮมสเตย์ตามความหมายในพจนานุกรมอังกฤษ หมายความว่า วันหยุดหรือช่วงเวลาอื่น ๆ ในต่างประเทศใช้เวลาพักอยู่ในบ้านของครอบครัวท้องถิ่น⁶

ความหมายของคำว่าโฮมสเตย์ ในกฎหมายยุโรป หมายถึง การเปิดบ้านให้นักท่องเที่ยวหรือนักเรียนนักศึกษาเข้าไปพักร่วมกับเจ้าของบ้าน โดยต้องจ่ายค่าที่พักประเภท B&B (Bed and Breakfast) และการพักกับครอบครัวของนักเรียนต่างชาติ (Family Stay)⁷

ความหมายโฮมสเตย์ของประเทศออสเตรเลีย หมายถึง ที่พักแรมนั้นต้องอยู่ในชนบทที่ห่างไกลจากตัวเมืองและแหล่งชุมชนที่มีประชากรหนาแน่น นักท่องเที่ยวสามารถใกล้ชิด เรียนรู้วิถีชีวิตของครอบครัวเจ้าของบ้านและชุมชน⁸

ความหมายโฮมสเตย์ของประเทศไอร์แลนด์ หมายถึง การพักกับบ้านพักในฟาร์ม (Farmhouse) Bed & Breakfast บ้านพักชนบท (Country home) และกระท่อมพักแรมซึ่งตกแต่งสไตล์ไอริชชนบท ซึ่งแขกที่มาพักสามารถประกอบอาหารเอง (Self catering cottage) และเจ้าบ้านมักจะเป็นชาวนาหรือเจ้าของฟาร์มที่ต้องการความเป็นส่วนตัว มักจะสร้างกระท่อมพักแรมสำหรับนักท่องเที่ยวโดยเฉพาะ โดยแยกออกไปจากตัวบ้านเดิม แต่อยู่บริเวณที่ดินเดียวกัน ซึ่งนอกเหนือจากที่พัก Home stay แล้วยังเสนอกิจกรรมอื่น ๆ ให้กับ ผู้มาพักแรมด้วย อาทิ การขี่จักรยาน เดินป่า ซี่ม้า ปั่นเขา พายเรือ เที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง หรือจัดกิจกรรมอื่น ๆ ตามที่นักท่องเที่ยวต้องการ รวมทั้งการบริการผู้มาพักแรมด้วยอาหารพื้นเมืองสไตล์ไอริช และดนตรีแบบไอริชแท้ ๆ⁹

โฮมสเตย์ในทวีปอเมริกาเหนือ เป็นวิธีที่น่าตื่นตื้นเต้นมากที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับประเทศและวัฒนธรรมวิถีชีวิต โฮมสเตย์หมายถึงการพักอาศัยอยู่กับครอบครัวเจ้าบ้านอาจจะเป็นเวลานาน

⁶ a holiday or other period abroad spent staying in the home of a local family, Oxford Dictionaries, Retrieved July 16, 2013, From <http://oxforddictionaries.com/definition/english/homestay>

⁷ จาก “โฮมสเตย์,” โดย ชูวิทย์ ศิริเวชกุล, 2544 เมษายน – มิถุนายน, *อุตสาหกรรมท่องเที่ยว*, 20(2).

⁸ จาก *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย* (น. 29), โดย นงลักษณ์ อยู่เย็นดี, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

⁹ จาก *จัด Home Stay อย่างไรไม่ให้ผิดทาง* (สรุปการสัมมนาทางวิชาการ) (น. 13), โดย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ในขณะที่คุณกำลังเดินทางอยู่ในทวีปอเมริกาเหนือหรือในต่างประเทศ คุณจะได้อาศัยอยู่ในบ้านของครอบครัวของโฮสต์และคุณจะมีส่วนร่วมในชีวิตประจำวันของคนในครอบครัว¹⁰

โฮมสเตย์ในประเทศฟิลิปปินส์ ศูนย์บ้านพักโฮมสเตย์ หมายถึง เป็นโปรแกรมโฮมสเตย์แห่งชาติ โปรแกรมของกรมการท่องเที่ยวซึ่งช่วยให้นักเดินทางที่มีความสะดวกสบายกับครอบครัวฟิลิปปินส์ในพื้นที่ใกล้เคียงสถานที่ท่องเที่ยว¹¹

ในมุมมองของชาวต่างชาติ

ปีเตอร์เซิน (Petersen) ได้กล่าวถึงโฮมสเตย์ว่าเป็นกิจกรรมการพักค้างแรมในหมู่บ้านสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในชุมชนแห่งนั้น และพักค้างคืนร่วมกับเจ้าของบ้านในชุมชนในระยะเวลาสั้น ๆ ซึ่งอาจมีการศึกษาแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับเจ้าของบ้าน โดยนักท่องเที่ยวต้องจ่ายค่าที่พักและอาหารแก่เจ้าของบ้าน¹²

ความหมายของโฮมสเตย์ตามแนวคิดของประเทศไทย

แม้ผู้เขียนจะได้นิยามศัพท์ของโฮมสเตย์เอาไว้ในบทนำในข้อ 1.7 แล้วก็ตาม ผู้เขียนใคร่ขอที่จะนำแนวคิดของนักวิชาการที่อธิบายถึงความหมายของโฮมสเตย์ที่มีการประกอบกิจการในประเทศไทยมากล่าวไว้ เพื่อให้ผู้อ่านได้เข้าใจถึงพื้นฐานของแนวความคิดในการประกอบกิจการโฮมสเตย์

ในมุมมองของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้ให้ความหมายของ โฮมสเตย์ เอาไว้ดังต่อไปนี้

โฮมสเตย์ คือ การที่นักท่องเที่ยวได้มาพักอาศัยร่วมกับเจ้าของบ้านที่เป็นเกษตรกรและได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านเทคโนโลยีทางการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการเพาะพันธุ์กล้าไม้ การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวผลผลิต รวมไปถึงการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร กิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ได้สร้างความสนใจให้กับนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เมื่อนักท่องเที่ยวเข้าพักมีกิจกรรมต่าง ๆ ให้เข้าร่วมได้มากมาย ทั้งการทำสวนผลไม้ การดูแลรักษาและเก็บผลไม้ การแปรรูปผลผลิต พร้อมทั้งศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสวนผลไม้ ในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น การเดินป่า

¹⁰ A very exciting way to learn about a country, a culture, a way of life. A homestay means staying with a host family, perhaps for an extended period, while you're traveling in North America or abroad. You'll live in the host family's home and you'll participate in the family's daily life. Retrieved July 16, 2013, From <http://studenttravel.about.com/od/studentlodging/a/homestays.htm>.

¹¹ Section I i. CHAPTER I National Homestay Program – a program of the Department which provides travelers with comfortable accommodations with Filipino families in areas near tourist attractions. RULES AND REGULATION TO GOVERN THE ACREDITATION OF TOURISM-RELATED ESTABLISHMENT.

¹² จาก ความต้องการโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวในประเทศไทย (รายงานผลการวิจัย) (น. 41). เล่มเดิม.

ล่องแก่ง น้ำตก สามารถท่องเที่ยวได้เนื่องจากอยู่ไม่ไกลจากที่พัก สำหรับนักท่องเที่ยววิถีชีวิตของชาวบ้านริมน้ำมีการล่องเรือชมวิถีชีวิตตามสายน้ำลำคลอง การปีนต้นมะพร้าว เล่นน้ำในคลอง รับประทานอาหารตำรับชาวสวน พักบ้านเรือนไทยของสองฝั่งคลอง นอนคูหึ่งห้อยบนต้นลำพู ซึ่งการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์แต่ละที่จะมีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสที่แตกต่างกัน¹³

มธุรส ปราบไพรี ได้ให้ความหมายของโฮมสเตย์ไว้ว่า หมายถึง การจัดการที่พักของชาวบ้านในชุมชนให้แก่ผู้มาเยือนด้วยความยินยอมและเต็มใจของเจ้าบ้าน ซึ่งบ้านพักที่ให้บริการต้องมีห้องพักหรือพื้นที่สามารถรองรับ และสามารถให้บริการแก่ผู้มาเยือนได้ตามขีดความสามารถ การพักร่วมกับชาวบ้านในชุมชนจะก่อให้เกิดการเรียนรู้ (Learning Process) ร่วมกันระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นการสร้างความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจ (Understanding) ในวิถีชีวิตชุมชน เกิดทัศนคติ (Attitude) ที่ดีต่อชุมชน อันเนื่องมาจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกัน รวมถึงการที่ชุมชนและนักท่องเที่ยวได้รับความประทับใจและพึงพอใจ (Appreciation and Impression) จากวิถีชีวิตชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนอีกด้วย¹⁴

กรรณา เดชาดิวงค์ ณ อรุณยา ได้ให้ความหมายของโฮมสเตย์ไว้ว่า การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ เป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่รูปแบบหนึ่งที่ดำเนินการบนแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) โดยเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ ให้คุณค่าแก่วัฒนธรรมและระบบนิเวศในชุมชนได้มากกว่า โดยชุมชนจะมีบทบาทเกี่ยวข้องอย่างชัดเจนตั้งแต่การกำหนดกิจกรรม และการควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยวการเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อนักท่องเที่ยวจนถึงการพัฒนาชุมชนในที่สุด และสามารถตอบสนองความต้องการใหม่ ๆ ของนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมและได้รับความสนใจจากหลายฝ่าย¹⁵

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว ได้ให้คำจำกัดความของ โฮมสเตย์ไว้ดังต่อไปนี้

โฮมสเตย์มาตรฐานไทย หมายถึง บ้านที่อยู่ในชุมชนชนบทที่มีประชาชนในชุมชนเป็นเจ้าของ และเจ้าของบ้านหรือสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ประจำ หรือใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในบ้านหลังดังกล่าว นอกจากนี้ บ้านดังกล่าวต้องมีความพร้อมในการเป็นโฮมสเตย์ กล่าวคือ

¹³ โดย สมศักดิ์ สามัคคีธรรม, สุจิตรา สามัคคีธรรม, นุศรา บุญสนอง และสมชาย กำปั่นทอง, 2551, (น. 16).

¹⁴ จาก “โฮมสเตย์ กับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ,” โดย มธุรส ปราบไพรี, 2544 ตุลาคม-ธันวาคม, *จุลสารการท่องเที่ยว*, 20(4).

¹⁵ จาก *HOME STAY: รูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่* (รายงานการศึกษาวิชา การสื่อสาร นวัตกรรม สาขาวิทยาศาสตร์พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย), โดย กรรณา เดชาดิวงค์ ณ อรุณยา, 2537, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- 1) เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวต้องถือว่าการทำโฮมสเตย์เป็นเพียงรายได้เสริม นอกเหนือรายได้จากอาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้น
- 2) มีพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือและไม่ได้ใช้ประโยชน์ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวเข้าพักได้
- 3) นักท่องเที่ยวต้องพักค้างแรมในบ้านเดียวกับที่เจ้าของบ้านอาศัยอยู่ โดยมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตระหว่างกัน
- 4) สมาชิกในครอบครัวต้องมีความยินดีและเต็มใจที่จะรับนักท่องเที่ยวให้เข้ามาพักแรมในบ้าน พร้อมทั้งถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นนั้นแก่นักท่องเที่ยว
- 5) เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์เป็นอย่างดี
- 6) บ้านนั้นควรเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์ ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนนั้น¹⁶

สำหรับประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ได้บัญญัติบทนิยามของคำว่า โฮมสเตย์ เอาไว้ดังต่อไปนี้

โฮมสเตย์ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักรวมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพัก หรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวพักได้ชั่วคราว ซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง มีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คน โดยมีค่าตอบแทนและจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร อันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการเพื่อหารายได้เสริม¹⁷

จากคำนิยาม ที่ยกมานำเสนอข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า “โฮมสเตย์” เป็นที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทถือเป็นการจัดที่พักแรมสำหรับค้างคืนให้นักท่องเที่ยว โดยเจ้าของบ้านได้ใช้พื้นที่บางส่วนภายในบ้านของตนเป็นห้องนอน ห้องนั่งเล่น ห้องน้ำ และพื้นที่อื่น ๆ สำหรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยเป็นการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสนับสนุนการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยนักท่องเที่ยวมาใช้บริการมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการเรียนรู้สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติและ การดำเนินวิถีชีวิตของชุมชน และเจ้าบ้านจัดการ

¹⁶ กลุ่มประสานการพัฒนาบริการท่องเที่ยว สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

¹⁷ ประกาศกรมการท่องเที่ยว, กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย, ราชกิจจานุเบกษา 31 ตุลาคม 2555.

บริการเพื่อตอบสนองแก่นักท่องเที่ยว เช่น การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวด้านต่าง ๆ การบริการด้านอาหาร ซึ่งเป็นอาหารพื้นบ้านตามแบบฉบับของท้องถิ่นนั้น ๆ

โฮมสเตย์เกิดขึ้นเนื่องจากการที่ชาวเมืองต้องการที่จะสัมผัส เรียนรู้และเชื่อมโยงวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชาวชนบท เพื่อหลีกเลี่ยงความวุ่นวายในเมืองใหญ่ จึงทำให้เกิดโฮมสเตย์ขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ดังนั้น โฮมสเตย์จึงมีลักษณะที่ต้องพักรวมชายคาเดียวกันกับเจ้าของบ้าน เพราะการพักรวมชายคาเดียวกันกับเจ้าของบ้าน เพื่อต้องการส่งเสริมและได้เรียนรู้วิถีชีวิต การอยู่ร่วมกันระหว่างเจ้าของบ้านซึ่งเป็นชาวชนบทกับผู้พักอาศัยซึ่งเป็นชาวเมือง การปรับตัวในเวลาที่พักอาศัยอยู่ร่วมกัน เป็นต้น

ในปัจจุบันโฮมสเตย์ได้มีการขยายตัวและได้มีการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์เพิ่มมากขึ้น นอกจากจะพักรวมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกันแล้ว ยังมีกรณีที่สร้างออกไปเป็นหลังแยกต่างหากกับเจ้าของบ้าน หรือสร้างเป็นห้องพักแยกต่างหากกับชายคาเดียวกันกับเจ้าของบ้านอีกด้วย ซึ่งเมื่อพิจารณาจากความหมายของโฮมสเตย์จากคำนิยามที่ได้ยกนำมาเสนอ ข้างต้นนั้น กล่าวได้ว่า กรณีที่สร้างออกไปเป็นหลังแยกต่างหากกับเจ้าของบ้าน หรือสร้างเป็นห้องพักแยกต่างหากกับชายคาเดียวกันกับเจ้าของบ้านนั้น เห็นได้ว่าไม่เข้าลักษณะตามความหมายของโฮมสเตย์ อีกทั้งเมื่อแยกต่างหากอีกหลังนั้น ทำให้ผู้ที่มาพักอาศัยไม่สามารถที่จะได้เรียนรู้วัฒนธรรม วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของเจ้าของบ้านได้อย่างเต็มความต้องการเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งโฮมสเตย์หรือวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์

ผู้เขียน เห็นด้วยกับการที่โฮมสเตย์ต้องพักรวมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกัน เนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์หรือการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์นั้น เป็นการท่องเที่ยวที่ได้เรียนรู้ สัมผัสวัฒนธรรมชนบท ส่งเสริมการเรียนรู้การอยู่ร่วมกัน การปรับตัวเมื่อได้อยู่ร่วมกันเป็นต้น หากผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวต้องพักแยกออกจากเจ้าของบ้านอีกหลังหนึ่งนั้น ก็ไม่สามารถที่จะได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้อย่างบรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวนั่นเอง

เมื่อเปรียบเทียบตามความหมายโฮมสเตย์ของต่างประเทศกับความหมายโฮมสเตย์ของประเทศไทย ที่ได้ยกนำมาเสนอข้างต้น เห็นได้ว่าเป็นการพักรวมกับเจ้าของบ้าน ซึ่งอยู่ในชนบทที่ห่างไกลกับตัวเมืองและแหล่งชุมชนที่มีประชากรหนาแน่น ซึ่งทำให้ได้ใกล้ชิดและสามารถเรียนรู้วิถีชีวิตของครอบครัวเจ้าของบ้านและชุมชน ซึ่งทำให้เห็นว่านัยการเป็นโฮมสเตย์ของต่างประเทศมีลักษณะและมีวัตถุประสงค์เหมือนกันกับประเทศไทย

2.1.3 รูปแบบการให้บริการของโฮมสเตย์

2.1.3.1 การให้บริการเฉพาะห้องพัก

รูปแบบการบริการของโฮมสเตย์ที่มีการบริการเฉพาะด้านที่พัก เป็นการบริการเฉพาะที่พักรูปแบบเดียว ซึ่งมีทั้งห้องพักภายในบ้าน โดยพักภายในบ้านหลังเดียวกันกับเจ้าของบ้าน หรือเป็นห้องพักที่แยกออกมาภายนอกเป็นอีกหลังหนึ่ง เจ้าของบ้านจะต้องจัดเตรียมห้องพักและจัดห้องนอน ให้นักท่องเที่ยวค้างพักรวมเป็นห้องส่วนตัว เพราะบางช่วงเวลานักท่องเที่ยวต้องการความเป็นส่วนตัว มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รูปแบบการให้บริการเฉพาะห้องพักเพียงอย่างเดียว โดยเจ้าของไม่สนใจจัดกิจกรรมใด ๆ ให้แก่แขกผู้มาเยือนหรือนักท่องเที่ยวแต่ประการใด ในขณะที่แขกหรือนักท่องเที่ยวก็คาดหวังต่อ โฮมสเตย์ในฐานะที่เป็นสถานที่หลับนอนเพื่อจะได้มีแรงขับรถท่องเที่ยวต่อไปในวันรุ่งขึ้นเท่านั้น และสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการบริการด้านที่พัก คือ

- 1) ความเต็มใจของสมาชิกในครอบครัว
- 2) บ้านพักที่มีโครงสร้างที่ดี
- 3) ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี
- 4) ไม่ไกลจากเมืองหรือพื้นที่เทศกาลหรือสถานที่ท่องเที่ยว
- 5) ควรมีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นพื้นฐาน อาทิ ที่นอนหรือเตียงนอน หมอน น้ำประปา

หรือถ้าไม่มีควรมีแหล่งน้ำอื่น

- 6) ห้องน้ำสะอาด
- 7) มีความปลอดภัย

ขั้นตอนการดูแลที่พัก ความสะอาดเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับนักท่องเที่ยว ควรมีการทำความสะอาดที่พักรวมและบริเวณโดยรอบบ้านพักอยู่เสมอ เช่น การเปลี่ยนผ้าปูที่นอน อุปกรณ์ส่วนตัวทุกครั้งเมื่อมีนักท่องเที่ยวมาเข้าพัก เป็นต้น

ความสะอาดของบ้าน บ้านพักควรมีอากาศที่สามารถถ่ายเทได้สะดวก แสงสว่างสามารถส่องเข้ามาถึง ปราศจากความชื้น ไม่มีกลิ่นอับ มีหลังคาที่สามารถกันน้ำได้ดี ภายในห้องพักต้องได้รับการทำความสะอาดเป็นประจำ ต้องหมั่นทำความสะอาด หมั่นกำจัดแมลงที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอยู่เสมอ และหมั่นดูแลสภาพแวดล้อมของบ้านพักอยู่เสมอ

ห้องน้ำ เป็นที่ ๆ ใช้ร่วมกันทั้งครอบครัวและนักท่องเที่ยว สิ่งสำคัญคือ ความสะอาดจะต้องมีการทำความสะอาดอยู่เป็นประจำและสม่ำเสมอ

ความปลอดภัยของห้องพัก

- 1) สมาชิกในบ้านต้องสร้างความคุ้นเคยกับผู้มาเยือน เสมือนญาติสนิทและมีความรู้เรื่องสถานที่ในบ้านและชุมชนเป็นอย่างดี

2) สมาชิกในบ้านต้องหมั่นตรวจตรา ดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในบ้านว่า มีความปลอดภัยหรือไม่

3) กุญแจที่สำคัญต้องได้รับการเก็บรักษาและดูแลเป็นอย่างดี

4) ทรัพย์สิน เงินสดต่าง ๆ ต้องเก็บไว้ในที่ ๆ ปลอดภัย

5) สมาชิกทุกคนต้องคำนึงถึงเรื่องความสำคัญของความปลอดภัยตลอดเวลา

การจัดห้องพักสำหรับโฮมสเตย์นั้นจะต้องคิดว่า เป็นเพียงสิ่งอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว แต่ต้องคำนึงถึงความสะดวกและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

ความปลอดภัยในทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ต้องมีการดูแลซ่อมแซมต่าง ๆ อาทิ ประตู หน้าต่างเสมอ และเตือนให้นักท่องเที่ยวเก็บรักษาทรัพย์สินไว้ในที่ ๆ ปลอดภัย หรือมีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัยโดยคนในชุมชนเพื่อรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว มีเครื่องมือและวิธีการสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ เมื่อเกิดเหตุร้ายหรือกรณีที่นักท่องเที่ยวเจ็บป่วย เป็นต้น

การจองห้องพัก สามารถทำได้หลายวิธี อาทิ การจองทางไปรษณีย์ การจองทางโทรศัพท์ การจองผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การจองที่พักรับการตอบสนองโดยทันทีเพื่อเป็นการยืนยันการเข้าพักของนักท่องเที่ยว และการตอบรับการจอง อาจมีการใช้ระบบการเรียกเก็บค่าบริการบางส่วนเพื่อเป็นการป้องกันการไม่เข้าพักของนักท่องเที่ยวตามกำหนดเวลา ดังนั้นควรชี้แจงระยะเวลาการยกเลิกเข้าพักให้กับนักท่องเที่ยวได้รับทราบด้วย

การจัดที่พักในรูปแบบโฮมสเตย์ หรือที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทให้ดีได้นั้น ไม่ใช่ว่ามีพื้นที่ มีบ้าน จะสามารถจัดการโฮมสเตย์ได้ โฮมสเตย์จะต้องมีมาตรฐานและต้องมีการจัดการบนความเข้าใจด้วย เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้มาเยือนและประทับใจ ไม่ใช่ทำเพื่อสร้างธุรกิจหวังผลกำไรเท่านั้น

2.1.3.2 การให้บริการห้องพักพร้อมอาหาร

นอกจากการบริการห้องพักแล้ว โฮมสเตย์ในบางแห่งมีการให้บริการทางด้านอาหารด้วย เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่ต้องพักกับเจ้าของบ้าน อาหารมื้อใดมื้อหนึ่งจึงมีความจำเป็นสำหรับนักท่องเที่ยว การนำเสนอรายการอาหารท้องถิ่นจึงเป็นเสน่ห์และจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจมากกว่าการนำเสนอรายการอาหารเช่นเดียวกับโรงแรมหรือรีสอร์ท ดังนั้นการวางแผนอาหารจึงมีความจำเป็นเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดระหว่างปริมาณอาหารและจำนวนนักท่องเที่ยว

การวางแผนจัดเตรียมอาหารจึงจำเป็นต้องพิจารณาจากปัจจัยหลาย ๆ ประการ

- 1) ข้อมูลของนักท่องเที่ยว เช่น เชื้อชาติ ศาสนา
- 2) งบประมาณในการจัดทำอาหาร
- 3) ปัจจัยด้านฤดูกาล

4) อาหารประจำท้องถิ่น

5) จำนวนนักท่องเที่ยว

สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึง ด้านอาหารคือ ความสะอาด ปลอดภัยและถูกหลักโภชนาการ ไม่ว่าจะเป็น ภาชนะที่ใช้ต้องสะอาดและปลอดภัย ครั้วที่ปรุงอาหารอยู่ในสภาพที่สะอาดไม่มีกลิ่นเหม็น อุปกรณ์ที่ใช้ในครัวสะอาดถูกสุขลักษณะ และมีน้ำดื่มและน้ำใช้ที่สะอาด เป็นต้น

2.1.3.3 การให้บริการห้องพัก อาหารและกิจกรรมการนำเที่ยว

การท่องเที่ยวมิได้มีความหมายเพียงแก่การพัก โฮมสเตย์ เท่านั้น แต่ครอบคลุมถึงปัจจัยอื่น ๆ ด้วย และที่สำคัญที่สุดคือ แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวมีความต้องการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวอันเป็นเอกลักษณ์และเป็นจุดเด่นของพื้นที่ด้วย ได้แก่ อุทยานแห่งชาติ สวนเกษตร ทะเล ภูเขา ลำน้ำ ประวัติศาสตร์และโบราณวัตถุสถาน และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อาทิ ตกปลา เดินป่า เดินเขา ขี่ม้า ขี่จักรยาน ว่ายน้ำ ดำน้ำ เป็นต้น โฮมสเตย์บางแห่งจึงจัดให้มีการบริการทางด้านกิจกรรมการนำเที่ยวควบคู่ไปด้วย ทำให้เกิดความสนุกสนานในการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

กิจกรรมการนำเที่ยว ประกอบด้วย

1) มีกิจกรรมการนำเที่ยว เช่น เดินป่า ตกปลา ขี่ม้า ขี่จักรยาน เป็นต้น ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในชุมชน

2) มีกิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น ทอผ้า จักสาน เป็นต้น

3) มีกิจกรรมต้อนรับตามประเพณีของท้องถิ่น เช่น บายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น

4) มีกิจกรรมบันเทิง เช่น คอนเสิร์ตเต้นรำ การแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น

5) มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น เดินชมสวนผลไม้ แทนการใช้รถยนต์ขับเคลื่อน

6) มีกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างนักท่องเที่ยวกับเจ้าของบ้าน เช่น กิจกรรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพของชุมชน และเล่าขานตำนานหรือประวัติศาสตร์ท้องถิ่น

กิจกรรมการนำเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวมีมากมายหลายกิจกรรม บางกิจกรรมเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการอยากรู้อยากเห็น อยากสัมผัสสิ่งแปลกใหม่ วิถีชีวิตของคนในสังคม

เมื่อมีกิจกรรมการนำเที่ยวประกอบด้วยที่พักแบบ โฮมสเตย์แล้วนั้น จึงก่อให้เกิดบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องโดยตรง อาทิ ชุมชนท้องถิ่น ภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานของรัฐ เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุน การนำเที่ยวและให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้น ๆ ด้วย

2.1.4 ประเภทของการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

การใช้เกณฑ์รูปแบบการบริหารจัดการ ลักษณะทางกายภาพของที่พัก และลักษณะการให้บริการที่พักแก่ผู้มาพัก แบ่งประเภทได้เป็น 3 ประเภท คือ โฮมสเตย์ประเภทกลุ่ม โฮมสเตย์ประเภทอิสระ และโฮมสเตย์กึ่งรีสอร์ทประเภทอิสระ โดยแต่ละประเภทมีลักษณะเด่น ดังนี้

2.1.4.1 การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ประเภทกลุ่ม

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่ม¹⁸ โดยกลุ่มสมาชิกในชุมชนถือเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวโดยชุมชนกล่าวคือ มีการรวมกลุ่มของสมาชิกภายในชุมชน โดยการบริหารจัดการโดยชุมชน อาจจัดตั้งเป็นกลุ่ม ชมรมหรือสหกรณ์ ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มมีการร่วมกันทำกิจกรรม มีการประชุมร่วมกันเพื่อแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว ได้ให้ความหมายของโฮมสเตย์มาตรฐานไทย หมายถึง บ้านที่อยู่ในชุมชนชนบทที่มีประชาชนในชุมชนเป็นเจ้าของ และเจ้าของบ้านหรือสมาชิกในครอบครัวอาศัยอยู่ประจำ หรือใช้ชีวิตประจำวันอยู่ในบ้านหลังดังกล่าว นอกจากนี้ บ้านดังกล่าวต้องมีความพร้อมในการเป็นโฮมสเตย์ ต้องถือว่าการทำโฮมสเตย์เป็นเพียงรายได้เสริมนอกเหนือรายได้จากอาชีพหลักของครอบครัวเท่านั้น เจ้าของบ้านและสมาชิกในครอบครัวให้ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดการโฮมสเตย์เป็นอย่างดี และบ้านนั้นควรเป็นสมาชิกของกลุ่ม ชมรม หรือสหกรณ์ ที่ร่วมกันจัดการโฮมสเตย์ของชุมชนนั้น¹⁹ ซึ่งการรวมกลุ่มกันของเจ้าของบ้านซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มที่จัดตั้งโฮมสเตย์อย่างน้อย 3 หลังคาเรือน มีการบริหารจัดการแบ่งสรรผลประโยชน์เพื่อส่วนรวมร่วมกัน

การบริหารจัดการกลุ่มร่วมกันในการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่ม เช่น ชมรมเรือเล็กเพื่อการท่องเที่ยวพื้นบ้านคลองสนมีการจัดการรายได้จากการท่องเที่ยวที่ได้รับโดยมีการแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ แบ่งให้ชมรม 1 ส่วน สมทบเข้ากองทุน 1 ส่วน และแบ่งเป็นผลกำไรคืนให้แก่สมาชิก 1 ส่วน²⁰ หรือมีการจัดการท่องเที่ยวโดยดำเนินการในลักษณะกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่ในการบริหารจัดการ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มช่วยกันจัดการทำความสะอาดรอบบริเวณบ้านละบริเวณบ้านใกล้เคียง

¹⁸ ตัวอย่างการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่ม เช่น ชมรมเรือเล็กเพื่อการท่องเที่ยวพื้นบ้านคลองสน, โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2556, จาก

<http://www.cbththaidatabase.org/page/showpage.aspx?idfindex=259>,

¹⁹ แหล่งเดิม.

²⁰ จาก ชมรมเรือเล็กเพื่อการท่องเที่ยวพื้นบ้านคลองสน. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2556, จาก <http://www.cbththaidatabase.org/page/showpage.aspx?idfindex=259>

ชุมชนต้องมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามเป็นธรรมชาติอันเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่ รวมถึงสามารถให้ผู้มาพักได้เรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ได้อย่างแท้จริง มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพื่อเสริมรายได้ของสมาชิกในกลุ่ม

อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่ม ยังมีปัญหาที่เกิดขึ้นในบางพื้นที่ การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ไม่เป็นเพียงรายได้เสริมให้กับครอบครัวหรือชุมชนแต่เป็นการ ประกอบอาชีพหลักให้กับผู้ประกอบการซึ่งหวังผลประโยชน์ทางการค้ามากเกินไปทำให้ไม่ได้ คำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ อีกทั้งภาครัฐขาดการกำกับดูแลที่ ชัดเจน ซึ่งการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่มอาจจะง่ายต่อการควบคุมดูแลของทางภาครัฐ แต่ ในบางพื้นที่ยังขาดการในเรื่องดังกล่าว โดยจะวิเคราะห์ปัญหาดังกล่าวต่อไป

2.1.4.2 การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ประเภทอิสระ

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ประเภทอิสระ²¹ เป็นการประกอบกิจการรายเดียว ไม่มีการ รวมกลุ่มของชาวบ้านในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ แต่อย่างใด ซึ่งในปัจจุบันการประกอบธุรกิจ ประเภทนี้ได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจากการลงทุนน้อย ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์สามารถ ปรับเปลี่ยน ดัดแปลงบ้านเรือนของตนเองให้เป็น โฮมสเตย์เพื่อการบริการที่พักอาศัยแก่นักท่องเที่ยวได้

การให้บริการแก่ผู้มาพักเป็นการดูแล เอาใจใส่อย่างใกล้ชิดโดยเจ้าของบ้านเสมือนว่า ผู้มาพักคือคนในครอบครัว ทำให้ผู้มาพักเกิดความประทับใจและต้องการกลับมาพักอีกครั้งหนึ่ง รูปแบบและเวลาของกิจกรรมที่นำเสนอแก่ผู้มาพักสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการและ ความสะดวกของผู้มาพัก โดยเจ้าของบ้านเป็นผู้จัดหาและให้บริการด้วยตนเอง

การกำหนดราคาของสถานที่พักโฮมสเตย์มีหลายรูปแบบ เช่น การกำหนดการเข้าพัก เป็นรายบุคคล หากผู้เข้าพักอาศัยเป็นกลุ่ม ราคาจะถูกกว่าผู้เข้าพักรายย่อยเพราะคิดราคาแบบเหมา ตามขนาดของห้องพัก ดังนั้น การกำหนดราคาอาจจะไม่แน่นอนชัดเจน

แต่ถึงอย่างไร การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ประเภทอิสระ ไม่น่าจะถึงขนาดทำเป็นธุรกิจ เนื่องจากเป็นกิจการรายเดียวไม่มีการรวมกลุ่มแต่อย่างใดและการกำกับดูแลจากภาครัฐคงไม่ทั่วถึง เนื่องจากเป็นการประกอบการรายเดียวและทางที่จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น อาจเกิด ความไม่เป็นธรรมเท่าที่ควรแก่ผู้ประกอบการ

²¹ ตัวอย่างโฮมสเตย์แบบอิสระ เช่น หมู่บ้านคลองเรือ อำเภอยะไข่ จังหวัดชุมพร. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน

2.1.4.3 การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์กึ่งรีสอร์ทประเภทอิสระ²²

มีสภาพทางกายภาพของเรือนพักที่มีความสะดวกสบายพร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายสำหรับผู้มาพัก โดยผู้มาพักสามารถมีทางเลือกในการตัดสินใจตามความต้องการของตนเอง²³

2.1.5 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโฮมสเตย์

กรมการท่องเที่ยว สังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการท่องเที่ยว (Department of Tourism) เป็นส่วนราชการระดับกรม ในสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีหน้าที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว การพัฒนามาตรฐาน การบริการด้านการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนการสนับสนุนการประกอบธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน เป็นหน่วยงานเดียวซึ่งมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับธุรกิจ โฮมสเตย์²⁴

กรมการท่องเที่ยว เดิมชื่อ “สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว” จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 เมื่อวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2545 โดยเป็นการถ่ายโอนภารกิจบางส่วนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และภารกิจด้านภาพยนตร์จากกรมประชาสัมพันธ์ มาไว้ในการดูแลของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 ให้เปลี่ยนชื่อสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว เป็น กรมการท่องเที่ยว [3] ทั้งนี้มีผลตั้งแต่วันที่พระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนชื่อสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นกรมการท่องเที่ยว พ.ศ. 2553 มีผลบังคับใช้ คือ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2553

กรมการท่องเที่ยว แบ่งส่วนราชการออกเป็น 7 หน่วยงาน ได้แก่

- 1) กองกลาง
- 2) สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว
- 3) สำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์
- 4) สำนักพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

²² จาก ตัวอย่าง โฮมสเตย์กึ่งรีสอร์ทประเภทอิสระ ตัวอย่างเช่น ทอฝัน โฮมสเตย์ & บายเดอะซี เกาะจาน หาดวนกร หุ่นประดู่ ทัพสะแก, สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2556, จาก <http://www.torfun-homestay.com/>

²³ จาก การพัฒนาศักยภาพที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบทเพื่อส่งเสริมชุมชนท่องเที่ยวยั่งยืน กรณีศึกษาอำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม, โดย อารยา สานติสร, สุภาพร แก้วก่อ เลี้ยวไพโรจน์ และศราวุธ เปรมใจ, 2551.

²⁴ กรมท่องเที่ยวสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2556, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki>

- 5) กองกิจการภาพยนตร์
- 6) กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
- 7) กลุ่มตรวจสอบภายใน

กรมการท่องเที่ยว มีภารกิจ เกี่ยวกับ การท่องเที่ยว ในการพัฒนามาตรฐาน การบริการด้านการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการสนับสนุนการ ประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ให้อยู่ในระดับมาตรฐาน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และเพื่อก่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน โดย ให้อำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย รวบรวมข้อมูลสถิติด้านการท่องเที่ยว และแนวทางการดำเนินการพัฒนาการท่องเที่ยว ให้สอดคล้อง กับนโยบาย และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ
- 2) จัดทำแผนพัฒนาบริการการท่องเที่ยว รวมทั้งประสานส่งเสริม และสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด
- 3) จัดทำแผนพัฒนาทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ รวมทั้งประสาน ส่งเสริม และสนับสนุน ให้มีการปฏิบัติ ตามที่กำหนด
- 4) จัดทำแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งประสาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามแผนที่กำหนด
- 5) ดำเนินการตามกฎหมาย ว่าด้วยธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง
- 6) ติดตามประเมินผลงานด้านพัฒนาการท่องเที่ยว
- 7) ส่งเสริม สนับสนุนกิจการภาพยนตร์ ทั้งภาคการผลิต การบริหารและกิจการที่เกี่ยวข้อง
- 8) ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่กระทรวง หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย²⁵

ในการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ไม่ต้องดำเนินการขออนุญาตจากหน่วยงานใด ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ส่งเสริมให้ชาวบ้านประกอบกิจการนี้ขึ้นในขณะที่มีนโยบายการท่องเที่ยวแบบ Amazing Thailand แต่การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ก็ไม่มีมาตรฐานแต่อย่างใด ทำให้ต่อมาจึงหมดความนิยม ต่อมาในปี พุทธศักราช 2545 ซึ่งได้มีการจัดตั้งสำนักงานพัฒนาการ

²⁵ จาก กรมการท่องเที่ยว. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2556, จาก

ท่องเที่ยวขึ้นมา และได้ตระหนักถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism)²⁶ เป็นการท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งนักท่องเที่ยวในกลุ่มชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ความสนใจเป็นอย่างมาก โดยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีองค์ประกอบสำคัญที่ควรพิจารณาคือ การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น โฮมสเตย์ ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งกรมการท่องเที่ยว โดยสำนักงานพัฒนาบริการการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งมีภาระหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานบริการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานเห็นความจำเป็นเข้าไปส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนา เพื่อให้ที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการบริหารจัดการที่พักแบบสัมผัสวิถีวัฒนธรรมชนบท (Home Stay) อันเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวและเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนต่อไป จึงได้มีการสำรวจที่พักแบบโฮมสเตย์ที่มีอยู่เพื่อสร้างมาตรฐานที่ดีต่อไป

2.2 เปรียบเทียบ ความเหมือน ความแตกต่างการประกอบธุรกิจโรงแรมกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

2.2.1 ความหมายของโรงแรมตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478

โรงแรม (Hotel) คำว่า Hotel มาจากคำฝรั่งเศสสมัยเก่าแก่กว่า Ostel และได้เริ่มใช้ เป็นครั้งแรก ประมาณ ปี ค.ศ. 1800 โดยมีความหมายถึงบ้านที่ใช่เป็นที่พักรวมทั้งให้อาหารแก่ผู้พักเดินทางด้วย และโรงแรมนับว่าเป็นวิวัฒนาการของอินท์ หรือโรงแรม

ปัจจุบันนี้การลงทุนทำโรงแรมนั้นมักมาจากการลงทุนของเอกชน จึงมุ่งเน้นเรื่อง ผลกำไรเป็นประการสำคัญ และผู้เข้าพักในโรงแรมส่วนใหญ่แล้วมักจะมุ่งมาพักเพราะต้องการ ความหรูหรา ฟุ่มเฟือย ความสะดวกสบายและความรื่นเริง บันเทิงใจมากกว่าอื่นใด²⁷

โรงแรมในประเทศไทย เริ่มมีแห่งแรกในสมัยรัชกาลที่ 4 และได้มีการพัฒนาการเสนอ บริการให้ความสะดวกสบายแก่ลูกค้า ตลอดจนมีการดำเนินงานตามรูปแบบของมาตรฐานนานาชาติ จนกระทั่งในปัจจุบันนี้โรงแรมไทยได้รับคัดเลือกเป็นโรงแรมดีที่สุดในโลกหลายปี ติดต่อกัน ได้แก่ โรงแรมโอเรียนเต็ล ซึ่งเป็นโรงแรมที่สร้างขึ้นในยุคแรก ๆ ธุรกิจโรงแรม

²⁶ จาก *หลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพมาตรฐาน โฮมสเตย์* (เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง การฝึกอบรมหลักสูตรมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย, สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร, 25 กรกฎาคม 2547), โดย นิรมล เปลี่ยนจรรยา, 2547.

²⁷ จาก *การพัฒนากฎหมายโรงแรมเพื่อการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน* (น. 7), โดย อภิรัตน์ โกสุมา, 2542, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ในประเทศไทยได้รวมตัวตั้งขึ้นเป็นสมาคมโรงแรมไทย โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ของอุตสาหกรรมโรงแรมตลอดจนการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

จากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล พบว่าความหมายของโรงแรมมีความหมายดังต่อไปนี้

โรงแรม หมายถึง สถานที่ทุกชนิดที่จัดตั้งเพื่อหารายได้จากผู้เข้าพัก โดยมีการขายอาหารและเครื่องดื่มตามความต้องการของผู้เข้าพัก รายได้หลักได้แก่ ค่าเช่าห้องพัก และการขายอาหารและเครื่องดื่ม โดยมีรายได้จากการบริการอื่น ๆ เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่าซักกรีด เป็นธุรกิจผลิตการบริการ อาจเรียกว่า อุตสาหกรรมโรงแรม เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมแห่งไมตรีจิต (Hospitality Industry) ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมกาใช้เวลาว่าง เป็นธุรกิจที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว²⁸

โรงแรม หมายถึง สถานที่ประกอบการเชิงการค้าที่นักธุรกิจตั้งขึ้น เพื่อบริการผู้เดินทางในเรื่องของที่พักรักษาตัว อาหาร และบริการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพักรักษาตัวและเดินทาง หรืออาคารที่มีห้องนอนหลายห้อง ติดต่อกันเรียงรายกันในอาคารหนึ่งหลังหรือหลายหลัง ซึ่งมีบริการต่าง ๆ เพื่อความสะดวกของผู้ที่มาพัก ซึ่งเรียกว่า “แขก” (Guest)²⁹

ในมุมมองของกฎหมายได้บัญญัติความหมายของโรงแรมไว้ ดังนี้

ความหมายของโรงแรมไทยตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2478

มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้

“โรงแรม” หมายความว่า บรรดาสถานที่ทุกชนิดที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับสินจ้างสำหรับคนเดินทางหรือบุคคลที่ประสงค์จะหาที่อยู่หรือที่พักชั่วคราว

ความหมายของโรงแรมไทยตามพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัตินี้

“โรงแรม” หมายความว่า สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ในทางธุรกิจ

เพื่อให้บริการที่พักชั่วคราวสำหรับคนเดินทางหรือบุคคลอื่นใดโดยมีค่าตอบแทน ทั้งนี้ ไม่รวมถึง

1) สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการที่พักชั่วคราวซึ่งดำเนินการโดยส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือเพื่อการกุศล หรือการศึกษา ทั้งนี้ โดยมีใช้เป็นการหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน

²⁸ มหาวิทยาลัยทักษิณ. (ม.ป.ป.). ความหมายของธุรกิจโรงแรม. สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2556, จาก http://tsl.tsu.ac.th/courseware/260/lesson1/lesson1_3.html

²⁹ วิกีพีเดีย. (ม.ป.ป.). ความหมายของโรงแรม. สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2556, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/โรงแรม>.

2) สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการที่พักอาศัยโดยคิดค่าบริการเป็นรายเดือนขึ้นไปเท่านั้น

3) สถานที่พักอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

จากคำนิยาม ที่ยกมานำเสนอข้างต้น กล่าวได้ว่า โรงแรมมีความหมายที่กว้างกว่าโฮมสเตย์ อีกทั้งความสะดวกสบายในการพักอาศัย ความรื่นเริง บันเทิงใจและมีวัตถุประสงค์ในทางธุรกิจมากกว่าการพักแบบโฮมสเตย์

2.2.2 ประเภทของการประกอบธุรกิจโรงแรมตามกฎหมายกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2547

ประเภทของโรงแรม

การแบ่งประเภทของโรงแรมสามารถแบ่งได้หลากหลายรูปแบบ แต่ต่อไปนี้จะแบ่งตามจุดประสงค์ของโรงแรม³⁰

โรงแรมธุรกิจ โรงแรมประเภทนี้มักจะตั้งอยู่กลางใจเมือง ในเขตธุรกิจ มีจุดประสงค์ให้บริการนักธุรกิจเป็นหลัก และนอกจากนั้นมักจะนิยมใช้เป็นที่จัดงานประชุม หรือ งานเลี้ยง จะมีการบริการที่หรูหรา แต่ช่วงเวลาที่แขกจะเข้าพักมักจะสั้น ๆ

โรงแรมท่าอากาศยาน โรงแรมประเภทนี้จะตั้งอยู่ใกล้ ๆ กับสนามบิน แยกที่เข้าพักจะเป็นพวกนักทัศนาจรที่มารอต่อเครื่องบิน การเข้าพักมักจะเป็นช่วงสั้น ๆ ไม่ค้างคืนเกิน 1 วัน หรือในบางกรณีก็จะเป็นนักธุรกิจที่เข้ามาพักแบบโรงแรมธุรกิจก็เป็นได้

โรงแรมพักอาศัย โรงแรมประเภทนี้ มักจะเป็นโรงแรมที่เปิดให้เข้าพักเป็นระยะเวลานาน ๆ 1 เดือนขึ้นไป มีลักษณะคล้ายคอนโดมิเนียมที่มีบริการแบบโรงแรม เพียงแต่ความหรูหราอาจไม่เทียบเท่า

โรงแรมเพื่อการพักผ่อน (รีสอร์ท) โรงแรมประเภทนี้มักจะตั้งอยู่ต่างจังหวัด ในภูมิประเทศที่ดี ห้องพักมักจะแยกเป็นส่วน ๆ เป็นบ้านหรือหลังคาเรือนแยกต่างหาก ในโรงแรมจะมีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เช่น การปั่นจักรยาน เล่นกอล์ฟ ซิม้า เดินป่า สปา เพราะจุดประสงค์ของแขกที่เข้าพักโรงแรมประเภทนี้คือการพักผ่อนเป็นหลัก ระยะเวลาเข้าพักจึงมีระยะเวลาในช่วง 5-7 วัน การบริการจะเป็นแบบสบาย ๆ เป็นกันเอง

โรงแรมคาสิโน โรงแรม เอ็มจีเอ็ม แกรนด์ ในลาส เวกัส โรงแรมประเภทนี้จะมีบริการที่หลูหลวมมาก ห้องพักสวยงาม มีราคาแพง แขกที่เข้าพักจะเข้ามาเล่นการพนันเป็นส่วนใหญ่

³⁰ ฮอลิเดย์ ทัวร์. (ม.ป.ป.). *โรงแรมคืออะไร รีสอร์ทคืออะไร*. สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2556, จาก http://www.holidaytours.in.th/thai/hotel_is.html

โรงแรมประเภทนี้จะดึงดูดลูกค้าด้วยการพำนั ความบันเทิง โรงแรมชนิดนี้ไม่มีในประเทศไทย เนื่องด้วยกฎหมายการพำนัเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่แม่แบบที่ชัดเจนคือลาสเวกัส สหรัฐอเมริกา

โรงแรมประเภทที่พักและอาหาร (เกสต์เฮาส์) โรงแรมชนิดนี้จะเป็นโรงแรมที่มีเพียงห้องพักและอาหารเช้าเท่านั้น ไม่มีการบริการอะไรมากนัก เหมาะกับนักเดินทางที่มีงบที่จำกัด ราคาห้องพัทย่อมเยา แยกส่วนหนึ่งก็ชอบเพราะมีความเป็นกันเองดี

โรงแรมบังกะโล โรงแรมชนิดนี้จะมีเพียงที่พักให้เช่าในราคาประหยัดมาก แต่ไม่มีอาหารบริการให้ นักท่องเที่ยวต้องเตรียมมาเอง ในบางโรงแรมประเภทนี้จะมีพื้นที่เตรียมให้ทำอาหารไว้ให้

การแบ่งตามการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกมี 5 ระดับ³¹

1. ระดับพิเศษ 5 ดาว

เป็นโรงแรมที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในทุก ๆ ด้าน การตกแต่งภายในหรูหรา มีการให้บริการครบทุกด้านและดีเยี่ยม อัตราค่าห้องพักสูงมาก ทำเลที่ตั้งอยู่ในที่กรรมมาคมสะดวกหรืออยู่ใจกลางเมือง

2. ระดับชั้นหนึ่ง 4 ดาว

เป็นโรงแรมที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม การตกแต่งภายในโรงแรมมีความหรูหรา น้อยกว่า และอัตราค่าห้องพักจะถูกกว่าโรงแรมระดับ 5 ดาว การให้บริการในด้านต่าง ๆ มีพร้อม และมีมาตรฐานด้านบริการ และความสะดวกสบายเช่นเดียวกับโรงแรมระดับ 5 ดาว

3. ระดับนักท่องเที่ยว 3 ดาว

เป็นโรงแรมที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก การให้บริการด้านต่าง ๆ อัตราค่าห้องพักจะต่ำกว่า การตกแต่งภายในโรงแรมหรูหราน้อยกว่าโรงแรมระดับ 5 ดาว และ 4 ดาว

4. ระดับประหยัด 2 ดาว

เป็นโรงแรมที่มีสิ่งอำนวยความสะดวก การให้บริการต่าง ๆ มีน้อย ทำเลที่ตั้งอยู่ในที่ที่ไม่สะดวกมากนัก เช่น อาจอยู่ในถนนเล็ก ๆ หรืออยู่ในซอย ซึ่งไม่สะดวกต่อการเดินทาง อัตราค่าห้องพักจะมีราคาถูกกว่า 3 ประเภทแรก มาตรฐานการให้บริการห้องพักสูงกว่าโรงแรมระดับประหยัด 1 ดาว

³¹ มหาวิทยาลัยทักษิณ. (ม.ป.ป.). ความหมายของธุรกิจโรงแรม. สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม พ.ศ. 2556,

5. ระดับประหยัด 1 ดาว

เป็นโรงแรมที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการมีน้อย เป็นโรงแรมที่มีราคา ค่าห้องพักต่ำมาก เป็นโรงแรมขนาดเล็ก ส่วนใหญ่เจ้าของโรงแรมเป็นผู้ดูแลกิจการเอง

ประเภทของการประกอบธุรกิจโรงแรมตามกฎหมายกำหนดประเภทและ หลักเกณฑ์การประกอบธุรกิจโรงแรม พ.ศ. 2551

ข้อ 2 โรงแรมแบ่งเป็น 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

1) โรงแรมประเภท 1 หมายความว่า โรงแรมที่ให้บริการเฉพาะห้องพัก
 2) โรงแรมประเภท 2 หมายความว่า โรงแรมที่ให้บริการห้องพักและห้องอาหาร หรือ สถานที่สำหรับบริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร

3) โรงแรมประเภท 3 หมายความว่า โรงแรมที่ให้บริการห้องพัก ห้องอาหารหรือ สถานที่สำหรับบริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร และสถานบริการตามกฎหมายว่า ด้วยสถานบริการหรือห้องประชุมสัมมนา

4) โรงแรมประเภท 4 หมายความว่า โรงแรมที่ให้บริการห้องพัก ห้องอาหารหรือ สถานที่สำหรับบริการอาหารหรือสถานที่สำหรับประกอบอาหาร สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วย สถานบริการ และห้องประชุมสัมมนา

2.2.3 เปรียบเทียบ ความแตกต่างการประกอบธุรกิจโรงแรมกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

ตารางที่ 2.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการประกอบธุรกิจโรงแรมกับการประกอบธุรกิจ โฮมสเตย์

ชื่อเปรียบเทียบ	โฮมสเตย์	โรงแรม
1. ลักษณะของสถานที่พัก	ห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยวหรือ แยกอยู่ร่วมชายคากับเจ้าของบ้าน โดยอาจต่อเติมห้องนอน ห้องน้ำ ภายในบ้านของตนไว้สำหรับ นักท่องเที่ยวหรือแขกที่มาพัก จัดอยู่ในแหล่งชนบท	ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว มีการ สร้างเป็นสัดส่วนแยกขาดจาก ผู้เป็นเจ้าของ มีความ สะดวกสบาย การตกแต่งภายในหรูหรา จัดอยู่ในแหล่งชุมชนเมืองที่มี ความเจริญ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ข้อเปรียบเทียบ	โฮมสเตย์	โรงแรม
2. จำนวนห้องพัก	มีห้องพักสำหรับนักท่องเที่ยวหรือแขกเพียงไม่กี่ห้อง ตามประกาศของกรมการท่องเที่ยว กำหนดมาตรฐานบริการนักท่องเที่ยว มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง มีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คน	แยกเป็นหลายอาคาร หรืออาคารเดียวกัน และมีจำนวนหลายห้องนอน
3. ลักษณะการประกอบการ	เป็นอาชีพเสริม ที่ดำเนินการในวันหยุดประจำสัปดาห์ เป็นการเผยแพร่วิถีชีวิตของท้องถิ่น	ประกอบการแบบมืออาชีพ ให้บริการด้านที่พักแรมเพียงอย่างเดียว
4. การใช้แรงงาน	ใช้แรงงานภายในครอบครัวเป็นหลัก	ใช้แรงงานรับจ้างเป็นหลัก
5. ลักษณะของบริการ	นักท่องเที่ยวหรือแขกได้รับการปฏิบัติเสมือนเป็นสมาชิกของครอบครัว การปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยวจึงเน้นความเป็นกันเองและให้นักท่องเที่ยวหรือแขกได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของชาวท้องถิ่น และได้สัมผัสกับธรรมชาติ	ให้บริการตามมาตรฐานสากล เช่น อาหาร ที่พัก ห้องสัมมนา เป็นต้น
6. จุดประสงค์ของการบริการ	เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับธรรมชาติและเรียนรู้วิถีชีวิตแบบชนบท ได้เรียนรู้ความเป็นอยู่หรือการอยู่ร่วมกันกับเจ้าของบ้าน ชาวชนบท หลีกเลี้ยงสังคมเมือง	ให้บริการนักท่องเที่ยวเป็นหลัก นำเสนอความสะดวกสบาย และความหรูหรา เพื่อพักผ่อนระหว่างการเดินทาง หรือการท่องเที่ยวในเมือง

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ข้อเปรียบเทียบ	โฮมสเตย์	โรงแรม
7. ด้านกฎหมาย	ไม่มีกฎหมายเฉพาะ	มีกฎหมายที่ชัดเจน เช่น พระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547
8. ด้านการจัดเก็บภาษี	เสียภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย	เสียภาษีกิจการ โรงแรมตาม ประมวลรัษฎากร

2.3 แนวนโยบายของรัฐและบทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.3.1 แนวนโยบายของรัฐในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

รัฐบาลไทยมีความพยายามสนับสนุนการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มขึ้น รัฐบาลไทยคาดหวังจะให้ภาคการท่องเที่ยวและบริการเป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของประเทศจึงได้กำหนดแนวนโยบายตามแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของประเทศไทยให้ความสำคัญกับการท่องเที่ยวเกือบทุกฉบับ อย่างไรก็ตาม จากการสืบค้นพบว่า แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ที่เน้นบทบาทการพัฒนาชุมชน และการที่รัฐบาลออกกฎหมายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้องค์กรท้องถิ่นและหน่วยงานต่าง ๆ เริ่มหันมาให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้ ให้กับชุมชนโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นจุดขาย และการจัดกิจกรรมโฮมสเตย์ก็เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ที่เน้นบทบาทการพัฒนาชุมชนได้กำหนดเรื่องราวเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และการส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ส่วนที่ 5 การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนการพัฒนาคนและคุณภาพชีวิต

บทที่ 3 การสร้างฐานการผลิตให้พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในตลาดโลก

(1) ...

(3) การเพิ่มขีดความสามารถในสาขาบริการ

(3.1) พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยการร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน ให้คงไว้ซึ่งความมีเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ความเป็นธรรมชาติ ความสะอาด ความปลอดภัย ตลอดจนพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ทางด้านการท่องเที่ยวให้มีเพียงพอ

(3.2) ส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจากต่างประเทศให้มีส่วนพำนักในประเทศไทยนานขึ้น และให้มีบริการด้านแหล่งจำหน่ายใช้สอยสำหรับนักท่องเที่ยว รวมทั้งส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศและปลูกฝังจิตสำนึกในการเป็นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีความรักและหวงแหนในทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวให้กับคนไทย³²

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544) ส่วนที่ 6 การจัดการทรัพยากรชาติและสิ่งแวดล้อม

บทที่ 3 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน

(1) ...

(3) สร้างโอกาสให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

(3.1) ...

(3.4) ส่งเสริมองค์กรชุมชนและท้องถิ่นในการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจของชุมชน และการจัดทำแผนงานและโครงการเพื่อขอรับการสนับสนุนแหล่งเงินทุนหรืองบประมาณหรือกองทุนสำหรับใช้ในการอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ³³

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่อมา ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) เป็นฉบับที่ได้กำหนดเรื่องราวการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ไว้อย่างชัดเจนดังต่อไปนี้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ส่วนที่ 4 การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจให้มีความสมดุลและยั่งยืน บทที่ 7 ยุทธศาสตร์การเพิ่มสมรรถนะและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ข้อ 3.6 ส่งเสริมการค้าบริการที่มีศักยภาพเพื่อสร้างงานกระจายรายได้ และหารายได้จากเงินตราต่างประเทศ

³² สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554), สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=90>

³³ แหล่งเดิม.

(1) พัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อเพิ่มการจ้างงาน และกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนโดย

(1.1) พัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวไทยและต่างประเทศ โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงกลุ่มพื้นที่ พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่สอดคล้องกับศักยภาพเชิงวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงขีดความสามารถของพื้นที่ในการรองรับนักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างถูกวิธี การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยวเชิงเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา สวนสุขภาพ และสวนสนุก

(1.2) ปรับปรุงคุณภาพด้านการบริการและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมให้ได้มาตรฐานและเพียงพอ โดยให้ความสำคัญต่อการเพิ่มและกวดขันมาตรฐานด้านความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาการหลอกลวงเอาเปรียบนักท่องเที่ยว การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว โดยเฉพาะด้านการเข้าออกประเทศ การเดินทางในประเทศ การให้บริการข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย รวมทั้งพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพและปริมาณสอดคล้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวแต่ละประเภท

(1.3) ส่งเสริมบทบาทชุมชนและองค์กรชุมชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างครบวงจร ทั้งการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การบำรุงรักษา และพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว โดยรณรงค์สร้างจิตสำนึกและเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ชุมชนและท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน รวมทั้งสนับสนุนให้มีการพัฒนาสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านและบริการในท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับธุรกิจการท่องเที่ยว

(1.4) ให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวที่มีระยะพักนาน และนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพจากต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวกลุ่มการประชุม การจัดงานนิทรรศการนานาชาติ การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัลเพื่อเพิ่มสัดส่วนของรายได้ต่อนักท่องเที่ยวและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยให้มีระบบบริหารจัดการเฉพาะขึ้นมารับผิดชอบรวมทั้งให้มีศูนย์ประชุม และแสดงสินค้านานาชาติในเมืองหลักที่มีศักยภาพขึ้นมารองรับ

(1.5) ประชาสัมพันธ์และสร้างจิตสำนึกการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ เพื่อส่งเสริมให้คนไทยเที่ยวเมืองไทยมากขึ้น และเร่งรัดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ

ที่ได้รับการพัฒนาให้เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวหลักในพื้นที่ เพื่อการสร้างงานและกระจายรายได้ไปสู่ชุมชนและท้องถิ่น³⁴

ฉบับต่อมา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวกับชุมชนไว้ดังต่อไปนี้

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) บทที่ 3 ยุทธศาสตร์การสร้างเสริมเข้มแข็งของชุมชนและสังคมว่าเป็นรากฐานที่มั่นคงของประเทศ

ข้อ 3.2 การสร้างความมั่นคงของเศรษฐกิจชุมชน ด้วยการบูรณาการกระบวนการผลิตบนฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนอย่างสมดุล เน้นการผลิตเพื่อการบริโภคอย่างเพียงพอภายในชุมชน สร้างความร่วมมือกับภาคเอกชนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ที่มีการจัดสรรประโยชน์อย่างเป็นธรรมแก่ชุมชน รวมทั้งส่งเสริมบทบาทสตรีในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนและนำไปสู่การแก้ปัญหาความยากจน โดย

(1) ...

(2) อนุรักษ์และส่งเสริมภาคการผลิตและบริการในการเคลื่อนย้ายเครื่องจักรหรือกิจกรรมบางส่วนไปสร้างอาชีพและการจ้างงานในท้องถิ่นและพื้นที่ห่างไกล เพื่อลดการเคลื่อนย้ายแรงงานสู่เมืองหลวงและเมืองใหญ่ ทำให้ครอบครัวอบอุ่นอยู่พร้อมหน้าทุกวัย มีการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและมีแกนนำ ผู้นำชุมชนอย่างต่อเนื่อง โดยจะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมและวิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนควบคู่ไปด้วย

(3) ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาครัฐหรือรัฐวิสาหกิจบนหลักของการโปร่งใส ใช้ฐานทรัพยากรในพื้นที่ อาทิ การสร้างโรงงานไบโอดีเซล เกษตรอินทรีย์ หัตถกรรม บริการสุขภาพและสปา ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และลงสเคย์ เป็นต้น และเชื่อมโยงการค้าการลงทุนระหว่างเศรษฐกิจชุมชนกับวิสาหกิจขนาดกลางและหรือวิสาหกิจขนาดใหญ่สร้างเครือข่ายความร่วมมือเชิงธุรกิจตลอดทั้งห่วงโซ่การผลิต โดยทบทวนกฎ ระเบียบ และกฎหมายให้เอื้อต่อการร่วมทุน และการให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดี

³⁴ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549), สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=91>

(4) สนับสนุนการนำภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างสรรค์คุณค่าของสินค้าและบริการที่มีโอกาสทางการตลาดสูง เช่น อาหารสุขภาพ หัตถกรรม บริการสุขภาพ บริการการท่องเที่ยว เป็นต้น โดยรักษาคุณค่าเอกลักษณ์ของท้องถิ่นอย่างเข้มแข็งเมื่อนำภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นไปต่อยอดขยายผลในเชิงพาณิชย์

ข้อ 3.3 การเสริมสร้างศักยภาพชุมชนในการอยู่ร่วมกันกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสันติและเกื้อกูลกัน ด้วยการส่งเสริมสิทธิชุมชนและกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสงวน อนุรักษ์ พัฒนา ใช้ประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดย

(1) สร้างความตระหนักรู้ของชุมชนในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิต รวมทั้งกระจายอำนาจการจัดการทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่นให้ชุมชนที่มีศักยภาพเข้ามามีส่วนร่วมกับรัฐในการอนุรักษ์ พัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เป็นอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) ...

(3) เสริมสร้างขีดความสามารถและองค์ความรู้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้เป็นภาคีหลักในการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดการป่าและพื้นที่อนุรักษ์การจัดการลุ่มน้ำ การจัดการและฟื้นฟูป่าชายเลน การจัดการการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในท้องถิ่น เป็นต้น โดยมีการใช้และแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันอย่างยุติธรรม³⁵

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) บทที่ 4 ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและยั่งยืน

ข้อ 3 แนวทางการพัฒนา

3.1 แนวทางการปรับโครงสร้างการผลิตเพื่อเพิ่มผลิตภาพและคุณค่าของสินค้าและบริการบนฐานความรู้และความเป็นไทย โดยใช้กระบวนการพัฒนาคัลเลอร์และห่วงโซ่อุปทาน รวมทั้งเครือข่ายชุมชนบนรากฐานของความรู้สมัยใหม่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมไทย และความหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อสร้างสินค้าที่มีคุณภาพและมูลค่าสูง มีตราสินค้าเป็นที่ยอมรับของตลาด รวมทั้งสร้างบรรยากาศการลงทุนที่ดี เพื่อดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศ โดยเฉพาะการถ่ายทอดและต่อยอดเทคโนโลยีและ

³⁵ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554), สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139>

ส่งเสริมการลงทุนไทยในต่างประเทศ เพื่อผลักดันยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของ ประเทศ

(1) ...

(3) การปรับโครงสร้างภาคบริการ ให้เป็นแหล่งสร้างรายได้หลักของประเทศ โดย พัฒนาการท่องเที่ยวไทย ให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของภูมิภาค บนฐานความโดดเด่นและหลากหลาย ของทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและความเป็นไทย และ พัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการที่ศักยภาพ เพื่อขยายฐานการผลิตและการตลาดธุรกิจบริการครอบคลุมระดับภูมิภาค บนฐานการสร้างความแตกต่างและความชำนาญ เฉพาะด้านของบริการที่สำคัญ ได้แก่ ธุรกิจบริการด้านการศึกษา บริการสุขภาพและสปา ธุรกิจค้า ส่งและค้าปลีก ธุรกิจบริการทางการเงิน ธุรกิจบริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศธุรกิจการก่อสร้าง และธุรกิจภาพยนตร์ไทย เป็นต้น

(3.1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถานใน เชิงกลุ่มพื้นที่ และเสริมสร้างเอกลักษณ์ความเป็นไทย ทั้งการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิต ชุมชนและภูมิปัญญาชาวบ้าน เพื่อสร้างสินค้าท่องเที่ยวใหม่ ๆ แก่ธุรกิจท่องเที่ยวไทย และ แหล่งท่องเที่ยวของตลาดท่องเที่ยวโลก

(3.2) ส่งเสริมการลงทุน พัฒนาธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวเพื่อ รองรับตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจเฉพาะด้าน และสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ธุรกิจ ได้แก่ ธุรกิจบริการสุขภาพ ธุรกิจศูนย์ประชุมและแสดงสินค้า การพำนักระยะยาว การจับจ่ายซื้อสินค้า สินค้าโอท็อปและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นต้น

(3.3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของธุรกิจและบริการที่มีศักยภาพให้เป็นที่ ยอมรับ น่าเชื่อถือ และตอบสนองความต้องการของตลาดโลก รวมทั้งเพื่อรองรับนโยบายการ เปิดเสรีภาคบริการ บนฐานความโดดเด่นทางวัฒนธรรมและความเป็นไทย โดยเฉพาะธุรกิจบริการ ที่มีศักยภาพในการดึงดูดลูกค้ามาใช้บริการในประเทศ เช่น ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจบริการด้าน การศึกษา บริการด้านสุขภาพ และธุรกิจภาพยนตร์ไทย เป็นต้น

(3.4) ส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวและกลุ่มลูกค้าธุรกิจบริการอย่างต่อเนื่องเพื่อ รักษาฐานตลาดเดิมและขยายตลาดใหม่ ๆ ที่มีคุณภาพ เช่น ตลาดรัสเซียและกลุ่มประเทศที่เคยเป็น อาณานิคมของรัสเซีย ตลาดตะวันออกกลาง และตลาดนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม โดยอาศัยเครือข่าย ความร่วมมือทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาดร่วมกัน

(3.5) พัฒนาปัจจัยสนับสนุนให้เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยว ทั้งการ พัฒนาโครงการขายการคมนาคมเพื่อการเข้าถึงและเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว มาตรฐานความ

ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานและการปรับปรุงกระเบื้อง
 ซ็อกกุธหมาย การพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจ และการเสริมสร้าง
 ชีตความสามารถในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ และชีตความสามารถการบริหารจัดการของ
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(3.6) สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรชุมชนใน
 ท้องถิ่น เพื่อการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม รวมทั้ง
 สนับสนุนการรวมกลุ่มของชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเชื่อมโยงการประกอบอาชีพของคนใน
 ท้องถิ่นกับกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อช่วยสร้างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน³⁶

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับต่อมา ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
 สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) บทที่ 6 ยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การ
 เติบโต อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

ข้อ 5 แนวทางการพัฒนา

5.1 การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน โดยสร้างความ
 เข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการ โดยเฉพาะผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และ
 ผลักดันให้มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็งและแข่งขันได้ มีแนวทางการ
 ดำเนินงาน ดังนี้

5.1.1 ...

5.1.2 ปรับโครงสร้างภาคบริการ ให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มกับสาขาบริการที่มี
 ศักยภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดย

(1) เสริมสร้างชีตความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการที่มี
 ศักยภาพสู่ธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ โดยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมให้กับธุรกิจ
 ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการพัฒนาสินค้าและบริการ และส่งเสริมการ
 ลงทุนในธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ โดยอาศัยความได้เปรียบของทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของ
 ประเทศ ความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ความเป็นไทย ตลอดจน
 สามารถรองรับการเปิดเสรีทางการค้าและกระแสความต้องการของตลาดโลก ได้แก่ ธุรกิจการ
 ท่องเที่ยว ธุรกิจบริการสุขภาพ ธุรกิจบริการ โลจิสติกส์ ธุรกิจภาพยนตร์ ธุรกิจการจัดประชุมและ
 แสดนนิทรรศการนานาชาติ เป็นต้น

(2) ...

(3) ...

³⁶ แหล่งเดิม.

(4) ฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดโดยการฟื้นฟูพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหลักที่เชื่อมโยงโทรม พัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจของธุรกิจท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ และกระแสดความต้องการของตลาดโลก เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงศึกษาเรียนรู้ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และสัมผัสวิถีชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการค้าสินค้าเกษตรทางการตลาดรูปแบบใหม่ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าและขยายไปยังตลาดใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพ

(5) บริหารจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงความสมดุลและความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพและเพียงพอ และบูรณาการการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งสาขาการผลิตและบริการอื่น ๆ

(6) เสริมสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่น ชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อย วิสาหกิจชุมชนและบุคลากรภาครัฐ เพื่อร่วมกันพัฒนาและเชื่อมโยงกับสาขาการผลิตและบริการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ตามแนวทางการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ของบุคลากรภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถปรับตัวเพื่อรองรับผลกระทบต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขตามกฎระเบียบใหม่ของโลก³⁷

จากการพิจารณาข้อมูลข้างต้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้กล่าวถึงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ ซึ่งการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวประเภทดังกล่าว เพราะการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์เป็นการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น วิถีชีวิตชุมชน และภูมิปัญญาชาวบ้านดังกล่าว

ดังนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) และ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้ครอบคลุมถึงการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ เป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่นเดียวกัน

³⁷ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559), สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>

2.3.2 บทบาทของภาครัฐในการส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

โดยทั่วไป ภาครัฐบาลมีบทบาทหรือหน้าที่ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

(1) เป็นผู้กำหนดนโยบายและวางแผน (Planner) สำหรับประเทศไทยการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมไปถึงแผนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีฐานะเป็นแผนชี้แนะ (Indicative Plan) ซึ่งต่างจากแผนเบ็ดเสร็จในระบบสังคมนิยม การวางแผนสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทยเป็นแผนรายสาขา (Sectoral Plan) อุตสาหกรรม เพื่อเป็นการบ่งบอกเป้าหมาย ทิศทางและยุทธศาสตร์กว้าง ๆ สำหรับภาคเอกชน เช่น การวางผังเมือง การจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดต่าง ๆ เป็นต้น

(2) เป็นผู้ประสานงาน (Coordinator) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวนับเป็นกิจกรรมหรือโครงการทั้งของภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ ท้องถิ่น ธุรกิจท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมเกี่ยวเนื่องต่าง ๆ ตลอดจนองค์การพัฒนาเอกชนอีกหลายแห่ง หน่วยงานรัฐบาลต้องรับหน้าที่เป็นผู้ประสานงานให้กิจกรรมเหล่านั้นดำเนินไปอย่างสอดคล้องและไม่ขัดแย้งกัน

(3) เป็นผู้ออกกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมายของท้องถิ่น และข้อบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย (Legislator and Regulator) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

(4) เป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneur) ด้วยตนเอง สำหรับประเทศระบบเศรษฐกิจเสรีรัฐไม่เพียงบทบาทนี้มากนัก เว้นแต่กรณีที่เป็นธุรกิจที่จำเป็นที่ไม่มีเอกชนมาลงทุน หรือเป็นกิจการที่ดำเนินมาด้วยเหตุผลทางประวัติศาสตร์ ประเพณีของท้องถิ่นหรืออนุรักษ์ธรรมชาติ เช่น การจัดตั้งอุทยานแห่งชาติ อุทยานประวัติศาสตร์ หรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เป็นต้น

(5) เป็นผู้กระตุ้นการดำเนินงานของภาคเอกชน (Stimulator) ในกรณีที่รัฐพึงหลีกเลี่ยงที่จะเข้าไปเป็นผู้ประกอบการเสียเอง บทบาทการกระตุ้นจึงเป็นบทบาทที่เหมาะสมที่ฝ่ายรัฐมักจะเข้าไปดำเนินการอย่างแข็งขัน เช่น การตลาด การสนับสนุนการศึกษาวิจัย การให้ความช่วยเหลือด้านการเงิน หรือสนับสนุนให้มีการพัฒนารายการท่องเที่ยวใหม่ เป็นต้น

(6) เป็นผู้ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสังคม (Promoter of Social Tourism) การท่องเที่ยวเชิงสังคม หมายถึง รายการท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเป็นธรรมในสังคม (Social Equity) พ่วงเข้ามา เช่น การอุดหนุน ค่าประกันราคา หรือจัดรายการท่องเที่ยวพิเศษสำหรับบุคคลด้วยโอกาสในสังคม เป็นต้น ซึ่งการสนับสนุนเช่นนี้ช่วยให้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวจากทุก ๆ กลุ่มบุคคลมากขึ้นด้วย

(7) การเป็นผู้ปกป้องประโยชน์ (Protector of Interests) ทั้งสาธารณประโยชน์ ประโยชน์เฉพาะกลุ่ม ตลอดจนประโยชน์ของปัจเจกชนโดยทั่วไป

(8) เป็นผู้ทำการพัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยว เช่น การให้ความรู้และฝึกฝนบุคลากรทางการท่องเที่ยว และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการท่องเที่ยวเพื่อสร้างความรู้และทักษะให้เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว³⁸

2.3.3 แนวนโยบายของรัฐในการพัฒนาการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

ภาครัฐได้มีการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวตลอดมา เห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและแผนพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้ด้านการท่องเที่ยวมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น ซึ่งถือว่าโฮมสเตย์เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทางภาครัฐได้กระจายอำนาจการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวไปสู่ภูมิภาคโดยการให้อำนาจหน้าที่ซึ่งบัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติ นโยบายการท่องเที่ยว พ.ศ. 2551³⁹ ดังนี้

คณะกรรมการอาจกำหนดให้เขตพื้นที่ใดเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยวได้ โดยพิจารณา ร่วมกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและผู้ว่าราชการจังหวัดในเขตพื้นที่ ทั้งนี้ ให้มีการรับฟังความคิดเห็นและความต้องการของชุมชนในพื้นที่เพื่อประกอบการพิจารณาด้วย เพื่อประโยชน์ในการรักษา ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว หรือการบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ซึ่งเขตพัฒนาการท่องเที่ยวกำหนดเป็นกลุ่มจังหวัด จังหวัด หรือพื้นที่เฉพาะก็ได้⁴⁰

ให้รัฐมนตรีแต่งตั้งคณะกรรมการประจำเขตดังกล่าวขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยว” ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้แทนหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประธานหอการค้าจังหวัด ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการท่องเที่ยวจำนวนไม่เกินสามสิบคนในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันเป็นกรรมการ โดยมีผู้แทนกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเป็นกรรมการและเลขานุการ⁴¹ และให้คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการ

³⁸ การพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว.

³⁹ พระราชบัญญัติ นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 28 ก 5 กุมภาพันธ์ 2551.

⁴⁰ พระราชบัญญัติ นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551, มาตรา 17.

⁴¹ พระราชบัญญัติ นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551, มาตรา 18.

ท้องถิ่นภายในเขตพัฒนาการท่องเที่ยวของตน เสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาอนุมัติ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา⁴²

แผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำให้สอดคล้องกับกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ภายในเขตและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ และอย่างน้อยต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับแผนงานในการบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยวภายในเขตของตน หน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบรวมทั้งระยะเวลาในการดำเนินการ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการประกาศกำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่อยู่ภายในเขตดำเนินการบริหารและพัฒนาการท่องเที่ยวที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยว⁴³

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานของรัฐอีกหน่วยงานหนึ่งที่รับนโยบายของรัฐในการปฏิบัติหน้าที่ ในหลาย ๆ ด้านรวมทั้งด้านการท่องเที่ยวด้วย ซึ่งโสมสเตย์ก็อยู่ภายใต้การจัดการดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการที่จะควบคุม ดูแลให้เป็นไปตามแนวนโยบายของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้มีแนวนโยบายในการบริหารท้องถิ่นของตน รวมทั้งด้านการท่องเที่ยวด้วย เพื่อให้ท้องถิ่นหรือชุมชนของตนมีการพัฒนาและเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต้องการมาพักผ่อนเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวบ้าน และชุมชนของตนด้วย แนวนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยกตัวอย่าง เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล แม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้วาง นโยบาย และยุทธศาสตร์ ด้านการท่องเที่ยวรูปแบบ โสมสเตย์ไว้⁴⁴ คือ

นโยบายการบริหารท้องถิ่น

ด้านการท่องเที่ยว

- 1) ส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบเชิงนิเวศน์และแบบโสมสเตย์
- 2) พัฒนาระบบบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ
- 3) ปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้ได้มาตรฐานมากขึ้น

⁴² พระราชบัญญัติ นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551, มาตรา 19.

⁴³ พระราชบัญญัติ นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551, มาตรา 20.

⁴⁴ วิสัยทัศน์ นโยบาย ยุทธศาสตร์ องค์กรบริหารส่วนตำบล แม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน, สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2556, จาก <http://www.maengaotumbol.org/?history>.

ยุทธศาสตร์การพัฒนา แนวทางการพัฒนา

ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

1) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเป็นการบริการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม โดยเน้นความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

2) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแบบโฮมสเตย์เน้นส่งเสริมท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและคนในท้องถิ่นเข้ามีส่วนร่วม

จากข้อมูลข้างต้นเป็นแนวนโยบายเพื่อการสนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ จากหน่วยงานของรัฐในส่วนของท้องถิ่น เพื่อให้เป็นสถานที่ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและประกอบกิจกรรมนันทนาการอันนำมาซึ่งความพึงพอใจและความสุขในรูปแบบต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยว

บทที่ 3

การปรับบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ในประเทศไทย เปรียบเทียบกับต่างประเทศ

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ เป็นการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก จึงมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ทั้งโดยตรง และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ รวมทั้งกฎหมายเกี่ยวกับหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์นั้นด้วย การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จึงทำให้เกิดความสัมพันธ์ขึ้น โดยเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์กับรัฐ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์กับนักท่องเที่ยวผู้พักอาศัย ดังต่อไปนี้

3.1 มาตรการในการปรับบังคับใช้กฎหมายกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ในประเทศไทย

3.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์กับรัฐ

เนื่องจากธุรกิจโฮมสเตย์เป็นการประกอบการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง que เสริมสร้างอาชีพ และส่งเสริมรายได้ให้แก่ชาวชนบท ให้มีอาชีพและรายได้เพิ่มขึ้นอีกทั้งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศอีกด้วย โดยในอดีตรัฐไม่ได้เข้าไปควบคุมเกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ต่อมาภายหลังรัฐจึงได้เห็นความสำคัญจึงได้เข้ามากำหนดมาตรฐานในการควบคุมการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ เพื่อให้คุณภาพของการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น และเพื่อให้มีมาตรฐานเพียงพอต่อความเชื่อถือนักท่องเที่ยวต่อไป จึงเกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์กับรัฐขึ้น กรมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงได้ประกาศเกี่ยวกับการกำหนดมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย คือ

3.1.1.1 ประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการการท่องเที่ยว มาตรฐาน โฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554

เพื่อให้เป็นการสอดคล้องกับการปรับปรุงชื่อหน่วยงาน ตามพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนชื่อ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นกรมการท่องเที่ยว พ.ศ. 2553 และการปรับปรุงภารกิจของกรมการท่องเที่ยวตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2553 เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2553 ดังนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานของกรมการท่องเที่ยว

สอดคล้องกับบทบาท ภารกิจ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวด้านบริการท่องเที่ยว การส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบทให้ได้มาตรฐาน และพัฒนาเครือข่าย เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 อธิบดีกรมการท่องเที่ยว ในฐานะหัวหน้าส่วนราชการ จึงออกประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554¹ ดังนี้

หมวด 1 บทนิยาม

ข้อ 4 บทนิยามในประกาศนี้

“มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย” หมายถึง โฮมสเตย์ที่จัดบริการอยู่ในระดับมาตรฐาน 10 ด้าน ประกอบด้วย ด้านที่พัก อาหาร ความปลอดภัย ทัศนียภาพ ภูมิทัศน์ของเจ้าบ้านและสมาชิก รายการนำเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน การบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ และการประชาสัมพันธ์ ตามประกาศฉบับนี้

หมวด 2 มาตรฐานและตัวชี้วัด

ข้อ 5 ดัชนีชี้วัดมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย กำหนดให้มีดัชนีชี้วัดมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย 10 ด้าน 31 ดัชนีชี้วัด

มาตรฐานที่ 1 ด้านที่พัก

1) ลักษณะบ้านพักที่เป็นสัดส่วน

เป็นบ้านของเจ้าของที่แบ่งปันที่นอน หรือห้องนอน อย่างเป็นสัดส่วน หรืออาจปรับปรุงต่อเติมที่พัก ที่ติดกับบ้านเดิม เพื่อใช้เป็นที่นอนหรือห้องนอนเป็นสัดส่วน

2) ที่พักที่นอนสะอาด และสบาย

1. สำหรับนักท่องเที่ยวอาจเป็นเตียง ฟูก หรือเสื่อ และมีมุ้ง หรือมุ้งลวดเพื่อป้องกัน ยุงและแมลง

2. มีเครื่องนอน อุปกรณ์ที่ใช้บนนอน ผ้าปู หมอน ปลอกหมอน ผ้าห่ม และได้รับการทำความสะอาดทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนนักท่องเที่ยวและเปลี่ยนเครื่องนอนตามความเหมาะสมในกรณีที่นักท่องเที่ยวพักหลายวัน

3. มีราวตากผ้าหรือที่เก็บเสื้อผ้า

¹ ประกาศกรมการท่องเที่ยว, กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย, ราชกิจจานุเบกษา 31, มกราคม 2555.

- 3) มีห้องอาบน้ำและห้องส้วมที่สะอาดมิดชิด
  1. มีความปลอดภัย มีที่ถือคประตู่อยู่ในสภาพใช้งานได้ดี มีความมิดชิด
  2. มีขนาดของห้องน้ำที่เหมาะสม มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก
  3. มีการแยกชั้นสำหรับตักอาบน้ำ
  4. น้ำที่ใช้มีความสะอาด อาจเป็นประปาหมู่บ้าน ประปาภูเขา หรือน้ำดิบที่ปล่อยไว้ระยะหนึ่งและแกว่งสารส้ม
  5. มีถังขยะในห้องน้ำ
- 4) มีมุมพักผ่อนภายในบ้านหรือในชุมชน
  1. มีมุมพักผ่อน ที่สงบ สบายภายในบ้านหรือบริเวณโดยรอบที่สามารถนั่ง นอน และมีบรรยากาศผ่อนคลาย เช่น ลานบ้าน ใต้ต้นไม้ ศาลาหน้าบ้าน
  2. มีการดูแลบริเวณรอบบ้าน เช่น สวนครัว ต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ ร่องน้ำให้สะอาดปราศจากขยะ

มาตรฐานที่ 2 ด้านอาหาร

    - 1) ชนิดของอาหาร และวัตถุดิบที่ใช้ประกอบอาหาร
      1. มีปริมาณ และประเภทอาหารที่เหมาะสม
      2. ผลิตโดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่น ไม่ซื้ออาหารหรือกับข้าวถุง
      3. มีการปรุงอาหารอย่างถูกสุขอนามัย
    - 2) มีน้ำดื่มที่สะอาด
      1. มีที่เก็บน้ำ / ภาชนะเก็บน้ำที่สะอาด ไม่มีตะกอน มีฝาปิดมิดชิด
      2. มีน้ำดื่มที่สะอาด ผ่านกระบวนการทำความสะอาด
    - 3) ภาชนะที่บรรจุอาหารที่สะอาด

มีภาชนะที่เกี่ยวข้องกับอาหาร เช่น ถ้วย ชาม จาน ช้อน ช้อนกลาง ทัพพี โถข้าวที่สะอาด ไม่มีคราบ และกลิ่นคาว กลิ่นอับ
    - 4) ห้องครัว และอุปกรณ์ที่ใช้ในครัวที่ถูกสุขลักษณะ
      1. ครัวอาจอยู่ในบ้าน หรือแยกจากตัวบ้านก็ได้ และมีการดูแลความสะอาดอยู่เสมอ
      2. มีอุปกรณ์การเก็บ เครื่องปรุง วัตถุดิบ ที่สะอาดสามารถป้องกันเชื้อโรคและสิ่งสกปรก เช่น มีที่เก็บมิดชิด ที่แขวน หรือมีฝาชีครอบ หรือคลุมผ้าสะอาด
      3. มีการจัดการขยะที่ถูกสุขอนามัย

มาตรฐานที่ 3 ด้านความปลอดภัย

1) มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้น

1. มีแนวทางปฏิบัติเพื่อการช่วยเหลือเบื้องต้น เมื่อนักท่องเที่ยวเกิดเจ็บป่วย หรือได้รับอุบัติเหตุ

2. มีอาสาสมัครประจำบ้าน ที่อยู่ในสภาพใช้ได้ทันที (ยังไม่หมดอายุ)

3. เจ้าของบ้านควรซักถามถึงโรคประจำตัวหรือบุคคลที่ติดต่อดีทันทีในกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินกับนักท่องเที่ยว

2) มีการจัดเวรยามดูแลความปลอดภัย

1. มีการแจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันรับทราบ ขณะมีนักท่องเที่ยวในบ้าน เพื่อขอความร่วมมือในการดูแลรักษาความสงบความปลอดภัย

2. มีการจัดเวรยามดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น รถยนต์

3. เมื่อมีเหตุร้ายต้องมีเครื่องมือสื่อสารติดต่อกับหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรงได้

มาตรฐานที่ 4 ด้านอภยาศัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก

1) การต้อนรับและการสร้างความคุ้นเคย

มีการแนะนำนักท่องเที่ยวกับสมาชิกในครัวเรือนทุกคนที่อยู่ในขณะนั้น เพื่อรู้จักและเรียนรู้วิถีชีวิตของเจ้าของบ้านผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ภายในบ้าน เช่น เก็บผักสวนครัวร่วมกัน ทำกับข้าวร่วมกัน รับประทานอาหารร่วมกัน เป็นต้น

2) การสร้างกิจกรรมแลกเปลี่ยนความรู้ในวิถีของชุมชน

1. เจ้าของบ้านมีการแลกเปลี่ยนให้ข้อมูล อาจเป็นเอกสารภาพถ่าย หรือการพูดคุยในเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิต สังคม และวัฒนธรรมในชุมชนอย่างเหมาะสม

2. เจ้าของบ้านเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตของตนเอง เช่น ไปดูไร่ นา ออกทะเล เก็บใบชา ทอผ้า จักสาน เป็นต้น ซึ่งจะเป็นโอกาสของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต

มาตรฐานที่ 5 ด้านรายการนำเที่ยว

1) มีรายการนำเที่ยวที่ชัดเจนซึ่งต้องผ่านการยอมรับจากชุมชน

1. มีการวางแผนโปรแกรมการท่องเที่ยวร่วมกันของชุมชนและกลุ่มโฮมสเตย์ เพื่อการกระจายรายได้ให้เกิดขึ้นในแต่ละหมู่บ้านหรือแต่ละกลุ่มกิจกรรม

2. มีโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เผยแพร่สู่สาธารณะและนักท่องเที่ยวที่ชัดเจน สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชน

2) ข้อมูลกิจกรรมการท่องเที่ยว

มีข้อมูลรายละเอียดกิจกรรมในโปรแกรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายแตกต่างกันตามภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม เพื่อให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกได้

3) เจ้าของบ้านเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น หรือประสานงานให้มัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำเที่ยว

1. กลุ่มหรือเจ้าของบ้านเป็นผู้นำเที่ยวเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรม ศิลปะ สถาปัตยกรรม การแสดง ความเชื่อ ค่านิยมภายในชุมชนแก่นักท่องเที่ยว

2. มีการจัดทำสื่อ เช่น สิ่งพิมพ์ รูปถ่าย ภาพวาด เพื่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว

มาตรฐานที่ 6 ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) มีแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชน หรือบริเวณใกล้เคียง

มีแหล่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวซึ่งอาจเป็นแหล่งธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา หรือแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัดเจดีย์ เป็นต้น หรือใช้แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมการท่องเที่ยว

2) มีการดูแลแหล่งท่องเที่ยว

1. ชุมชนมีกฎ กติกา การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชัดเจน เพื่อให้การใช้ประโยชน์เป็นไปอย่างยั่งยืน เช่น ปริมาณนักท่องเที่ยวที่ชุมชนรองรับได้ การไม่เก็บพันธุ์พืชออกจากป่า เป็นต้น

2. มีกิจกรรมที่สัมพันธ์กับงานการฟื้นฟูอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวในหลากหลายรูปแบบ เช่น การปลูกป่า การจัดค่ายอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสำหรับเยาวชน

3) มีแผนงาน หรือมาตรการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว และลดสภาวะโลกร้อน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนและกลุ่มโฮมสเตย์มีแผนงาน มาตรการ และแนวทางปฏิบัติในการจัดการขยะอย่างถูกวิธี เช่น การแยกขยะ ไม่เผาขยะ

4) มีกิจกรรมในการลดผลกระทบจากการท่องเที่ยว เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และลดสภาวะโลกร้อน

1. เน้นใช้ทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น เช่น ห่อข้าวด้วยวัสดุที่มาจากธรรมชาติ

2. มีกิจกรรมที่ลดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง เช่น ใช้จักรยานแทนการใช้รถใช้เรือพายแทนการใช้เครื่องยนต์ หรือการใช้หลอดประหยัดไฟในครัวเรือน

มาตรฐานที่ 7 ด้านวัฒนธรรม

1) การดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

1. มีบ้านเก่า หรือบ้านที่แสดงถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม เพื่อสร้างความสนใจแก่นักท่องเที่ยว
2. มีการรวบรวมองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อนำสู่การเผยแพร่ที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว
3. ชุมชนและโรงเรียนมีแผนงานฟื้นฟูอนุรักษ์ และถ่ายทอดวัฒนธรรม ศิลปะ และการละเล่นพื้นบ้าน
4. ผู้แสดงทางวัฒนธรรมและผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผนเนื้อหา รูปแบบ และการนำเสนออย่างภาคภูมิใจ

2) การรักษาวิถีชุมชน คงไว้เป็นกิจวัตรปกติ

มีการดำเนินวิถีชีวิตที่เป็นปกติ เช่น การตัดกบตร การทำบุญที่วัด การไหว้ศาลปู่ตา เป็นต้น ไม่ควรเปลี่ยนแปลงหรือจัดทำใหม่ เพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

มาตรฐานที่ 8 ด้านการสร้างคุณค่า และมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน

1) ผลิตภัณฑ์จากชุมชนเพื่อเป็นของที่ระลึก ของฝาก หรือจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว

มีผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ชุมชนหรือชุมชนสามารถนำมาจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยวได้ทั้งเป็นของบริโภค สิ่งประดิษฐ์ เสื้อผ้า สิ่งทอ ของที่ระลึก โดยใช้วัสดุและวัตถุดิบท้องถิ่นเป็นหลัก

2) มีผลิตภัณฑ์ที่สร้างคุณค่า และมูลค่าที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน

มีการนำเอาความรู้/ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน พร้อมกันนั้นก็สามารถจัดทำเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ เช่น การสอนทอผ้า การจักสาน การละเล่นต่าง ๆ และการแสดงพื้นบ้าน

มาตรฐานที่ 9 ด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์

1) มีการรวมกลุ่มของชาวบ้าน

การบริหารจัดการต้องเป็นการรวมกลุ่มโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน สมาชิกกลุ่ม และชุมชน ต้องมีความรู้ ความเข้าใจ แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และวิธีการของโฮมสเตย์

2) มีคณะกรรมการบริหารกลุ่มโฮมสเตย์

1. มีการเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารงาน ได้แก่ ประธาน รองประธาน เற்றுญติก และกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน
2. คณะกรรมการทุกคนต้องมีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาหลักการ ขั้นตอนวิธีการทำงานของโฮมสเตย์ ตามบทบาทหน้าที่ที่แต่ละคนได้รับมอบหมาย

3) กฎ กติกา การทำงานของคณะกรรมการ

1. มีกฎ กติกา วาระการทำงาน การทำงานร่วมกันของคณะกรรมการ เช่น การจัดประชุมอย่างต่อเนื่อง ก่อนจะรับนักท่องเที่ยว และหลังรับนักท่องเที่ยวหรือจัดประชุมประจำเดือน
2. มีการจัดสรรเงินรายได้เข้าส่วนกลางของชุมชนเพื่อสาธารณะประโยชน์ของชุมชน

3. มีแนวทางในการทำงานของคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

- (1) มีหลักเกณฑ์การเปิดรับสมาชิกโฮมสเตย์
- (2) มีการกำหนดขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว
- (3) มีรายละเอียดกิจกรรมการท่องเที่ยว การให้บริการ และราคา
- (4) มีแนวปฏิบัติในการจองบ้านพัก และการชำระเงินล่วงหน้า
4. มีแนวปฏิบัติของกลุ่ม เช่น การต้อนรับร่วมกัน การให้ข้อมูล การจัดลำดับกิจกรรม การดูแลความปลอดภัย การติดตาม และประเมินผล เป็นต้น

4) มีการกระจายและผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

1. มีแนวปฏิบัติหมุนเวียนการให้บริการ เช่น บ้าน รถ เรือ มัคคุเทศก์ เป็นต้น
2. มีระบบการคิดราคาที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม
3. มีการจัดสรรรายได้เข้ากองทุนชุมชน

5) ระบบการจONGL่วงหน้า ลงทะเบียน และชำระเงินล่วงหน้า

1. มีระบบการจONGL่วงหน้า
2. มีการลงทะเบียนนักท่องเที่ยวเพื่อเป็นข้อมูลในการเตรียมการและให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

3. มีการชำระเงินล่วงหน้า ในอัตราส่วนที่ทางกลุ่มเป็นผู้กำหนด

6) รายละเอียดค่าธรรมเนียมและบริการต่าง ๆ ที่ชัดเจน และเป็นปัจจุบัน

มีการระบุค่าธรรมเนียมและค่าบริการต่าง ๆ ที่ชัดเจนและเป็นปัจจุบันไว้ในข้อมูลการประชาสัมพันธ์ เช่น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าน้ำเที่ยว ซึ่งอาจจะคิดเป็นรายคนหรือคิดในลักษณะเหมาจ่าย เป็นต้น

มาตรฐานที่ 10 ด้านการประชาสัมพันธ์

1) มีเอกสาร สิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน

มีคู่มือ แผ่นพับ แผนที่การเดินทาง โปรแกรมการท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว ราคา และสถานที่ติดต่อ

2) มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

มีเป้าหมาย แผนงาน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจน

กรมการท่องเที่ยวได้กำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย อยู่ 10 ด้าน ดังกล่าวข้างต้นนั้น เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยว เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนเพื่อเป็นไปตามภารกิจ ของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

นอกจากจะกำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ทั้ง 10 ด้านแล้ว ยังได้กำหนดวิธีการและเกณฑ์การประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย เพื่อเป็นแนวทางและกฎเกณฑ์ในการตรวจสอบและประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ เพื่อให้โฮมสเตย์มีแนวทางและมีมาตรฐานในการพัฒนาโฮมสเตย์ให้เป็นไปตามที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด ไว้ใน หมวด 3

หมวด 3 วิธีการและเกณฑ์การประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย²

ข้อ 6 การยื่นขอขึ้นทะเบียนและการตรวจสอบเบื้องต้น ให้เป็นไปตามที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด

ข้อ 7 การวัดเกณฑ์มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ให้ใช้ค่าคะแนนเฉลี่ยแบบค่ามัชฌิมเลขคณิต (x) หรือค่าร้อยละ โฮมสเตย์ที่ได้มาตรฐานโฮมสเตย์ไทยจะต้องมีระดับค่ามัชฌิมเลขคณิต (x) เฉลี่ยรวมของทุกค่าทั้ง 10 มาตรฐาน จะต้องมีระดับคะแนนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 3.50 จากค่าจำนวนเต็ม 5 หรือไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 จากค่าจำนวนเต็ม 100

ข้อ 8 การตรวจประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ให้เป็นไปตามหลักการและวิธีการประเมินตามที่กำหนดในประกาศกรมการท่องเที่ยว ว่าด้วยการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

ข้อ 9 โฮมสเตย์ไทยที่ได้รับมาตรฐานจะถูกประเมิน เมื่อครบอายุการรับรองมาตรฐาน 3 ปี และยื่นขอรับรองมาตรฐานใหม่

การประเมิน หากมีระดับคะแนนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานจะถูกถอดถอนการรับรองมาตรฐานพร้อมทั้งต้องส่งคืนเครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย และหนังสือรับรองต่อกรมการท่องเที่ยว

เมื่อโฮมสเตย์ได้มีการประเมินและได้รับรองมาตรฐานแล้ว ก็จะได้รับตราสัญลักษณ์เป็นเครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย เพื่อรับรองว่าโฮมสเตย์แห่งนี้ได้รับการตรวจสอบเบื้องต้นและผ่านการประเมินแล้ว และมีมาตรฐานในการจัดทำโฮมสเตย์ ในการที่นักท่องเที่ยวจะได้มาพักอาศัยในโฮมสเตย์แห่งนั้น จากกรมการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยวได้กำหนดตราสัญลักษณ์ไว้ใน หมวด 4

² แหล่งเดิม.

หมวด 4 ตราสัญลักษณ์³

ข้อ 10 โสมสเคย์ไทยที่ผ่านการประเมินและได้มาตรฐาน จะได้รับเครื่องหมายรับรองมาตรฐานโสมสเคย์ไทย พร้อมหนังสือรับรองซึ่งแสดงความเป็นมาตรฐาน ตามที่กำหนดในระเบียบกรมการท่องเที่ยวว่าด้วยการใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโสมสเคย์ไทย โดยผู้ได้รับมาตรฐานโสมสเคย์ไทยมีสิทธิใช้ตราสัญลักษณ์มาตรฐานโสมสเคย์ไทย

การพิจารณาเรื่องร้องเรียน และอุทธรณ์ เมื่อผู้ใช้บริการหรือนักท่องเที่ยวได้รับความเสียหายจากการกระทำของโสมสเคย์ที่ได้รับรองมาตรฐานโสมสเคย์ไทย ได้กำหนดไว้ใน หมวด 5

ข้อ 11 เมื่อผู้ใช้บริการ ได้รับความเสียหายจากการกระทำของโสมสเคย์ที่ได้รับรองมาตรฐานโสมสเคย์ไทย ผู้ใช้บริการสามารถร้องเรียนโดยจัดทำเป็นหนังสือร้องเรียน ขอให้ถอดถอนความเป็นมาตรฐานโสมสเคย์ไทย ต่ออธิบดีกรมการท่องเที่ยวได้

ข้อ 12 เมื่ออธิบดีกรมการท่องเที่ยว ได้รับหนังสือร้องเรียนจากผู้ใช้บริการตามข้อ 11 ให้อธิบดีกรมการท่องเที่ยว แต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงขึ้น โดยให้คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง ดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงภายในสามสิบวันและรายงานผลการสืบสวนข้อเท็จจริงต่อคณะกรรมการโดยเร็ว

ข้อ 13 คณะกรรมการ ร่วมกันพิจารณาข้อเท็จจริงตามที่คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงเสนอผลการพิจารณาของคณะกรรมการ กรมการท่องเที่ยวจะแจ้งให้ผู้ใช้บริการ (ผู้ร้องเรียน) และโสมสเคย์ที่ได้รับรองมาตรฐานโสมสเคย์ไทยซึ่งถูกร้องเรียน ได้รับทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ได้มีผลการพิจารณา

ข้อ 14 หากผู้ใช้บริการ (ผู้ร้องเรียน) หรือโสมสเคย์ที่ได้รับรองมาตรฐานโสมสเคย์ไทย ซึ่งถูกร้องเรียน ไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของคณะกรรมการ ให้มีสิทธิอุทธรณ์ผลการพิจารณาของคณะกรรมการได้ โดยจัดทำเป็นหนังสืออุทธรณ์ต่ออธิบดีกรมการท่องเที่ยวภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งผลการพิจารณา

ข้อ 15 เมื่ออธิบดีกรมการท่องเที่ยว ได้รับหนังสืออุทธรณ์จากผู้ใช้บริการ (ผู้ร้องเรียน) หรือโสมสเคย์ที่ได้รับรองมาตรฐานโสมสเคย์ไทยซึ่งถูกร้องเรียนแล้วแต่กรณี แจ้งเหตุไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของคณะกรรมการ ให้อธิบดีกรมการท่องเที่ยวแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงขึ้น (ชุดใหม่) โดยให้คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง ดำเนินการสืบสวนข้อเท็จจริงภายในสามสิบวันและรายงานผลการสืบสวนข้อเท็จจริง ต่อคณะกรรมการโดยเร็ว

ข้อ 16 คณะกรรมการ ร่วมกันพิจารณาข้อเท็จจริงตามที่คณะกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริง (ชุดใหม่) เสนอ ผลการพิจารณาของคณะกรรมการ กรมการท่องเที่ยวจะแจ้งให้

³ แหล่งเดิม.

ผู้ใช้บริการ (ผู้ร้องเรียน) และ โฮมสเตย์ที่ได้รับรองมาตรฐาน โฮมสเตย์ไทยซึ่งถูกร้องเรียนได้รับทราบภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่คณะกรรมการ ได้มีผลการพิจารณา ผลการพิจารณาของคณะกรรมการให้ถือเอาเสียงข้างมากและให้เป็นที่สุด

แต่เนื่องจากประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการการท่องเที่ยว มาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554 ไม่ได้กำหนดโทษที่ชัดเจนในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นกับผู้พักอาศัย และมาตรฐานดังกล่าวที่รัฐได้กำหนดไว้ในแต่ละด้านมีขึ้นเพื่อจุดประสงค์อย่างไรและส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการโฮมสเตย์หรือไม่ ซึ่งผู้เขียน จะนำไปวิเคราะห์ในมาตรฐานดังกล่าวในบทที่ 4 ต่อไป

3.1.1.2 ระเบียบสำนักพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วย การใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548⁴

โดยที่สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว มีภารกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในการพัฒนา มาตรฐานการบริการด้านการท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งการสนับสนุนการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้อยู่ในระดับมาตรฐาน เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ตามระเบียบนี้ว่าด้วยเครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ซึ่งหมายถึง เครื่องหมายที่สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ออกให้โฮมสเตย์ที่ผ่านการประเมินมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ในระเบียบสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ว่าด้วยการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548 และได้ออกประกาศให้ทราบทั่วกันแล้ว (ข้อ5) ให้มีลักษณะต่อไปนี้

“คุณลักษณะเครื่องหมายรับรอง” หมายถึง เครื่องหมายหรือรูปตราสัญลักษณ์ที่มีลักษณะหลังคาทรงไทยลายกลอน อยู่บนตัวอักษร Home Stay Standard Thailand ตามรูปที่ปรากฏนี้ซึ่งมีความหมายว่า

- 1) หลังคาทรงไทยลายกลอน มีสีน้ำตาล ใช้เป็นสัญลักษณ์เพื่อแสดงถึงโฮมสเตย์ที่อยู่ในชนบทของไทย
- 2) ตัวอักษร Home Stay มีสีเขียว หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ซึ่งนักท่องเที่ยวจะพักร่วมกับเจ้าของบ้านในบ้านหลังเดียวกัน
- 3) ตัวอักษร Standard Thailand มีสีแดง หมายถึง คำเพื่อใช้ยืนยันว่าเป็นโฮมสเตย์ที่ได้รับมาตรฐานของประเทศไทย

⁴ สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ระเบียบสำนักพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วยการใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย.

การใช้ตราสัญลักษณ์และระยะเวลาการใช้ได้กำหนดไว้ คือ

ข้อ 6 เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย เป็นลิขสิทธิ์ของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว ที่อนุญาตให้บุคคล กลุ่มบุคคล นิติบุคคล องค์กร นำไปใช้เป็นเครื่องหมายแสดงการรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย

ข้อ 7 การคิดตั้งเครื่องหมายรับรองในโฮมสเตย์ไทย จะต้องคิดตั้งในจุดที่สามารถมองเห็น ได้ชัดเจนที่ด้านหน้าของตัวบ้าน

ระยะเวลาการใช้ตราสัญลักษณ์ที่โฮมสเตย์จะได้รับจะมีอายุ 2 ปี

ความรับผิดชอบที่กำหนดในระเบียบสำนักพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วย การใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548 ได้กำหนดไว้

ข้อ 9 หากผู้ประกอบการโฮมสเตย์รายใดใช้เครื่องหมายรับรองไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือจัดทำขึ้นเองโดยไม่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว จะมีความผิดตามกฎหมาย

ข้อ 10 ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย ซ่อนเร้น เอาไปเสีย ทำให้เสื่อมประโยชน์ซึ่งเครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยหรือทรัพย์สินซึ่งทางราชการได้ทำขึ้น ต้องถูกลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด เว้นแต่ได้กระทำเพื่อประโยชน์ของทางราชการเท่านั้น

ข้อ 11 ผู้ใดทำเทียม ทำปลอม เลียนแบบ หรือทำด้วยประการใด ๆ ให้มีรูปร่างรูปแบบหรือคุณลักษณะซึ่งคล้ายเครื่องหมายรับรอง โดยไม่ได้รับอนุญาตจากสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว จะถูกลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด

ข้อ 12 ผู้ใดปฏิบัติฝ่าฝืนระเบียบนี้ ต้องถูกลงโทษตามที่กฎหมายกำหนด

แต่เนื่องจากระเบียบสำนักพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วย การใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548 ก็ไม่ได้กำหนดโทษที่ชัดเจนเกี่ยวกับการฝ่าฝืนตามระเบียบนี้ว่ามีโทษอย่างไร

3.1.1.3 ระเบียบสำนักพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วย การประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548

ตามระเบียบสำนักพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วย การประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2548⁵ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ไว้คือ

⁵ สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ระเบียบสำนักพัฒนาการท่องเที่ยวว่าด้วย การประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย.

ข้อ 5 ให้มีคณะกรรมการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยระดับชาติคณะหนึ่งประกอบด้วยบุคคลทั้งภาครัฐและเอกชน มีจำนวนไม่เกิน 15 คน ตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวแต่งตั้ง

ข้อ 6 ...

ข้อ 7 ให้มีคณะกรรมการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ระดับจังหวัดคณะหนึ่ง มีจำนวนไม่เกิน 9 คน ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้ง

ส่วนอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ระดับชาติให้เป็นไปตามที่ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยวกำหนด (ข้อ 2) ส่วนระดับจังหวัดเป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ คือ

ข้อ 8 ให้คณะกรรมการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์จังหวัดมีอำนาจหน้าที่ตามที่ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนด

3.1.4 ประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนด มาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและมาตรฐานมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2555⁶

กรมการท่องเที่ยว ได้สนับสนุนและส่งเสริมการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับสากล และให้มีการบริหารจัดการที่ดี จึงได้กำหนดมาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและมาตรฐานมัคคุเทศก์ ไว้ดังต่อไปนี้

(1) มาตรฐานธุรกิจนำเที่ยว

มาตรฐานธุรกิจนำเที่ยว หมายถึง ระดับของคุณภาพการปฏิบัติงานขององค์กรที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการนำเที่ยว โดยครอบคลุมมาตรฐานคุณภาพการปฏิบัติงานใน 3 ด้าน คือ ด้านองค์กรและการจัดการ ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว และด้านจริยธรรมในวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งกรมการท่องเที่ยวยอมรับและประกาศให้เป็นองค์กรที่มีคุณภาพการปฏิบัติงานในระดับมาตรฐาน ทั้งนี้ โดยให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬากำหนดไว้

กรมการท่องเที่ยวได้กำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานธุรกิจนำเที่ยว หมายถึง รายการภารกิจที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้วัดและประเมินมาตรฐานการดำเนินงานของธุรกิจนำเที่ยว โดยครอบคลุมมาตรฐาน 3 ด้าน ประกอบด้วย

⁶ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและมาตรฐานมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2555.

มาตรฐานที่ 1 ด้านองค์กรและการจัดการ ประกอบด้วย 13 ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) องค์กรมีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และมีแนวนโยบายเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
- 2) การนำนโยบายและแผนงานของบริษัทไปปฏิบัติ และมีระเบียบข้อบังคับของบริษัทที่ชัดเจน

3) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและบริหารจัดการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

4) บุคลากรมีความรู้ความสามารถด้านธุรกิจนำเที่ยว

5) บุคลากรมีความรู้เรื่อง พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมาตรฐานมัคคุเทศก์

พ.ศ. 2551 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

6) องค์กรมีการจัดรายการนำเที่ยวอย่างสร้างสรรค์

7) สิ่งอำนวยความสะดวกและอุปกรณ์สำนักงานที่เพียงพอกับการปฏิบัติงาน

8) ระบบข้อมูลและสารสนเทศด้านการท่องเที่ยวและบริการ

9) พัฒนาบุคลากรให้มีความชำนาญเฉพาะทางในสายวิชาชีพ

10) การสร้างพันธมิตรหรือความร่วมมือในระหว่างธุรกิจและบริการ

11) การกำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการ ให้กับพนักงาน มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยว

12) ผู้ประกอบการควรเป็นสมาชิกของสมาคมหรือชมรมด้านการท่องเที่ยว

13) สถานที่ประกอบการต้องอยู่ในที่เห็นได้อย่างชัดเจนแน่นอน

มาตรฐานที่ 2 ด้านการดำเนินธุรกิจนำเที่ยว ประกอบด้วย 9 ตัวชี้วัด ได้แก่

1) การสร้างรายการนำเที่ยวเป็นของตนเอง

2) การส่งเสริมการขาย

3) การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งก่อนและระหว่างการจัดนำเที่ยว

4) การจัดมัคคุเทศก์และทีมงานในแต่ละรายการนำเที่ยว ตรงกับกลุ่มนักท่องเที่ยวและ

รายการนำเที่ยว

5) บุคลากรส่วนปฏิบัติการสำนักงานที่มีความรู้และเชี่ยวชาญ

6) การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

7) การจัดการนำเที่ยวที่เน้นความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว

8) การจัดการนำเที่ยวที่ต้องตระหนักถึงผลกระทบที่จะมีต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

9) การจัดการนำเที่ยวที่ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน

มาตรฐานที่ 3 ด้านจริยธรรมในวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคม ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัดได้แก่

- 1) มีการบริหารจัดการและดำเนินการทางธุรกิจน่าเชื่อถือ โดยยึดหลักศีลธรรมของสังคม
- 2) องค์กรมีการธรรมาภิบาลและอบรมบุคลากรให้ตระหนักในเรื่องการอนุรักษ์พลังงาน และสิ่งแวดล้อม
- 3) องค์กรมีการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และให้ข้อมูลประวัติศาสตร์ที่ถูกต้อง
- 4) มีการปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยวด้วยจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต่อ ยึดหลักจริยธรรม
- 5) บริษัทมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมสังคม โดยกำหนดแผนการที่สร้างสรรค์ใน สังคมและอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งมีการดำเนินการตามแผนการทำกิจกรรมต่าง ๆ มีการนำแผน กิจกรรมต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข

ระดับของมาตรฐานธุรกิจน่าเชื่อถือ หมายถึง การจัดระดับมาตรฐานการปฏิบัติงานของ ธุรกิจน่าเชื่อถือ อันเป็นผลจากกระบวนการประเมินมาตรฐานธุรกิจน่าเชื่อถือ โดยแบ่งได้เป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาตรฐาน (***) ระดับมาตรฐานดี (****) และระดับมาตรฐานดีมาก (*****)

การประเมินมาตรฐานธุรกิจน่าเชื่อถือ หมายถึง กระบวนการตรวจสอบ เพื่อวัดและ ประเมินมาตรฐานการปฏิบัติงานในด้านองค์กรและการจัดการ ด้านการดำเนินธุรกิจน่าเชื่อถือและ ด้านจริยธรรมในวิชาชีพและความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรที่ประกอบธุรกิจน่าเชื่อถือ

เครื่องหมายรับรองมาตรฐานธุรกิจน่าเชื่อถือ หมายถึงเครื่องหมายรับรองที่ออกให้โดย กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อมอบให้แก่องค์กรที่ผ่านการประเมิน มาตรฐานธุรกิจน่าเชื่อถือ โดยมีอายุ 2 ปี

หนังสือรับรอง หมายถึงหนังสือรับรองมาตรฐานธุรกิจน่าเชื่อถือ ที่ออกให้โดยกรมการ ท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อมอบให้แก่องค์กรที่ผ่านการประเมินมาตรฐานธุรกิจ น่าเชื่อถือ โดยมีอายุ 2 ปี

การเพิกถอน หมายถึง การเพิกถอนเครื่องหมายรับรองมาตรฐานธุรกิจน่าเชื่อถือและ หนังสือรับรอง กรณีไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน ได้อย่างสม่ำเสมอ

(2) มาตรฐานมัคคุเทศก์

มัคคุเทศก์ หมายถึงผู้ให้บริการเป็นปกติธุระในการนำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยให้บริการเกี่ยวกับคำแนะนำและความรู้ด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว

มาตรฐานมัคคุเทศก์ หมายถึงการกำหนดคุณลักษณะของมัคคุเทศก์ ที่จะปฏิบัติหน้าที่ ในการนำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ และให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับสถานที่และบุคคล

อย่างมีคุณภาพ โดยมัคคุเทศก์ต้องมีมาตรฐาน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความรู้ ด้านทักษะการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ และด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพมัคคุเทศก์ โดยมัคคุเทศก์ดังกล่าวจะต้องผ่านการประเมินตามเกณฑ์การประเมินมาตรฐานมัคคุเทศก์ ตามประกาศกรมการท่องเที่ยว

ดัชนีวัดมาตรฐานมัคคุเทศก์ หมายถึง การกำหนดให้มีดัชนีวัดมาตรฐานมัคคุเทศก์ 3 ด้าน ประกอบด้วย

- 1) ด้านความรู้ มี 9 ตัวชี้วัด
- 2) ด้านทักษะการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ มี 7 ตัวชี้วัด
- 3) ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพมัคคุเทศก์ มี 6 ตัวชี้วัด

ระดับมาตรฐานของมัคคุเทศก์ หมายถึง การจัดระดับของมัคคุเทศก์ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ 3 ระดับ คือ

ระดับที่ 1 “Bronze” สำหรับมัคคุเทศก์ที่มีอายุงานไม่น้อยกว่า 2 ปีและมีการเพิ่มพูนความรู้วิชาชีพด้านการท่องเที่ยวหรือสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งและมีระดับผลการประเมินในระดับผ่านจากหน่วยงานหรือนักท่องเที่ยว

ระดับที่ 2 “Silver” สำหรับมัคคุเทศก์ที่ผ่านมาตรฐานระดับที่ 1 และทำงานด้านมัคคุเทศก์ต่อเนื่องมาอีก 2 ปีและมีการเพิ่มพูนความรู้วิชาชีพด้านการท่องเที่ยวหรือสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งและมีระดับผลการประเมินในระดับผ่านจากหน่วยงานหรือนักท่องเที่ยว

ระดับที่ 3 “Gold” สำหรับมัคคุเทศก์ที่ผ่านมาตรฐานระดับที่ 2 และทำงานด้านมัคคุเทศก์ต่อเนื่องมาอีก 2 ปี และมีการเพิ่มพูนความรู้วิชาชีพด้านการท่องเที่ยวหรือสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้องอย่างน้อยปีละ 1 ครั้งและมีระดับผลการประเมินในระดับผ่านจากหน่วยงานหรือนักท่องเที่ยว

การประเมินมาตรฐานมัคคุเทศก์ หมายถึง วิธีการประเมินตามมาตรฐาน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบ และด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพมัคคุเทศก์ และมาตรฐานแต่ละด้านประกอบด้วยตัวชี้วัดที่กำหนดเกณฑ์การวัดและวิธีวัดอย่างชัดเจน

เครื่องหมายรับรองมาตรฐานมัคคุเทศก์ หมายถึง เครื่องหมายรับรองที่ออกให้โดยกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อมอบให้แก่บุคคลที่ผ่านการประเมินมาตรฐานมัคคุเทศก์ โดยมีอายุ 2 ปี

หนังสือรับรอง หมายถึง หนังสือรับรองมาตรฐานมัธยมศึกษาที่ออกให้โดยกรมการ
ท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เพื่อมอบให้แก่บุคคลที่ผ่านการประเมินมาตรฐาน
มัธยมศึกษา โดยมีอายุ 2 ปี

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมการ
ประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัธยมศึกษา โดยการกำหนดมาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและมาตรฐาน
มัธยมศึกษา เพื่อให้มีความเป็นมาตรฐานสากล โดยมีการประเมินธุรกิจนำเที่ยวและมัธยมศึกษา และมี
หนังสือรับรองและเครื่องหมายรับรองเมื่อผ่านการประเมิน เพื่อเป็นประกันในความเป็นมาตรฐาน
ของธุรกิจนำเที่ยวและมัธยมศึกษา ดังอย่างไรก็ตามประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนด
มาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและมาตรฐานมัธยมศึกษา พ.ศ. 2555 ไม่ได้กำหนดโทษชัดเจน ในกรณีที่
ความเสียหายเกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวว่ามีโทษอย่างไร มีเพียงการเพิกถอนเครื่องหมายรับรอง
มาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและหนังสือรับรอง กรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน
ได้อย่างสม่ำเสมอ

3.1.1.5 กฎหมายการปกครองส่วนท้องถิ่นและการจัดเก็บภาษี

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานของรัฐอีกหน่วยงานหนึ่งที่รับนโยบายของ
รัฐในการปฏิบัติหน้าที่ ในหลาย ๆ ด้านรวมทั้งด้านการท่องเที่ยวด้วย จึงได้มีการออก
พระราชบัญญัติในการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหาร และ
ควบคุมดูแลส่วนท้องถิ่นตามแนวนโยบายของรัฐ ไว้ใน

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 4 ได้ให้ความหมาย “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า
องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง และยังสามารถให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
มีอำนาจและหน้าที่ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของ
ท้องถิ่น รวมทั้งหน้าที่จัดการดูแลสาธารณูปโภคไม่ว่าจะเป็นการคมนาคมทางน้ำ และทางบก หรือ
เรื่องการรักษาความสะอาด ความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ตลอดจน
หน้าที่การจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนด้วย⁷

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ได้กำหนดให้องค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาและประสานการจัดทำแผนพัฒนาส่วนจังหวัด

⁷ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
พ.ศ. 2542 มาตรา 16, 17 และ 18.

และสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ของจังหวัด⁸

พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว โดยมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการให้มีการบำรุงรักษาทางน้ำ การรักษาความสะอาดของที่สาธารณะรวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล ตลอดจนมีหน้าที่ในการคุ้มครองบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในเขตพื้นที่ของตน องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ที่เกี่ยวกับด้านการท่องเที่ยวได้อีกด้วย⁹

นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีอำนาจหน้าที่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรักษาและส่งเสริมในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 ที่ได้บัญญัติให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้¹⁰

- 1) ในเขตควบคุมมลพิษให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นจัดทำแผนปฏิบัติการเพื่อลดและขจัดมลพิษเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อรวมไว้ในแผนปฏิบัติการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด
- 2) ในเรื่องมลพิษทางน้ำได้กำหนดให้เป็นผู้ออกใบอนุญาตให้เป็นผู้ควบคุมหรือรับจ้างให้บริการบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- 3) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขโดยคำแนะนำของเจ้าพนักงานควบคุมมลพิษ ในการส่งน้ำเสียหรือของเสียจากแหล่งกำเนิดไปยังผู้รับจ้างบริการบำบัดหรือกำจัด
- 4) มีหน้าที่ดำเนินงานและควบคุมการทำงานของระบบบำบัดน้ำเสียหรือกำจัดของเสียของตนที่ได้จัดให้มีขึ้น
- 5) มีอำนาจหน้าที่จัดเก็บค่าบริการ ค่าปรับและเรียกชดเชยค่าเสียหายเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับระบบบำบัดน้ำเสีย
- 6) การออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคารประเภทขนาดและขนาดโครงการหรือกิจการที่ต้องจัดทำ รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมเสนอต่อสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม และต่อเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจอนุญาตก่อสร้างอาคาร เพื่อได้รับความเห็นชอบก่อนจึงดำเนินการออกใบอนุญาตก่อสร้างอาคารได้

⁸ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540, มาตรา 45.

⁹ พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537, มาตรา 67 และ 68.

¹⁰ จาก มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเกาะ (น. 130), โดย สมพงษ์ จิระวิฑูรกิจ, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เมื่อพิจารณาถึงอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล เห็นได้ว่าเป็นองค์กรที่มีบทบาทในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ แต่ละแห่งต้องแจ้งการบริการรับโฮมสเตย์ ให้กับผู้ประกอบการท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันคือ สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. และหรือสำนักงานเทศบาลตำบล เพื่อฝ่ายปกครองท้องถิ่นจะได้นำความคุ้มครองดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับเจ้าของบ้านและนักท่องเที่ยว อีกทั้งช่วยเผยแพร่การบริการของลูกบ้านออกไปอย่างกว้างขวาง บางแห่งอาจช่วยประสานงานกับสำนักงานการท่องเที่ยวของภาคเอกชนและรัฐบาลอีกด้วย¹¹

การจัดเก็บภาษี

ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์นั้น ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์มิได้มีการเสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมเช่นเดียวกับผู้ได้รับอนุญาตการประกอบกิจการโรงแรม เนื่องจากการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์เป็นการประกอบกิจการขนาดเล็กของชาวบ้านในท้องถิ่นที่มีห้องพักจำนวนน้อยสามารถหารายได้เป็นอาชีพเสริมสำหรับจุนเจือครอบครัว โดยการให้เช่าห้องพักไม่เกิน 4 ห้อง เพื่อมิให้กระทบต่อผู้ประกอบการเล็ก ๆ น้อย ๆ แต่ถึงอย่างไรผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ต้องเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินและภาษีป้ายในกรณีที่มีป้ายแสดงธุรกิจโฮมสเตย์เพื่อหารายได้หรือโฆษณา ดังนี้

การเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2575 ได้กำหนดให้แบ่งทรัพย์สินออกเป็น 2 ประเภท¹²

1) โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กับที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ

2) ที่ดินซึ่งมิได้ใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ

“ที่ดินซึ่งใช้ต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ” หมายความว่า ที่ดินซึ่งปลูกโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ และบริเวณต่อเนื่องกันซึ่งตามปกติใช้ไปด้วยกันกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ

ภาษีโรงเรือนและที่ดิน หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ กับที่ดินซึ่งต่อเนื่องกับโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น เช่น ผู้ประกอบการ กิจการร้านค้า บ้านพักโฮมสเตย์ โรงเรือนอื่น ๆ บ้านเช่าต่าง ๆ ตามลักษณะขนาดและทำเลที่ตั้ง¹³

¹¹ โดย “การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย,” 2542 มกราคม-มีนาคม, *อุตสาหกรรมท่องเที่ยว*, 18(1-4), น. 30.

¹² พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475, มาตรา 6.

¹³ เอกสารประชาสัมพันธ์การชำระภาษี ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่, องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม.

ซึ่งผู้มีหน้าที่ชำระภาษีตามพระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน ได้กำหนดไว้ 2 กรณี¹⁴ คือ

1) หากเจ้าของทรัพย์สินอันได้แก่ โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ และที่ดิน เป็นเจ้าของเดียวกัน เจ้าของทรัพย์สินนั้นก็เป็นผู้มีหน้าที่เสียภาษี

2) แต่ถ้าที่ดินและโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ เป็นของคนละเจ้าของ กฎหมายกำหนดให้เจ้าของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ๆ ต้องเสียค่าภาษีทั้งสิ้น

การเสียภาษีโรงเรือนและที่ดินนั้นให้ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์เสียภาษีนำค่าภาษีไป ชำระต่อพนักงานเก็บภาษีภายในสามสิบวันนับแต่วันถัดจากวันที่ได้รับแจ้งการประเมิน ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นตั้งอยู่ หรือสถานที่อื่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นกำหนดโดยประกาศล่วงหน้าไว้ ณ สำนักงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้นไม่น้อยกว่าสามสิบวัน¹⁵

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ถือว่าเป็นผู้ที่จะต้องเสียภาษีโรงเรือน และที่ดินในการประกอบกิจการที่พักแบบโฮมสเตย์ แต่ถึงอย่างไรผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ต้องยื่น แบบหนังสือแจ้งสถานที่พักที่ไม่เป็นโรงแรมตามหลักเกณฑ์ที่กฎกระทรวงกำหนด ในกรณีที่ ห้องพักไม่เกิน 4 ห้อง และมีจำนวนเข้าพักไม่เกิน 20 คน พร้อมด้วยเอกสารที่เกี่ยวข้องต่อ นายทะเบียน เมื่อนายทะเบียนเห็นว่า ถูกต้องครบถ้วนแล้ว ก็จะออกหนังสือรับแจ้งให้ เพื่อแสดงให้เห็น ว่าสถานที่พักดังกล่าวไม่เป็นโรงแรม ซึ่งไม่ต้องเสียภาษีหรือค่าธรรมเนียมเหมือนกับ โรงแรม เนื่องจากกฎกระทรวงดังกล่าวมีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมการประกอบธุรกิจให้บริการสถานที่พัก ขนาดเล็กเป็นรายได้เสริมอันเป็นกิจการที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว สร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่น ดังนั้น จึงเป็นแต่เพียงการกำกับดูแลกิจการเท่านั้น

การเสียภาษีป้ายตามพระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510 ดังนี้

“ป้าย” หมายความว่า ป้ายแสดงชื่อ ยี่ห้อหรือเครื่องหมายที่ใช้ในการประกอบการค้า หรือประกอบกิจการอื่นเพื่อหารายได้หรือโฆษณาการค้าหรือกิจการอื่นเพื่อหารายได้ ไม่ว่าจะ ได้แสดงหรือโฆษณาไว้ที่วัตถุใด ๆ ด้วยอักษร ภาพ หรือเครื่องหมายที่เขียน แกะสลัก จารึกหรือทำให้ ปรากฏด้วยวิธีอื่น¹⁶ และให้เจ้าของป้ายมีหน้าที่เสียภาษีป้ายโดยเสียเป็นรายปียกเว้นป้ายที่เริ่มติดตั้ง หรือแสดงในปีแรกให้เสียภาษีป้ายตั้งแต่วันเริ่มติดตั้งหรือแสดงจนถึงวันสิ้นปีและให้คิดภาษีป้าย เป็นรายงวด งวดละสามเดือนของปี โดยเริ่มเสียภาษีป้ายตั้งแต่งวดที่ติดตั้งป้ายจนถึงงวดสุดท้ายของปี

¹⁴ พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475, มาตรา 40.

¹⁵ พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475, มาตรา 38.

¹⁶ พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510, มาตรา 6.

ทั้งนี้ ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่งต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดในบัญชีอัตราภาษีป้าย¹⁷ โดยยื่นต่อหน่วยราชการส่วนท้องถิ่น

กรณีการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์บางรายอาจไม่มีป้ายโฆษณาโฮมสเตย์ของตนก็ได้ ซึ่งจะเสียภาษีป้ายก็แต่เฉพาะการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ที่ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ได้จัดทำป้ายเพื่อการหารายได้ในการแสดงหรือโฆษณากิจการโฮมสเตย์ของตนเท่านั้น

3.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์กับผู้พักอาศัย

การท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์เป็นที่นิยมมากในปัจจุบัน และได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นจำนวนมาก เมื่อนักท่องเที่ยวสนใจที่จะมาพักอาศัยโฮมสเตย์ จึงก่อให้เกิดความสัมพันธ์ขึ้นระหว่างผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์กับนักท่องเที่ยวผู้มาพักอาศัย โดยเริ่มตั้งแต่การติดต่อเข้าพัก การเข้าพัก และการให้บริการต่าง ๆ ของผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ก่อให้เกิดสัญญาและสิทธิต่าง ๆ ขึ้นดังต่อไปนี้

3.1.2.1 บทกฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องที่นำมาปรับใช้ระหว่างผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์กับผู้พักอาศัย

ก. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยลักษณะสัญญา

การทำสัญญาระหว่างผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์กับนักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยนั้นเป็นการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างประกอบธุรกิจโฮมสเตย์กับนักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยเพื่อที่จะ ก่อเปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ เนื่องจากหลักกฎหมายเกี่ยวกับนิติกรรมหรือสัญญาที่ใช้บังคับอยู่มีพื้นฐานมาจากเสรีภาพของบุคคล ตามหลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา รัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซงแม้ว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่จะเป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 ที่ว่า “การใดมีวัตถุประสงค์เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายเป็นการพันวิสัยหรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นเป็นโมฆะ” กล่าวคือ วัตถุประสงค์ที่ห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย หมายถึง การทำนิติกรรมที่มีวัตถุประสงค์ที่กฎหมายบัญญัติห้ามไว้โดยชัดแจ้ง¹⁸ เมื่อกฎหมายไม่ให้ทำแล้ว เฉพาะฉะนั้นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการนั้นก็ต้องห้ามไปด้วย ซึ่งกฎหมายที่บัญญัติห้ามนี้อาจเป็น “กฎหมายแพ่ง” หรือ “กฎหมายอาญา” หรือกฎหมายอื่นใดก็ได้ ที่สำคัญกฎหมายนั้นต้องมี

¹⁷ พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510, มาตรา 7.

¹⁸ จาก คำอธิบายนิติกรรม-สัญญา (น. 65-70), โดย สนันท์กรณ (เจ้าปี) โสคติพันธุ์, 2553, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บทบัญญัติห้ามมิให้กระทำการบางอย่างไว้โดยชัดเจน และที่สำคัญกฎหมายดังกล่าวต้องมีอยู่ในขณะที่ทำนิติกรรม และกฎหมายที่ห้ามยังเป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยเสมอ

การทำสัญญาซื้อขายบริการการท่องเที่ยวในรูปแบบ โฮมสเตย์ นักท่องเที่ยวอาจทำสัญญากับผู้ประกอบการโฮมสเตย์โดยตรง หรือทำสัญญาผ่านบุคคลอื่น เช่น นักท่องเที่ยวทำสัญญากับมัคคุเทศก์ หรือกับผู้ประกอบการนำเที่ยว เป็นต้น การทำสัญญาดังกล่าวจึงตกอยู่ภายใต้กฎหมายลักษณะนิติกรรม สัญญา ซึ่งเป็นหลักทั่วไป ทั้งนี้ในการทำสัญญาบริการการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ มีหลักที่ควรคำนึงในการที่ก่อให้เกิดสัญญา ดังต่อไปนี้¹⁹

1) หลักเสรีภาพในการทำสัญญา หลักการสำคัญประการแรกที่ต้องคำนึงถึงก็คือ “หลักเสรีภาพในการทำสัญญา” อันเป็นหลักการพื้นฐานที่สำคัญในการทำสัญญาที่ใช้กันมานาน และเป็นที่ยอมรับกันมาโดยตลอดว่าผู้ที่เข้าทำสัญญาจะตกลงทำสัญญากับใครอย่างไรก็ย่อมได้ทั้งสิ้น เพียงแต่ต้องอยู่ในกรอบของ มาตรา 151 ที่ว่า “การใดเป็นการแตกต่างในบทบัญญัติของกฎหมาย ถ้าไม่ใช่กฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน การนั้นไม่เป็นโมฆะ”

2) หลักสุจริต เป็นหลักการสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีบัญญัติไว้เป็นพื้นฐานในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในมาตรา 5 ที่ว่า “ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต” ซึ่งเกี่ยวกับการใช้สิทธิและการชำระหนี้ว่าบุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต ซึ่งมักเป็นที่เข้าใจกันว่า มาตรานี้จะถูกนำมาใช้ก็ต่อเมื่อมีหนี้แล้วคือสัญญาเกิดขึ้นแล้วเท่านั้น ความจริงหลักการนี้สามารถที่จะนำมาปรับใช้ในขั้นตอนก่อนสัญญาหรือในขั้นตอนของการก่อให้เกิดสัญญาด้วย เพราะถือได้ว่าแม้สัญญาจะยังไม่เกิด แม้หนี้ตามสัญญาจะยังไม่มี แต่ว่าที่คู่สัญญาก็มีหนี้ต่อกันแล้วในการที่จะต้องปฏิบัติตามหลักสุจริต

3) หลักความไว้เนื้อเชื่อใจ เป็นหลักพื้นฐานในเรื่องของการแสดงเจตนาเข้าทำสัญญาที่ผู้แสดงเจตนาจะคำนึงถึงแต่เสรีภาพของตนและทำอะไรตามใจตนเท่านั้นไม่ได้ แต่ต้องคำนึงถึงคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งด้วยเสมอว่า เขาจะเข้าใจอย่างไร เพราะความไว้เนื้อเชื่อใจก็เป็นหลักที่กฎหมายให้ความคุ้มครองเช่นกัน เนื่องจากการคุ้มครองความไว้เนื้อเชื่อใจของคู่กรณีย่อมหมายถึงการคุ้มครองบุคคลอื่น ๆ ในสังคมที่อาจเข้าทำสัญญาเช่นเดียวกับคู่กรณี รวมถึงการคุ้มครองความมั่นใจในทางธุรกิจด้วย

4) หลักความยุติธรรม ในการก่อสัญญาคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจะต้องคำนึงความยุติธรรมที่มีต่ออีกฝ่ายหนึ่งด้วย เพราะหากคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งที่มีฐานะทางเศรษฐกิจเหนือกว่ากำหนดข้อสัญญาเอาเปรียบอีกฝ่ายหนึ่งที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่า แต่ฝ่ายหลังจำต้องยอมเข้าทำสัญญา

¹⁹ แหล่งเดิม. (น. 272 – 273).

นอกจากจะเป็นสัญญาที่ไม่อยู่บนพื้นฐานของความยุติธรรมแล้วยังขัดกับหลักการของสัญญาที่ทั้งสองฝ่ายต้องมีเสรีภาพในการทำสัญญาและต้องมีอย่างเท่าเทียมกันด้วย ถ้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจำเป็นต้องยอมเข้าทำสัญญา เสรีภาพของเขาก็ไม่มี หรือหากมีการกำหนดเนื้อหาของสัญญาหรือการปฏิบัติการชำระหนี้ของสัญญาแบบไม่ได้สัดส่วนกันก็จะขัดต่อหลักการของสัญญาที่การปฏิบัติการชำระหนี้ของฝ่ายหนึ่งจะต้องสัดส่วนกับการปฏิบัติการชำระหนี้ตอบแทนของอีกฝ่ายหนึ่งด้วย

5) หลักความรับผิดชอบก่อนสัญญา หลักความรับผิดชอบก่อนสัญญาควรคำนึงถึงในขั้นตอนของการก่อให้เกิดสัญญาเพื่อให้ผู้เข้าทำสัญญาระลึกด้วยว่าหากในขั้นตอนนี้ผู้เข้าทำสัญญาจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำให้คู่กรณีอีกฝ่ายที่จะเข้าร่วมทำสัญญาได้รับความเสียหายแล้ว ผู้เข้าทำสัญญาก็อาจมีความรับผิดชอบได้ และเป็นการรับผิดชอบด้วยการเยียวยาความเสียหายต่อประโยชน์ที่อีกฝ่ายไม่ควรเสียเวลาเสียโอกาส หรือเสียค่าใช้จ่ายเข้ามาทำสัญญาที่ผลที่สุดแล้วสัญญาไม่เกิดหรือสัญญาเกิดแต่ไม่สมบูรณ์หรือไม่เป็นผลแล้วแต่กรณี

ดังนั้น ผู้ให้บริการหรือผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์และผู้รับบริการการท่องเที่ยวหรือผู้พักอาศัยจำเป็นต้องยึดถือหลักข้างต้นในการทำสัญญาระหว่างกัน การคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยสัญญาครอบคลุมถึงการที่ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์มีหน้าที่ต้องเปิดเผยข้อมูลก่อนทำสัญญา (Duty to Disclosure) ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยวผู้มาพักอาศัยเกี่ยวกับโฮมสเตย์นั้น ก่อนที่ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์และนักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยทำสัญญาต่อกัน เช่น เกี่ยวกับที่พักโฮมสเตย์ การเดินทาง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ การนำเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ให้มีรายละเอียดที่ชัดเจนครบถ้วนและถูกต้องตรงกับความเป็นจริง

ทั้งนี้รูปแบบการเผยแพร่ข้อมูลเป็นการโฆษณาการท่องเที่ยวผ่านสื่อต่าง ยกตัวอย่างตามตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 3.1 โปรแกรมการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ เกาะยาวโฮมสเตย์

โปรแกรมการท่องเที่ยวเกาะยาวโฮมสเตย์ ²⁰	
โปรแกรม 3 วัน 2 คืน ค่าใช้จ่ายประมาณ 5,136 บาท/ท่าน	
วันที่ 1	
08.30 น.	ออกจากท่าเรือบางโรง ชมมหัศจรรย์น้ำทะเลใสหาดทรายขาว ลงเล่นน้ำ ดำน้ำดูปะการังน้ำตื้นหลากหลายพันธุ์ สีสันแห่งท้องทะเล และให้อาหารฝูงปลา
12.00 น.	ทานมื้อเที่ยง
13.30 น.	นั่งเรือสู่ที่พักเกาะยาวน้อย
14.50 น.	ถึงที่พักเกาะยาวน้อยในรูปแบบของโฮมสเตย์โดยกลุ่มเกาะยาวร่วมใจ พักผ่อนตามอัธยาศัย
16.00 น.	นั่งรถสัมผัสวิถีชีวิตรอบ ๆ ชุมชนเกาะยาว ชมพระอาทิตย์ตกที่หัวสะพาน
19.00 น.	อาหารมื้อค่ำที่แสนจะอบอุ่นกับครอบครัวโฮมสเตย์ที่คัดสรรอาหารทะเลสด ๆ ยกมาเพื่อคุณโดยเฉพาะ
20.00 น.	พักผ่อนตามอัธยาศัย
วันที่ 2 ของการเดินทาง	
07.00 น.	รับประทานอาหารเช้า
08.30 น.	ชมวิถีชีวิตของคนเกาะยาวน้อย อาทิ การวางอวนปู การวางอวนกุ้ง ฯลฯ เป็นต้น เดินทางไปเกาะบิล๊ะ (เกาะห้อง จ.กระบี่) ชมทัศนียภาพโดยรอบเกาะบิล๊ะ สนุกสนานกับการเล่นน้ำทะเล ตื่นเต้นกับการให้อาหารปลาที่ริมชายฝั่งหรือจะดำน้ำดูปะการังก็สามารถทำได้
13.30 น.	ล่องเรือไปต่อเกาะเหลาลาดิง เกาะผักเบี้ย เกาะเหลาอันดู เล่นน้ำต่อถ้าไม่เหนื่อยนัก โปรแกรมการท่องเที่ยวเกาะยาวโฮมสเตย์ (ต่อ)
15.30 น.	ชมวิถีชีวิตการเลี้ยงกุ้งมังกร ปลาเก๋า ปลาช่อนทะเล ปลาเก๋าทอง และหลากหลายสายพันธุ์ปลา ให้อาหารปลากับชาวประมง
16.30 น.	ถึงที่พักกลุ่มเกาะยาวร่วมใจ (บ้านแหลมไทร โฮมสเตย์)

²⁰ เกาะยาวโฮมสเตย์ กลุ่มเกาะยาวร่วมใจ. สืบค้นเมื่อ 2 กรกฎาคม 2556, จาก

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

19.00 น.	มีค้ำแสนร่อยท่ามกลางบรรยากาศที่แสนอบอุ่นกับครอบครัวโฮมสเตย์ในรูปแบบอาหารทะเลสด ๆ พักผ่อนตามอัธยาศัย ใครมีแรงก็ สามารถดูราตรีของเกาะยาวได้ตามสบาย
วันที่ 3 ของการเดินทาง	
07.00 น.	อาหารเช้า
08.30 น.	เก็บสัมภาระให้เรียบร้อยนำติดตัวไปด้วยเพื่อเตรียมตัวเดินทางกันต่อ
09.30 น.	ชมถ้ำสวยแปลกตา หินงอก หินย้อย ที่พรังพรายส่องแสงระยิบระยับดูอัศจรรย์อันล้ำค่าเมื่อต้องแสงไฟ ชมถ้ำเพชร ถ้ำไอลิม ถ้ำหอยติบ ถ้ำจมูก และชมลากูนของเกาะพังก
12.00 น.	อาหารเที่ยงที่เกาะพังก
15.00 น.	ถึงท่าเรือบางโรง เดินทางกลับโดยสวัสดิภาพคราวหน้าเจอกันใหม่
หมายเหตุ	
โปรแกรมนี้เดินทาง 4 คนขึ้นไป	
พักหลังละ 4 คน	
ค่าใช้จ่ายคนละ 5,136 บาท/คน	
อัตรานี้รวมค่าที่พัก 2 คืน อาหารทุกมื้อ ท่องเที่ยวทุกเกาะ โปรแกรม ค่าเช่ารถชมเกาะ ค่าขึ้นเกาะ ค่าเช่าเหมาเรือท่องเที่ยวทุกเกาะตามโปรแกรม ค่าเช่าสน็อกเกิลส์	

การทำสัญญาซื้อขายการบริการการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ถือเป็นนิติกรรมประเภทหนึ่ง ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 149 ที่ว่า “นิติกรรมหมายความว่า การใด ๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัครมุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลเพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวนหรือระงับซึ่งสิทธิ” ซึ่งสามารถอธิบายหลักของนิติกรรมในเบื้องต้น²¹ ได้ดังนี้ คือ

1) เป็นการกระทำ การที่นิติกรรมจะเกิดขึ้นได้ ต้องมีการกระทำของบุคคลที่เกิดจากความคิด การตัดสินใจ และการแสดงเจตนาเพื่อแสดงให้เห็นความต้องการตามที่ได้อัดสินใจตามขั้นตอนหรือกระบวนการในการก่อเจตนาตนเอง ซึ่งการกระทำนั้นจะถือเป็นการกระทำตามนัยของกฎหมายได้ บุคคลนั้นจะต้องกระทำโดยรู้สำนึกในสิ่งที่ตนกระทำ

²¹ แหล่งเดิม. (น. 33 – 36).

2) เป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย หมายถึง มีกฎหมายรับรองการกระทำดังกล่าว ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีกฎหมายรับรองเป็นกรณี ๆ ไป เพราะโดยหลัก กฎหมายได้รับรองเสรีภาพของปัจเจกชน จึงเท่ากับว่าการใดที่จะกระทำไปตามหลักเสรีภาพ กฎหมายย่อมรับรองว่าการกระทำนั้นเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่เสรีภาพนี้ไม่ใช่ไม่มีขอบเขต ขอบเขตหรือกรอบที่ว่าเป็นคือ นิติกรรมนั้นต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เพราะฉะนั้นแล้วนิติกรรมที่ตั้งใจเจตนาทำขึ้นอาจไม่ก่อให้เกิดผลในทางกฎหมายเลย เพราะเป็นนิติกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

3) ต้องทำโดยสมัครใจ หมายความว่าบุคคลนั้นได้กระทำนิติกรรมไปโดยการตัดสินใจของตนเอง คือตัดสินใจที่จะกระทำเองมิได้กระทำไปเพราะถูกหลอกลวง หรือถูกกลั่นแกล้ง มิได้กระทำไปเพราะถูกบังคับอันเป็นเรื่องของการข่มขู่ หรือมิได้กระทำไปเพราะความเข้าใจผิด แต่ได้กระทำไปด้วยการตัดสินใจของตนเองโดยไม่มีปัจจัยอื่นใดมาทำให้ความประสงค์ที่แท้จริงนั้นเปลี่ยนแปลงไป

4) ต้องการก่อให้เกิดผลในทางกฎหมาย ประเด็นสำคัญที่จะทำให้เป็นนิติกรรมหรือไม่ จะต้องอยู่ที่เจตนาหรือความต้องการของผู้ทำนิติกรรมว่าต้องการมุ่งให้เกิดผลทางกฎหมายหรือไม่ กล่าวคือมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในทางกฎหมายหรือไม่ ถ้าไม่ต้องการหรือไม่มีเป้าหมายในทางกฎหมาย สิ่งทีบุคคลนั้นกระทำก็เป็นเรื่องลอย ๆ

5) เป็นผลผูกพันระหว่างบุคคล ต้องการชี้ให้เห็นว่าการทำนิติกรรมทำจากบุคคล ความผูกพันทางกฎหมายหรือนิติสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจึงเกิดระหว่างบุคคลเท่านั้น

6) ผลนั้นก็คือความเคลื่อนไหวในสิทธิ การเคลื่อนไหวในสิทธินั้นอาจก่อให้เกิดสิทธิที่ยังไม่มี เช่น นาย ก. ทำสัญญาขายหนังสือเล่มหนึ่งให้แก่ นาย ข. นิติกรรมการขายดังกล่าวได้ก่อให้เกิดสิทธิแก่นาย ข. ที่จะเรียกให้นาย ก. ส่งมอบหนังสือเล่มดังกล่าว และในขณะเดียวกันก็ก่อให้เกิดสิทธิแก่นาย ก. ที่จะเรียกให้นาย ข. ชำระราคาค่าหนังสือด้วย เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เมื่อนักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยทำสัญญากับผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ในการที่จะพักอาศัยหรือการได้รับบริการด้านการท่องเที่ยว นั้น ถือว่าเป็นนิติกรรมประเภทหนึ่งที่จะก่อให้เกิดการผูกพันนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่าย ซึ่งจากตาราง ที่ 3.1 ข้างต้นนั้น เห็นว่าก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างนักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยกับผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ เช่น นักท่องเที่ยวโทรศัพท์มาซื้อบริการการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ โดยตรงกับผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ หรือเป็นการซื้อบริการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ผ่านทางเว็บไซต์ของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ เป็นต้น ซึ่งทางด้านผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมการนำเที่ยวให้ครบถ้วน

การทำนิติกรรมสัญญาระหว่างบุคคลทั้งสองฝ่ายต้องไม่เป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย หรือเป็นการฝ่าฝืนวิสัย หรือเป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ทั้งนี้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทั้งนี้จากหลักกฎหมายเกี่ยวกับนิติกรรมหรือสัญญาที่ใช้บังคับอยู่มีพื้นฐานมาจากเสรีภาพของบุคคล ตามหลักของความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา รัฐจะไม่เข้าแทรกแซงแม้ว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่จะเป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายหรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน แต่ในปัจจุบันสภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้ซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจเหนือกว่าถือโอกาสอาศัยหลักดังกล่าวเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจด้อยกว่าอย่างมากซึ่งทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและไม่สงบสุขในสังคม รัฐจึงได้กำหนดกรอบของการใช้หลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาและเสรีภาพของบุคคล เพื่อแก้ไขความไม่เป็นธรรมและความไม่สงบสุขในสังคมดังกล่าว โดยกำหนดแนวทางให้แก่ศาลเพื่อใช้ในการพิจารณาว่าข้อสัญญาหรือข้อตกลงใดที่ไม่เป็นธรรม และให้อำนาจแก่ศาลที่จะสั่งให้ข้อสัญญาหรือข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรมนั้นมิผลใช้บังคับเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี จึงเป็นที่มาของการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540²²

สัญญาที่นักท่งเที่ยวโฮมสเตย์ทำขึ้นกับผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ส่วนใหญ่เป็นสัญญาสำเร็จรูปที่ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จัดเตรียมไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้เนื่องจากในแต่ละปีมีนักท่งเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์เป็นจำนวนมาก การที่จะให้ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ตกลงทำสัญญากับนักท่งเที่ยวเป็นราย ๆ ไป ย่อมใช้เวลาเป็นอย่างมาก ซึ่งสัญญาสำเร็จรูปเป็นสัญญาที่คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายแต่เพียงฝ่ายเดียวเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหรือข้อสัญญาไว้ล่วงหน้าและฝ่ายที่เป็นผู้กำหนดนี้มักเป็นผู้ที่มีอำนาจในทางเศรษฐกิจเหนือกว่าหรือที่เรียกว่า “ผู้ประกอบการธุรกิจ”²³ ดังนั้นสัญญาดังกล่าวจึงอยู่ในรูปแบบของสัญญาสำเร็จรูปที่กำหนดข้อสัญญาเอาไว้ล่วงหน้า โดยเฉพาะข้อยกเว้น การปฏิบัติตามกฎของสถานที่หรือความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจ

โฮมสเตย์และผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว และข้อสัญญาที่ถูกกำหนดไว้ล่วงหน้าจึงมักมีเนื้อหาสาระที่เป็นคุณหรือเป็นประโยชน์แก่คู่สัญญาฝ่ายนี้อยู่แล้ว จึงเข้าใจง่ายที่จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ทั้งนี้พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

²² พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 114 ตอน 72 ก (วันที่ 16 พฤศจิกายน 2540)

²³ แหล่งเดิม. (น. 358).

มาตรา 3 บัญญัติว่า “สัญญาสำเร็จรูป หมายความว่า สัญญาที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยมีการกำหนดข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญไว้ล่วงหน้า ไม่ว่าจะทำในรูปแบบใด ซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนำมาใช้ในการประกอบกิจการของตน” และ

มาตรา 4 บัญญัติว่า “ข้อตกลงในสัญญาระหว่างผู้บริโภคร่วมกับผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือวิชาชีพ หรือในสัญญาสำเร็จรูป หรือในสัญญาขายฝากที่ทำให้ผู้ประกอบธุรกิจการค้า หรือ วิชาชีพ หรือผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูป หรือผู้ซื้อฝากได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมและให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี เท่านั้น”

จากการพิจารณาข้อมูลข้างต้นเห็นว่า หากนักท่องเที่ยวโสมสเคย์ถูกเอารัดเอาเปรียบอันเนื่องมาจากข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมกำหนดแนวทางให้แก่ศาลในการพิจารณาว่าข้อสัญญาหรือข้อตกลงใดที่ไม่เป็นธรรม และให้อำนาจแก่ศาลที่จะสั่งให้ข้อสัญญาหรือข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรมนั้นมีผลใช้บังคับเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีในการคุ้มครองนักท่องเที่ยว และในการตีความสัญญานอกจากจะต้องคำนึงถึงหลักสุจริต คือ ความซื่อสัตย์ ตรงไปตรงมาระหว่างคู่สัญญาแล้วยังคงต้องคำนึงถึงหลักความเท่าเทียมกันของคู่สัญญาด้วย เพราะสัญญาเป็นเรื่องที่ใช้เสรีภาพเข้ามาตกลงทำสัญญากัน และตราบใดที่คู่สัญญามีความเท่าเทียมกันจึงถือได้ว่าคู่สัญญามีเสรีภาพ ดังนั้นเมื่อนักท่องเที่ยวโสมสเคย์เห็นว่า ตนไม่ได้รับความเป็นธรรมด้านสัญญา สามารถใช้สิทธิของตน โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ร้องขอความยุติธรรมของศาลได้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ทั้งสองฝ่าย

ข. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ลักษณะละเมิด

ปัญหาที่นักท่องเที่ยวโสมสเคย์ได้รับอันตรายหรือความเสียหายอันเกิดแก่ทรัพย์สิน ชีวิต ร่างกายอนามัยชื่อเสียงหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด ในระหว่างการทำกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยวหรือขณะการพักโสมสเคย์นั้นถือเป็นปัญหาที่สำคัญ เนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกฎหมาย ที่ให้ความคุ้มครองนักท่องเที่ยวโสมสเคย์ไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้นเมื่อความเสียหายเกิดขึ้นแก่นักท่องเที่ยวโสมสเคย์ย่อมต้องอาศัยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด มาปรับใช้ในกรณีดังต่อไปนี้

1) กรณีความเสียหายเกิดจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจโสมสเคย์

ซึ่งอาศัยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด มาตรา 420 บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

จากบทบัญญัติข้างต้น เป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปของความรับผิดฐานละเมิด ถือเป็น การรับ ผิดเพื่อละเมิดของผู้ประกอบธุรกิจ โยมสแต่ย์ตามมาตรา 420 ซึ่งแยกองค์ประกอบได้ดังนี้²⁴

(1) เป็นการกระทำต่อบุคคลอื่นโดยมิชอบด้วยกฎหมาย

การกระทำ หมายถึง การเคลื่อนไหวอิริยาบถ โดยรู้สำนึกในการเคลื่อนไหวนั้น²⁵ กล่าวคือการเคลื่อนไหวอิริยาบถมีผลมาจากการคิด ตกลงใจ และกระทำการตามที่ตกลงใจนั้นและ หมายรวมถึงการงดเว้นการเคลื่อนไหวอิริยาบถ โดยรู้สำนึกในการงดเว้นการเคลื่อนไหวนั้น ด้วย การงดเว้นการเคลื่อนไหว จะเป็นละเมิดก็ต่อเมื่อ เป็นการงดเว้นการกระทำหน้าที่ที่ต้องกระทำ เพื่อป้องกันผลไม่ให้เกิดความเสียหายขึ้น

การกระทำต่อบุคคลอื่นต้องเป็นการกระทำที่มิชอบด้วยกฎหมาย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง เป็นการกระทำที่ผู้กระทำไม่มีอำนาจที่จะกระทำได้ตามกฎหมาย เช่น การทำร้ายร่างกายผู้อื่น เป็นต้น แต่หากผู้กระทำมีอำนาจที่จะกระทำได้ ซึ่งอาจเป็นอำนาจตามกฎหมาย อำนาจตามสัญญา หรือ อำนาจที่เกิดจากความยินยอมของผู้เสียหายก็ดี ก็ไม่เข้าลักษณะกระทำโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ อาจเป็นละเมิดได้

(2) เป็นการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ

กระทำโดยจงใจ หมายถึง กระทำโดยรู้สำนึกถึงผลหรือความเสียหายที่เกิดจากการ กระทำของตน²⁶ การกระทำโดยประมาทเลินเล่อ หมายถึง กระทำโดยไม่จงใจ แต่ไม่ได้ใช้ความ ระมัดระวังตามสมควรที่จะต้องใช้

(3) การกระทำนั้นเป็นเหตุให้บุคคลอื่นได้รับความเสียหาย

การกระทำอันจะเป็นละเมิดได้นั้น นอกจากจะประกอบด้วยการกระทำตามข้อ (1) และ ข้อ (2) แล้วการกระทำนั้นจะต้องเป็นเหตุให้คนอื่นได้รับความเสียหายด้วย หากการกระทำนั้น ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นแล้ว ก็หาเป็นละเมิดไม่ ซึ่งความเสียหายดังกล่าวนี้ หมายถึง ความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด และ จะต้องเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงและผู้ซึ่งทำละเมิดมีหน้าที่หรือความรับผิดตามกฎหมายในอัน ที่จะต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ที่ถูกทำละเมิดนั้น

²⁴ จาก *กฎหมายเบื้องต้นทางธุรกิจ* (น. 109), โดย ทวีเกียรติ มินกนิษฐ, 2556, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

²⁵ จาก *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ว่าด้วยมูลแห่งหนี้* (น. 177), โดย จิตติ ดิงศภัทย์, 2526.

²⁶ จาก *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด* (น. 8), โดย ไพจิตร ปุณฺณพันธ์ ก., 2548, กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.

กรณีการประกอบธุรกิจ โสมสเคย์ ผู้ประกอบธุรกิจ โสมสเคย์มีหน้าที่ต้องรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว โสมสเคย์ตลอดระยะเวลาที่นักท่องเที่ยว โสมสเคย์ยังคงพำนักอยู่ในอาณาเขตบริเวณแหล่งท่องเที่ยวของผู้ประกอบธุรกิจ โสมสเคย์ ไม่ว่าจะป็นหน้าที่ในการแจ้งให้นักท่องเที่ยว โสมสเคย์ได้ทราบถึงบริเวณที่เป็นสถานที่อันตราย เพื่อไม่ให้นักท่องเที่ยว โสมสเคย์เข้าไปในบริเวณดังกล่าว แต่หากผู้ประกอบธุรกิจ โสมสเคย์ตั้งใจหรือประมาทเลินเล่อไม่แจ้งให้นักท่องเที่ยว โสมสเคย์ได้ทราบถึงเรื่องดังกล่าว แล้วปรากฏว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นในสถานที่หรือบริเวณที่ต้องห้ามดังกล่าว นั้น โดยไม่รู้มาก่อนว่าสถานที่ดังกล่าวเป็นสถานที่อันตรายหรืออาจจะได้รับอันตรายแก่ร่างกายหรือถึงแก่ชีวิตได้ กรณีนี้ผู้ประกอบธุรกิจ โสมสเคย์ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่นักท่องเที่ยว โสมสเคย์

2) กรณีความเสียหายเกิดจากการกระทำของลูกจ้างของผู้ประกอบธุรกิจ โสมสเคย์

ซึ่งอาศัยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด มาตรา 425 บัญญัติว่า “นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิด ซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น” นายจ้างประเภทที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรับผิดชอบในการทำละเมิดของลูกจ้างนั้น จะต้องเป็นนายจ้างและลูกจ้างที่มีความสัมพันธ์กันตามสัญญาจ้างแรงงาน²⁷ กล่าวคือ ลูกจ้างมีหน้าที่ต้องทำงานภายใต้คำสั่งของนายจ้างเกี่ยวกับวิธีทำงานและต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของนายจ้างด้วย จากลักษณะของความสัมพันธ์นี้เอง กฎหมายจึงกำหนดให้นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิดที่ลูกจ้างได้กระทำลงไปในการที่จ้างนั้น

โดยปกติแล้ว บุคคลทุกคนต้องรับผิดชอบในการกระทำของตนเองเท่านั้น แต่ในบางกรณีกฎหมายก็บัญญัติให้รับผิดชอบในการกระทำของบุคคลอื่นอีก เช่น นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งการละเมิด ซึ่งลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างตามมาตรา 425

ตามหลักกฎหมายแล้ว เมื่อลูกจ้างไปทำละเมิดต่อบุคคลอื่น ลูกจ้างเองก็ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนอันเกิดจากการกระทำของตนเองอยู่แล้ว²⁸ แต่ความเป็นจริงผู้ที่ถูกกระทำละเมิดมักเรียกร้องให้นายจ้างชดใช้ค่าสินไหมทดแทนมากกว่า เพราะ โอกาสที่จะได้รับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนจากนายจ้างนั้นมีมากกว่าลูกจ้าง และการที่นายจ้างจะต้องร่วมรับผิดชอบในการกระทำละเมิดในทางการที่จ้างของลูกจ้างก็ต่อเมื่อหนี้ละเมิดนั้นมีอยู่ หากหนี้ละเมิดอันเกิดจากการกระทำหมดหรือระงับสิ้นไป นายจ้างก็ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้าง

หากเป็นกรณีผู้ประกอบธุรกิจ โสมสเคย์ ได้มอบหมายให้ตัวแทนมาดูแลนักท่องเที่ยว โสมสเคย์ในลักษณะตามสัญญาจ้างแรงงานถือว่าตัวแทนนั้นเป็นลูกจ้างของผู้ประกอบธุรกิจ โสมสเคย์

²⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 575.

²⁸ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, มาตรา 426.

เช่น การจัดหาผู้ดูแลนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในการทำกิจกรรมด้านการันทนาการต่าง ๆ หรือเป็นกิจกรรมการนำเที่ยวที่ทางโฮมสเตย์ได้จัดขึ้นเอง เช่น การขี่ม้า การนั่งเรือ เป็นต้น หากปรากฏว่านักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ได้รับอันตรายหรือบาดเจ็บในระหว่างที่เข้าร่วมกิจกรรมนั้น ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ถือเป็นนายจ้างต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่ลูกจ้างได้กระทำขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425

3) กรณีความเสียหายเกิดจากสัตว์เลี้ยงของผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

ซึ่งอาศัยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด มาตรา 433 บัญญัติว่า “ ถ้าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะสัตว์ ท่านว่า เจ้าของสัตว์หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้แก่ ฝ่ายที่ต้องเสียหายเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่สัตว์นั้น เว้นแต่ จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การรักษาตามชนิด และวิสัยสัตว์หรือตามพฤติการณ์อย่างอื่นหรือพิสูจน์ได้ว่า ความเสียหายนั้น ย่อมจะต้องเกิดมีขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้น”

บางครั้งบุคคลยังจำต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดขึ้นเพราะสัตว์ที่เป็นของตนหรือที่ตนรับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของดังตามมาตรา 433 นี้ ซึ่งผู้บัญญัติกฎหมายมีความเห็นว่าบรรดาสัตว์ทั้งหลายนั้นนอกจากจะเคลื่อนไหวได้ตามความต้องการของสัตว์เองแล้ว ยังเคลื่อนไหวได้ตามความต้องการของเจ้าของหรือผู้ที่รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของอีกด้วยและในการเคลื่อนไหวของสัตว์นั้น อาจเป็นต้นเหตุก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ได้ อนึ่ง เมื่อสัตว์นั้น เป็นสัตว์ที่มีเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของ บุคคลเหล่านั้นก็ย่อมเป็นผู้ได้ประโยชน์จากสัตว์นั้น ดังนั้น เมื่อสัตว์ของตนหรือที่ตนรับเลี้ยงรักษาไว้ไปก่อความเสียหายให้กับบุคคลอื่นหรือสิ่งของอื่น เจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรักษาก็ควรที่จะต้องรับผิดชอบ โดยไม่ต้องพิสูจน์เลยว่า ความเสียหายเกิดขึ้นเพราะความผิดของเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของหรือไม่²⁹

ตามหลักกฎหมายแล้ว ถ้าความเสียหายได้เกิดขึ้นเพราะสัตว์ กฎหมายสันนิษฐานให้เจ้าของสัตว์หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงรับดูแลสัตว์นั้นไว้แทนเจ้าของเป็นผู้รับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้ที่ต้องเสียหายนั้น ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นเพราะสัตว์ คือ เจ้าของสัตว์หรือบุคคลผู้รับเลี้ยงไว้แทนเจ้าของ ผู้ซึ่งเป็นผู้ดูแลสัตว์นั้นในขณะที่เกิดเหตุซึ่งอาจจะเป็นการรับเลี้ยงรักษาโดยสัญญาหรือโดยข้อเท็จจริงก็ได้ และจะต้องเป็นการรับเลี้ยงรักษาที่ขาดจากเจ้าของ ไม่ใช่เป็นเพียงช่วยในการรักษาเท่านั้น³⁰

²⁹ จาก คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิกควร ได้ (น. 126-127), โดย วารี นาสกุล, 2553, กรุงเทพฯ: จีระวิชาการพิมพ์.

³⁰ แหล่งเดิม. (น. 118).

กรณีของการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์บางรายอาจเลี้ยงสัตว์เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์ หรือจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ถึงการดำรงชีวิตของสัตว์เหล่านั้น เช่น คอกม้า คอกวัว ฟาร์มแกะ หรือฟาร์มนก เป็นต้น หากปรากฏว่าระหว่างที่ได้ทำกิจกรรมนั้น นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ได้รับบาดเจ็บอันเนื่องมาจากสัตว์เลี้ยงเหล่านี้ ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ต้องรับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าว และยังรวมถึงบุคคลผู้รับเลี้ยงรับรักษาไว้แทนเจ้าของ หรือบุคคลที่ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์มอบหมายให้เลี้ยงและดูแลสัตว์แทนตน

อย่างไรก็ตาม หากเจ้าของสัตว์หรือบุคคลที่รับเลี้ยงรับดูแลสัตว์นั้นไว้แทนเจ้าของพิสูจน์ได้ว่า ตนได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การเลี้ยงการรักษาดูแลตามชนิดและนิสัยของสัตว์ หรือตามพฤติการณ์อย่างอื่นหรือพิสูจน์ได้ว่า ความเสียหายนั้นย่อมจะต้องมีขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังแล้ว ดังนั้นก็ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น

4) กรณีความเสียหายเกิดจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างของผู้ประกอบการ โฮมสเตย์

แม้ว่าในบางกรณีผู้ประกอบการโฮมสเตย์ไม่ได้มีการกระทำจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ยังคงมีความผิด ซึ่งถือได้ว่าความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นดังกล่าว นั้น ย่อมเป็นความรับผิดเด็ดขาด (Strict Liability)³¹ กล่าวคือ ถ้าหากมีการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ต้องยอมรับผิด ตามมาตรา 420 แต่หากความรับผิดดังกล่าวไม่มีการกระทำละเมิดโดยบุคคลใด ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ยังต้องรับผิดตามบทบัญญัติที่กฎหมายกำหนด

ซึ่งอาศัยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด มาตรา 434 บัญญัติว่า “ถ้าความเสียหายเกิดขึ้น เพราะเหตุที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น ก่อสร้างไว้ชำรุดบกพร่องก็ดี หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอก็ดี ท่านว่า ผู้ครองโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ จำต้องใช้ ค่าสินไหมทดแทน แต่ถ้าผู้ครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควร เพื่อป้องกันมิให้เกิดเสียหายจะนั้น แล้วท่านว่า ผู้เป็นเจ้าของจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน”

คำว่า “โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง” ซึ่ง โรงเรือน หมายความว่าสิ่งที่มีมนุษย์ปลูกสร้างขึ้นเป็นที่อยู่อาศัยหรือประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น บ้าน โรงแรม หอพัก รวมทั้งส่วนประกอบของโรงเรือน เช่น ประตู หน้าต่าง เป็นต้น

ส่วน สิ่งปลูกสร้างหมายความว่าสิ่งที่มีมนุษย์ปลูกสร้างขึ้นนอกจากโรงเรือนที่ติดกับที่ดินและไม่ติดตั้งตรากับที่ดิน เช่น บ้านบนต้นไม้ โรงภาพยนตร์ โรงงาน กำแพง ถนน บ่อน้ำ เป็นต้น

³¹ จาก คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด (น. 127), โดย ไพจิตร ปุณฺณพันธ์ุ ข., 2553, กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.

แต่ไม่ได้หมายความรวมถึงการหักล้างฉงพง การขุดหลุมหรือโพรงซึ่งมิได้มีการปลูกสร้างใด ๆ ลงไป³²

คำว่า “โรงเรือนและสิ่งปลูกสร้าง” ในที่นี้ย่อมหมายความรวมถึงโรงเรือนและสิ่งปลูกสร้างที่สร้างขึ้นบนพื้นดิน เนื้อพื้นดิน และได้พื้นดินด้วย

กฎหมายกำหนดให้ผู้ครอบครองโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นนั้นเป็นผู้รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่ง ผู้ครอบครอง คือ ผู้ครอบครองสิ่งปลูกสร้างนั้นไม่ว่าจะในฐานะผู้เช่าหรือผู้อาศัย³³ ก็ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น เพราะเหตุที่โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่ก่อสร้างไว้ชำรุดหรือบกพร่องก็ดี เช่น ใช้วัสดุที่ไม่ดี สร้างผิดแบบหรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอ หรือปลูกสร้างบ้านไว้นานแล้วไม่ดูแลรักษา เป็นต้น แต่กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นเนื่องจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ ถ้าผู้ครองสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรทุกอย่างที่จำเป็นเพื่อมิให้เกิดความเสียหายนั้นขึ้น แต่สำหรับความรับผิดชอบของเจ้าบ้านเข้มงวดกว่าความรับผิดชอบของผู้ครอง เพราะกฎหมายบัญญัติว่าเจ้าบ้านต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นเสมอ จะมียกเว้นก็แต่เฉพาะความเสียหายเกิดขึ้นจากเหตุสุดวิสัยที่ไม่ต้องรับผิดชอบนั่นเอง

กรณีของการประกอบธุรกิจ โฮมสเตย์ ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์มีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างในแหล่งท่องเที่ยวโฮมสเตย์ของตนให้มีสภาพที่ดีอยู่เสมอ เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายขึ้น และสร้างความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว โฮมสเตย์ผู้มาพักแรม หากนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ผู้มาพักแรมได้รับอันตรายหรือได้รับบาดเจ็บอันเนื่องมาจากความชำรุดบกพร่องของโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น เช่น หลังคาโฮมสเตย์ที่พักนั้นเกิดการชำรุดทำให้นักท่องเที่ยวผู้นั้นได้รับบาดเจ็บ เป็นต้น กรณีเช่นนี้ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ในฐานะผู้ครอบครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้นต้องรับผิดชอบในความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์

5) กรณีความเสียหายเกิดจากยานพาหนะอันเดินด้วยเครื่องจักรกลของผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

ซึ่งอาศัยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด มาตรา 434 บัญญัติว่า “บุคคลใดครอบครองหรือควบคุมดูแลยานพาหนะอย่างใด ๆ อันเดินด้วยกำลังเครื่องจักรกล บุคคลนั้น จะต้องรับผิดชอบเพื่อการเสียหายอันเกิดแต่ ยานพาหนะนั้น เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า การเสียหายนั้น เกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือเกิดเพราะความผิดของผู้ต้องเสียหายนั่นเอง

³² แหล่งเดิม. (น. 135).

³³ แหล่งเดิม. (น. 119).

ความข้อนี้ให้ใช้บังคับได้ ตลอดถึงบุคคลผู้มีไว้ในครอบครองของตนซึ่งทรัพย์สินเป็นของอันตรายได้โดยสภาพหรือโดยความมุ่งหมายที่จะใช้หรือโดยอาการกลไกของทรัพย์สินนั้นด้วย”

ผู้ครอบครอง หมายถึง ผู้ใช้ยานพาหนะนั้นในฐานะผู้ยึดถือในขณะที่เกิดความเสียหายหรือเป็นผู้ครอบครองยานพาหนะนั้นอยู่ในขณะเกิดเหตุ ดังนั้นเจ้าของรถยนต์ หากไม่ได้ขับหรือโดยสารไปในขณะเกิดเหตุด้วย จึงไม่ถือว่าเป็นผู้ครอบครองไม่ต้องรับผิดชอบ

กรณีความเสียหายที่เกิดจากยานพาหนะ จะต้องปรากฏว่าความเสียหายได้เกิดขึ้นในขณะที่ยานพาหนะที่เดินด้วยเครื่องจักรกลกำลังเดินหรือกำลังแล่นอยู่แล้วเกิดความเสียหายขึ้นถ้ายานพาหนะนั้นจอดอยู่กับที่แม้มีการติดเครื่องอยู่ก็ตาม ไม่ถือว่าเป็นความเสียหายอันเกิดจากยานพาหนะอันเดินด้วยเครื่องจักรกล เช่น รถจอดอยู่เฉย ๆ ผู้เสียหายเดินไปชนเอง เป็นต้น แต่ผู้ครอบครองจะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบดังกล่าวได้เมื่อพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย

ความเสียหายอันเกิดจากทรัพย์สินอันตราย ทรัพย์สินอันตรายแบ่งออกเป็น 3 ประเภท³⁴ คือ

(1) ทรัพย์สินอันตรายโดยสภาพ คือ โดยสภาพของทรัพย์สินนั้นเองทำให้เกิดอันตรายได้ เช่น ดินปืน น้ำกรด กระแสไฟฟ้า ก๊าซ เป็นต้น

(2) ทรัพย์สินอันตรายโดยความมุ่งหมายที่จะใช้ คือ เป็นทรัพย์สินที่โดยสภาพไม่เป็นอันตราย แต่เป็นอันตรายเพราะการใช้ เช่น มีด

(3) ทรัพย์สินอันตรายโดยอาการกลไกของทรัพย์สิน คือ ตัวทรัพย์สินนั้นมีเครื่องจักรกลเป็นปัจจัยสำคัญในการทำงาน เช่น มอเตอร์ไฟฟ้า เครื่องจักรกลในโรงงาน

ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายอันเกิดจากทรัพย์สินอันตรายจำกัดเฉพาะผู้ที่ครอบครองเท่านั้น และต้องเป็นผู้ที่ครอบครองทรัพย์สินอันตรายในขณะที่เกิดเหตุโดยไม่จำเป็นต้องเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้น และผู้ครอบครองจะหลุดพ้นจากความรับผิดชอบได้ต่อเมื่อพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้นเกิดจากเหตุสุดวิสัย หรือเกิดจากความผิดของผู้เสียหายเอง

กรณีของการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์อาจจัดให้มีการแสดงการสาธิตการผลิตสินค้าของชุมชนนั้นให้แก่นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และศึกษา เช่น การสาธิตการทอผ้า การสาธิตวิธีการบรรจุนมวัว เป็นต้น ทั้งนี้ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ต้องจัดให้มีผู้ควบคุมและดูแลเครื่องจักรเป็นอย่างดีไม่ให้นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ได้รับอันตรายจากเครื่องจักรดังกล่าวนี้เอง

ค. พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ว่าด้วยเรื่องการโฆษณา

การโฆษณาประชาสัมพันธ์เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน ที่สามารถเห็นได้จากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น การโฆษณาประชาสัมพันธ์ผู้ผลิตสื่อ

³⁴ แหล่งเดิม. (น. 121).

ได้สร้างสรรค์และพัฒนารูปแบบของงานโฆษณาเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเกิดความต้องการและรับรู้ คำนึงเกี่ยวกับสิ่งนั้น

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องมีการโฆษณา โฮมสเตย์ของตน เพื่อให้เป็นที่สนใจแก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการมาพักอาศัยโฮมสเตย์ของตน นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ย่อมที่จะต้องได้รับข้อมูลการโฆษณาที่เป็นข้อมูลที่เป็นจริง ไม่ใช่ได้รับข้อมูล ข่าวสารที่เป็นเท็จ หรือถูกหลอกลวงให้หลงเชื่อในคุณภาพ ที่มาแหล่งผลิต ปริมาณของสินค้าและบริการ นอกจากนี้มีผู้ให้ความเห็นว่าการควบคุมการโฆษณาไม่ได้มุ่งหมายเพื่อคุ้มครองผู้บริโภค เพื่อให้ได้รับข่าวสารที่เป็นจริงแต่ฝ่ายเดียว หากแต่มุ่งหมายจะจัดการกระทำที่ไม่เป็นธรรมทางการค้าไปพร้อม ๆ กันด้วย กล่าวคือ การใช้โฆษณาเพื่อให้เกิดความเสียหายต่อการค้าของกลุ่มทางการค้า ย่อมก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคด้วยกัน³⁵

มาตรา 22 การโฆษณาจะต้องไม่ใช่ข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อความดังกล่าวจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพ หรือลักษณะของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนการส่งมอบ การจัดหา หรือการใช้สินค้าหรือบริการ

ข้อความดังต่อไปนี้ ถือว่าเป็นข้อความที่ไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือเป็นข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม

- (1) ข้อความที่เป็นจริงหรือเกินความจริง
  - (2) ข้อความที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ไม่ว่าจะกระทำโดยใช้หรืออ้างอิงรายงานทางวิชาการ สถิติ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันไม่เป็นความจริงหรือเกินความจริง หรือไม่ก็ตาม
  - (3) ข้อความที่เป็นการสนับสนุนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้มีการกระทำผิดกฎหมายหรือศีลธรรม หรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ
  - (4) ข้อความที่จะทำให้เกิดความแตกแยกหรือเสื่อมเสียความสามัคคีในหมู่ประชาชน
  - (5) ข้อความอย่างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- ข้อความที่ใช้ในการโฆษณาที่บุคคลทั่วไปสามารถรู้ได้ว่าเป็นข้อความที่ไม่อาจเป็นความจริงได้โดยแน่แท้ ไม่เป็นข้อความที่ต้องห้ามในการโฆษณาตาม (1)

³⁵ จาก คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค (น. 169-170), โดย สุขุม ศุภนิติย์, 2552, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ข้อความโฆษณาที่ถือว่า เป็นข้อความที่เป็นการละเมิดสิทธิผู้บริโภค การคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา นั้นตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวไว้ใน มาตรา 22 โดยแยกออกได้ใน 4 ลักษณะ ดังนี้³⁶

ลักษณะที่ 1 เป็นการใช้ข้อความโฆษณาที่ไม่เป็นธรรมกับผู้บริโภค กล่าวคือ การใช้ข้อความโฆษณาที่เป็นเท็จหรือเกินความเป็นจริง หรือข้อความโฆษณาที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความเข้าใจผิดในสาระสำคัญเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่มีการโฆษณา ไม่ว่าจะการโฆษณาดังกล่าวจะมีการอ้างอิงรายงานทางวิชาการ การศึกษาวิจัย สถิติ หรือสิ่งอื่นใดก็ตามที่ไม่เป็นความจริงหรือเกินกว่าความเป็นจริง แต่ไม่รวมถึงการใช้ข้อความโฆษณา วิธีการโฆษณาที่บุคคลทั่ว ๆ ไป เห็นแล้วสามารถรับรู้ หรือเข้าใจได้ว่า “ไม่อาจเป็นความจริงได้อย่างแน่นอน”

ลักษณะที่ 2 เป็นการใช้ข้อความโฆษณาที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมโดยรวม กล่าวคือการใช้ข้อความที่เป็นการสนับสนุน ส่งเสริมไม่ว่าจะเป็นทางตรง หรือทางอ้อม ให้มีการกระทำความผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียต่อวัฒนธรรมของชาติ ตลอดจนทำให้เกิดความแตกแยก ความสามัคคีของประชาชน

ลักษณะที่ 3 เป็นการใช้ข้อความโฆษณาที่ผิดตามกฎกระทรวงที่คณะกรรมการว่าด้วยการโฆษณากำหนดแนวทาง และวิธีการปฏิบัติไว้ เช่น การโฆษณาสินค้าหรือบริการที่ใช้อ้างอิงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ การโฆษณาสินค้าหรือบริการที่ระบุหรือประกาศว่า ผู้ประกอบธุรกิจจะจัดให้มีการแถมพหุหรือรางวัลด้วยการเสี่ยงโชค การโฆษณาขายห้องชุด บ้านจัดสรร ในหนังสือพิมพ์ สื่อสิ่งพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ หรือ ป้ายโฆษณา เป็นต้น

ลักษณะที่ 4 เป็นการใช้โฆษณาที่มีลักษณะที่ไม่ทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ร่างกาย หรือจิตใจหรืออาจก่อให้เกิดความรำคาญต่อผู้บริโภค ปัจจุบันยังไม่ได้มีการออกหลักเกณฑ์ในการดำเนินการดังกล่าว

3.1.3 บทกฎหมายที่นำมาปรับใช้เพิ่มเติมหากการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์มีการให้บริการด้านอื่น ๆ

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ นอกจากจะมีการบริการด้านที่พัก ให้นักท่องเที่ยวได้พักอาศัยเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของบ้านชาวชนบทแล้ว การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์บางแห่งยังมีการให้บริการด้านอื่น ๆ ประกอบด้วย เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวหรือให้นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมธรรมชาติและเรียนรู้วัฒนธรรมของชาวชนบทได้มากยิ่งขึ้น เช่น มีการ

³⁶ คู่มือการ โฆษณา การคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา, สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2556, จาก www.office/consumerprotection/คู่มือโฆษณา.pdf

จัดให้บริการด้านอาหาร การบริการให้มีกิจกรรมนำเที่ยวสัมผัสวัฒนธรรมชนบทและธรรมชาติ เป็นต้น

3.1.3.1 การให้บริการด้านอาหาร

ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์บางแห่งได้มีการให้บริการด้านอาหารแก่นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ได้สัมผัสอาหารประจำท้องถิ่น ซึ่งการให้บริการอาหารนั้นต้องเป็นอาหารประจำท้องถิ่น ที่ได้นำเอาวัตถุดิบในท้องถิ่นมาประกอบอาหารนั้น ๆ เป็นการจัดทำอาหารตามแบบชีวิตประจำวันปกติเพื่อให้นักท่องเที่ยวแต่ละมือตนเอง แต่ถึงอย่างไรก็ต้องคำนึงถึงด้านสุขอนามัยในการประกอบอาหาร ให้สะอาดและปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ผู้บริโภคด้วย ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ดังต่อไปนี้

ก. พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522

ความรุนแรงของโรคภัยที่เกิดจากอาหารมีมากขึ้นและมีความเสี่ยงจากการรับประทานอาหารที่วัตถุดิบไม่ปลอดภัย ซึ่งส่งผลต่อสุขภาพของประชาชน มีหลายโรคที่เกิดจากการใช้สารเคมีชนิดใหม่ ๆ เป็นส่วนประกอบของอาหาร เนื่องจากกระแสที่เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทำให้กองควบคุมอาหาร จำเป็นต้องมีการพัฒนาการดำเนินงานคุ้มครองผู้บริโภคด้านผลิตภัณฑ์อาหารให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ได้บริโภคอาหารที่มีคุณภาพ ปลอดภัยได้มาตรฐาน ส่งเสริมสุขภาพ ลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรค และสร้างความเชื่อมั่นในการผลิตอาหารของประเทศไทย กองควบคุมอาหารจึงมีหน้าที่ในการกำกับดูแลอาหารก่อนออกสู่ตลาดและกำกับดูแลอาหารหลังออกสู่ตลาด เช่น การพิจารณาอนุญาตสถานที่ผลิตอาหาร สถานที่นำเข้าอาหารและผลิตภัณฑ์อาหารซึ่งจะมีการติดตามเฝ้าระวังหลังการอนุญาต เพื่อให้แน่ใจว่าอาหารที่ออกสู่ตลาดมีคุณภาพและความปลอดภัย ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522³⁷ เช่น

มาตรา 30 เพื่อประโยชน์แก่การควบคุมอาหารให้ถูกสุขลักษณะหรือให้ปราศจากอันตรายแก่ผู้บริโภค ให้สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยามีอำนาจ

(1) ออกคำสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับอนุญาตผลิตหรือนำเข้าซึ่งอาหาร ดัดแปลง แก้ไข สถานที่ผลิตหรือสถานที่เก็บอาหาร

(2) สั่งให้งดผลิต หรืองดนำเข้าซึ่งอาหารที่ผลิตโดยไม่ได้รับอนุญาต หรืออาหารที่ปรากฏ จากการตรวจพิสูจน์ว่าเป็นอาหารที่ไม่ควรแก่การบริโภค

³⁷ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (ม.ป.ป.). *แนะนำสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ปี 2551*. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2556, จาก http://www.fda.moph.go.th/www_Fda/FdaIntro/FDAIntro.pdf

(3) ประกาศผลการตรวจพิสูจน์อาหารให้ประชาชนทราบในกรณีที่ปรากฏผลจากการตรวจพิสูจน์ว่ารายใดเป็นอาหารไม่บริสุทธิ์ตามมาตรา 26 หรือเป็นอาหารปลอมตามมาตรา 27 หรือเป็นอาหารผิดมาตรฐานตามมาตรา 28 หรือเป็นอาหารที่น่าจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพหรืออนามัยของประชาชน หรือภาชนะบรรจุรายใดประกอบด้วยวัตถุที่อาจเป็นอันตรายเมื่อใช้บรรจุอาหาร โดยให้ระบุข้อความดังต่อไปนี้

1. ในกรณีที่ปรากฏตัวผู้ผลิตโดยแน่ชัด ให้ระบุชื่อผู้ผลิตพร้อมทั้งชนิดและลักษณะของอาหารหรือภาชนะบรรจุนั้น และถ้าอาหารหรือภาชนะบรรจุดังกล่าวมีชื่อทางการค้าหรือลำดับครั้งที่ผลิตหรือนำเข้าก็ให้ระบุชื่อทางการค้าและลำดับครั้งที่ผลิตหรือนำเข้านั้นด้วยแล้วแต่กรณี

2. ในกรณีไม่ปรากฏตัวผู้ผลิตโดยแน่ชัดแต่ปรากฏตัวผู้จำหน่าย ให้ระบุชื่อผู้จำหน่ายและสถานที่จำหน่ายพร้อมทั้งชนิดและลักษณะของอาหารหรือภาชนะบรรจุนั้น³⁸

เนื่องจากการให้บริการอาหารเป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ซึ่งผู้ประกอบการต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ได้มาตรฐาน และส่งเสริมสุขภาพลดความเสี่ยงต่อการเกิดโรคให้แก่นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ด้วย และเพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ต่อไป

ข. พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535³⁹

การสาธารณสุขเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมของมนุษย์อย่างใกล้ชิด พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มีเจตนารมณ์ เพื่อคุ้มครอง ป้องกัน สุขภาพอนามัยของประชาชน ด้านมลพิษ สิ่งแวดล้อม ภาวะความเป็นอยู่ที่เหมาะสมกับการดำรงชีพของประชาชน ตั้งแต่ระดับชาวบ้าน คริวเรือน ชุมชน ตลอดจนกิจการขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ โดยบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 นั้นกล่าวได้ว่าให้ความคุ้มครองสุขภาพโดย⁴⁰

³⁸ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 96 ตอนที่ 79 ฉบับพิเศษ หน้า 1 (วันที่ 13 พฤษภาคม 2522).

³⁹ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 109 ตอนที่ 38 (วันที่ 5 เมษายน 2535).

⁴⁰ ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข. (ม.ป.ป.). *ประชาชนได้อะไรจากพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535*. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2556, จาก www.law.anamai.moph.go.th

- 1) มีการควบคุม และ กำจัดสิ่งปฏิกูล และ มูลฝอย จากครัว เรือนหรือชุมชน
- 2) คูแผลสถานที่ให้มีความสะอาด ไม่สกปรกกรูกรัง โครงสร้างไม่แตกร้าว หรือ ปล่อยให้มีคนอยู่มากเกินกว่า 3 ตารางเมตรต่อคน
- 3) ควบคุมดูแลกิจการเกี่ยวกับอาหารทั้งตลาดสด ร้านอาหาร ร้านขายของชำหาบเร่ แผลงล่อยให้มีความสะอาดถูกสุขลักษณะ ถูกหลักอนามัย
- 4) ควบคุมดูแลกิจการที่มีกระบวนการผลิตหรือให้บริการที่อาจก่อให้เกิดมลพิษ หรือ เป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกาย (เหตุรำคาญ)
- 5) กำหนดให้มีเขตห้ามเลี้ยง หรือปล่อยสัตว์หรือหากเลี้ยงแล้ว ก็ต้องมีข้อปฏิบัติเพื่อ การป้องกันปัญหาด้านสุขลักษณะและไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญ
- 6) กำหนดเขตจำหน่ายสินค้าในที่หรือทางสาธารณะ เพื่อให้เป็นระเบียบไม่เป็นปัญหา ต่อชุมชน

รวมทั้ง การควบคุมกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพประเภทต่าง ๆ รวม 131 ประเภท⁴¹ โดยให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เทศบาล และ อบต.) ในการออกข้อกำหนดท้องถิ่น ใช้บังคับในเขตหรือท้องถิ่นนั้น ๆ และให้อำนาจแก่พนักงานท้องถิ่น ในการควบคุมดูแล โดยการออกคำสั่ง ให้ปรับปรุงแก้ไข การสั่งพักใช้ หรือเพิกถอนและการ พิจารณาอนุญาตกิจการต่าง ๆ รวมทั้งการเปรียบเทียบคดีและยังกำหนดให้มีเจ้าพนักงาน สาธารณสุข เป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจตรา ให้คำแนะนำ ปรับปรุงแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อม ที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของประชาชน เป็นส่วนรวม รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ เจ้าพนักงานท้องถิ่น ในการวินิจฉัยสั่งการหรือ ออกคำสั่ง เพื่อให้ปฏิบัติการให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด

กรณีและผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ ได้สร้างโฮมสเตย์เพื่อให้นักท่องเที่ยวหรือแขกพัก อาศัยจัดทำเป็นรูปแบบโฮมสเตย์ที่มีกิจกรรมการนำเที่ยวรวมอยู่ด้วยจึงได้มีการขยาย ปรับปรุงพื้นที่ หรือสร้างแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวและแขกพักอาศัยได้เรียนรู้กิจกรรม หรือ วัฒนธรรมเพิ่มเติม เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง และเหตุที่ถือว่า เป็นเหตุรำคาญ ได้แก่⁴²

⁴¹ สมล ศรีสุขวัฒนา. (ม.ป.ป.). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม พรบ.การสาธารณสุข กับ HIA*. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2556, จาก <http://env.anamai.moph.go.th/main.php?filename=home2011>.

⁴² พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535, มาตรา 25.

1) แหล่งน้ำ ทางระบายน้ำ ที่อาบน้ำ ส้วม หรือที่ใส่มูลหรือฉี่ หรือสถานที่อื่นใด ซึ่งอยู่ในทำเลไม่เหมาะสม สกปรก มีการสะสมหรือหมักหมมสิ่งของมีการเททิ้งสิ่งใดเป็นเหตุให้มีกลิ่นเหม็นหรือละอองเป็นพิษ หรือเป็นหรือน่าจะเป็นที่เพาะพันธุ์พาหะนำโรค หรือก่อให้เกิดความเสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

2) การเลี้ยงสัตว์ในที่หรือโดยวิธีใด หรือมีจำนวนเกินสมควรจนเป็นเหตุให้เสื่อม หรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

3) อาคารอันเป็นที่อยู่ของคนหรือสัตว์ โรงงานหรือสถานที่ประกอบการใดไม่มีการระบายอากาศ การระบายน้ำ การกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือการควบคุมสารเป็นพิษหรือมีแต่ไม่มีการควบคุมให้ปราศจากกลิ่นเหม็นหรือละอองสารเป็นพิษอย่างพอเพียงจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

4) การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสั่นสะเทือนฝุ่น ละออง เขม่า ฝ้า หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

เมื่อเกิดเหตุรำคาญให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจห้ามผู้หนึ่งผู้ใดมิให้ก่อเหตุรำคาญในที่หรือทางสาธารณะหรือสถานที่เอกชนรวมทั้งการระงับเหตุรำคาญด้วย ตลอดทั้งการดูแล ปรับปรุง บำรุงรักษาบรรดาถนน ทางบกทางน้ำ รางระบายน้ำ คู คลอง และสถานที่ต่าง ๆ ในเขตของตนให้ปราศจากเหตุรำคาญ ในกรณีนี้ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือเพื่อระงับ กำจัด และควบคุมเหตุรำคาญต่าง ๆ ได้⁴³

3.1.3.2 การให้บริการด้านกิจกรรมการนำเที่ยว

โฮมสเตย์บางแห่งนอกจากจะมีการบริการด้านที่พัก การบริการด้านอาหารแล้วยังมีการบริการด้านกิจกรรมการนำเที่ยวอีกด้วย เพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมชนบท และนักท่องเที่ยว โฮมสเตย์ได้เรียนรู้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวชนบท ความสวยงามของธรรมชาติ และยังเกิดความเพลิดเพลินสนุกสนานอีกด้วย กิจกรรมการนำเที่ยวดังกล่าวมีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับธรรมชาติของท้องถิ่นนั้น อาทิเช่น การเดินป่า ล่องแก่ง ขี่ม้า นั่งเรือหางยาวชมธรรมชาติ เป็นต้น

ก. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551

กิจกรรมการนำเที่ยวอยู่ภายใต้ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551⁴⁴ ซึ่งรับผิดชอบภารกิจสำคัญประการหนึ่งเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและพัฒนามาตรฐานการบริการด้าน

⁴³ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535, มาตรา 26.

⁴⁴ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 125 ตอนที่ 29 ก หน้า 1 (วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2551).

การท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว ตลอดจนสนับสนุนการประกอบธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ให้มีมาตรฐานสากลมาตรฐานเกี่ยวกับการคุ้มครองนักท่องเที่ยวและมาตรการในการกำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติเพื่อประโยชน์แห่งธุรกิจนำเที่ยว⁴⁵ ซึ่งถือว่าการให้บริการด้านกิจกรรมการนำเที่ยวของโฮมสเตย์นั้นเป็นธุรกิจนำเที่ยวตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551

มาตรา 4 ที่ว่า “ธุรกิจนำเที่ยว” หมายความว่า ธุรกิจเกี่ยวกับการนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ท่องเที่ยวหรือเดินทางไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่น โดยจัดให้มีบริการหรือการอำนวยความสะดวกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง อันได้แก่ สถานที่พัก อาหาร มัคคุเทศก์ หรือบริการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ภายใต้พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวโฮมสเตย์มีหน้าที่เกี่ยวกับธุรกิจการนำเที่ยวและให้ความคุ้มครองแก่นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจนำเที่ยวซึ่งเป็นบุคคลธรรมดา⁴⁶ หรือห้างหุ้นส่วนสามัญห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด ตลอดจนบริษัทมหาชนจำกัด⁴⁷ ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยวจากนายทะเบียน⁴⁸
- 2) ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวต้องไม่กระทำการใดอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่อุตสาหกรรมท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว หรือนักท่องเที่ยว⁴⁹
- 3) ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว ต้องวางหลักประกัน⁵⁰ ซึ่งได้แก่ เงินสด หนังสือค้ำประกันของธนาคาร พันธบัตรรัฐบาลไทยหรือพันธบัตรรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลไทยค้ำประกันต้นเงินและดอกเบี้ยอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกันต่อนายทะเบียนเพื่อเป็นหลักประกันการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

⁴⁵ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, หน้า 27.

⁴⁶ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 16.

⁴⁷ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 17.

⁴⁸ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 15.

⁴⁹ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 24.

⁵⁰ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 18.

4) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจะต้องจัดทำเอกสารรายละเอียดต่าง ๆ⁵¹ ในกรณีโฆษณาหรือชี้ชวนเกี่ยวกับรายการนำเที่ยว ให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจัดทำเป็นเอกสาร ซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

- (1) ชื่อผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว และสถานที่และเลขที่ใบอนุญาตประกอบธุรกิจนำเที่ยว
- (2) ระยะเวลาที่ใช้ในการนำเที่ยว
- (3) ค่าบริการและวิธีการชำระค่าบริการ
- (4) ลักษณะและประเภทของยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง
- (5) จุดหมายปลายทางและที่แวะพัก รวมทั้งสถานที่สำคัญในการนำเที่ยว
- (6) ลักษณะและประเภทของที่พัก และจำนวนครั้งของอาหารที่จัดให้
- (7) จำนวนมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวในกรณีที่ดีให้มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยว
- (8) จำนวนขั้นต่ำของนักท่องเที่ยวสำหรับการนำเที่ยว ในกรณีมีเงื่อนไขว่าต้องมีนักท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนด

5) หากมีการเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวให้ผิดไปจากที่ได้โฆษณาหรือชี้ชวนไว้ตามมาตรา 26 ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบก่อนรับชำระค่าบริการและหากการเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวภายหลังที่นักท่องเที่ยวชำระค่าบริการแล้วหากนักท่องเที่ยวไม่ประสงค์จะเดินทาง ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องคืนเงินที่รับชำระแล้วให้แก่นักท่องเที่ยวโดยไม่ชักช้า และจะหักค่าใช้จ่ายใด ๆ ไม่ได้⁵²

6) หากผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวได้มีการยกเลิกการนำเที่ยวเกิดจากกรณีมีนักท่องเที่ยวไม่ครบจำนวนตามที่กำหนด คือไม่ครบจำนวนขั้นต่ำของนักท่องเที่ยวสำหรับการนำเที่ยว ในกรณีมีเงื่อนไขว่าต้องมีนักท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนด หรือเกิดจากเหตุใด ๆ อันเป็นความผิดของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องคืนเงินทั้งหมดให้แก่นักท่องเที่ยว แต่หากมีเหตุที่ทำให้นักท่องเที่ยวไม่สามารถเดินทางได้เฉพาะตัว หรือมีเหตุให้ต้องยกเลิกการนำเที่ยวตามที่โฆษณาไว้ ทั้งนี้ โดยมิใช่ความผิดของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว ให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจ่ายเงินคืนให้แก่นักท่องเที่ยวเพียงบางส่วน⁵³

⁵¹ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 26.

⁵² พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 27.

⁵³ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 28.

7) ในระหว่างการนำเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจะเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากนักท่องเที่ยวหรือเป็นเหตุสุดวิสัย หากมีการเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจ่ายเงินค่าบริการคืนให้แก่นักท่องเที่ยวตามสัดส่วน เว้นแต่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจะพิสูจน์ได้ว่าการเปลี่ยนแปลงรายการนั้นทำให้ตนมีค่าใช้จ่ายเท่าหรือสูงกว่าเดิม⁵⁴

8) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจะเรียกเก็บค่าบริการอื่นใดนอกจากที่ได้ตกลงกันไม่ได้ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ชี้ชวนให้นักท่องเที่ยวไปในสถานที่หรือทำกิจกรรมใดนอกเหนือจากที่ระบุไว้ในเอกสารโฆษณาหรือชี้ชวน ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวหรือมัคคุเทศก์ต้องแจ้งค่าบริการของตนและค่าบริการที่ต้องจ่ายเนื่องจากการเข้าไปในสถานที่หรือทำกิจกรรมนั้นให้นักท่องเที่ยวทราบล่วงหน้า และจะเรียกเก็บค่าบริการเกินที่แจ้งไว้มิได้⁵⁵

9) ห้ามไม่ให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจัดบริการนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากต่างประเทศโดยไม่ได้รับค่าบริการหรือรับค่าบริการในอัตราที่เห็นได้ว่าไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด⁵⁶ และห้ามไม่ให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวมอบหมายให้มัคคุเทศก์ ผู้นำเที่ยวหรือบุคคลอื่นใด นำนักท่องเที่ยวในความรับผิดชอบของตนไปท่องเที่ยว โดยเรียกเก็บเงินจากมัคคุเทศก์ผู้นำเที่ยว หรือบุคคลอื่นนั้น หรือโดยให้บุคคลดังกล่าวรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าเดินทางค่าที่พัก ค่าอาหาร หรือค่าอำนวยความสะดวกอื่นใดของนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะทั้งหมดหรือบางส่วน⁵⁷

10) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวเดินทางไปกับนักท่องเที่ยวและต้องใช้มัคคุเทศก์ซึ่งได้รับใบอนุญาตเป็นมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยวซึ่งได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้⁵⁸

11) ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีการประกันอุบัติเหตุให้แก่นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์และผู้นำเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว⁵⁹

12) เมื่อมีผู้ร้องเรียนหรือปรากฏต่อนายทะเบียนว่านักท่องเที่ยวผู้ใดได้รับความเสียหายจากการที่ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยวหรือตามที่ได้

⁵⁴ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 29.

⁵⁵ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 30.

⁵⁶ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 31.

⁵⁷ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 32.

⁵⁸ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 33.

⁵⁹ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 34.

โฆษณาหรือชี้ชวนไว้ หรือตามพระราชบัญญัตินี้ ให้นายทะเบียนดำเนินการสอบหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยโดยเร็วและเป็นธรรม ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนดในการดำเนินการสอบหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยนั้น ให้นายทะเบียนรับฟังคำชี้แจงของผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวซึ่งถูกกล่าวหาประกอบด้วย⁶⁰

เนื่องจากกิจกรรมการนำเที่ยวนั้น ต้องอาศัยผู้ที่มีความชำนาญทางด้านแหล่งท่องเที่ยวในการพานักท่องเที่ยวไปตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน บุคคลดังกล่าวคือ “มัคคุเทศก์”

ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ได้ให้ความหมายของ “มัคคุเทศก์” ไว้ ในมาตรา 4 ว่า

“มัคคุเทศก์” หมายความว่า ผู้ให้บริการเป็นปกติธุระในการนำนักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ โดยให้บริการเกี่ยวกับคำแนะนำและความรู้ด้านต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว

ชำนาญ ม่วงทิม ได้ให้ความหมาย ของ “มัคคุเทศก์” ไว้ว่า หมายถึง ผู้นำทาง ผู้ชี้ทาง ซึ่งตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Guide เป็นผู้ทำหน้าที่พานักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ต่าง ๆ ตลอดจนชี้แจงอธิบายตอบคำถาม และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว⁶¹

หม่อมราชวงศ์วิริยาภา ช่างเรียน ได้ให้ความหมาย ของ “มัคคุเทศก์” แปลได้ว่า ผู้ชี้ทาง ซึ่งในสมัยก่อนมัคคุเทศก์ก็คงจะทำหน้าที่เพียงเท่านั้น แต่มัคคุเทศก์ในปัจจุบัน มีภาระหน้าที่มากกว่าคำแปลมากมาย เพราะจะทำหน้าที่ตั้งแต่พนักงานต้อนรับ อำนวยความสะดวก และความปลอดภัยในการเดินทางไม่ว่าจะใกล้หรือไกล ทำหน้าที่ชี้แจงให้ความรู้เกี่ยวกับบ้านเมือง ทั้งประวัติความเป็นมา วิถีชีวิต ความเชื่อถือ สิ่งควรละเว้น ตลอดจนดูแลบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่ นักท่องเที่ยว ผู้ทำหน้าที่มัคคุเทศก์จึงต้องเป็นคนมีจิตใจกว้างขวาง ชอบให้บริการ ชอบเห็นคนมีความสุข ความพอใจ จะต้องมีความรู้และความภาคภูมิใจในบ้านเมืองของตน⁶²

จากคำนิยามที่ได้ยกมากล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า มัคคุเทศก์ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่พานักท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ และมีความเข้าใจในสถานที่ท่องเที่ยวที่พานั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านประวัติความเป็นมา วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน เป็นต้น อีกทั้งทำหน้าที่ดูแลอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติงานด้วย

⁶⁰ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 40.

⁶¹ จาก คู่มือมัคคุเทศก์, สถานภาพของอาชีพมัคคุเทศก์ในปัจจุบัน (น. 6).

⁶² จาก คู่มือมัคคุเทศก์, มัคคุเทศก์องค์ประกอบสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (น. 3).

มัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรายการนำเที่ยวที่ได้ตกลงไว้กับผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวโฮมสเตย์และจะต้องดำเนินการใดให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวมิได้⁶³ ซึ่งปัจจุบัน มัคคุเทศก์ที่ขึ้นทะเบียนและมีใบอนุญาตทั้งสิ้น จำนวน 54,461⁶⁴ ราย มัคคุเทศก์ทั่วไป 45,296 ราย มัคคุเทศก์เฉพาะ 9,165 ราย อาชีพมัคคุเทศก์เป็นอาชีพที่เปรียบเสมือนทูตวัฒนธรรม มีหน้าที่คอยให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ สถานที่นั้น ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยว โดยมัคคุเทศก์จะต้องดูแลความเรียบร้อยในการดำเนินการท่องเที่ยวตลอดจนดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวตลอดการเดินทางจนกว่าการเดินทางจะสิ้นสุดลงมัคคุเทศก์จะต้องผ่านการฝึกฝนเฉพาะด้าน และมีความชำนาญในพื้นที่ที่จะนำเที่ยวโดยมัคคุเทศก์สามารถแบ่งเป็นประเภทได้ดังนี้

มัคคุเทศก์แบ่งออกเป็น 2 ประเภท⁶⁵ คือ

ก. มัคคุเทศก์ทั่วไป มี 2 ชนิด คือ

1. มัคคุเทศก์ทั่วไป (ต่างประเทศ) บัณฑิตบรอนซ์เงิน นำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศสามารถนำเที่ยวได้ ทั่วราชอาณาจักร
2. มัคคุเทศก์ทั่วไป (ไทย) บัณฑิตบรอนซ์ทอง นำเที่ยวได้เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย สามารถนำเที่ยวได้ทั่วราชอาณาจักร

ข. มัคคุเทศก์เฉพาะมี 8 ชนิด คือ

1. มัคคุเทศก์เฉพาะ (ต่างประเทศ-เฉพาะพื้นที่) บัณฑิตชมพู นำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศ เฉพาะจังหวัดที่ระบุไว้บนบัตร และจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกัน
2. มัคคุเทศก์เฉพาะ (ไทย-เฉพาะพื้นที่) บัณฑิตฟ้า นำเที่ยวเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย เฉพาะจังหวัดที่ระบุไว้บนบัตร และจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกัน
3. มัคคุเทศก์เฉพาะ (เดินป่า) บัณฑิตเขียว นำเที่ยวนักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศในเขตพื้นที่ป่า
4. มัคคุเทศก์เฉพาะ (ศิลปะ-วัฒนธรรม) บัณฑิตแดง นำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศ ทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะ-วัฒนธรรม และวรรณคดีไทย ได้ทั่วราชอาณาจักร

⁶³ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, มาตรา 59.

⁶⁴ สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว. (ม.ป.ป.). *ฐานข้อมูลผู้ประกอบการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์*, สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2556, จาก <http://122.155.9.59:8081/stm4/NewReport/report513.jsp>

⁶⁵ *ความรู้เรื่องมัคคุเทศก์*, สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2556, จาก http://th.jobsdb.com/TH/EN/Resources/JobSeekerArticle/hospitality_editor16.htm?ID=730

5. มัคคุเทศก์เฉพาะ (ทางทะเล) บัตรสีส้ม นำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศ ในเขตพื้นที่ทางทะเล

6. มัคคุเทศก์เฉพาะ (ทะเลชายฝั่ง) บัตรสีเหลือง นำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศ ในเขตพื้นที่ทางทะเล หรือ เกาะต่าง ๆ โดยมีระยะห่างจากชายฝั่งถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้ไม่เกิน 40 ไมล์ทะเล

7. มัคคุเทศก์เฉพาะ (แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ) บัตรสีม่วง นำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศเฉพาะ ภายในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ระบุชื่อไว้บนบัตร

8. มัคคุเทศก์เฉพาะ (วัฒนธรรมท้องถิ่น) บัตรสีน้ำตาล นำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เกี่ยวกับศิลปะ-วัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณคดี เฉพาะภายในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมท้องถิ่นที่ระบุชื่อไว้ในบัตรเท่านั้น

คุณสมบัติโดยพื้นฐานของมัคคุเทศก์คือ เป็นผู้ผ่านการอบรมความรู้ตามหลักสูตรที่ ราชการกำหนด ต้องมีสัญชาติ ไทย อายุไม่ต่ำกว่า 20 ปีบริบูรณ์ สามารถพูด อ่าน เขียน ภาษาไทยได้ เป็นอย่างดี และรักในอาชีพบริการ เพราะมัคคุเทศก์ ต้องทำหน้าที่ให้ข้อมูลและดูแลช่วยเหลือ ทุกปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการเดินทางแก่นักท่องเที่ยว โดยไม่เลือกปฏิบัติ ไม่ว่านักท่องเที่ยวจะเป็น คนหนุ่มสาว คนชรา คนไทย หรือคนต่างประเทศ มัคคุเทศก์จะต้องใช้ทักษะที่ได้รับการฝึกอบรม มาให้เป็นประโยชน์และมีประสิทธิภาพมากที่สุด

มัคคุเทศก์ซึ่งเป็นส่วนประกอบอันสำคัญยิ่งของการท่องเที่ยว ในอันที่จะนำ นักท่องเที่ยวให้รู้ถึงความสวยงามของบ้านเมือง ความประณีตของศิลปะ ความสูงส่งของวัฒนธรรม ความดีงามของขนบธรรมเนียมประเพณี ความสดสวยของทิวทัศน์ และอื่น ๆ อีกมาก ฉะนั้นผู้ที่ ทำหน้าที่มัคคุเทศก์ จึงควรจะได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ คุณลักษณะอัน จำเป็นที่มัคคุเทศก์ควรมี ตลอดจนมารยาทและการวางตัวของมัคคุเทศก์ที่ดี ทำชื่อเสียงให้กับชุมชน บ้านเมืองและช่วยเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้มากขึ้นอีกด้วย⁶⁶

จากการพิจารณาจากข้อมูลข้างต้น ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ ในกรณีที่นักท่องเที่ยว ได้รับความเสียหายจากการที่ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวไม่ปฏิบัติตามข้อตกลงเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยว หรือตามที่ได้โฆษณาหรือชี้ชวนไว้ ให้อำนาจแก่นายทะเบียนในการวินิจฉัยเรื่องดังกล่าว ในการที่ จะเยียวยานักท่องเที่ยวที่ได้รับความเสียหายนั้น แต่พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ได้กำหนดกรอบเวลา ในการวินิจฉัยของนายทะเบียนไว้ ย่อมทำให้เกิดปัญหาความล่าช้า และความยุ่งยากซับซ้อนในการ

⁶⁶ จาก คู่มือมัคคุเทศก์, บทบาทหน้าที่ คุณลักษณะ มารยาทและการวางตัวของมัคคุเทศก์ (น. 9).

ปฏิบัติงาน แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติหรือนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาอาศัยอยู่ในประเทศเพียงระยะเวลาอันสั้นเท่านั้น ดังนั้นคดีอาจถูกนำขึ้นสู่ศาลเพื่อขอให้ศาลพิจารณาความเป็นธรรมอีกครั้ง กระบวนการวินิจฉัยและการเยียวยานักท่องเที่ยวที่ได้รับความเสียหายโดยนายทะเบียน จึงยังไม่สามารถที่จะช่วยลดจำนวนคดีที่นักท่องเที่ยวได้รับความเสียหายขึ้นสู่ศาลได้

3.2 แนวคิดในการนำหลักกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าสำนักโรงแรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาปรับบังคับใช้ในฐานะบทกฎหมายใกล้เคียง

แม้ว่าในบทที่ 2 ผู้เขียนจะได้แจ้งความแตกต่างว่าโฮมสเตย์กับโรงแรมนั้นมีลักษณะแตกต่างกัน ซึ่งโฮมสเตย์ไม่ใช่โรงแรมทั้งทางด้านความหมายและลักษณะที่ได้ชี้แจงในบทที่ 2 มาแล้ว แต่กฎหมายที่เอามาใช้บังคับกับโฮมสเตย์กับผู้พักอาศัยนั้นในเรื่องของเอกเทศสัญญาจะต้องมีการพิสูจน์เรื่องสัญญาต่อกันในการกำหนดความรับผิดชอบว่าเพียงใด จึงมีความแตกต่างกับโรงแรมซึ่งโรงแรมนั้นมีการกำหนดไว้ในกฎหมายแล้ว ฉะนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าในบทนี้น่าจะศึกษากฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบของเจ้าสำนักโรงแรม ที่มีต่อผู้พักอาศัยไว้เป็นการเฉพาะ เพราะว่าในบทที่ 4 ผู้เขียนจะได้นำไปวิเคราะห์ว่า บทบัญญัติดังกล่าวนี้ ควรจะนำไปใช้บังคับกับผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ได้มากน้อยเพียงใด อย่างไร

หลักกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบของเจ้าสำนักโรงแรม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยลักษณะฝากทรัพย์ กล่าวถึงสิทธิและหน้าที่ซึ่งมีอยู่ต่อกันระหว่างเจ้าสำนักโรงแรมฝ่ายหนึ่ง และคนเดินทางหรือแขกอาศัยฝ่ายหนึ่ง อันเกี่ยวกับเรื่องทรัพย์สิน ซึ่งคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้มาพักในโรงแรมนั้น เจ้าสำนักโรงแรมมีหน้าที่ต้องให้ความปลอดภัยและความสะดวกแก่คนเดินทางหรือแขกอาศัย ซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องปกติของผู้ประกอบกิจการด้านโรงแรม แต่กฎหมายได้กำหนดต่อไปว่าให้เจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบต่อทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยด้วย

3.2.1 ความหมายของคำว่าเจ้าสำนักโรงแรม ตามมาตรา 674

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 674 บัญญัติว่า “เจ้าสำนักโรงแรม โฮเต็ล และสถานที่อื่นทำนองเช่นนั้น...” ให้ความหมายของคำว่า เจ้าสำนักโรงแรม คนเดินทางหรือแขกอาศัย และสถานที่อื่นในทำนองเช่นนั้น ว่ามีความหมายว่าอย่างไร

จากการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล พบว่าความหมายของเจ้าสำนักโรงแรม มีความหมายดังต่อไปนี้

เจ้าสำนักโรงแรม คือ ผู้ควบคุมและจัดการโรงแรม เจ้าสำนักโรงแรม หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “เจ้าสำนัก” อาจไม่ใช่ตัวผู้ถือกรรมสิทธิ์ในสถานที่อันเป็นโรงแรมก็ได้ การอาจเป็นว่า ได้มีคนเช่าสถานที่แห่งหนึ่ง แล้วจัดทำให้สถานที่นั้นเป็นโรงแรม ผู้เช่านี้ก็เป็นเจ้าสำนักตามความหมายแห่งบทบัญญัติ⁶⁷

เจ้าสำนักโรงแรม คือ ผู้ให้บริการพักอาศัยแก่บุคคลที่ประสงค์จะพักอาศัยเป็นการชั่วคราว ไม่ว่าจะป็นโรงแรม โอเตล โมเตล รีสอร์ท บังกะโลก็ตาม โดยได้รับค่าตอบแทน⁶⁸

เจ้าสำนักโรงแรม หมายถึง เจ้าของหรือผู้ควบคุมดูแลหรือผู้จัดการโรงแรม เจ้าสำนักอาจจะไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในสถานที่โรงแรมหรือโฮเตล แต่เป็นผู้เช่าสถานที่มาจัดทำเป็นโรงแรมหรือโฮเตลก็ได้ กล่าวคือ เจ้าสำนักต้องมีอำนาจขนาดควบคุมและจัดการโรงแรมหรือโฮเตลได้นั่นเอง หมายเป็นเพียงคนงานในโรงแรมหรือโฮเตลไม่⁶⁹

จากคำนิยาม ที่ยกนำมาเสนอข้างต้น อาจกล่าวได้ว่า “เจ้าสำนักโรงแรม” คือ ผู้ที่ให้บริการด้านที่พักอาศัยแก่บุคคลที่ประสงค์จะพักอาศัยเป็นการชั่วคราว ไม่ว่าจะเจ้าสำนักผู้นั้น จะเป็นเจ้าของหรือผู้ควบคุมดูแลหรือผู้จัดการโรงแรม อาจจะไม่ใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ในสถานที่โรงแรมหรือโฮเตล แต่เป็นผู้เช่าสถานที่มาจัดทำเป็นโรงแรมหรือโฮเตลก็ได้ โดยได้รับค่าตอบแทนนั่นเอง

สถานที่อื่นทำนองเช่นว่านี้ หมายถึงสถานที่อื่นทำนองเดียวกับโรงแรมหรือโฮเตลเท่านั้น เช่นที่พักคนเดินทางมีเครื่องเรือนพร้อมสำหรับผู้มีรถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ขับมาพักแรมระหว่างเมืองต่อเมืองในต่างประเทศ ที่เรียกว่า Motel เป็นต้น⁷⁰

คนเดินทางหรือแขกอาศัย หมายถึง ผู้พักอาศัยในโรงแรมหรือโฮเตลหรือสถานที่อื่นทำนองว่าเช่นนั้น โดยเสียค่าที่พัก แต่ไม่หมายรวมถึงบุคคลที่เจ้าสำนักจัดให้พัก เพราะเป็นครอบครัว คนงานหรือลูกจ้างเจ้าสำนัก และไม่ใช่ผู้คนที่ไปของเข้าออก ณ โรงแรม โฮเตลหรือสถานที่เช่นว่านั้น หรือบุคคลที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยได้ต้อนรับ⁷¹

⁶⁷ จาก ความรู้เบื้องต้นแห่งกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ยืม ผักทรัพย์ (น. 142), โดย จิตติ ดิงศภักดิ์ และสุธีร์ ศุภนิคย์, 2529, กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์, โดย จิต เศรษฐบุตร.

⁶⁸ จาก คำอธิบาย ยืม ผักทรัพย์ (น. 263), โดย ไพทิจิต เอกเจริญกร, 2555, กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

⁶⁹ จาก หน่วยที่ 4 สัญญาผักทรัพย์ (น. 203), โดย สมชัย ศิริบุตร, 2556, นนทบุรี: มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมมาธิราช.

⁷⁰ แหล่งเดิม. (น. 203).

⁷¹ แหล่งเดิม. หน้าเดิม.

คนเดินทางหรือแขกอาศัย หมายถึง ผู้ที่มาพักอาศัยในโรงแรมโดยเสียค่าพักอาศัยไม่ หมายถึงคนอื่น ๆ เช่น คนที่อยู่ในโรงแรมเพราะเจ้าสำนักจ้างให้มาทำงาน หรือคนที่เดินทางหรือแขกอาศัยได้ต้อนรับเข้ามาในโรงแรม⁷²

อย่างไรก็ตาม อาจกล่าวได้ว่าบุคคลที่จะถือว่าเป็นคนเดินทางหรือแขกอาศัยนั้น ต้องปรากฏว่าบุคคลนั้นเข้าพักอาศัยโดยต้องเสียค่าที่พักเท่านั้น มิใช่เข้าพักโดยอาศัยไมตรีของเจ้าสำนัก หรือผู้ที่เป็นคนงานของเจ้าสำนักโรงแรมโดยไม่ต้องเสียค่าพัก ย่อมถือไม่ได้ว่าเป็นคนเดินทางหรือแขกอาศัยตามกฎหมาย

3.2.2 หน้าที่และความรับผิดชอบของเจ้าสำนักโรงแรม

เจ้าสำนักโรงแรมมีหน้าที่ต้องให้ความปลอดภัยและความสะดวกสบายแก่คนเดินทางหรือแขกอาศัย ซึ่งถือได้ว่าเป็นเรื่องปกติของผู้ประกอบธุรกิจจะต้องปฏิบัติเช่นนั้น แต่กฎหมายก็ได้กำหนดด้วยว่าให้เจ้าสำนักโรงแรมต้องมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบต่อทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกด้วย

(1) หน้าที่ของเจ้าสำนักโรงแรม ได้แก่ หน้าที่ให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน ซึ่งคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้พามาในโรงแรม กล่าวคือ ถ้าทรัพย์สินไม่ได้รับความปลอดภัยคือสูญหายหรือบุบสลาย เจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายนั้น

(2) ความรับผิดชอบของเจ้าสำนักโรงแรม ความรับผิดชอบของเจ้าสำนักโรงแรมนั้น กฎหมายกำหนดมาตรฐานไว้เป็นพิเศษในฐานะที่ตนมีหน้าที่ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวหรือแขกอาศัยที่ต้องการพักในสถานที่ของตน ความรับผิดชอบของเจ้าสำนักโรงแรมเพื่อทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 674 ได้กล่าวว่า “เจ้าสำนักโรงแรม โฮเต็ลหรือสถานที่อื่นทำนองเช่นนั้นจะต้องรับผิดชอบเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแก่ทรัพย์สิน ซึ่งคนเดินทางหรือแขกอาศัย หากได้พามา”

กล่าวคือ หากว่าทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้พามาเกิดการสูญหายหรือบุบสลายไม่ว่าจะมากหรือน้อยเพียงใด เจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบ การสูญหายหรือบุบสลายแห่งทรัพย์สินของบุคคลอื่นใด ซึ่งไม่ได้เป็นผู้เดินทางหรือแขกอาศัยที่เจ้าสำนักได้รับให้เข้าพักอาศัยในโรงแรม แม้เหตุนั้นจะเกิดในโรงแรม จะไม่ได้รับความคุ้มครองจากมาตรานี้ เช่น นางแดงเข้าไปรับประทานอาหารในโรงแรมแห่งหนึ่ง ปรากฏว่ากระเป๋าตังค์ถูกขโมยไปนางแดงจะ

⁷² จาก ความรู้เบื้องต้นแห่งกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วย ยืม ฝากทรัพย์สิน (น. 142). แหล่งเดิม.

เรียกร้องให้เจ้าสำนักโรงแรมแห่งนั้นชดใช้ค่าเสียหายไม่ได้เพราะไม่ได้อยู่ในฐานะคนเดินทางหรือแขกอาศัยแต่อย่างใด⁷³

จากที่กล่าวมาข้างต้น บุคคลซึ่งไม่ได้เป็นคนเดินทางหรือพักอาศัยอยู่ในสถานที่นั้น ที่ผู้ประกอบการธุรกิจได้รับอนุญาตให้เข้าไปพักอาศัยโดยต้องเสียค่าตอบแทน ซึ่งเป็นเพียงผู้ผ่านเข้ามาเพียงเท่านั้น จึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 674 เช่นเดียวกัน

ความรับผิดชอบของเจ้าสำนักโรงแรม ในความสูญหายหรือบุบสลายแห่งทรัพย์สินของคนเดินทาง หรือแขกอาศัยนั้น ต้องเป็นทรัพย์สินที่หากได้พามา จะเห็นว่า “หากได้พามา” คือ การที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยนำเอาทรัพย์สินของตนเข้ามาในโรงแรม แต่คงไม่มีความหมายจำกัดเพียงว่า นำทรัพย์สินเข้าไปในห้องพัก หรือในตัวอาคารเท่านั้น แต่หมายรวมถึงการนำทรัพย์สินเข้าไปในที่ที่เป็นของโรงแรม ไม่ว่าจะเป็นบริเวณไหนของโรงแรม เช่น บริเวณลานจอดรถ หรือบริเวณอื่น ๆ ที่อยู่ในรั้วของโรงแรม หรือแม้แต่สถานที่แห่งอื่น ๆ แต่ปรากฏว่าอยู่ในความดูแลของโรงแรมและได้ใช้เพื่อประโยชน์แห่งโรงแรมนั้น เช่น การจัดให้มีที่จอดรถแก่คนเดินทาง หรือแขกอาศัย ซึ่งอยู่อีกที่หนึ่งแยกออกจากกันเป็นเอกเทศจากที่ตั้งของโรงแรม เป็นต้น ดังจะเห็นได้จาก

คำพิพากษาฎีกาที่ 727/2536 โจทก์เข้าพักในโรงแรมได้นำรถยนต์ไปจอดไว้ที่ถนนสาธารณะหน้าโรงแรมตามที่พนักงานโรงแรมบอกให้จอด เมื่อรถยนต์ของโจทก์หายไป จำเลยที่ 2 ในฐานะเจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบโจทก์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 674

คำพิพากษาฎีกาที่ 1968/2526 เจ้าสำนักโรงแรมจะต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบสลายอันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้พามาด้วย มิใช่ต้องรับผิดชอบเฉพาะทรัพย์สินที่นำเข้าไปในโรงแรมเท่านั้น โรงแรมจำเลยอยู่ริมถนน ไม่มีโรงรถผู้มาพักแรมต้องนำรถยนต์มาจอดที่ถนนหน้าโรงแรม ลีอกฤกษ์แจ่มล้อ ครัช พวงมาลัย และบอกฝากรถแก่พนักงานโรงแรมแล้ว เมื่อรถถูกคนร้ายลักไป จำเลยต้องรับผิดชอบ ศาลฎีกาได้ให้เหตุผลว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 674 มิได้บัญญัติว่าเจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบเฉพาะทรัพย์สินที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยนำเข้าไปในโรงแรมเท่านั้น หากเป็นทรัพย์สินที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยพามาแล้ว เจ้าสำนักโรงแรมก็ต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบสลายเช่นกัน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ในคำนิยามของคำว่า “พา” หมายความว่า “นำไป” มิใช่พาเข้าไป⁷⁴

⁷³ จาก คำอธิบาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วิชาเอกเทศสัญญา 2 บีมและฝากทรัพย์ (น. 236), โดย สุธีร์ สุภณิตย์, 2544, กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

⁷⁴ แหล่งเดิม. (น. 237-238).

อาจกล่าวได้ว่าทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยพามา นั้น จะต้องได้มีการนำเข้ามาในอาณาบริเวณที่เจ้าสำนักโรงแรมควบคุมดูแลจัดการอยู่ เจ้าสำนักโรงแรมจึงจะรับผิดชอบความสูญหายหรือบุบสลายแห่งทรัพย์สินนั้น เป็นความรับผิดชอบนักท่องเที่ยวหรือแขกที่ได้มาพักอาศัย เมื่อทรัพย์สินของเขาได้สูญหายหรือบุบสลายไปนั่นเอง

การที่กฎหมายบัญญัติให้เจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบเมื่อทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยที่ได้พาเข้ามาในโรงแรม เกิดการสูญหายหรือบุบสลาย อาจกล่าวได้ว่า เป็นเพราะกฎหมายกำหนดให้เจ้าสำนักโรงแรมมีหน้าที่ต้องให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยด้วย จะว่าไปแล้วเป็นการบังคับกันอยู่ในตัวว่าเจ้าสำนักโรงแรมจะให้การเอาใจใส่ดูแลทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยจะเพิกเฉยไม่ได้ เป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายได้เข้าใจเป็นอย่างดีว่าคนเดินทางหรือแขกอาศัย ย่อมหวังจะได้รับความปลอดภัยทั้งตนเองและทรัพย์สินของตนเมื่อเข้าพักในสถานทีนั้น

นอกจากนี้ เจ้าสำนักโรงแรมยังคงต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบสลายแห่งทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยที่ได้พามา แม้จะเป็นผลมาจากการกระทำของบุคคลที่ได้เข้าออกในโรงแรมด้วย อันเป็นไปตามบทบัญญัติ มาตรา 675 วรรคแรก ได้กล่าวว่า “เจ้าสำนักต้องรับผิดชอบในการที่ทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยสูญหายหรือบุบสลายไปอย่างไร ๆ แม้ถึงความสูญหายหรือบุบสลายนั้นจะเกิดขึ้นเพราะผู้คนไปมาเข้าออก ณ โรงแรม โฮเต็ลหรือสถานที่เช่นว่านั้น ก็คงต้องรับผิดชอบ”

บุคคลที่เข้ามาหรือออกไป ณ โรงแรม ย่อมหมายความถึงบุคคลทั่วไปที่มีความชอบธรรมเข้าไปได้ เพราะโรงแรมเป็นสถานที่สาธารณะ โดยเหตุนี้ เช่นว่า แม้นาย ก. จะเป็นเพื่อนรักของนาย ข. ผู้เดินทาง ได้มาเยือนนาย ข. ที่โรงแรมหรือสถานที่อื่นทำนองเช่นว่านั้น หากว่า นาย ก. ได้ลักทรัพย์ของนาย ข. ไป เจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้

จากบทกฎหมายดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า เจ้าสำนักโรงแรมจะปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้เลย แม้ถึงว่าผู้ที่ก่อให้เกิดความเสียหายหรือสูญหายแห่งทรัพย์สินจะเป็นบุคคลอื่นที่ไม่ได้ทำงานร่วมกับตน เช่น พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ของโรงแรมหรือสถานที่อื่นทำนองเช่นว่านั้น คงเป็นกรณีที่ถูกกฎหมายต้องการให้เจ้าสำนักโรงแรม มีหน้าที่เอาใจใส่คอยตรวจตราบุคคลที่เข้ามาในโรงแรมด้วย เพื่อความปลอดภัยแก่ทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยนั่นเอง⁷⁵ และทรัพย์สินดังกล่าวนี้เป็นทรัพย์สินทั่ว ๆ ไป เช่น กระเป๋าเดินทาง เสื้อผ้า เครื่องกีฬา ยานพาหนะและอื่น ๆ เป็นต้น

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 675 วรรคสอง ได้กล่าวว่า “ความรับผิดชอบนี้ถ้าเกี่ยวข้องกับทอง ตราธนบัตร ตั๋วเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวนสินค้า อัญมณี หรือของ

⁷⁵ แหล่งเดิม. (น. 242).

มีค่าอื่น ๆ ไซ้ ท่านจำกัดไว้เพียงห้าพันบาท เว้นแต่จะได้ฝากของมีค่าเช่นนี้ไว้แก่ เจ้าสำนักและได้ บอกราคาแก่ของนั้นชัดแจ้ง”

จากบทบัญญัติข้างต้น ททรัพย์สินบางอย่าง คือ เงินทอง ตราธนบัตร ตัวเงิน พันธบัตร ใบหุ้น ใบหุ้นกู้ ประทวนสินค้า อัญมณี หรือของมีค่าอื่น ๆ อาจมีราคาสูง เป็นของที่ต้องเก็บรักษาไว้ อย่างมั่นคงแข็งแรงและต้องใช้ความระมัดระวังมากกว่าทรัพย์สินธรรมดา หากเกิดสูญหายหรือ บุกสลายขึ้นและเจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบเท่าที่ความเสียหายแท้จริงแล้ว กิจกรรมโรงแรม โฮเต็ล หรือสถานที่อื่นทำนองเช่นว่านั้น จะต้องล้มละลายเนื่องจากไม่มีเงินชดใช้ก็เป็นได้ กฎหมายจึง กำหนดความรับผิดชอบของเจ้าของโรงแรมไว้เพียงห้าพันบาท แต่ถ้าคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้ฝากไว้ แก่เจ้าสำนักโรงแรมและได้บอกราคาแห่งของนั้นชัดแจ้ง เจ้าสำนักโรงแรมต้องใช้ความระมัดระวัง มากขึ้นและเก็บรักษาของนั้นไว้ในที่มั่นคงแข็งแรง เช่น เก็บไว้ในตู้นิรภัย เป็นต้น ดังนั้น เมื่อเกิด สูญหายหรือบุกสลายขึ้น เจ้าสำนักโรงแรมจึงจะต้องรับผิดชอบตามราคาแห่งของที่รับฝากไว้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ไม่ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “ของมีค่าอื่น ๆ” อย่างไรก็ตามมี คำพิพากษาฎีกาที่ 824/2519 ได้ให้ความหมายของคำว่า ของมีค่าอื่น ๆ ตามมาตรา 675 วรรคสอง ททรัพย์สินที่มีคุณค่าอันมีลักษณะพิเศษ ทำนองเดียวกันเช่น เงินทองตรา ธนบัตร อัญมณี ฯลฯ ททรัพย์สินอื่น ๆ แม้จะมีราคาสูงเพียงใดก็ตาม แต่ขาดคุณลักษณะดังกล่าว ย่อมไม่อยู่ใน ความหมายของคำว่า “ของมีค่า” แต่อย่างไร เช่น รถจักรยานยนต์ กล้องถ่ายภาพยนตร์ กล้องถ่าย ภาพนิ่ง ปืนและกระสุนปืน รถยนต์ เป็นเพียงทรัพย์สินธรรมดาทั่ว ๆ ไปเท่านั้น ถึงแม้จะมีราคา ก่อนข้างสูง แต่ไม่มีลักษณะเป็นของมีค่าตามความหมายของมาตรา 675 วรรคสอง คนเดินทางหรือ แขกอาศัยไม่จำเป็นต้องฝากและบอกราคาชัดแจ้งแก่เจ้าสำนักโรงแรม กรณีไม่อยู่ในข่ายที่เจ้าสำนัก โรงแรมต้องรับผิดชอบเพียงห้าพันบาท

คำพิพากษาฎีกาที่ 521/2535 รถยนต์ไม่ใช่ของมีค่าพิเศษตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์ มาตรา 675 วรรคสอง แขกผู้มาพักจึงไม่ต้องแจ้งให้เจ้าสำนักโรงแรมทราบว่าจะนำรถยนต์ เข้าจอดในโรงแรมวันเวลาใด การที่แขกผู้มาพักนำรถยนต์มาจอดไว้ ณ ที่จอดของโรงแรม ถือได้ว่าเป็นการพาทรัพย์สินมาที่โรงแรมแล้ว เมื่อรถยนต์สูญหายไป เจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบตาม มาตรา 674⁷⁶

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น หากนักท่องเที่ยวที่เป็นคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้มาพัก อาศัยและก่อนที่จะทำกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ฝากของมีค่าไว้แก่ผู้ประกอบการกิจการนั้นในฐานะเป็น เจ้าสำนักโรงแรมหรือสถานที่อื่นทำนองเช่นว่านั้น และได้บอกราคาแห่งของนั้นชัดแจ้ง หลังจากทำ กิจกรรมการท่องเที่ยวเสร็จแล้ว ปรากฏว่าของมีค่าของตนหายไป ดังนี้ผู้ประกอบการกิจการในฐานะเป็น

⁷⁶ แหล่งเดิม. (น. 244).

เจ้าสำนักโรงแรมหรือสถานที่อื่นทำนองเช่นว่านั้น จำต้องรับผิดชอบนักท่องเที่ยวที่เป็นคนเดินทางหรือแขกอาศัย โดยชดใช้ตามราคาที่นักท่องเที่ยวที่เป็นคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้บอกกล่าวไว้แล้ว เป็นต้น

แม้ว่าทรัพย์สินของผู้เดินทาง หรือแขกพักอาศัยจะสูญหายหรือเสียหายก็ตามก็มิได้หมายความว่า เจ้าสำนักโรงแรมจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบไป ในบางกรณีกฎหมายก็ได้กำหนดยกเว้นความรับผิดชอบของเจ้าสำนักโรงแรมไว้เช่นกัน เจ้าสำนักโรงแรมจะหลุดพ้นจากความรับผิด ในกรณีที่ทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยที่ได้พามาเกิดการสูญหายหรือบุบสลาย ด้วยเหตุสองประการ คือ เหตุตามที่กำหนดโดยกฎหมาย และเหตุที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยไม่รับดำเนินการเมื่อพบว่าทรัพย์สินของตนเกิดการสูญหายหรือบุบสลาย⁷⁷

ก. เหตุตามที่กฎหมายกำหนด ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 675 วรรคสาม ได้กล่าวไว้ว่า “แต่เจ้าสำนักไม่ต้องรับผิดชอบเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายอันเกิดแต่เหตุสุดวิสัย หรือแต่สภาพแห่งทรัพย์สินนั้น หรือแต่ความผิดของคนเดินทางหรือแขกอาศัยผู้นั้นเองหรือบริวารของเขาหรือบุคคลซึ่งเขาได้ต้อนรับ” กฎหมายกำหนดเหตุที่จะทำให้เจ้าสำนักโรงแรมหลุดพ้นจากความรับผิดไว้สามกรณี ทั้งนี้เจ้าสำนักโรงแรมจะต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า ความสูญหายหรือบุบสลายเป็นผลมาจากเหตุใดเหตุหนึ่งนั้นคือ

(1) เหตุสุดวิสัย อันเป็นเหตุที่บัญญัติไว้ใน มาตรา 8 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งหมายความว่า เหตุใด ๆ อันเกิดขึ้นก็ดี จะมีผลพิบัติก็ดี ไม่มีใครจะป้องกันได้แม้ทั้งบุคคลต้องประสบหรือใกล้จะประสบเหตุนั้น จะได้จัดการระมัดระวังตามสมควร อันพึงคาดหมายได้จากบุคคลนั้นในฐานะเช่นนั้น ซึ่งอาจเกิดจากภัยธรรมชาติ เช่น น้ำท่วม แผ่นดินไหว ไฟป่า เป็นต้น หรือเกิดเพลิงไหม้จากที่อื่น⁷⁸ ทำให้ทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวที่เป็นคนเดินทางหรือแขกอาศัยที่มาพักหรือแขกอาศัยสูญหายหรือบุบสลาย ซึ่งในเหตุการณ์เช่นว่านี้ ผู้ประกอบธุรกิจหรือเจ้าสำนักโรงแรมหรือสถานที่อื่นทำนองเช่นว่านั้น ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายหรือบุบสลายดังกล่าว เพราะถือเป็นเหตุสุดวิสัย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 675 วรรคสาม

(2) สภาพแห่งทรัพย์สิน หมายความว่า สภาพแห่งทรัพย์สินหรือธรรมชาติแห่งทรัพย์สิน หรือความเป็นเองหรือลักษณะในตัวเองของทรัพย์สินนั่นเอง ดังนั้น สภาพแห่งทรัพย์สินที่สูญหายหรือบุบสลายนี้ ก็หมายความว่าทรัพย์สินนั้นเสื่อมเสียไปตามภาวะหรือธรรมชาติหรือความเป็นไปเองของทรัพย์สินนั้น เช่น นักท่องเที่ยวที่เป็นคนเดินทางหรือแขกอาศัยนำถุงนุญ หรือผลไม้อื่นหรือของสดของเสียได้ เป็นต้นว่า ปลาสด กุ้งสด ของทะเล เนื้อสัตว์ ไข่ มาไว้ใน

⁷⁷ แหล่งเดิม. (น. 245).

⁷⁸ หน่วยที่ 4 สัญญาฝากทรัพย์ (น. 210). เล่มเดิม.

โรงแรมหรือสถานที่อื่นทำนองเช่นว่านั้น ททรัพย์สินดังกล่าวเกิดน่าเสียหายตามสภาพด้วยตัวของมันเอง ดังนี้เจ้าสำนักโรงแรมหรือสถานที่อื่นทำนองเช่นว่านั้น ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายหรือบุบสลายดังกล่าว

(3) ความผิดของคนเดินทางหรือแขกอาศัยหรือบริวารหรือบุคคลซึ่งเขาได้ต้อนรับ คำว่า “บริวารของเขา” หมายความว่า ผู้แวดล้อมหรือผู้ติดตามของคนเดินทางหรือแขกอาศัย และ คำว่า “บุคคลซึ่งเขาได้ต้อนรับ หมายความว่า บุคคลที่คนเดินทางหรือแขกอาศัย ได้รับรอง หรือที่เรียกว่ารับแขก”⁷⁹ เช่นการที่คนเดินทางประมาณเลื้อลีมปิดประตูห้อง คนร้ายเข้าไปได้หรือบริวารหรือบุคคลที่ได้ติดตามคนเดินทางได้ลักเอาทรัพย์ไป หรือเพื่อนที่มาเยี่ยมได้ลักเอาทรัพย์ไป เป็นต้น

แขกที่มาเยี่ยมบุคคลที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยซึ่งยอมถือได้ว่าเป็นบุคคลที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยนั้นได้ต้อนรับ โดยปกติย่อมถือว่าเป็นบุคคลที่เข้าออกโรงแรม และหากว่าได้ทำให้ทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกอาศัยสูญหายหรือบุบสลาย เจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบโดยไม้อาจปฏิเสธได้ ดังที่ได้ศึกษามาแล้วข้างต้น แต่เนื่องด้วยการที่เป็นบุคคลที่คนเดินทางต้อนรับนั้นสามารถรู้ตัวได้แน่นอนว่าเป็นใคร และเป็นบุคคลที่ถือได้ว่าอยู่ในความรับผิดชอบของคนเดินทางหรือแขกอาศัยเพราะการที่ตนได้ให้การต้อนรับนั่นเอง

กรณีดังกล่าว เช่น การที่นักท่องเที่ยวที่เป็นคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้ไปเยี่ยมเพื่อนในแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยวที่เป็นคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้ต้อนรับให้เข้าไปพัก ณ สถานที่หรือห้องพักอาศัยของนักท่องเที่ยวที่เป็นคนเดินทางหรือแขกอาศัย เพื่อพูดคุยเจรจากัน และปรากฏว่าทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวที่เป็นคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้สูญหายประกอบกับพยานหลักฐานบ่งชี้ว่าเพื่อนของนักท่องเที่ยวที่เป็นคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้เป็นคนเอาทรัพย์สินดังกล่าวไป ดังนี้ ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายหรือบุบสลายในทรัพย์สินนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 675วรรคสาม

ข. การไม่ได้แจ้งโดยทันทีที่ทราบที่ทรัพย์สินเกิดการสูญหายหรือบุบสลาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 676 ได้กล่าวไว้ว่า “ทรัพย์สินซึ่งไม่ได้นำฝากบอกราคาชัดเจนนั้น เมื่อพบเห็นว่าสูญหายหรือบุบสลายขึ้น คนเดินทางหรือแขกอาศัยต้องแจ้งความนั้นต่อเจ้าสำนักโรงแรม โฮเตล หรือสถานที่เช่นนั้นทันที มิฉะนั้นท่านว่าเจ้าสำนักยอมพ้นจากความรับผิดชอบบัญญัติไว้ในมาตรา 674 และ 675”

ตามบทบัญญัติมาตรานี้จะเห็นได้ว่ากฎหมายได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคนเดินทางหรือแขกอาศัยจะต้องรีบแจ้งถึงการที่ทรัพย์สินที่พามาได้สูญหายหรือบุบสลายโดยทันทีที่พบเห็น

⁷⁹ แหล่งเดิม. (น. 210).

หากปล่อยเนิ่นช้าไว้และเพิ่งจะแจ้งแก่เจ้าสำนักในภายหลัง จะเป็นเหตุให้เจ้าสำนักยกขึ้นเป็นข้อปฏิบัติความรับผิดชอบได้

แต่ในกรณีที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยนำทรัพย์สินของตนไปฝากกับเจ้าสำนักโรงแรม โดยได้มีการบอกราคาแห่งทรัพย์สินเป็นที่เรียบร้อย เมื่อปรากฏว่าทรัพย์สินที่ฝากไว้นั้นสูญหาย หรือบุบสลาย คนเดินทางหรือแขกอาศัยไม่จำเป็นต้องรีบแจ้งให้เจ้าสำนักโรงแรมทราบทันทีก็ได้ เพราะทรัพย์สินของตนอยู่ในอารักขาของเจ้าสำนักโรงแรมอยู่แล้ว ซึ่งเจ้าสำนักโรงแรมย่อมทราบด้วยตนเองอยู่แล้วหากมีการสูญหายหรือบุบสลาย ถึงอย่างไรก็ดี ในการแจ้งเรื่องของทรัพย์สินสูญหายหรือบุบสลายนี้ ไม่จำเป็นที่จะต้องแจ้งต่อเจ้าสำนักโรงแรมโดยตรงก็ได้ อาจแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ ก็ถือว่าได้ปฏิบัติตามมาตรานี้แล้ว ดังจะเห็นได้จาก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 164/2489 ในการแจ้งเรื่องของทรัพย์สินสูญหายหรือบุบสลายนี้ ไม่จำเป็นที่จะต้องแจ้งต่อเจ้าสำนักโรงแรมโดยตรงก็ได้ อาจแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ ก็ถือว่าได้ปฏิบัติตามมาตรานี้แล้ว จำเลยเป็นผู้จัดการโรงแรม โจทก์มาพักโรงแรมวันที่ 30 มิถุนายน 2484 รุ่งขึ้น โจทก์ไปธุระใส่กุญแจห้องไว้กลับมากุญแจห้องก็เรียบร้อย แต่เมื่อเข้าไปในห้องของในกระเป๋าจันทรบุรุษหายไป รวมราคา 133 บาท ขณะนั้นจำเลยไปธุระที่กรุงเทพฯ ให้ ค. จัดการแทน โจทก์ได้บอกเรื่องของหายแก่ ค. ทันที แต่ ค. ไม่รับรู้ โจทก์จึงฟ้องให้จำเลยใช้ราคาทรัพย์สินศาลฎีกาวินิจฉัยว่า จำเลยต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 674,675 เพราะการที่ของหายไม่ใช่ความผิดของโจทก์ ของหายขณะโจทก์ไม่อยู่ ซึ่งในเวลานี้ต้องอยู่ในความดูแลของเจ้าสำนักโรงแรม แม้จำเลยจะไม่อยู่ไปกรุงเทพฯ โจทก์ก็ได้แจ้งเรื่องของหายให้ผู้แทนจำเลยรับทราบ ถือว่าได้แจ้งต่อจำเลยผู้เป็นเจ้าของแล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 676⁸⁰

นักท่องเที่ยวที่เป็นคนเดินทางหรือแขกอาศัย มีหน้าที่ต้องรีบแจ้งถึงการที่ทรัพย์สินที่พามาได้สูญหายหรือบุบสลายในทันทีที่พบเห็น หากปล่อยเนิ่นช้าไว้จะเป็นเหตุให้ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวนี้ยกขึ้นเป็นข้อปฏิบัติความรับผิดชอบได้ และการแจ้งถึงการที่ทรัพย์สินที่พามาได้สูญหายหรือบุบสลายนี้ไม่จำเป็นต้องแจ้งต่อผู้ประกอบธุรกิจโดยตรงแต่อาจแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ของสถานที่พักนั้นก็ได้ เพราะถือว่าเป็นการได้แจ้งต่อผู้ประกอบธุรกิจนั้นแล้ว ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 676

⁸⁰ จาก คำอธิบาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วิชาเอกเทศสัญญา 2 ซีมและฝากทรัพย์สิน (น. 248).
เล่มเดิม.

3.2.3 สิทธิของเจ้าสำนักโรงแรม

กฎหมายได้กำหนดถึงสิทธิของเจ้าสำนักโรงแรมอันเกี่ยวกับทรัพย์สินที่เดินทางหรือ แยกอาศัยพามาอยู่ 2 ประการด้วยกัน⁸¹ คือ

(1) การมีสิทธิยึดหน่วง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 679 วรรคแรก ได้บัญญัติไว้ว่า “เจ้าสำนักขอที่จะยึดหน่วงเครื่องเดินทางหรือทรัพย์สินอย่างอื่นของคนเดินทางหรือแยกอาศัยอันเอาไว้ในโรงแรม โฮเต็ล หรือสถานที่เช่นว่านั้นได้ จนกว่าจะได้รับใช้เงินบรรดาที่ค้างชำระแก่ตน เพื่อการพักอาศัยและการอื่น ๆ อันได้ทำให้แก่คนเดินทางหรือแยกอาศัยตามที่เขาพึงต้องการนั้น รวมทั้งการชดใช้เงินทั้งหลายที่ได้ออกแทนไปด้วย” ตามบทบัญญัติมาตรานี้จะเห็นได้ว่า กฎหมายได้กำหนดให้เจ้าสำนักโรงแรมมีสิทธิยึดหน่วงได้ในทรัพย์สินที่เป็นเครื่องเดินทาง เช่น เสื้อผ้า เครื่องใช้ส่วนตัว กระเป๋าเดินทาง เป็นต้น รวมทั้งทรัพย์สินอื่น ๆ ที่ได้เอาเข้าไปในโรงแรมหรือสถานที่ในทำนองเช่นว่านั้น เช่น อาจจะเป็นรถยนต์ เครื่องมือต่าง ๆ มีข้อสังเกตว่าสิทธิยึดหน่วงที่กฎหมายให้ไว้ ถือได้ว่าเป็นกรณีพิเศษเฉพาะ ตามธรรมดาผู้ทรงสิทธิจะต้องเป็นผู้ที่มีหนี้เป็นคุณประโยชน์แก่ตนด้วยทรัพย์สินนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 241

การที่กฎหมายยอมให้มีสิทธิยึดหน่วง ในเครื่องเดินทางหรือทรัพย์สินอย่างอื่นของคนเดินทางหรือแยกอาศัยอันเอาไว้ในโรงแรม ก็เป็นไปเพื่อหนี้ที่ค้างชำระ อันเกี่ยวกับค่าที่พักและบริการที่ทางโรงแรมหรือสถานที่ในทำนองเช่นว่านั้นได้ทำให้ เช่น ค่าโทรศัพท์ ค่าอาหาร ค่าซักกรีด เป็นต้น นอกจากนี้ยังรวมถึงเงินที่ทางโรงแรมหรือสถานที่ในทำนองเช่นว่านั้นได้ออกแทนให้ไปก่อนในบริการอื่น ๆ ที่คนเดินทางหรือแยกอาศัยได้ใช้ในบริการนั้น ๆ เช่น การที่โรงแรมหรือสถานที่ในทำนองเช่นว่านั้นได้ทดลองจ่ายให้แก่บริษัทจตุรนาที่เกี่ยวข้องที่คนเดินทางหรือแยกอาศัยได้ใช้บริการในการทำกิจกรรมการนำเที่ยวไปท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นต้น หากเป็นหนี้อื่นที่ไม่เกี่ยวกับที่ได้กล่าวไปแล้ว จะมีสิทธิยึดหน่วงทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแยกอาศัยเพื่อให้มีการชำระหนี้ดังกล่าวก่อนไม่ได้

(2) สิทธิการจัดการขายทรัพย์สินที่ยึดไว้ด้วยตนเอง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 679 วรรคท้าย ได้บัญญัติว่า “เจ้าสำนัก จะเอา ทรัพย์สิน ที่ได้ยึดหน่วงไว้ เช่นนั้น ออกขายทอดตลาด แล้วหักเอาเงินใช้จำนวน ที่ค้างชำระแก่ตน รวมทั้ง ค่าฤชาธรรมเนียม และ ค่าใช้จ่าย ในการขายทอดตลาดนั้น จากเงินที่ขาย ทรัพย์สินนั้นได้ แต่ท่านมิให้ เจ้าสำนัก ใช้สิทธิดังว่านั้น จนเมื่อ

1) ทรัพย์สิน นั้น ตกอยู่แก่ตน เป็นเวลานานถึง หกสัปดาห์ ยังมีได้รับชำระหนี้สิน

และ

⁸¹ แหล่งเดิม. (น. 249-251).

2) อย่างน้อยเดือนหนึ่งก่อนวันขายทอดตลาดคนได้ประกาศโฆษณาในหนังสือพิมพ์ ประจำท้องถิ่น ฉบับหนึ่ง แจ้งความจำนง ที่จะขาย ทรัพย์สิน บอกลักษณะแห่ง ทรัพย์สิน ที่จะขายโดยย่อ กับถ้า รู้ชื่อเจ้าของ ก็บอกด้วย เมื่อ ขายทอดตลาด หักใช้หนี้ดังกล่าวแล้ว มีเงินเหลืออยู่อีกเท่าใด ต้องคืนให้แก่เจ้าของ หรือ ผากไว้ ณ สำนักงานฝากทรัพย์สิน ตามบทบัญญัติใน มาตรา 331 และ 333”

จากบทบัญญัติดังกล่าว จะเห็นได้ว่า เจ้าสำนักโรงแรมยังมีสิทธิที่จะขายทรัพย์สินที่ตน ยึดหน่วงไว้ เพื่อชำระหนี้ที่ค้างชำระไว้ด้วย แต่การที่จะดำเนินการขายทรัพย์สินที่ยึดหน่วงไว้ได้นั้น ต้องเป็นการขายทอดตลาดเท่านั้น และต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด หากไม่เป็นดังนั้น อาจเป็นการขายโดยมิชอบได้และเจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบ เงื่อนไขที่ว่านั้นก็คือ เจ้าสำนัก โรงแรม ได้ยึดหน่วงทรัพย์สินนั้น ไม่น้อยกว่า 6 สัปดาห์และอย่างน้อยหนึ่งเดือนก่อนวันขาย ทอดตลาด เจ้าสำนักโรงแรมต้องไปประกาศในหนังสือพิมพ์ในท้องถิ่นนั้น ๆ แจ้งความจำนงที่จะ ขายทรัพย์สิน บอกรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะแห่งทรัพย์สินที่จะขาย และหากทราบว่าทรัพย์สิน นั้นเป็นของใครต้องบอกชื่อเจ้าของด้วย

เมื่อขายทอดตลาดได้เป็นเงินเท่าใดแล้ว เจ้าสำนักโรงแรมจะต้องนำมาหักกับจำนวนหนี้ ที่ค้างชำระ หากมีเงินเหลือก็ต้องคืนให้กับคนเดินทางหรือแขกอาศัย หรือหากหาตัวไม่พบ อาจนำไปฝากไว้กับที่สำนักงานฝากทรัพย์สินก็ได้ นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการขายทอดตลาดนั้น ก็สามารถหักเอาจากเงินที่ขายทรัพย์สินในการขายทอดตลาดนั้น ได้เช่นเดียวกัน

ในกรณีที่ได้เงินไม่พอชำระหนี้ สำหรับการขายทอดตลาดทรัพย์สินนั้น ส่วนที่ขาดนี้ ผู้เข้าพักอาศัยยังคงต้องรับผิดชอบต่อเจ้าสำนักโรงแรม ตามกฎหมายนี้ ภายใต้หลักเกณฑ์ที่ว่า “ด้วยอำนาจแห่งมูลหนี้ เจ้าหนี้ย่อมมีสิทธิจะเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้” มาตรา 194 แห่งประมวล กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

3.3 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์หรือสถานที่พักที่คล้ายคลึงกับโฮมสเตย์ใน ต่างประเทศ

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ โฮมสเตย์เป็นธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง ซึ่ง เริ่มขึ้นในต่างประเทศแถบทวีปยุโรปในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา ผู้คนเริ่มแสวงหาแหล่งท่องเที่ยวและ ที่พักที่ห่างไกลชุมชนเมือง พื้นที่ชนบทที่เต็มไปด้วยความสงบร่มรื่น ธรรมชาติที่สวยงาม ก่อให้เกิด ที่พักแรมนักท่องเที่ยวใหม่ ๆ ขึ้น ได้แก่ บ้านพักฟาร์ม (Farm House) เกสต์เฮาส์ (Guest House) และโฮมสเตย์ (Home Stay) ที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน แต่มีชื่อเรียกแตกต่างกันไปตามพื้นที่ประเทศ

และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป ในบทนี้กล่าวถึงกฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ในต่างประเทศ

3.3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ในประเทศสหรัฐอเมริกา โฮมสเตย์เป็นสิ่งที่ปลอดภัยและราคาไม่แพงเป็นที่อยู่อาศัยสำหรับนักศึกษาต่างชาติฝึกงานและผู้เชี่ยวชาญด้านการเยี่ยมชมสำหรับนักเรียนต่างชาติเป็นโอกาสที่จะอาศัยอยู่ในบ้านที่เป็นมิตรกับครอบครัวชาวอเมริกันพบวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอเมริกันและได้ฝึกทักษะภาษาอังกฤษ โฮมสเตย์เป็นรูปแบบที่น่าสนใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากที่พักสำหรับการเข้าพักอยู่ในช่วงไม่กี่สัปดาห์หลายเดือน โฮมสเตย์ให้บริการ ห้องนอนส่วนตัวหรือที่แชร์ร่วมกันกับเจ้าของบ้าน ซึ่งประกอบด้วยผ้าปูที่นอนผ้า เติง โต๊ะเขียนหนังสือและโคมไฟและสถานที่สำหรับเสื้อผ้าห้องน้ำส่วนตัวหรือที่แชร์ร่วมกัน รวมถึงผ้าขนหนู ได้ทำความสะอาดเสื้อผ้าและผ้าขนหนูเป็นอย่างดี มีอาหาร อาหารเช้า อาหารกลางวันและของว่าง และกิจกรรมการนำเที่ยว จึงถือว่าโฮมสเตย์เป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ปัจจุบันมี 23 รัฐในประเทศอเมริกา ที่มีหลักเกณฑ์การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งกฎเกณฑ์เหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นต่อทุกคนที่เข้าร่วมในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร บทบัญญัติเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องทราบว่ามีความแตกต่างอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในแต่ละรัฐ

บทสรุปบางส่วนของ การตรากฎหมายที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (States' Agritourism Statutes) ในประเทศอเมริกามีความแตกต่างกันไปตามลักษณะและความจำเป็นในแต่ละรัฐ ดังต่อไปนี้⁸²

1) ทางด้านการเงิน (Financial) เป็นการเรียกเก็บเงินหรือการเก็บภาษีเกษตร ได้แก่ รัฐโคโรราโด รัฐจอร์เจีย รัฐมิสซูรี รัฐเทนเนสซี เป็นต้น

2) ด้านความรับผิด (Liability) เป็นการจำกัดความรับผิดหรือกำหนดช้อยยกเว้นและให้ความช่วยเหลือในการส่งเสริมการดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ รัฐอิลลินอยส์ รัฐแคนซัส รัฐนอร์ทแคโรไลนา รัฐยูทาห์ เป็นต้น

3) ด้านการส่งเสริม (Promotion) เป็นการสร้างกฎระเบียบสำหรับผลิตภัณฑ์ การจัดโปรแกรมการส่งเสริมการตลาดของสินค้าเกษตรที่ปลูกในรัฐ และโปรโมชั่นสินค้าในกรมวิชาการเกษตร ได้แก่ รัฐคอนเนตทิคัต รัฐฟลอริดา รัฐแคนซัส รัฐเคนตักกี รัฐหลุยเซียน่า รัฐนิวยอร์ก รัฐเวอร์จิเนีย เป็นต้น

⁸² The National Agricultural Law Center, States' Agritourism Statutes, Retrieved August 20, 2013, From www.sfp.ucdavis.edu/files.144790.pdf

4) ด้านอื่น ๆ (Other) เช่น การให้รางวัลเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ได้แก่ รัฐเคลาแวร์ รัฐฟลอริดา รัฐจอร์เจีย รัฐนิวยอร์ก

ผู้เขียนจะกล่าวถึง กฎหมายคุ้มครองความรับผิดชอบเนื่องมาจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และยกตัวอย่างกฎหมายของรัฐแคนซัสและรัฐแคลิฟอร์เนียเกี่ยวกับข้อกฎหมายสถานประกอบการ โฮมสเตย์และอเมริกันสมาคมวางแผน (The American Planning Association)

3.3.1.1 กฎหมายคุ้มครองความรับผิดชอบเนื่องมาจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในรัฐแคนซัส

รัฐแคนซัส ได้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองความรับผิดชอบเนื่องมาจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ใช้บังคับในปี พ.ศ. 2547 (ค.ศ. 2004) ซึ่งมีชื่อว่า พระราชบัญญัติส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร (The Agritourism Promotion Act)⁸³ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้เรียกเก็บเงินจากการจำกัดความรับผิดชอบที่ได้สร้างขึ้นและสามารถให้ความช่วยเหลือในการส่งเสริมการดำเนินงานท่องเที่ยวเชิงเกษตรและสร้างเครดิตภาษีเพื่อช่วยชดเชยค่าใช้จ่ายของการประกันภัยความรับผิดชอบสำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีอยู่และการดำเนินงานที่จะเริ่มขึ้นใหม่

วัตถุประสงค์ในการตราพระราชบัญญัตินี้ คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชนบทและการพัฒนาเศรษฐกิจในชนบทโดยสนับสนุนให้เจ้าของหรือผู้ประกอบการฟาร์ม และสถานที่ท่องเที่ยวในชนบทรวมทั้งประวัติศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่จะเชิญชวนนักท่องเที่ยว ประชาชนในการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการดังกล่าวและสถานที่ท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนหย่อนใจหรือเพื่อความบันเทิง⁸⁴

พระราชบัญญัตินี้ ได้ให้ความหมายของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร⁸⁵ หมายถึง กิจกรรมที่ช่วยให้สาธารณชนได้รับเพื่อความบันเทิงหรือการพักผ่อนหย่อนใจการศึกษา วัตถุประสงค์เพื่อดูหรือเพลิดเพลินกับกิจกรรมชนบท รวมถึง แต่ไม่ จำกัด เฉพาะกิจกรรมการทำฟาร์ม กิจกรรมฟาร์มปศุสัตว์หรือประวัติศาสตร์แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมหรือกิจกรรมทางธรรมชาติ อาจจะเป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรหรือไม่ และไม่ว่าผู้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมได้ชำระเงินเพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวหรือไม่ก็ตาม กิจกรรมที่ไม่ได้เป็นกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร ถ้าผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ถูกเรียกให้ชำระค่าใช้จ่ายในการเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว

⁸³ The National Agricultural Law Center, States' Agritourism Statutes State of Kansas, Retrieved August 20, 2013, From www.NationalAgLawCenter.org

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ Kansas Agritourism Promotion Act 2004 § 74-50, 167.

“Agritourism activity’ means any activity which allows members of the general public, for recreational, entertainment or educational purposes, to view or enjoy rural activities, including, but not limited to, farming activities, ranching activities or historic, cultural or natural attractions. An activity may be an agritourism activity whether or not the participant pays to participate in the activity. An activity is not an agritourism activity if the participant is paid to participate in the activity”

ก. การลงทะเบียนของผู้ประกอบการ (Registration of agritourism operators)

บุคคลที่จะทำธุรกิจหรือทำกิจการหรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถลงทะเบียนกับกระทรวงพาณิชย์ และการลงทะเบียนจะต้องประกอบด้วยต่อไปนี้⁸⁶

(1) อธิบายถึงรายละเอียดถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ผู้ประกอบการตั้งจะดำเนินการ

(2) ข้อมูลที่อธิบายถึงสถานที่ที่ผู้ประกอบการตั้งใจที่จะดำเนินการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การจดทะเบียนดังกล่าวเป็นอำนาจหน้าที่ของเลขานุการ และจะต้องทำรายการ การบริการดังกล่าวให้แก่ ประชาชนและชนบท เลขานุการจะต้องส่งเสริมและเผยแพร่กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของผู้ประกอบการที่การจดทะเบียนและส่งเสริมสถานที่ที่ได้มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งการลงทะเบียนนี้จะมีระยะเวลา 5 ปี และไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ

ข. คำเตือนภัยที่ต้องแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบ (Warning notice requirements)⁸⁷

สถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร ผู้ประกอบการจะต้องมีป้ายแจ้งให้นักท่องเที่ยวให้ทราบล่วงหน้าเป็นคำเตือน และป้ายจะต้องวางไว้ในที่มองเห็นชัดเจนหรือบริเวณ ใกล้เคียงสถานที่ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตัวอักษรบนป้ายต้องเป็นตัวอักษรสีดำ และต้องมีความสูงอย่างน้อยหนึ่งนิ้ว สัญญาที่สร้างขึ้นระหว่างผู้ประกอบการจะต้องมีการพิมพ์และจัดตั้งป้ายในที่ที่สามารถอ่านและเห็นได้ชัดเจน และต้องมีการแจ้งเตือนดังต่อไปนี้

⁸⁶ Kansas Agritourism Promotion Act 2004 § 74-50, 168.

⁸⁷ Kansas Agritourism Promotion Act 2004 § 74-50, 169.

ตารางที่ 3.2 ป้ายคำเตือนภัยที่ต้องแจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบ

WARNING

Under Kansas law, there is no liability for an injury or death of a participant in a registered agritourism activity conducted at this registered agritourism location if such injury or death results from the inherent risks of such agritourism activity. Inherent risks of agritourism activities include, but shall not be limited to, the potential of you as a participant to act in a negligent manner that may contribute to your injury or death and the potential of another participant to act in a negligent manner that may contribute to your injury or death. You are assuming the risk of participating in this registered agritourism activity.

ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่ได้ลงทะเบียนการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หากผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ปฏิบัติตามนี้แล้ว ย่อมเป็นการจำกัดความรับผิดให้กับผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ค. การเข้าเสี่ยงภัยของนักท่องเที่ยว (Assumption of risk)

กำหนดว่า หากผู้มีส่วนร่วมหรือนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้รับความเสียหายจากการเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอันเนื่องมาจากความเสี่ยงภัยที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติหรือโดยปกติที่เกิดขึ้นของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถอ้างได้หากพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายเช่นว่านั้นเกิดจากการที่ผู้มีส่วนร่วมหรือนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรเข้ารับความเสี่ยงภัยเช่นว่านั้นเอง⁸⁸

ง. ความรับผิดของผู้ประกอบการ (Liability of operator)

ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ได้จดทะเบียนแล้วจะต้องรับผิด ในกรณีดังต่อไปนี้

(ก) ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ได้จดทะเบียนได้จงใจหรือกระทำโดยปราศจากความระมัดระวัง ทำให้ผู้มีส่วนร่วมหรือนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ได้เข้าร่วมในการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้รับความเสียหาย หรือ

⁸⁸ Kansas Agritourism Promotion Act 2004 § 74-50, 170.

(ข) ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ได้จดทะเบียนไว้รู้ถึงสภาพของภาวะอันตรายในพื้นที่ในการอำนวยความสะดวกทางบกหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจดทะเบียนหรืออันตรายของสัตว์โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัตว์ที่ได้ใช้ในการทำกิจกรรมดังกล่าว และไม่ได้แจ้งสภาพอันตรายเช่นนั้นให้ผู้มีส่วนร่วมหรือนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้รับรู้ จนเป็นเหตุให้ผู้มีส่วนร่วมหรือนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้รับความเสียหาย⁸⁹

3.3.1.2 ข้อกฎหมายสถานประกอบการ โฮมสเตย์ในรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Agricultural Homestay Bill (AB 1258))

โฮมสเตย์ในรัฐแคลิฟอร์เนีย โดยได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตราที่จะถูกบัญญัติเพิ่มในกฎหมายสุขภาพและความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข (CALIFORNIA HEALTH AND SAFETY CODE) โดยได้มีการร่างพระราชบัญญัติแคลิฟอร์เนียโฮมสเตย์การเกษตร (AB 1258) California Agricultural Homestay Bill (AB 1258) ซึ่งผ่านในเดือนกรกฎาคมปี 1999 ได้รับการอนุมัติโดยผู้ว่าราชการ 26 กรกฎาคม 1999 สนับสนุนเกษตรกรรมมากขึ้นและเจ้าของที่จะให้นักท่องเที่ยวเข้าชมในชั่วข้ามคืน การเรียกเก็บเงินวันฟาร์มและ ฟาร์มปศุสัตว์ ที่มีการเข้าพักค้างคืน จากข้อกำหนดที่เข้มงวดมากขึ้นในการดำเนินงานร้านอาหารในเชิงพาณิชย์ ที่จะมีคุณสมบัติสำหรับการเข้าพักค้างคืนฟาร์มและทุ่งเลี้ยงสัตว์จะต้องผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นแหล่งที่มาหลักของรายได้ของพวกเขา นอกจากนี้เกษตรกรจะถูก จำกัด ให้ 6 ห้องพักและผู้เข้าชม 15 คืน น้อยกว่าจำนวนเงินที่ได้รับอนุญาตสำหรับการดำเนินการที่พักและอาหารเข้า⁹⁰

ก. ร่างรัฐบัญญัติแคลิฟอร์เนียโฮมสเตย์การเกษตร (AB 1258)

ได้มีการเสนอแนะเพิ่มเติม ในเรื่อง สถานประกอบการ โฮมสเตย์การเกษตร ด้านอาหาร กฎหมายค้าปลีกสิ่งอำนวยความสะดวกควบคุมมาตรฐานด้านสุขอนามัยในสถานที่จำหน่ายอาหารค้าปลีก ได้มีการจัดให้มี การเรียกเก็บเงินเพื่อจะจัดให้มีการควบคุมบ้านพักโฮมสเตย์การเกษตรตามที่กำหนดไว้ ซึ่งจะขยายความหมายของคำว่า “บริการอาหาร จำกัด จัดตั้งพักชั่วคราว” จะรวมถึงโฮมสเตย์การเกษตรด้วย เพราะหน่วยงานบริการสาธารณสุขในพื้นที่ ที่มีส่วนรับผิดชอบในการบังคับใช้ของกฎหมาย บทบัญญัติของการขยายตัวของกฎหมายถือว่าเป็นรัฐที่ได้รับคำสั่งนโยบายท้องถิ่น

⁸⁹ Kansas Agritourism Promotion Act 2004 § 74-50, 171.

⁹⁰ California Agricultural Homestay Bill (AB 1258), Retrieved August 20, 2013, From <http://sfp.ucdavis.edu/agritourism/factsheets/ab1258>.

โดยรัฐแคลิฟอร์เนียได้ออกกฎหมายสุขภาพและความปลอดภัยโดยได้มีการแก้ไขและเพิ่มเติม ดังนี้⁹¹

มาตรา 113870 (a) “บริการอาหาร จำกัด บริการจัดตั้งพักชั่วคราว” หมายถึงอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) สถานประกอบการของห้องพัก 20 ห้องหรือน้อยกว่าที่ให้พักค้างคืนที่พักรั่วคราวที่ทำหน้าที่เฉพาะอาหารสำหรับผู้เข้าพักที่จดทะเบียนที่ให้บริการเฉพาะอาหารเช้าหรืออาหารเช้าที่คล้ายกันในช่วงคืนและไม่มีอาหารอื่น ๆ และด้วยความเคารพซึ่ง ราคาของอาหารรวมอยู่ในราคาของที่พักพักค้างคืนชั่วคราว

(2) สถานประกอบการโฮมสเตย์การเกษตรที่ตรงตามความต้องการต่อไปนี้

(A) มีไม่เกินหกห้องพักหรือรองรับไม่เกิน 15 ท่าน

(B) ให้ที่พักชั่วคราวในชั่วข้ามคืน

(C) ให้บริการอาหารเฉพาะกับผู้เข้าพักที่ลงทะเบียนและให้บริการอาหารในเวลาใด ๆ และด้วยความเคารพซึ่งราคาของอาหารที่รวมอยู่ในราคาของที่พักพักค้างคืนชั่วคราว

(D) ที่พักและอาหารเป็นเหตุบังเอิญและไม่ได้ฟังกัชั้นหลักของสถานประกอบการโฮมสเตย์การเกษตร

(E) สถานประกอบการโฮมสเตย์การเกษตรตั้งอยู่บนและเป็นส่วนหนึ่งของฟาร์มที่กำหนดไว้ในมาตรา 52,262 รหัสอาหารและการเกษตรที่ผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นแหล่งที่มาหลักของรายได้

(b) แม้จะมีการจัดสรร (a) บริการอาหาร จำกัด จัดตั้งพักรั่วคราว อาจใช้อาหารหรือของว่างนำเสนอให้กับผู้เข้าพักสำหรับการบริการตนเอง

(c) สำหรับจุดประสงค์ของส่วนนี้ว่า "อาหารบริการ จำกัด การจัดตั้งพักรั่วคราว" หมายถึงสถานประกอบการซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างคนเด่นดังกล่าวและเจ้าของหรือผู้ดำเนินการของสถานประกอบการเป็นที่ของเจ้าของโรงแรมและแขก สำหรับจุดประสงค์ของส่วนนี้การดำรงอยู่ของความสัมพันธ์ทางกฎหมายบาง ๆ ระหว่างผู้โดยสารบางส่วนและเจ้าของหรือผู้ประกอบการจะต้องเป็นสาระสำคัญ

มาตรา 113780 “สถานประกอบการอาหาร” หมายถึง ห้อง อาคารหรือสถานที่ใน ส่วนการบำรุงรักษา การใช้หรือการดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ในการการจัดเก็บการเตรียมความพร้อม การให้บริการ การผลิต การบรรจุภัณฑ์การขนส่ง หมดสิ้นหรืออื่น ๆ หยิบจับอาหารในระดับ

⁹¹ California Agricultural Homestay Bill (AB 1258), Retrieved August 20, 2013, From www.leginfo.ca.gov/.../ab_1258_bill_19990226_introduce

คำปลีก อาหาร “การจัดตั้ง” รวมถึงบริการอาหาร จำกัด พักชั่วคราวสถานประกอบการที่กำหนดไว้ในมาตรา 113 และ 870 และโฮมสเตย์ทางการเกษตรตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 113 และ 736

“สถานประกอบการอาหาร” ไม่รวมถึงการแปรรูปอาหารเชิงพาณิชย์การจัดตั้งที่กำหนดไว้ในมาตรา 111 และ 955 ในระดับคำสั่ง สิ่งอำนวยความสะดวกอาหารมือถือเครื่องจำหน่ายแจกจ่ายอาหารดาวเทียมสิ่งอำนวยความสะดวก ห้องอาหารชั่วคราวบาร์บีคิวแบบเปิดโล่งได้รับการรับรองตลาดของเกษตรกรอาหารหน่วยเคลื่อนที่มีมือถือเตรียมหรือโทรศัพท์มือถือหน่วยการเตรียมอาหาร

มาตรา 114480 สมาชิกสถานิติบัญญัติประกาศดังต่อไปนี้

(ก) บทความนี้ตราเพื่อส่งเสริมและปกป้องอุตสาหกรรมการเกษตรของรัฐและสำหรับการป้องกันสาธารณสุขความปลอดภัยและสวัสดิการ

(ข) โฮมสเตย์การเกษตรจะเป็นรูปแบบของการพัฒนาที่ยั่งยืนท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นประโยชน์และสนใจของนักท่องเที่ยวและชุมชนท้องถิ่น

(ค) ทู่งและเกษตรกรสามารถที่จะให้ทางการเกษตรประสบการณ์สำหรับนักท่องเที่ยวที่กำลังมองหาที่จะสังเกตเห็นและประสบการณ์ฟาร์มปศุสัตว์ในชีวิตประจำวันหรือชีวิตในฟาร์มในขณะที่ยังมีส่วนร่วมในและมีความสุขสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น

มาตรา 114481 บทความนี้ใช้บังคับกับข้อกำหนดด้านสุขอนามัยทั่วไปโฮมสเตย์ทางการเกษตรตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 113,736

มาตรา 114482 ยกเว้นตามที่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นไว้ในบทความนี้

โฮมสเตย์การเกษตรจะต้องตอบสนองความต้องการใช้ในมาตรา 6 (เริ่มด้วยมาตรา 113736) มาตรา 7 (เริ่มด้วยมาตรา 113990) และมาตรา 8 (เริ่มด้วยมาตรา 114075)

มาตรา 114483 สำหรับจุดประสงค์ของมาตรา 114015 โฮมสเตย์การเกษตรไม่ได้เป็น “บ้านส่วนตัว” เพียงเพราะเจ้าของหรือผู้ดำเนินการดังกล่าวอาศัยอยู่ในสถานที่หรือเตรียมอาหารสำหรับสถานที่ของเขาหรือการบริโภคและการที่เขาและเธอหรือคนในครอบครัวของเธอ

มาตรา 114484 แม้จะมีมาตรา 114021 โฮมสเตย์การเกษตรไม่จำเป็นต้องใช้เพื่อแสดงสัญญาณในห้องพักห้องน้ำในห้องพัก

มาตรา 114485 โฮมสเตย์ทางการเกษตรได้รับการยกเว้นจาก 114045 มาตราให้ แต่ที่ไม่มีสัตว์นกสดหรือไก่อาจจะเก็บไว้หรืออนุญาตให้อยู่ในส่วนหนึ่งของสถานที่ที่ใดอาหารสำหรับสมาชิกที่ลงทะเบียนแขกของโฮมสเตย์ที่ถูกนำมาใช้จัดเก็บเสิร์ฟเสนอขายหรือให้ออกไป พิษภัณฑ์สัตว์น้ำและกรงจะได้รับอนุญาตถ้าปิดล้อมเพื่อที่จะไม่ที่จะสร้างปัญหาสุขภาพของประชาชน

มาตรา 114486 โสมสเด็จพระการเกษตรได้รับการยกเว้นจาก 114065 มาตราให้ แต่ที่เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายมีสิทธิที่จะไม่เห็นด้วยอุปกรณ์ใด ๆ หรือเปลี่ยนแปลงที่จะสร้างปัญหาสุขภาพของประชาชน

มาตรา 114487 โสมสเด็จพระการเกษตรได้รับการยกเว้นจาก 1144135 มาตราทั้งนี้บุคคลนั้นไม่อาจเก็บเสื้อผ้าหรือส่วนตัวผลกระทบในพื้นที่ใด ๆ ที่ใช้สำหรับการจัดเก็บหรือการจัดเตรียมอาหาร

มาตรา 114488

(ก) เครื่องครัวและอุปกรณ์ทั้งหมดจะต้องถูกทิ้งทำความสะอาดหรือปรุงแต่งเป็นสถานการณ์ที่จำเป็นต้องมี

(ข) โสมสเด็จพระการเกษตรจะต้องปฏิบัติตามเขตการปกครอง คำเนิการของโสมสเด็จพระจะใช้ในประเทศหรือในเชิงพาณิชย์เครื่องล้างจานเพื่อวัตถุประสงค์ในการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อ Multiservice เครื่องใช้ในครัวและเครื่องใช้ของผู้บริโภคแบบมัลติเซอร์วิสระบุว่า เครื่องล้างจานที่มีความสามารถในการให้ความร้อนกับพื้นผิวของเครื่องใช้ในครัวของอุณหภูมิอย่างน้อย 165 องศาฟาเรนไฮต์ ยกเว้นตามที่กำหนดไว้เป็นอย่างอื่นไว้ในแผนกนี้โสมสเด็จพระการเกษตรจะต้องปฏิบัติตามมาตรา 114090

มาตรา 114489 แม้จะมีมาตรา 114100 การเตรียมอาหารใด ๆ โสมสเด็จพระในการเกษตรไม่จำเป็นต้องมีท่อระบายน้ำโดยทางอ้อมสัมพันธ์

มาตรา 114490 โสมสเด็จพระการเกษตรได้รับการยกเว้นจาก 114140 มาตราทั้งนี้การระบายอากาศที่ต้องจัดให้มีการลบก๊าซกลิ่นไอความร้อน จารบี ไอระเหยและควันจากโสมสเด็จพระในกรณีเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายกำหนดว่าการระบายอากาศจะต้องมีกลไกในธรรมชาติการระบายอากาศจะประสบความสำเร็จโดยวิธีการได้รับการอนุมัติโดยแผนก

มาตรา 114491 โสมสเด็จพระในการเกษตรเพียงใหม่และการเปลี่ยนผนังและเพดานหรือปูของพวกเขาจำเป็นต้องปฏิบัติตามมาตราให้ 114155, แต่ที่ผนังและเพดานทั้งหมดของพวกเขาและปูจะถูกเก็บรักษาไว้ในสภาพที่สะอาดและสุขาภิบาล

มาตรา 114492 โสมสเด็จพระการเกษตรได้รับการยกเว้นจากการจัดสรร (ข) มาตรา 114165 ให้ แต่ที่น้ำร้อนจะสำหรับวัตถุประสงค์ในการทำความสะอาดและน้ำเสียจากว่ากิจกรรมทำความสะอาดไม่สามารถจำหน่ายในอ่างที่ใช้สำหรับการใด ๆ ชักเครื่องหรือสำหรับการเตรียมอาหาร

มาตรา 114493 โสมสเด็จพระการเกษตรได้รับการยกเว้นจากมาตรา 114175 แต่ไม่มีที่พนักงานหลักจะได้รับอนุญาตในพื้นที่ใด อาหารจะถูกจัดเก็บเตรียมหรือทำหน้าที่

มาตรา 114494 อาหารที่มีไว้สำหรับการบริโภคโดยผู้เข้าพักทั้งหมดจะต้องมาจากแหล่งที่ได้รับการอนุมัติ การใช้อาหารกระป๋องบ้านและเนื้อสัตว์และนม ผลิตภัณฑ์จากแหล่งที่อนุมัติเป็นสิ่งต้องห้าม

รัฐแคลิฟอร์เนียได้มีการร่างพระราชบัญญัติเพื่อแก้ไขเพิ่มเติม ในกฎหมายสุขภาพและความปลอดภัยที่เกี่ยวข้องกับการสาธารณสุข (CALIFORNIA HEALTH AND SAFETY CODE) เพื่อการสนับสนุนการท่องเที่ยวโฮมสเตย์และผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ภายในรัฐ

3.3.1.3 ข้อบังคับของการประกอบธุรกิจสถานที่พักพร้อมอาหารเช้าของอเมริกันสมาคมวางแผน (Bed and Breakfast Establishments)

อเมริกันสมาคมวางแผน โดยคณะกรรมการการวางแผนได้เสนอและแนะนำเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจสถานที่พักพร้อมอาหารเช้า (โฮมสเตย์) (Bed and Breakfast (homestay)) ข้อกฎหมายและข้อบังคับของการประกอบธุรกิจสถานที่พักพร้อมอาหารเช้า (โฮมสเตย์) วัตถุประสงค์เพื่อการรักษาที่อยู่อาศัยและบ้านเรือนใกล้เคียงให้มีประสิทธิภาพในการอยู่อาศัยและตอบสนองความต้องการต่อการเปลี่ยนแปลงของครัวเรือน ดังต่อไปนี้⁹²

ก. ลักษณะของสถานที่พักพร้อมอาหารเช้า (โฮมสเตย์)

สถานที่พักพร้อมอาหารเช้า (โฮมสเตย์) เจ้าของบ้านต้องมีห้องพัก 1-3 ห้องพัก และเจ้าของบ้านต้องอยู่อาศัย 1-3 ห้องพักโฮมสเตย์พร้อมอาหารเช้า และเป็นผู้ที่ต้องควบคุมเกี่ยวกับหลักการใช้งานของอาคารที่อยู่อาศัย

ข. อำนาจและวิธีการบริหารธุรกิจสถานที่พักพร้อมอาหารเช้า (โฮมสเตย์) (Powers and Administrative Procedures)

กำหนดให้ขอใบอนุญาตพิเศษสำหรับการให้อำนาจ Special Permit Granting Authority (SPGA) สำหรับที่พักพร้อมอาหารเช้า (โฮมสเตย์) และต้องปฏิบัติตามขั้นตอนตามใบอนุญาตที่ได้รับ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 9 จาก Massachusetts General Laws บทที่ 40A กฎหมายกำหนดให้ต้องจัดพื้นที่ในการพัฒนาที่อยู่อาศัยโดยการขอใบอนุญาตพิเศษ จัดให้มีประเภทเฉพาะของการใช้งานที่จะต้องได้รับอนุญาตในเขตที่ระบุไว้⁹³ หลังจากที่แจ้งให้ทราบ การให้ใบอนุญาตดังกล่าวจะต้องกำหนดเงื่อนไขที่ใช้บังคับตามที่ระบุไว้ในส่วนนี้ให้ใช้บังคับ และมีเหตุผลที่เหมาะสมในการปรับปรุงการออกแบบเว็บไซต์ การจราจร ความปลอดภัยและหรือตอบสนองวัตถุประสงค์ของส่วนนี้

⁹² Bed and Breakfast Establishments, Retrieved August 20, 2013, From www.srpedd.org/by-laws/bednbreak.pdf

⁹³ Massachusetts General Laws Chapter 40A Section 9.

ค. ข้อกำหนดของสถานที่พักพร้อมอาหารเช้า (โสมสเตย์) (Requirements)

การดำเนินการประกอบธุรกิจสถานที่พักพร้อมอาหารเช้า (โสมสเตย์) จะต้องได้รับอนุญาตตามใบอนุญาตพิเศษ มีข้อกำหนดต่อไปนี้

(a) อาหารเท่านั้นที่จะให้บริการผู้ให้บริการจะได้รับบริการอาหารเช้าและจะจัดให้บริการการเข้าพัก และส่วนอำนวยความสะดวก

(b) ห้องพักที่นักท่องเที่ยวใช้พักนั้น จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างที่อยู่อาศัยหรือหลังคาเดียวกันกับเจ้าของบ้าน และไม่ได้ถูกสร้างขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับวัตถุประสงค์ในการเช่า

(c) สถานที่พักพร้อมอาหารเช้า (โสมสเตย์) ต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลงภายนอกนอกจากที่ได้กำหนดไว้ใน (e) และต้องทำให้ผู้พักอาศัยมั่นใจในความปลอดภัยของโครงสร้างที่จะทำ ตามกฎหมายว่าด้วย ความ ปลอดภัย ของโครงสร้างที่จะต้องทำ

(d) การดำเนินงานสถานที่พักพร้อมอาหารเช้า (โสมสเตย์) ที่จะไม่ใช้งานมากกว่าห้าสิบ (50%) เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่จากที่อยู่อาศัยหลัก พื้นที่ที่ใช้ร่วมกัน เช่น ห้องครัว ไม่รวมอยู่ในนี้ การคำนวณ

(e) สำหรับอาหารเช้าและเตียงนอนขนาดคิงส์ไซส์แต่ละห้อง (โสมสเตย์) ลงชื่อเข้าใช้การประกาศหนึ่งขนาดเล็กไว้ สามตารางฟุตในพื้นที่อาจจะติดอยู่กับแบบคู่ขนานและพร้อมด้วยเฉลียงหน้าบ้านของอาคารได้

(f) หนึ่งพื้นที่จอดรถต่อห้องพัก รวมถึงสองคันที่จอดรถสำหรับที่พักสถานที่พักพร้อมอาหารเช้า (โสมสเตย์) ช่องว่างจะต้องตั้งอยู่ที่ด้านข้างและด้านหลังของอาคารและจะต้องได้รับการคัดเลือกจาก คุณสมบัติ ข้างรั้วไม้หรืออิฐสี่เท้าสูงหรือด้วยสายตา ในระดับความสูงเดียวกัน

(g) พื้นที่จะต้องไม่เป็นแบบมีแสงไฟส่องสว่าง บริเวณที่จอดรถและจะไม่มีไฟส่องสว่างโดย Lighting fixtures สูงกว่า 20 ฟุต บนทางเท้าจะไม่มีไฟส่องสว่างโดย Lighting fixtures สูงกว่าสิบห้า (15) ฟุต ไฟตกแต่งทั้งหมดจะมีการหุ้มฉนวนป้องกันมี Total cutoff ของทั้งหมดที่น้อยกว่าเก้าสิบ (90) องศา ดัชนีโดยรวมของแสงจะ Occur within สายที่พักของหีบห่อที่จะพัฒนา

ง. มาตรฐานของสถานที่พักพร้อมอาหารเช้า (โฮมสเตย์)

(a) สร้างขึ้นโดยวิศวกรหรือได้รับการรับรองโดยพนักงานรังวัดที่ดินระดับมืออาชีพที่จดทะเบียนจะต้องส่งไปยังผู้ตรวจการหรือผู้อนุญาต (SPGA) และอาคารก่อนที่จะออกอย่างถาวรใบอนุญาตครอบครองเป็นแผนการที่สร้างขึ้นจะต้องยืนยันถึงความสอดคล้องของการพัฒนาด้านอนุมัติแผนเว็บไซต์โดยแสดงให้เห็นภูมิทัศน์อาคารระบายน้ำไหล จำนวนคอกม้า ที่จอดรถ และข้อจำกัดของพื้นที่ที่จอดรถ

(b) การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในใบอนุญาตพิเศษที่ได้รับอนุมัติจะถูกส่งไปยังคณะกรรมการการวางแผนเพื่อทบทวนและอนุมัติก่อนที่จะมีการออกใบอนุญาตการพักอาศัยอย่างถาวร

(c) ใบอนุญาตพิเศษจะได้รับเป็นระยะเวลาสองปีและจะหมดอายุถ้าใช้อย่างมีนัยสำคัญหรือการก่อสร้างไม่ได้รับการเริ่มโดยวันดังกล่าวยกเว้นสำหรับสาเหตุที่ดีที่แสดงและที่กล่าวมาให้เริ่มการก่อสร้างครั้งเดียวจะต้องแข่งขันและต่อเนื่อง pursued ไปเสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่เหมาะสม สาเหตุที่ดีและเหมาะสมจะเป็นเวลาพิจารณาจากการโหวตของ SPGA

จ. การร้องเรียนของนักท่องเที่ยวสถานที่พักพร้อมอาหารเช้า (โฮมสเตย์)

คนที่ได้รับบาดเจ็บจากการตัดสินใจของคณะกรรมการการวางแผน อาจอุทธรณ์ไปยังหัวหน้าศาล ศาลที่ดินหรือศาลแขวงตามบทที่ 40A แมสซาชูเซตกฎหมายทั่วไป

จากการศึกษาข้อมูลข้างต้น กฎหมายที่คุ้มครองนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในประเทศสหรัฐอเมริกา น่าจะนำมาเป็นแนวทางในการปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ของประเทศไทย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ และเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในประเทศไทย

3.3.2 ประเทศสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) The Republic of China (Taiwan)

ประเทศสาธารณรัฐจีนหรือประเทศไต้หวัน (The Republic of China (Taiwan)) เป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว และเป็นประเทศที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเป็นอย่างมากในการที่จะไปท่องเที่ยวยังประเทศนี้ โฮมสเตย์ถือเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ สาธารณรัฐจีนหรือประเทศไต้หวัน ได้การดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวการเพิ่มประสิทธิภาพการท่องเที่ยวเพื่อให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ดังเห็นได้จาก รัฐบัญญัติเพื่อการพัฒนาของการท่องเที่ยว นโยบายการท่องเที่ยวไต้หวัน 2013 และระเบียบเกี่ยวกับการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกโฮมสเตย์ ดังต่อไปนี้

3.3.2.1 รัษฎบัญญัติ เพื่อการพัฒนาของการท่องเที่ยว (Statute for the Development of Tourism)

วัตถุประสงค์ คือ การอำนวยความสะดวก การพัฒนาของการท่องเที่ยวอุตสาหกรรม ส่งเสริมวัฒนธรรมสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ให้บรรลุ การจัดการที่ยั่งยืนของระบบนิเวศลักษณะ และวัฒนธรรมที่ไม่ซ้ำกับสร้างมิตรภาพระหว่างประเทศเพิ่มสุขภาพกายและสุขภาพจิตของ ประชาชนในประเทศและเร่งการเติบโตทางเศรษฐกิจ สถานการณ์ที่ไม่ครอบคลุมจะถูกควบคุม โดย กฎหมายอื่น ๆ

ครอบครัวอุปถัมภ์ คือ สถานที่พักทำงานเป็นธุรกิจครอบครัวซึ่งเป็น บริษัท ย่อยโดยใช้ ห้องว่างของที่อยู่อาศัยของตัวเองมาใช้เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มีชีวิตอยู่ในชนบทประสบการณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกที่พักดังกล่าวมักจะรวมวัฒนธรรมท้องถิ่นธรรมชาติภูมิทัศน์สภาพแวดล้อม ระบบนิเวศทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและการเกษตรป่าไม้ประมงหรือกิจกรรมการทำฟาร์มปศุสัตว์

ไกด์ทัวร์ คือ พนักงานบริการที่ได้รับการดำเนินการหรือการชี้แนะของนักท่องเที่ยวใน การเดินทางของพวกเขา สำหรับค่าตอบแทนที่ได้รับ⁹⁴ และได้กำหนดคุณสมบัติของไกด์ทัวร์ ไว้ใน พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ ไกด์ทัวร์และผู้จัดการทัวร์จะต้องผ่านการทดสอบคัดเลือกและจบการ ฝึกอบรมที่จัดขึ้นโดยการบริหารอำนาจหรือหน้าที่องค์กรที่จะได้รับใบอนุญาตเมื่ออาชีพหลังจากที่มี การออกไปอนุญาตการดำเนินการโดยผู้มีอำนาจบริหาร อาจเริ่มดำเนินการธุรกิจเมื่อการว่าจ้างจาก องค์กรการท่องเที่ยวหรือการจ้างงานชั่วคราวโดยรัฐบาลหน่วยงานหรือองค์กรในกรณีที่ไกด์ทัวร์ หรือ ผู้จัดการทัวร์ยังไม่ได้ดำเนินการของพวกเขารุทกิจตามลำดับสามปีติดต่อกันหลังจากที่ได้รับ ของพวกเขาไปรับรองการฝึกอบรมหรือใบอนุญาตการดำเนินงานของพวกเขาอาจจะเป็นเพียงการ ทำงานของพวกเขาธุรกิจหลังจากเสร็จสิ้นการฝึกอบรมและมีการดำเนินงานของพวกเขาไปอนุญาต หรือต่ออายุบรรดาผู้ที่ได้เสร็จสิ้นหลักสูตรการฝึกอบรมที่จัดขึ้น โดย ศาลปกครองกลางผู้มีอำนาจ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องภายใต้คณะกรรมการที่มีคุณสมบัติผ่านการทดสอบและได้รับใบอนุญาตการ ดำเนินงานก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งแรก มีผลบังคับใช้ อาจจะยังคงดำเนินการของพวกเขาไม่ว่าจะ เป็นพนักงานของผู้ประกอบการท่องเที่ยวหรือเป็นคณงานชั่วคราวที่รัฐบาลหน่วยงาน และองค์กร บริหารเงินหยวนจะร่วมมือกับการตรวจสอบหยวนเพื่อร่วมกันประกาศใช้วันที่สำหรับพรรคแรกที่จะ กลายเป็นที่มีประสิทธิภาพ⁹⁵

พระราชบัญญัติ เพื่อการพัฒนาของการท่องเที่ยว (Statute for the Development of Tourism) ฉบับนี้ ได้กำหนดเกี่ยวกับการดำเนินงาน การจัดการ และบทลงโทษเกี่ยวกับการ

⁹⁴ Statute for the Development of Tourism, Chapter I. General Provisions, Article 2.

⁹⁵ Statute for the Development of Tourism, Chapter III. Operation and Management, Article 32.

ท่องเที่ยวในสาธารณรัฐจีนหรือประเทศไต้หวัน เพื่อเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในประเทศให้มีความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น

3.3.2.2 นโยบายการท่องเที่ยวไต้หวัน ในปี ค.ศ. 2013 (Tourism Policies 2013)

นโยบายการท่องเที่ยวไต้หวัน (Tourism Policies 2013) รัฐบาลได้มีการสนับสนุนการท่องเที่ยวไต้หวัน เพื่อมุ่งไปสู่ความเป็นเลิศทางการท่องเที่ยว และการเพิ่มประสิทธิภาพการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์ของการสร้างสภาพแวดล้อมการท่องเที่ยวมุ่งเน้นไปที่คุณภาพ เช่นเดียวกับปริมาณ การใช้ “เวลาสำหรับไต้หวัน” เป็นคำขวัญส่งเสริมการขายหลักที่จะดึงดูดการเดินทางระหว่างประเทศจะได้สัมผัสกับอาหารรสเลิศของไต้หวันทิวทัศน์สวยงามและการต้อนรับอย่างอบอุ่น

ประเด็นสำคัญของการดำเนินการตามนโยบายการท่องเที่ยวในปี ค.ศ. 2013⁹⁶

(1) การดำเนินการจาก “กองหน้าโครงการเพื่อความเป็นเลิศในการท่องเที่ยว (2009-2014)” และการดำเนินการของ “การประชุมสุดยอดโครงการ” “โครงการคีนส์โตน” และ “โครงการไบพัด” แผนเพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวไต้หวัน

(2) การดำเนินการของ “แผนระยะปานกลางสำหรับการก่อสร้างสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ (2012-2015)” มั่นสร้างทิศทางของการพัฒนาในพื้นที่ที่สวยงามของประเทศและมุ่งเน้นไปที่คุณสมบัติที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นที่แตกต่างกันดำเนินการฟื้นฟูให้คะแนนของความสนใจ การและ สิ่งอำนวยความสะดวกบริการที่เว็บไซต์ของการท่องเที่ยวที่สำคัญและสร้างความรุ่งเรืองของแหล่งท่องเที่ยว

(3) การดำเนินการของ “เวลาสำหรับไต้หวัน” แคมเปญการตลาดภายใต้หลักการของการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่มีคุณภาพ มิตรภาพ ชีวิต และความหลากหลาย ภายในนี้เกี่ยวข้องกับความก้าวหน้าของการพัฒนาที่สมดุลของเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พร้อมกับการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นและคุณภาพของการท่องเที่ยว ภายนอกก็เรียกร้องให้มีการเสริมแรงระหว่างประเทศของภาพลักษณ์ตราสินค้าของไต้หวัน ประสบการณ์จากการเดินทางระหว่างประเทศและการสร้างสภาพแวดล้อมด้วยสถานที่ท่องเที่ยวในทุกมุมของเกาะ

(4) การบูรณาการของภาคกลางของมณฑลและเมืองกิจกรรมการท่องเที่ยวของรัฐบาลที่มีลักษณะไม่ซ้ำกันในการสร้าง “เวลาสำหรับการเฉลิมฉลอง” ที่จะนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับเสน่ห์ของประเทศและลักษณะพิเศษในตลาดแบรนด์ในประเทศและต่างประเทศ การวางแผน

⁹⁶ Tourism Policies 2013, Retrieved August 20, 2013, From http://admin.taiwan.net.tw/public/public_en.aspx?no=6.

กิจกรรมเพื่อดึงดูดการมีส่วนร่วมโดยนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศและจึงขยายผลกระทบทางเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและที่เกี่ยวข้อง

(5) อาคารที่ปราศจากสิ่งกีดขวางสภาพแวดล้อมที่ท่องเที่ยวอื่น ๆ ในกลุ่มที่ด้อยโอกาสสามารถเดินทางได้สะดวกเสริมสร้างความเข้มแข็งของการท่องเที่ยวได้วัน สนับสนุนให้มีรถรับส่งและรถทัวร์โดยสารประจำทางให้บริการ การท่องเที่ยวและเทคโนโลยีเพื่อให้นักเดินทางที่มีสภาพแวดล้อมที่ให้บริการได้อย่างราบรื่นและเป็นมิตรก่อน ระหว่างและหลังจากการเดินทางของพวกเขา

จากข้อมูลด้านนโยบายการท่องเที่ยว เห็นได้ว่ารัฐบาลได้มีการสนับสนุนการท่องเที่ยวได้วัน พร้อมกับมีการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นและคุณภาพของการท่องเที่ยวเพื่อให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้น

3.3.2.3 ระเบียบเกี่ยวกับการจัดการการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ (Regulations for the Management of Home Stay Facilities)

ระเบียบเกี่ยวกับการจัดการการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ (Regulations for the Management of Home Stay Facilities) ได้ประกาศขึ้น โดยอาศัยอำนาจตาม มาตรา 25 วรรค 3 ของพระราชบัญญัติเพื่อการพัฒนาของการท่องเที่ยว⁹⁷ ซึ่งระเบียบนี้จะนำไปใช้กับการจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกโฮมสเตย์

ก. ลักษณะของโฮมสเตย์และสถานที่ตั้งโฮมสเตย์

ตามระเบียบนี้ ได้ให้ความหมายของคำว่า “สถานที่โฮมสเตย์” ให้หมายความรวมถึงสถานที่พักทำงานเป็นงานอดิเรกธุรกิจครอบครัวโดยใช้ห้องว่างของที่อยู่อาศัยของตัวเองมาใช้เพื่อให้นักท่องเที่ยวที่มีประสบการณ์ชีวิตในชนบท สิ่งอำนวยความสะดวกที่พักดังกล่าวมักจะรวมวัฒนธรรมท้องถิ่นภูมิทัศน์ธรรมชาติสภาพแวดล้อมระบบนิเวศทรัพยากรสิ่งแวดล้อมและการเกษตรป่าไม้ประมงหรือกิจกรรมการทำฟาร์มปศุสัตว์⁹⁸ และได้กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ จะต้องดำเนินธุรกิจโฮมสเตย์ในหลักการที่ขนาดไม่เกิน 5 ห้องพักที่มีพื้นที่อาคารรวมไม่เกิน 150 ตารางเมตร แต่หนังสือรับรองการจดทะเบียนธุรกิจอาจจะออกไปยังสถานที่โฮมสเตย์ เป็นคุณสมบัติการ

⁹⁷ Statute for the Development of Tourism, Article 25 The central administrative authority, having consulted with the related authorities, shall promulgate regulations regarding the following matters: locations for operating host families, scale of operation, construction codes, fire hazard, basic requirement for facilities, basic requirement for registration application, qualification of managers, management and supervision, and other matters requiring regulations.

⁹⁸ Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter I General Provisions, Article 3.

ห้องเที่ยวโดยเฉพาะที่มีขนาดการดำเนินงานของไม่เกิน 15 ห้องพักที่มีพื้นที่อาคารรวมไม่เกิน 200 ตารางเมตร โดยที่บ้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องพัก ตั้งอยู่ในอะบอริจิ ฟาร์มสันทนากการ ไบรับรองการลงทะเบียนทางธุรกิจที่ออกโดยผู้มีอำนาจในการบริหารเพื่อการเกษตรพื้นที่ การเกษตรที่พักผ่อนหย่อนใจที่กำหนดโดยผู้มีอำนาจในการบริหารเพื่อการเกษตรเว็บไซต์ท่องเที่ยว พื้นที่ห่างไกลหรือบนเกาะนอกชายฝั่ง⁹⁹

ประเทศสาธารณรัฐจีนหรือประเทศไต้หวัน (The Republic of China (Taiwan)) ยังได้ กำหนดสถานที่ตั้ง และลักษณะโครงสร้างของโฮมสเตย์ด้วย ที่ตั้งของสิ่งอำนวยความสะดวกโฮมสเตย์ จะจำกัดอยู่ที่พื้นที่ต่อไปนี้จะต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกำกับดูแลการใช้ที่ดิน ได้แก่ กำหนดจุดชมวิว สถานที่ท่องเที่ยว สวนสาธารณะแห่งชาติ พื้นที่ห่างไกล ประเทศหมู่เกาะ ฟาร์มด้านสันทนากการที่มีไบรับรองการลงทะเบียนทางธุรกิจ เพื่อการเกษตรหรือพื้นที่การเกษตรที่ พักผ่อนหย่อนใจที่กำหนดโดยผู้ที่สนใจการเกษตร หมู่บ้านธรรมชาติ ที่ดินนอกเมือง¹⁰⁰ ยังได้ กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องกำหนดให้สร้างขึ้นหรือปฏิบัติในการทำธุรกิจโฮมสเตย์ คือ วัสดุและการตกแต่งภายในของผนังและเพดาน โครงสร้างของผนังพาร์ทิชันและโครงสร้างและ ความกว้างของทางเดินจะตอบสนองความต้องการที่วางไว้ในบทความ 9, 10 และ 11 ของ กฎระเบียบสำหรับการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการป้องกันอัคคีภัยและเหตุฉุกเฉิน ทางออกและอุปกรณ์สำหรับการดับเพลิงในอาคารเก่า

อาคารที่มีพื้นที่กว่า 200 ตารางเมตรสำหรับแต่ละชั้นเหนือพื้นดินหรือหนึ่งชั้นมีพื้นที่ รวมกว่า 200 ตารางเมตรสำหรับทุกพื้นด้านล่างพื้นดิน จะมีบันไดและแพลตฟอร์มที่สร้างขึ้นด้วย ความกว้างสุทธิ 1.2 เมตร หรือสูงกว่า ชั้นที่มีพื้นที่มากกว่า 240 ตารางเมตรจะต้องมีไม่น้อยกว่าสอง บันไดที่มีผ่านการเชื่อมต่อไปยังทุกชั้นอื่น ๆ ของอาคาร เมื่ออาคารผิดปกติใด ๆ จะต้องได้รับการ แก้ไข¹⁰¹ ห้องพักแต่ละห้องเพลาบันไดและทางเดินจะต้องมีการติดตั้งไฟฉุกเฉิน ได้รับการติดตั้ง ระบบสัญญาณเตือนไฟไหม้อัตโนมัติหรือห้องพักแยกแต่ละห้องจะต้องมีการติดตั้งสัญญาณเตือน ไฟไหม้ไม่น้อยกว่าสองเครื่องดับเพลิงจะต้องได้รับการติดตั้งอย่างปลอดภัยในสถานที่ของการ

⁹⁹ Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter II Application, licensing, and change of registration for home stay facilities, Article 6.

¹⁰⁰ Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter II Application, licensing, and change of registration for home stay facilities, Article 5.

¹⁰¹ Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter II Application, licensing, and change of registration for home stay facilities, Article 7.

มองเห็นที่ดีและ เครื่องดับเพลิงอย่างน้อยหนึ่งเครื่องจะต้องได้รับการติดตั้งในแต่ละชั้นในอาคารซึ่งมีมากกว่าหนึ่งชั้น¹⁰²

ห้องพักแต่ละห้องและห้องน้ำจะต้องมีการระบายอากาศอย่างเพียงพอและจะได้รับแสงเพียงพอ สิ่งอำนวยความสะดวกภายในบ้านจะต้องมีน้ำร้อนและน้ำเย็นรวมทั้งอุปกรณ์การสุขาภิบาลและเครื่องทำน้ำอุ่นจะถูกติดตั้งภายนอกอาคาร

อุปกรณ์และสภาพแวดล้อมของการเข้าพักสิ่งอำนวยความสะดวกในบ้านจะถูกเก็บไว้ในที่สะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อป้องกันการขยายพันธุ์ของยุงแมลงวันแมลงสาบหนูและผู้ให้บริการโรคอื่น ๆ และจะตัดแหล่งเพาะพันธุ์ของพวกเขา

คุณภาพของน้ำดื่มจะต้องตอบสนองความต้องการรายละเอียดภายใต้มาตรฐานที่ใช้บังคับ¹⁰³

ข. การขออนุญาตจัดตั้งโฮมสเตย์

ผู้ประสงค์ที่จะดำเนินการโฮมสเตย์ก่อนที่จะเริ่มการดำเนินงานส่งใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบให้แก่ ผู้มีอำนาจปกครองส่วนท้องถิ่นสำหรับการลงทะเบียนจ่ายค่าลงทะเบียนและได้รับหนังสือรับรองการจดทะเบียนการค้าและสัญลักษณ์พิเศษโฮมสเตย์ ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องส่งใบสมัครพร้อมเอกสารประกอบ ดังต่อไปนี้¹⁰⁴

- 1) แบบฟอร์มใบสมัคร
- 2) สำเนาเอกสารรับรองการจำแนกการใช้ที่ดินสำหรับสถานที่ (ตอนที่สถานที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง)
- 3) สำเนาแผนที่ที่อยู่ที่ดินและหนึ่งสำเนาทะเบียนบ้านที่ดินออกให้ไม่เกินสามเดือนก่อนที่การประยุกต์ใช้
- 4) ได้รับความยินยอมจากหลักฐานเอกสารสำหรับการใช้งานของสถานที่ (ไม่จำเป็นเมื่อผู้ยื่นคำขอเป็นเจ้าของของสถานที่)
- 5) สำเนาทะเบียนบ้านอาคารหรือเอกสารอื่น ๆ การตรวจสอบชื่อของบ้าน

¹⁰² Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter II Application, licensing, and change of registration for home stay facilities, Article 8.

¹⁰³ Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter II Application, licensing, and change of registration for home stay facilities, Article 9.

¹⁰⁴ Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter II Application, licensing, and change of registration for home stay facilities, Article 13.

6) สำเนาใบอนุญาตการใช้อาคารหรือเอกสารที่สามารถตรวจสอบความถูกต้องของการใช้อาคาร

7) สำเนาของธุรกิจของนโยบายการประกันภัยความรับผิด

8) ภาพถ่ายของภายนอกและภายในของสิ่งอำนวยความสะดวกเข้าพักบ้านรวมทั้งห้องพัก

9) ห้องน้ำและสิ่งอำนวยความสะดวกทางธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

10) เอกสารอื่น ๆ ตามความต้องการของผู้มีอำนาจปกครองส่วนท้องถิ่น

โฮมสเตย์ที่ได้รับใบรับรองการลงทะเบียนจะต้องจัดทำเอกสารรายการต่อไปนี้เพื่อแสดงให้นักท่องเที่ยวทราบ¹⁰⁵

1) ชื่อของสถานที่โฮมสเตย์

2) ที่อยู่ของสถานที่โฮมสเตย์

3) ชื่อผู้ประกอบการโฮมสเตย์ของสิ่งอำนวยความสะดวก

4) วันที่ของการอนุมัติการลงทะเบียนหมายเลขเอกสารและใบรับรองการลงทะเบียน

หมายเลข

5) รายการอื่น ๆ ตามที่ผู้มีอำนาจในการบริหาร

6) รูปแบบของแบบฟอร์มใบสมัครสำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกเข้าบ้านจะต้องได้รับการแก้ไขโดยผู้มีอำนาจในการบริหารส่วนกลางและพิมพ์โดยผู้มีอำนาจปกครองส่วนท้องถิ่น
เงื่อนไขต่อไปนี้ไม่สามารถให้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ได้¹⁰⁶

ไม่ได้มีกำลังการผลิตที่สมบูรณ์แบบที่จะดำเนินการทำธุรกรรมทางกฎหมาย

ที่ได้รับการตัดสินว่ากระทำผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมการจัดอาชญากรรมพระราชบัญญัติสำหรับการควบคุมยาเสพติดอันตรายหรือพระราชบัญญัติควบคุมอาวุธปืน และที่ได้รับการตัดสินใด ๆ ภายใต้งานกฎหมายดังต่อไปนี้ กฎหมายว่าด้วยการป้องกันเด็กและการค้าทางเพศวัยรุ่น การกระทำทางเพศ ประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าวห้ามดำเนินการของจัดตั้งโฮมสเตย์

¹⁰⁵ Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter II Application, licensing, and change of registration for home stay facilities, Article 14.

¹⁰⁶ Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter II Application, licensing, and change of registration for home stay facilities, Article 11.

ค. การจัดการและการกำกับดูแลของผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องมีการจัดการและการกำกับดูแลสำหรับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ โดยผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องขึ้นนโยบายการประกันภัยความรับผิด

คุ้มครองที่เกี่ยวข้องและมูลค่าขั้นต่ำของผู้ประกันตน ดังต่อไปนี้¹⁰⁷

- 1) บาดเจ็บทางร่างกายของมนุษย์หรือความตายต่อคน: NT \$ 2,000,000
- 2) บาดเจ็บทางร่างกายของมนุษย์หรือความตายที่เกิดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละ NT \$ 10,000,000
- 3) การสูญเสียหรือความเสียหายต่อทรัพย์สินในแต่ละเหตุการณ์: NT \$ 20,000,000
- 4) ค่าประกันตนรวมสำหรับงวดประกันตน: NT \$ 24,000,000

แม้จะมีประกันและค่าประกันตนที่กล่าวถึงในวรรคก่อนกฎหมายและกฎระเบียบที่ประกาศโดยรัฐบาลท้องถิ่นให้ใช้บังคับเมื่อพวกเขาเสนอเงื่อนไขที่ดีขึ้นสำหรับการป้องกันของผู้บริโภค

การจัดการทางด้านห้องพัก ราคาห้องพักสำหรับห้องพักใน โฮมสเตย์หากมีการเปลี่ยนแปลงของอัตราเหล่านั้นจะได้รับการแก้ไขโดยการดำเนินการและจะถูกรายงานไปยังผู้มีอำนาจปกครองส่วนท้องถิ่น โฮมสเตย์ต้องแสดงราคาห้องพักและแผนที่ถูกเงินในสถานที่จุดสูงมองเห็นและบรรยากาศที่ปลอดโปร่งในห้องพัก และโฮมสเตย์ต้องแสดงการลงทะเบียนในรับรองสถานที่ที่มองเห็นได้อย่างชัดเจนในห้องโถงและให้มีโฮมสเตย์ที่กำหนดโลโก้แสดงสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ที่มองเห็นได้อย่างชัดเจนด้านนอกอาคาร ต้องตรวจสอบสุขอนามัยและความปลอดภัยของเครื่องดื่มน้ำและอาหารที่มีอยู่ในสถานที่โฮมสเตย์ รักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความสะอาดและความเงียบสงบภายในและรอบ ๆ สถานที่โฮมสเตย์ มีที่นอนหมอนมุ้งของห้องพัก และทำความสะอาดให้เรียบร้อย เมื่อมีการจัดโปรแกรมทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน และนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเนื่องจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่ยังคงรักษาความสะอาดของสภาพแวดล้อม หลีกเลี่ยงการรบกวนชุมชนในท้องถิ่นและสร้างความมั่นใจความปลอดภัยของประชาชน

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์นั้น ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องกำกับหรือจัดการมิให้มีการกระทำ ต่อไปนี้¹⁰⁸ ชักชวนเดินทางโดยตะโกนหรือวิธีการที่ผิดกฎหมายอื่น ๆ บังคับให้นักเดินทางที่จะซื้อสินค้า เพิ่มของค่าใช้จ่ายโดยผลการในการพักโฮมสเตย์หรือแสวงหาผลกำไร

¹⁰⁷ Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter III Management and supervision of home stay facilities, Article 21.

¹⁰⁸ Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter III Management and supervision of home stay facilities, Article 27.

โดยใช้วิธีการที่ผิดกฎหมาย การติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่อาจละเมิดความเป็นส่วนตัวของนักท่องเที่ยว หรือมีส่วนร่วมในพฤติกรรมใด ๆ ที่อาจก่อความวุ่นวายในการพักอาศัย ขยายขนาดการดำเนินงานของสิ่งอำนวยความสะดวกเข้าบ้านโดยไม่ได้รับอนุญาต

หากผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ค้นพบว่ามีสิ่งดังต่อไปนี้ภายในสถานที่ท่องเที่ยวโฮมสเตย์ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องไปรายงานต่อสถานีตำรวจท้องถิ่น¹⁰⁹ คือ

- 1) ความสงสัยของการเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ตามบัญชีของปืนและอาวุธสินค้าอันตรายหรือสินค้าต้องห้ามอย่างอื่น
- 2) การบริโภคยาเสพติดหรือยาเสพติดอื่น ๆ
- 3) การฆ่าตัวตายหรือการตาย
- 4) การทำเสียงดังในการเล่นการพนันกลุ่มหรือมีส่วนร่วมในพฤติกรรมอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความวุ่นวายในที่สาธารณะหรือฝ่าฝืนคำสั่งของรัฐหรือศีลธรรมอันดีของสังคมและปฏิเสศที่จะทำตามการชักชวนให้เลิก
- 5) เมื่อมาพักโฮมสเตย์โดยไม่นำเอกสารของตนมาแสดงหรือปฏิเสศที่จะลงทะเบียนสำหรับการพักโฮมสเตย์
- 6) วางตัวการรักษาเพื่อความปลอดภัยของประชาชนหรือสร้างความสงสัยของการมีความมุ่งมั่นในการก่ออาชญากรรมอื่น ๆ

หากผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ ค้นพบที่มีการเจ็บป่วยฉุกเฉินหรือได้รับบาดเจ็บจากการพักอาศัย ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ จะต้องช่วยในการรักษาพยาบาล หากพบการเกิดโรคระบาดโดยผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ จะต้องแจ้งให้หน่วยงานที่มีอำนาจด้านการแพทย์สำหรับการรักษาที่เหมาะสมทราบ การประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ หากผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ ผู้ใดฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎระเบียบเหล่านี้จะอยู่ภายใต้การลงโทษ โดยผู้มีอำนาจปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการพัฒนาของการท่องเที่ยว

ประเทศสาธารณรัฐจีนหรือประเทศไต้หวัน (The Republic of China (Taiwan)) ยังได้กำหนดเกี่ยวกับการให้รางวัล สำหรับผู้มีอำนาจปกครองหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสำหรับเรื่องที่เกี่ยวข้องอีกด้วย ในระเบียบฉบับนี้ ในการดำเนินการของสถานที่โฮมสเตย์ที่มีคุณสมบัติตรงตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้¹¹⁰

¹⁰⁹ Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter III Management and supervision of home stay facilities, Article 29.

¹¹⁰ Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter III Management and supervision of home stay facilities, Article 32.

- 1) การจัดระเบียบสังคม มีการดำเนินการในลักษณะที่โดดเด่นในการส่งเสริมมิตรภาพระหว่างประเทศผ่านการมีส่วนร่วมในแคมเปญส่งเสริมการขายต่างประเทศ
  - 2) มีประสิทธิภาพที่โดดเด่นในการส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
  - 3) มีบันทึกที่ดีหรือการดำเนินงานที่ดีในการปรับปรุงคุณภาพการให้บริการที่ได้รับการยอมรับ สำหรับการให้บริการการต้อนรับที่ดีเยี่ยมหรือการปฏิบัติบริการที่ดี
  - 4) หลังจากที่ได้มีส่วนร่วมเป็นพิเศษกับโปรแกรมของวัฒนธรรมคุณภาพชีวิตและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนในท้องถิ่น
  - 5) มีหลักฐานการปฏิบัติที่ดีในเรื่องอื่น ๆ หรือการปฏิบัติที่สมควรยกย่อง
- ง. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การบริหารสำหรับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ในระดับรัฐบาลกลาง คือ กระทรวงการขนส่งและการสื่อสาร ระดับของการปกครองตนเองของเขต คือ สภามณฑล ภายใต้การควบคุมโดยตรงของสภามณฑล (The Executive Yuan) และระดับท้องถิ่น (Hsien) คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นผู้มีอำนาจในการบริหารสำหรับการจัดการในการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์¹¹¹

จากข้อมูลข้างต้น เห็นได้ว่ารัฐบาลให้ความสำคัญกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการดูแลหรือให้ความสะดวกกับผู้ประกอบกิจการโฮมสเตย์ด้วย เห็นได้จากตั้งแต่ขั้นตอนการลงทะเบียนการประกอบธุรกิจ ให้ส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการพิจารณารับรองในการขอลงทะเบียนของผู้ประกอบกิจการโฮมสเตย์ ตลอดจนการจัดการในเรื่องต่าง ๆ ของสถานประกอบกิจการโฮมสเตย์อีกด้วย

จากข้อมูลที่ได้ศึกษามาข้างต้น ระเบียบฉบับดังกล่าวได้กล่าวถึงโฮมสเตย์ หน้าที่ของผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ บทลงโทษและการจัดการรวมทั้งการกำกับดูแล ของผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์และมีอำนาจปกครองหรือเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจในท้องถิ่นได้อย่างชัดเจน น่าจะนำมาเป็นแนวทางในการปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ของประเทศไทย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ และเพื่อเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในประเทศไทย

3.3.3 ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (Republic of the Philippines)

ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ เป็นประเทศหนึ่งในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ฟิลิปปินส์เริ่มมาจากการพัฒนาเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ ด้านเกษตร มีการจัดหาแนวทางในการพัฒนาทุกระดับตั้งแต่ชุมชน ชาติ และภูมิภาค ซึ่งโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่มีกระบวนการเริ่มต้นในจังหวัด และแม่น้ำ และแนวทางในการพัฒนาจะมุ่งเน้นปฏิบัติการของการ

¹¹¹ Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter I General Provisions, Article 4.

ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พบว่ามีการจัดปรับแนวทางหรือกฎหมายให้สอดคล้องกับบริบทชุมชนมีความสำคัญมาก โดยผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชนเพื่อไปสู่ความยั่งยืน ทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้กลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ชุมชนได้มีการนำเสนอศิลปวัฒนธรรมและเกิดการสร้างงานในชุมชน เช่น วิชาหกิจชุมชน และการรักษาสิ่งแวดล้อม¹¹²

ประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ได้มีการออกกฎระเบียบของกรมท่องเที่ยวในเมืองมะนิลาว่าด้วย กฎและข้อบังคับในการควบคุมการรับรองของสถานประกอบการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง (RULES AND REGULATION TO GOVERN THE ACREDITATION OF TOURISM-RELATED ESTABLISHMENT) เป็นการออกกฎและข้อบังคับของส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบในพื้นที่ที่เกี่ยวข้องนั้น ซึ่งออกโดยอาศัยอำนาจของกรมการท่องเที่ยว

3.3.3.1 กฎและข้อบังคับในการควบคุมการรับรองของสถานประกอบการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง (RULES AND REGULATION TO GOVERN THE ACREDITATION OF TOURISM-RELATED ESTABLISHMENT)

ตามกฎและข้อบังคับดังกล่าวนี้ ได้ออกข้อบังคับเกี่ยวกับร้านอาหาร ร้านค้า ห้างสรรพสินค้า พิพิธภัณฑ์การฝึกอบรม ศูนย์บ้านพักโฮมสเตย์ กีฬาและชมรมสันทนาการ

ส่วนที่เกี่ยวกับโฮมสเตย์ ในกฎระเบียบนี้ได้กล่าวถึง ศูนย์บ้านพักโฮมสเตย์ หมายถึง เป็นโปรแกรมโฮมสเตย์แห่งชาติ โปรแกรมของกรมการท่องเที่ยวซึ่งช่วยให้นักเดินทางที่มีความสะดวกสบายกับครอบครัวฟิลิปปินส์ในพื้นที่ใกล้กับสถานที่ท่องเที่ยว¹¹³

ข้อกำหนดมาตรฐานโฮมสเตย์¹¹⁴ สำหรับจุดประสงค์ของการพิสูจน์เป็นไปตามความต้องการขั้นต่ำสำหรับการดำเนินงานและการบำรุงรักษาของเว็บไซต์โฮมสเตย์ตามโปรแกรมของกรมแห่งชาติ

¹¹² จาก การท่องเที่ยวโดยชุมชน โอกาสในการเรียนรู้และการแบ่งปันในอาเซียน (เอกสารสรุปการสัมมนา), โดยสถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน.

¹¹³ Section I i. CHAPTER I National Homestay Program - a program of the Department which provides travelers with comfortable accommodations with Filipino families in areas near tourist attractions. RULES AND REGULATION TO GOVERN THE ACREDITATION OF TOURISM-RELATED ESTABLISHMENT.

¹¹⁴ Section 9 CHAPTER VII Standard requirements for homestay sites. Rules and regulation to govern the accreditation of tourism-related establishment.

ก. ลักษณะของโฮมสเตย์ ดังนี้

- (1) มีความสงบในขณะนั้นและสถานการณ์ในพื้นที่นั้น
- (2) มีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีอยู่ตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้นในชุมชน
- (3) จัดเว็บไซต์เพื่อสามารถเข้าถึงกับนักท่องเที่ยวและกับการให้บริการการขนส่งที่มีอยู่ตามสภาพถนนและ โครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ของชุมชนในขั้นพื้นฐาน
- (4) ชุมชนเจ้าภาพก็เต็มใจที่จะเข้าร่วม โครงการโฮมสเตย์แห่งชาติ
- (5) มีความคลาดเคลื่อนของสิ่งอำนวยความสะดวกที่พักในเชิงพาณิชย์ในพื้นที่ที่จะให้บริการนักท่องเที่ยว

ข. สิ่งอำนวยความสะดวก ดังนี้

- (1) โครงสร้างเป็นวัสดุก่อสร้างที่คงทนและอยู่ในสภาพดีและเรียบร้อย
- (2) สภาพแวดล้อมเป็นที่น่าพอใจและเป็นประโยชน์ต่อร่างกายและสุขภาพ
- (3) จะต้องมีย่านน้อย 1 ห้องพัก ตกแต่งอย่างเพียงพอที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่พร้อมจะจ่ายเงินเพื่อมาท่องเที่ยวและเข้าชม
- (4) สิ่งดังต่อไปนี้สามารถใช้ได้
  1. เตียงเสริม
  2. ระบบไฟส่องสว่างเพียงพอ
  3. น้ำไหลหรือถ้าไม่สามารถใช้ได้ต้องมีน้ำอย่างเพียงพอ
  4. ห้องสุขาที่สะอาดและบำรุงรักษาทำความสะอาดอย่างดีและสิ่งอำนวยความสะดวกในห้องน้ำ
  5. มีอาหารในราคาที่เหมาะสม
  6. พัดลมไฟฟ้าหรือวิธีการอื่นของการระบายอากาศ

ค. การฝึกอบรม สมาชิกในครอบครัวโฮมสเตย์จะได้เข้ารับอบรมเชิงปฏิบัติการบนโฮมสเตย์โปรแกรม

จากที่ศึกษามาข้างต้น ฟิลิปปินส์ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างเว็บไซต์โฮมสเตย์เพื่อสามารถเข้าถึงกับนักท่องเที่ยวและกับการให้บริการการขนส่งที่มีอยู่ตามสภาพถนนและโครงสร้างพื้นฐานอื่น ๆ ของชุมชนในขั้นพื้นฐานอีกทั้งมีการจัดการอบรมให้ความรู้ในเชิงปฏิบัติการแก่ครอบครัวโฮมสเตย์ด้วย ซึ่งน่าจะเป็นแนวทางในการปรับบังคับใช้กฎหมายกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ในประเทศไทยเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ โฮมสเตย์มากยิ่งขึ้น

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาการปรับใช้กฎหมายกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่ม และแนวนโยบายของรัฐในการกำกับดูแลโฮมสเตย์แบบกลุ่ม

เนื่องจากในปัจจุบันธุรกิจการท่องเที่ยวมีการขยายตัวมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ ซึ่งกลายเป็นที่ต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการการท่องเที่ยวแบบสัมผัสธรรมชาติอย่างแท้จริง ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จึงต้องหันมาเอาใจใส่ในการทำธุรกิจโฮมสเตย์มากยิ่งขึ้น จากการที่ได้อธิบายไว้ในบทที่ 2 และบทที่ 3 เห็นได้ว่าประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ไว้เป็นการเฉพาะ ดังนั้น หากเกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยว ผู้พักอาศัยในโฮมสเตย์ ต้องอาศัยกฎหมายต่าง ๆ ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 และบทที่ 3 เพื่อนำกฎหมายดังกล่าวมาปรับใช้กับความเสียหายที่เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยในโฮมสเตย์เป็นกรณี ๆ ไป

ถึงอย่างไรก็ตาม เมื่อนำกฎหมายต่าง ๆ นั้น มาปรับใช้กับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ อาจทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนเนื่องจากต้องใช้กฎหมายมากมายหลายฉบับ ดังจะได้วิเคราะห์ต่อไป

4.1 ปัญหาการปรับใช้บทกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้เข้าพักอาศัยในส่วนที่เกี่ยวกับการทำสัญญาและการโฆษณา

จากการศึกษาพบว่ารูปแบบของธุรกิจโฮมสเตย์นั้น มีรูปแบบการบริการที่หลากหลาย ทั้งการบริการด้านห้องพัก การบริการด้านอาหาร และการบริการด้านกิจกรรมการนำเที่ยว ซึ่งในแต่ละรูปแบบของการบริการของการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์นั้น จึงได้มีการวิเคราะห์การปรับใช้กฎหมายเกี่ยวกับกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ในแต่ละรูปแบบ ดังต่อไปนี้

4.1.1 ปัญหาการปรับใช้บทกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้เข้าพักอาศัยในส่วนที่เกี่ยวกับการทำสัญญาในการเข้าพักโฮมสเตย์และรูปแบบของโฮมสเตย์ในแต่ละประเภท

4.1.1.1 รูปแบบบริการเฉพาะห้องพัก

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือวัตถุประสงค์ของการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ คือ การที่ได้สัมผัสวัฒนธรรมชนบท การได้เรียนรู้ชีวิต ความเป็นอยู่ของชาวบ้าน หรือ

เจ้าบ้านโฮมสเตย์และนักท่องเที่ยวจะต้องพักอาศัยร่วมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกันเพื่อที่จะได้บรรลุถึงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ แต่เนื่องจากโฮมสเตย์ในบางแห่งมิได้คำนึงถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าว การพักโฮมสเตย์ในบางแห่งจึงไม่ได้พักรวมชายคาเดียวกับเจ้าของบ้าน อีกทั้งโดยการโฆษณา ข่าวดูสารทั้งคำพรรณนาต่าง ๆ เกี่ยวกับโฮมสเตย์เชิญชวนให้นักท่องเที่ยวสนใจ แต่ความเป็นจริงอาจไม่เป็นเช่นนั้นและการที่นักท่องเที่ยวได้สมัครโฮมสเตย์เพื่อที่จะได้รับบริการห้องพักโฮมสเตย์นั้น ในวันเวลาที่นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ได้ตกลงจองห้องพักโฮมสเตย์ไว้กับผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ แต่ในบางกรณีเกิดปัญหาว่าหากไม่ได้เป็นไปตามนั้น ผู้ประกอบธุรกิจจะอย่างไรในปัญหาที่เกิดขึ้น

จากที่ได้กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายที่สามารถนำมาปรับใช้ในกรณีนี้ได้แก่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทยดังได้วิเคราะห์ต่อไปนี้

ก. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

เมื่อนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ตัดสินใจได้ว่าจะท่องเที่ยวไปยังสถานที่โฮมสเตย์ที่ใด นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ได้มีการติดต่อเพื่อขอสมัครจองห้องพักโฮมสเตย์ ไม่ว่าจะทางสื่ออินเทอร์เน็ต ทางโทรศัพท์หรือติดต่อยังสถานที่ท่องเที่ยวโฮมสเตย์โดยตรงนักท่องเที่ยวจะต้องกรอกใบสมัครโฮมสเตย์เพื่อจองห้องพักและได้รับคำตอบรับจากผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์นั้นซึ่งผู้ที่พักอาศัยโฮมสเตย์หรือนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์จะต้องกรอกใบสมัครโฮมสเตย์เพื่อที่จะจองห้องพักโฮมสเตย์ดังกล่าวดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 ตัวอย่างใบรับสมัครโฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยว¹

ใบสมัครโฮมสเตย์ เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย		ติดรูป
โปรดแจ้งถึง.....	ที่อยู่.....	
ตำบล.....อำเภอ.....		
รหัสไปรษณีย์.....		
โทรสาร.....		
1. ชื่อ.....นามสกุล.....		
2. บัตรประจำตัวเลขที่.....ที่อยู่ปัจจุบัน.....		
.....		
อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....		
โทรสาร.....E-mail.....		
3. อาชีพ.....		
ที่อยู่ทำงาน / สำนักงาน / บริษัท.....		
.....		
อำเภอ.....จังหวัด.....โทรศัพท์.....		
โทรสาร.....E-mail.....		

¹ จาก “โฮมสเตย์ฟาร์มสเตย์: ธุรกิจบริการจากเจ้าบ้านที่ดี,” โดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2542 มกราคม – มีนาคม, *จุลสารการท่องเที่ยว*, 28(1-4),

ใบสมัครโฮมสเตย์ เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย (ต่อ)

4. ประวัติส่วนตัวสั้น ๆ

4.1 เกิดเมื่อ...../...../.....

4.2 สถานะปัจจุบัน โสด แต่งงาน หย่า

4.3 นับถือศาสนา.....

4.4 ครอบครัวท่านมีพี่น้องรวม....คน ท่านเป็นคนที่....บิดา/มารดา มีชีวิต ถึงแก่กรรม

4.5 ชอบกินอาหารรส ไม่เผ็ด ปานกลาง เผ็ดมาก อื่น ๆ

4.6 งานอดิเรกของท่าน.....

4.7 ความสามารถพิเศษ.....

5. วัตถุประสงค์ของการเดินทาง (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ไว้หน้าข้อตามความต้องการของท่าน)

เพื่อชมธรรมชาติ ป่า/น้ำตก

เพื่อชมธรรมชาติทะเล/เกาะ

เพื่อชมโบราณสถาน/พิพิธภัณฑ

เพื่อรู้จักชีวิตพื้นบ้าน

เพื่อรู้จักประเพณีพื้นบ้าน

เพื่อดูงานการประกอบอาชีพพื้นบ้าน

6. พาหนะที่ท่านใช้เดินทาง (โปรดกรอกตัวเลขตามลำดับจากต้นทางถึงปลายทาง)

เครื่องบิน ออกเวลา.....น.

รถประจำทางปรับอากาศ ออกเวลา.....น.

รถไฟ ออกเวลา.....น.

รถประจำทางธรรมดา ออกเวลา.....น.

เรือประจำทาง ออกเวลา.....น.

มอเตอร์ไซค์รับจ้างออกเวลา.....น.

อื่น ๆ ..... ถึงปลายทางประมาณ.....น.

7. ข้าพเจ้าต้องการพักแรมที่..... ระหว่างวันที่...../...../.....

ถึงวันที่...../...../..... รวม.....วัน จำนวน.....คน (บ้านหนึ่งไม่เกิน 3 คน)

แล้วเดินทางออกจากที่นี่วันที่...../...../..... เวลา.....น. โดยพาหนะ.....

เพื่อเดินทางกลับพักที่เดิม

เพื่อเดินทางต่อ

อำเภอ.....จังหวัด.....

8. ความสนใจที่เดินทางมาเพื่อ

เพื่อชมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ใหม่

เพื่อชมและถ่ายภาพ

เพื่อชมแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็น

อื่น ๆ (กิจกรรมพิเศษ).....

9. ข้าพเจ้ายินดีจ่ายค่าบริการระหว่างพักค้างแรม.....วัน จำนวน .....คน คือ

9.1 ค่าที่พัก.....คืน ๆ ละ .....บาท/คน รวมเงิน ..... (.....)

9.2 ค่าอาหาร .....มื้อ/คน รวมเป็นเงิน..... (.....)

ใบสมัครโฮมสเตย์ เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย (ต่อ)

9.3 ค่าใช้จ่ายนำเที่ยวและนำชม (บริการต่อ 1 คน) ดังนี้

- ค่ารถท้องถิ่น.....บาท
- ค่าเรือท้องถิ่น.....บาท
- ค่าธรรมเนียมเข้าชมสถานที่ (พิพิธภัณฑ์/อุทยาน).....บาท
- ค่าบริการอื่น ๆ .....เป็นเงิน.....บาท
- รวมทั้งหมด.....รายการรวมเป็นเงิน..... (.....)

10. ชำระเงินโดย เงินสด ครีฟรนาคาร ธนาณัติ สั่งจ่ายปณ. ....

ข้าพเจ้ายินดีปฏิบัติตามระเบียบ ตามประเพณีท้องถิ่น เพื่อร่วมเป็นผู้พัฒนาให้การท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

ลงนาม.....ผู้สมัคร

(.....)

วันที่...../...../.....

จากตารางดังกล่าวข้างต้น เป็นใบสมัครโฮมสเตย์สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการมาท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ ซึ่งเมื่อมีการจองห้องพัก นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ได้กรอกข้อมูลดังกล่าวลงในใบสมัคร ถือเป็นการยื่นข้อเสนอ เป็นคำเสนอไปยังผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ เมื่อผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ได้รับใบสมัครโฮมสเตย์แล้วเมื่อคำเสนอ คำสนองถูกต้องตรงกันจึงถือว่าสัญญาได้เกิดขึ้นแล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ได้มีการยืนยันเป็นใบตอบรับโฮมสเตย์เป็นลายลักษณ์อักษรถือเป็นคำสนองสัญญาจะเกิดขึ้นได้เมื่อคำเสนอและคำสนองถูกต้องตรงกันทุกประการ สัญญาจึงเป็นนิติกรรมที่เกิดจากการแสดงของบุคคลตั้งแต่ 2 ฝ่ายขึ้นไป ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้แสดงเจตนาเป็นคำเสนอ อีกฝ่ายหนึ่งเป็นผู้รับการแสดงเจตนาเป็นคำสนอง

หากเมื่อถึงวันที่นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ได้เดินทางไปยังโฮมสเตย์ดังกล่าว ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องจัดการที่พักไว้ตามข้อสัญญาที่ได้ตกลงกันในใบสมัครโฮมสเตย์และใบตอบรับโฮมสเตย์ดังกล่าว หากทางผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ไม่สามารถรับนักท่องเที่ยวได้ในวันที่ตกลงจองไว้ ทางผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องรับผิดชอบทางแพ่ง ถือเป็นการไม่ปฏิบัติตามสัญญาตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยสัญญา

กรณีการจองห้องพักทางโทรศัพท์ที่มีผลให้เกิดสัญญาเช่นกัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 356 ได้วางหลักว่า “คำเสนอทำแก่บุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้าโดยมิได้บ่งระยะเวลา ให้ทำ คำสนองนั้น เสนอ ณ ที่ใด เวลาใด ก็ย่อมจะสนองรับได้ แต่ ณ ที่นั้น เวลานั้น ความข้อนี้ ท่านให้ใช้ตลอดถึงการที่บุคคลคนหนึ่งทำคำเสนอไปยังบุคคลอีกคนหนึ่งทางโทรศัพท์ด้วย” ถือว่าการจองห้องพักทางโทรศัพท์ เป็นการทำคำเสนอแก่ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์เฉพาะหน้า และผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ก็ต้องสนองรับในเวลานั้น ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ต้องรับนักท่องเที่ยวในวันดังกล่าวไว้ หากไม่เป็นไปตามนั้น ทางผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องรับผิดชอบตามหลักประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์อาจอ้างได้ว่าตนไม่ได้รับคำเสนอ และไม่ได้ทำคำสนองดังกล่าว จึงอาจมีปัญหาด้านพยานหลักฐานในการจองห้องพักโฮมสเตย์ เนื่องจากการติดต่อทางโทรศัพท์ อาจไม่มีหลักฐานที่ชัดเจนทำให้นำไปสู่หนทางการหลีกเลี่ยงของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ได้

หากพิจารณาลักษณะสัญญาเช่าห้องพัก คือสัญญาซึ่งบุคคลหนึ่ง เรียกว่าผู้ให้เช่าตกลงกับบุคคลหนึ่ง เรียกว่าผู้เช่า ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในห้องพักชั่วระยะเวลาหนึ่ง และผู้เช่าตกลงจะให้ค่าเช่าเพื่อการนั้น การที่ผู้เช่าจะได้รับประโยชน์ในห้องพัก คือ การได้อยู่อาศัยในห้องพัก เช่น การเช่าห้องพัก หรือการเช่าห้องภายในบ้าน เป็นต้น โดยผู้เช่ามีอิสระในการอยู่อาศัยและใช้ประโยชน์ในห้องพักดังกล่าว

ผู้เขียนเห็นว่าสัญญาเช่าห้องพักโฮมสเตย์มีความแตกต่างจากการเช่าห้องพักภายในบ้าน เนื่องจากผู้เช่าห้องพักไม่ได้เข้าใช้สอยหรือใช้ประโยชน์ใด ๆ จากห้องพักดังกล่าว กล่าวคือ สิทธิของผู้เช่าพักแตกต่างจากสิทธิของผู้เช่า ผู้เช่าพักเพียงแค่เข้าพักในโฮมสเตย์เพียงชั่วคราวเท่านั้น เป็นระยะเวลาอันสั้น อีกทั้งการเข้าพักโฮมสเตย์นั้นผู้เช่าพักยังต้องการที่จะได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเจ้าของบ้าน มีการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนซึ่งมิใช่เป็นเพียงการเข้าพักเพียงอย่างเดียวเหมือนสัญญาเช่าทรัพย์สิน

ดังนั้นผู้เขียนจึงเห็นว่ากรณีดังกล่าวนี้ คือการเข้าพักโฮมสเตย์ไม่เป็นสัญญาเช่าทรัพย์สิน ผู้เขียนเห็นว่ากรเข้าพักโฮมสเตย์เป็นสัญญาลักษณะหนึ่ง ถือเป็นสัญญาทั่วไป ไม่จัดอยู่ในเอกเทศสัญญาใน บรรพ 3 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นสัญญาเช่าใช้บริการโฮมสเตย์ ในการที่จะเข้าพักโฮมสเตย์ดังกล่าว ซึ่งน่าจะเป็นการเสนอ สอนอง จึงก่อให้เกิดสัญญาทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

การทำสัญญาเช่าใช้บริการโฮมสเตย์ดังกล่าวโดยทั่วไปมักไม่มีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นการทำสัญญาโดยวาจา ด้วยเหตุนี้จึงเกิดความคลาดเคลื่อนในเรื่องของราคา หรือวันเข้าใช้บริการได้ ส่งผลให้เกิดความไม่แน่นอนและความเสียหายแก่ทั้งสองฝ่าย

ผู้เขียนเห็นว่าผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ ควรมีการทำใบสมัครโฮมสเตย์และใบตอบรับโฮมสเตย์เป็นลายลักษณ์อักษรดังกล่าวข้างต้นให้นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ซึ่งกำหนดลักษณะและรายละเอียดของสัญญานั้นและถือว่าใบสมัครโฮมสเตย์และใบตอบรับโฮมสเตย์นั้นเป็นสัญญาทำขึ้นระหว่างนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์และผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ต่อกัน หากนักท่องเที่ยวไม่สามารถได้รับบริการตามวันเวลาที่ได้ทำสัญญากัน ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ต้องรับผิดชอบตามสัญญาดังกล่าวที่ได้ผูกพันกันตามกฎหมาย ซึ่งการทำใบสมัครโฮมสเตย์และใบตอบรับโฮมสเตย์เป็นลายลักษณ์อักษรทำให้สัญญาดังกล่าวมีความชัดเจนมากกว่าการกระทำสัญญาด้วยวาจา

จ. ประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ในการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์หรือสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการได้รับจากการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ คือ การที่ได้สัมผัสวัฒนธรรมชนบท การได้เรียนรู้วัฒนธรรมประจำถิ่น การได้เรียนรู้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านหรือเจ้าบ้านโฮมสเตย์โดยการพักในชายคาเดียวกันกับเจ้าของบ้านหรือเจ้าของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์เพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตประจำวันของชาวชนบท การศึกษาธรรมชาติ และวัฒนธรรมไทยเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการจัดการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์

กรมการท่องเที่ยวจึงได้ประกาศ เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ในการกำหนด ความหมายของคำว่าโฮมสเตย์ ไว้ ใน ข้อ 4 คือ “โฮมสเตย์ หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักรวมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพัก หรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวพักได้ชั่วคราว ซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง มีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คน โดยมีค่าตอบแทนและจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร อันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการเพื่อหารายได้เสริม”² ตามความหมายดังกล่าว โฮมสเตย์ จะต้องเป็นการที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักรวมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกันซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง มีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คน และเป็นพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวพักได้ชั่วคราว

จากการที่ได้วิเคราะห์แล้วเห็นว่า เนื่องจากโฮมสเตย์ในบางแห่งมิได้คำนึงถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าว การพักโฮมสเตย์ในบางแห่งจึงไม่ได้พักรวมชายคาเดียวกับเจ้าของบ้าน และจำนวนห้องพักก็ไม่เป็นไปตามประกาศของกรมการท่องเที่ยวที่ได้กำหนดไว้ เมื่อนักท่องเที่ยวได้

² ประกาศกรมการท่องเที่ยว, กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย, ราชกิจจานุเบกษา 31 ตุลาคม 2555.

ติดต่อหรือเข้าพักโฮมสเตย์นั้นแล้วก็ไม่ได้รับในสิ่งที่เป็นพื้นฐานหรือวัตถุประสงค์ของโฮมสเตย์ โดยแท้จริง และประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554 ก็ไม่ได้กำหนดบทลงโทษหรือมาตรการการควบคุมในกรณีดังกล่าวไว้

ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีการกำหนดมาตรการในการควบคุมและกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวโฮมสเตย์อย่างแท้จริงและเพื่อให้ดำเนินกิจการโฮมสเตย์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ และคำนิยามของคำว่า “โฮมสเตย์” ตามประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554 เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ควรคำนึงเป็นอย่างยิ่งในการที่จะจัดทำโฮมสเตย์ขึ้น

4.1.1.2 รูปแบบบริการห้องพักร่วมอาหาร

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์นอกจากการบริการเฉพาะห้องพักร่วมอย่างเดียวนั้น ยังมีบริการอีกรูปแบบหนึ่งในการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ คือ รูปแบบบริการห้องพักร่วมอาหาร มีการบริการอาหารด้วย ซึ่งอาหารดังกล่าว เป็นอาหารประจำท้องถิ่นในชุมชนนั้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยได้สัมผัสกับบรรยากาศของท้องถิ่น โดยการเรียนรู้อาหารพื้นบ้านประจำท้องถิ่นนั้น ๆ

จากการศึกษาพบว่าหากกรณีที่ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ได้ประกอบอาหารพื้นบ้านประจำท้องถิ่นให้แก่นักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยได้ทดลองชิมหรือรับประทานทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์สด ๆ ในขณะนั้น หากนักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยได้ทดลองชิมหรือรับประทานแล้วเกิดอาการเจ็บป่วยจากการรับประทานอาหารนั้น ซึ่งอาจเกิดเพียงคนเดียวหรือหลายคนก็ได้ กรณีดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ถึงแม้ว่านักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยทั้งหมดรับประทานอาหารประเภทและชนิดเดียวกัน แต่เนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนอาจมีภูมิคุ้มกันที่แตกต่างกันและหากพิสูจน์ได้ว่าความเจ็บป่วยดังกล่าวเกิดจากการทดลองชิมหรือรับประทานอาหารพื้นบ้านประจำท้องถิ่นดังกล่าวแล้ว กรณีนี้จะนำบทกฎหมายใดมาปรับใช้ในการให้ความคุ้มครองนักท่องเที่ยวผู้พักอาศัย

กรณีปัญหาข้างต้น กฎหมายที่อาจนำมาปรับใช้ในกรณีที่ความเสียหายเกิดขึ้นนั้น ในการให้ความคุ้มครองนักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยในรูปแบบโฮมสเตย์ ได้แก่ พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 มาตรา 25 มาตรา 26 และมาตรา 29 ดังต่อไปนี้

มาตรา 25 ห้ามมิให้ผู้ใดผลิต นำเข้าเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายซึ่งอาหารดังต่อไปนี้

- (1) อาหารที่ไม่บริสุทธิ์
- (2) อาหารปลอม
- (3) อาหารผิดมาตรฐาน

(4) อาหารอื่นที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา 26 อาหารที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นอาหารไม่บริสุทธิ์

(1) อาหารที่มีสิ่งที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพเจือปนอยู่ด้วย

(2) อาหารที่มีสารหรือวัตถุเคมีเจือปนอยู่ในอัตราที่อาจเป็นเหตุให้คุณภาพของอาหารนั้นลดลง เว้นแต่การเจือปนเป็นการจำเป็นต่อกรรมวิธีผลิต การผลิต และได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่แล้ว

(3) อาหารที่ได้ผลิต บรรจุ หรือเก็บรักษาไว้โดยไม่ถูกสุขลักษณะ

(4) อาหารที่ผลิตจากสัตว์ที่เป็นโรคอันอาจติดต่อถึงคนได้

(5) อาหารที่มีภาชนะบรรจุประกอบด้วยวัตถุที่น่าจะเป็นอันตรายแก่สุขภาพ

มาตรา 29 อาหารที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นอาหารตามมาตรา 25(4)

(1) ไม่ปลอดภัยในการบริโภค หรือ

(2) มีสรรพคุณไม่เป็นที่เชื่อถือ หรือ

(3) มีคุณค่าหรือคุณประโยชน์ต่อร่างกายในระดับที่ไม่เหมาะสม

จากบทกฎหมายข้างต้นถือเป็นการควบคุมอาหาร เพื่อให้มีความปลอดภัยแก่ผู้บริโภค ในการรับประทานอาหารต่าง ๆ และวัตถุดิบที่นำมาประกอบอาหารจะต้องมีความสะอาด ปลอดภัย และไม่มีสารเคมีเจือปน รวมทั้งการประกอบอาหารต้องสะอาดปลอดภัยแก่ผู้บริโภคด้วย ซึ่งในการตรวจสอบอาหารหรือวัตถุดิบต่าง ๆ ที่นำมาประกอบอาหารนั้น เป็นอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในการเข้าไปในสถานที่ผลิตอาหาร สถานที่เก็บอาหาร สถานที่จำหน่ายอาหารหรือสถานที่ทำการของผู้ผลิต ผู้เก็บรักษา ผู้จำหน่าย³ เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์ข้อกำหนดเกี่ยวกับข้อเท็จจริงข้างต้น จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวผู้พักอาศัย โฮมสเตย์ อาจเรียกร้องให้ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์รับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยการชดเชยค่าเสียหาย คือ หากพิสูจน์ได้ว่าอาการเจ็บป่วยดังกล่าว เกิดจากการที่รับประทานอาหารเช้า ซึ่งหากเกิดอาการรุนแรงจนถึงต้องเข้ารับการรักษาจากโรงพยาบาลก็เป็นได้ซึ่งการเข้ารับการรักษาอาการเจ็บป่วยก็ต้องมีค่าใช้จ่ายจากการรักษาอาการดังกล่าวซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์อาจอ้างได้ว่านักท่องเที่ยวรายอื่นก็รับประทานอาหารเช้าเช่นกันซึ่งไม่เกิดอาการเจ็บป่วย หากผู้ประกอบการไม่ยินยอมชดเชยค่าเสียหาย นักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยโฮมสเตย์อาจต้องดำเนินการฟ้องร้องคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งมีข้อยุ่งยากและต้องใช้เวลาาน นักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยโฮมสเตย์อาจไม่ได้รับการเยียวยาอย่างทันที่ ดังนั้น ผู้เขียนเห็นว่าจึงสมควรที่จะนำหลักความรับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) มาปรับใช้ในการให้ความคุ้มครอง

³ พระราชบัญญัติ อาหาร พ.ศ. 2522, มาตรา 43.

นักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยโฮมสเตย์ซึ่ง รับผิดโดยเคร่งครัด (Strict Liability) หมายถึง ความรับผิดที่ผู้กระทำจะต้องรับผิดทั้งที่ไม่มี ความผิด กรณีที่จะถือเป็นความรับผิดเด็ดขาดต่อเมื่อ มิใช่กระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ การกระทำโดยมีเจตนาดี หรือเจตนาร้าย และไม่ว่า ผู้กระทำจะรู้หรือไม่รู้ถึงการกระทำนั้นหรือไม่ก็ตาม ผู้กระทำก็ไม่พ้นความรับผิดซึ่งจากหลัก ดังกล่าว ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จะกระทำไปโดยไม่ได้ตั้งใจก็ตาม แต่ผลที่เกิดขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ได้รับความเสียหาย อันเนื่องมาจากการรับประทานอาหารดังกล่าว ซึ่ง ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องรับผิดโดยการชดใช้ค่าเสียหายให้แก่นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ตาม หลักการข้างต้น

พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522 ก็เป็นกฎหมายฉบับหนึ่งที่ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ควรที่จะคำนึงถึง ในกรณีที่โฮมสเตย์มีบริการด้านอาหารด้วยไม่ว่าจะเป็นการจำหน่ายอาหาร การประกอบอาหาร การเก็บรักษาอาหารหรือวัตถุดิบ ควรคำนึงถึงสิ่งเหล่านี้ในการนำมาประกอบ อาหารดังกล่าว เพื่อให้มีการควบคุมคุณภาพอาหารที่ซื้อขายในปัจจุบันและคุ้มครองความปลอดภัย ของผู้บริโภคด้วย

4.1.1.3 รูปแบบบริการห้องพัก อาหารและกิจกรรมการนำเที่ยว

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ นอกจากการบริการด้านห้องพักและอาหารแล้ว โฮมสเตย์ บางแห่งผู้ประกอบการยังจัดให้มีกิจกรรมการนำเที่ยว เมื่อมีกิจกรรมการนำเที่ยวสิ่งที่จะต้องคำนึงถึง คือ มัคคุเทศก์จะคอยให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ผู้ประกอบการมักจะจ้างมัคคุเทศก์โดย ไม่คำนึงถึงความรู้ความสามารถ และมักให้มัคคุเทศก์ปฏิบัติงานนอกเหนือจากงานมัคคุเทศก์ที่ ได้รับใบอนุญาตจากกรมการท่องเที่ยว คือ การที่จ้างนักท่องเที่ยวรายเดียวแต่จัดการให้ความรู้ ตลอดรายการที่ทำกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งสั้นทางการ ทั้งการท่องเที่ยวทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นต้น ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยโฮมสเตย์ได้รับข้อมูล อันเป็นเนื้อหาสาระไม่ถูกต้องครบถ้วน เนื่องจากมัคคุเทศก์อาจจะถนัดเพียงด้านเดียวก็ได้

ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องคำนึงถึงสิ่งดังต่อไปนี้⁴ ในการจ้างมัคคุเทศก์

- 1) มีใจรักที่จะทำ รักที่จะอธิบาย รักที่จะศึกษาเนื้อหา และรักที่จะศึกษานักท่องเที่ยว
- 2) ต้องมีบุคลิกภาพที่ดี เช่น เป็นคนกระตือรือร้น ตาหูไวที่จะสังเกตปฏิกิริยาของ นักท่องเที่ยว เป็นคนเอื้อเฟื้อมีน้ำใจ ทำทางแจ่มใส แต่งกายรัดกุม
- 3) มีความรู้ดี ได้แก่ ความรู้ที่เกี่ยวกับการนำชมสถานที่ต่าง ๆ ทั้งทางด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ประเพณี วัฒนธรรม และสามารถที่จะตอบคำถามได้ทุกเรื่องด้วยความมั่นใจ

⁴ จาก คู่มือมัคคุเทศก์ (น. 13), โดย วิลาสวงศ์ พงสะบุตร.

จากปัญหาข้างต้น จึงได้นำ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาปรับใช้กับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ในการบริการด้านกิจกรรมด้านการนำเที่ยว ซึ่ง มาตรา 59 บัญญัติว่า “มัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรายการนำเที่ยวที่ได้ตกลงไว้กับผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว และจะดำเนินการใดให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวมิได้” เห็นได้ว่า หากผู้ประกอบธุรกิจและมัคคุเทศก์ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์จะได้รับความรู้อันเป็นเนื้อหาสาระความอย่างครบถ้วนและความเสียหายก็ไม่เกิดขึ้นแก่นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์อีกด้วย นอกจากนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและประโยชน์ของนักท่องเที่ยวและประกันการบริการอย่างมีคุณภาพ ได้มีการแบ่งมัคคุเทศก์ออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้⁵

ก. มัคคุเทศก์ทั่วไป มี 2 ชนิด คือ

1. มัคคุเทศก์ทั่วไป (ต่างประเทศ) บัตรสีบรอนซ์เงิน นำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศสามารถนำเที่ยวได้ ทั่วประเทศราชอาณาจักร
2. มัคคุเทศก์ทั่วไป (ไทย) บัตรสีบรอนซ์ทอง นำเที่ยวได้เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยสามารถนำเที่ยวได้ทั่วประเทศราชอาณาจักร

ข. มัคคุเทศก์เฉพาะมี 8 ชนิด คือ

1. มัคคุเทศก์เฉพาะ (ต่างประเทศ-เฉพาะพื้นที่) บัตรสีชมพู นำเที่ยวให้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศ เฉพาะจังหวัดที่ระบุไว้บนบัตร และจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกัน

2. มัคคุเทศก์เฉพาะ (ไทย-เฉพาะพื้นที่) บัตรสีฟ้า นำเที่ยวเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย เฉพาะจังหวัดที่ระบุไว้บนบัตร และจังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกัน

3. มัคคุเทศก์เฉพาะ (เดินป่า) บัตรสีเขียว นำเที่ยวนักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศในเขตพื้นที่ป่า

4. มัคคุเทศก์เฉพาะ (ศิลปะ-วัฒนธรรม) บัตรสีแดง นำเที่ยวให้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศ ทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปะ-วัฒนธรรม และวรรณคดีไทย ได้ทั่วประเทศราชอาณาจักร

5. มัคคุเทศก์เฉพาะ (ทางทะเล) บัตรสีส้ม นำเที่ยวให้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศ ในเขตพื้นที่ทางทะเล

6. มัคคุเทศก์เฉพาะ (ทะเลชายฝั่ง) บัตรสีเหลือง นำเที่ยวให้แก่ นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศ ในเขตพื้นที่ทางทะเล หรือ เกาะต่าง ๆ โดยมีระยะห่างจากชายฝั่งถึงสถานที่ท่องเที่ยวได้ไม่เกิน 40 ไมล์ทะเล

⁵ จาก คู่มือมัคคุเทศก์, บทบาทหน้าที่ คุณลักษณะ มารยาทและการวางตัวของมัคคุเทศก์ (น. 9).

7. มัคคุเทศก์เฉพาะ (แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ) บัตรสีม่วง นำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศเฉพาะ ภายในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ระบุชื่อไว้บนบัตร

8. มัคคุเทศก์เฉพาะ (วัฒนธรรมท้องถิ่น) บัตรสีน้ำตาล นำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวชาวไทย หรือ ชาวต่างประเทศทางด้านวัฒนธรรมท้องถิ่น เกี่ยวกับศิลปะ-วัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ โบราณคดี เฉพาะภายในแหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรมท้องถิ่นที่ระบุชื่อไว้ในบัตรเท่านั้น

จากการแบ่งประเภทดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าไม่มีการกำหนดประเภทมัคคุเทศก์เฉพาะ (แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร) เนื่องจากในปัจจุบัน มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้อยู่มาก ในการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์นั้น ผู้ประกอบการโฮมสเตย์อาจสร้างแหล่งการเกษตรเพื่อทำเป็นแหล่งกิจกรรมการนำเที่ยวเชิงเกษตรไว้ให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ เมื่อไม่มีมัคคุเทศก์เฉพาะ (ด้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร) อาจทำให้นักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยโฮมสเตย์ไม่ได้รับสาระจากการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ในกรณีได้จัดกิจกรรมการนำเที่ยวเชิงเกษตรอย่างถูกต้องครบถ้วน ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่าจึงควรมีการกำหนดมัคคุเทศก์เฉพาะ (แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร) ขึ้นมาอีกประเภทหนึ่ง ในการจัดกิจกรรมการนำเที่ยว

4.1.2 ปัญหาการปรับใช้บทกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้เข้าพักอาศัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการโฆษณาถึงแหล่งท่องเที่ยวโฮมสเตย์

นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ถือเป็นผู้บริโภคและย่อมมีสิทธิที่จะได้รับข่าวสาร คำพรรณนาที่มีคุณภาพและถูกต้องและควรได้รับความเป็นธรรมเกี่ยวกับการให้บริการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสินค้า การโฆษณา หรือการที่จะได้รับการบริการทั้งนี้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

4.1.2.1 หลักกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณา

ด้านการโฆษณาการคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา เป็นมาตรการหนึ่งของการ “การคุ้มครองผู้บริโภค” ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ในอันที่จะให้การคุ้มครองแก่ผู้บริโภคเกี่ยวกับการได้รับข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้อง และเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ ดังนั้น การโฆษณาเพื่อจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการต่าง ๆ จึงต้องมีการใช้ถ้อยคำ หรือข้อความที่ไม่มีลักษณะไม่เป็นจริงหรือเป็นเท็จ เข้าใจผิดในสาระสำคัญของสินค้าหรือบริการ อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อสังคมเป็นการส่วนรวม ก่อให้เกิดการสนับสนุนไม่อาจจะโดยตรงหรือโดยอ้อมที่ทำให้มีการกระทำความผิดกฎหมายหรือศีลธรรมอันดี หรือนำไปสู่ความเสื่อมเสียในวัฒนธรรมของชาติ ก่อให้เกิดความแตกแยก หรือความสามัคคีในหมู่ประชาชน และ

อย่างอื่นที่กฎหมายกำหนด ไม่ว่าจะเกิดจากการที่ผู้โฆษณาจะใช้วิธีการ หรือการดำเนินการ ไม่ว่าจะเป็นการอ้างอิงรายงานผลการศึกษาวิจัยทางวิชาการ สถิติ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งอันไม่เป็นความจริงหรือเกินความจริงหรือไม่ก็ตาม⁶

จากการศึกษาพบว่าผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์มีการโฆษณาการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ของตน ซึ่งส่วนใหญ่ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ไม่แสดงราคาหรือไม่เปิดเผยราคาที่แท้จริงของค่าบริการในการท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์ของตนที่เผยแพร่ในสื่อสาธารณะ ทั้งราคาที่พัก ค่าอาหาร ค่ากิจกรรมการนำเที่ยว เหล่านี้เมื่อนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ติดต่อพักอาศัย ก็ปรากฏว่าราคาที่ทางผู้ประกอบการโฮมสเตย์ได้แสดงไว้ นั้นไม่ตรงตามที่ได้โฆษณาไว้และมักอ้างว่าราคาเหล่านี้เป็นราคาเก่า ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวที่พักอาศัยโฮมสเตย์เสียเปรียบเพราะโฮมสเตย์ต่าง ๆ นั้นส่วนใหญ่จะอยู่ในที่ห่างไกล อยู่ในชนบทและต้องใช้ระยะเวลาการเดินทางนาน และเมื่อเดินทางถึงจุดหมายปลายทางโฮมสเตย์นั้นก็เป็นเวลากลางคืน ย่อมไม่สามารถหาที่พักอื่นได้แล้วจึงก่อให้เกิดปัญหาขึ้นดังกล่าว

กรณีปัญหาดังกล่าวข้างต้น กฎหมายที่สามารถนำมาปรับใช้ในกรณีให้ความคุ้มครองนักท่องเที่ยวที่พักอาศัยโฮมสเตย์ ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เพราะถือว่านักท่องเที่ยวที่พักอาศัยโฮมสเตย์เป็นผู้บริโภคในการที่จะได้รับการบริการจากผู้ประกอบการโฮมสเตย์ดังที่ได้กล่าวแล้วนั้น ทั้งนี้ มาตรา 3 ได้ให้ความหมายของ คำว่า “โฆษณา” หมายความว่า การกระทำไม่ว่าโดยวิธีใด ๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความ เพื่อประโยชน์ทางการค้า และ คำว่า “สื่อโฆษณา” หมายความว่า สิ่งที่ใช้เป็นสื่อในการโฆษณา เช่น หนังสือพิมพ์สิ่งพิมพ์วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ ปรินต์อิเล็กทรอนิกส์ หรือป้าย ดังนั้น การที่ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ได้โฆษณาราคาที่พัก ค่าอาหาร ค่ากิจกรรมการนำเที่ยวของตนผ่านสื่อโฆษณาต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น สิ่งพิมพ์ หรืออินเทอร์เน็ต เป็นต้น ย่อมมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 22 ที่ได้วางหลักว่า “การโฆษณาจะต้องไม่ใช่ข้อความที่เป็นการไม่เป็นธรรมต่อผู้บริโภคหรือใช้ข้อความที่อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสังคมเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ไม่ว่าข้อความดังกล่าวนั้นจะเป็นข้อความที่เกี่ยวกับแหล่งกำเนิด สภาพ คุณภาพหรือลักษณะของสินค้าหรือบริการ ตลอดจนการส่งมอบ การจัดหา หรือการใช้สินค้าหรือบริการ...” ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

เมื่อวิเคราะห์ข้อกฎหมายกับข้อเท็จจริงข้างต้นจะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวที่พักอาศัยโฮมสเตย์ย่อมได้รับความไม่เป็นธรรมในการที่ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ไม่ได้แสดงหรือเปิดเผย

⁶ คู่มือการโฆษณา การคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2556, จาก www.office/consumerprotection/คู่มือโฆษณา.pdf

ราคาไม่ว่าจะเป็นค่าห้องพัก ค่าอาหาร หรือค่ากิจกรรมการนำเที่ยวที่เป็นไปตามความเป็นจริง นักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยโฮมสเตย์อาจดำเนินการฟ้องร้องให้ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ให้ชดเชยค่าเสียหายได้โดยการนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 22 ดังกล่าวข้างต้นมาปรับใช้สำหรับการชดเชยค่าเสียหายจากกรณีที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดความสะดวกรวดเร็วแก่นักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยโฮมสเตย์อีกทั้ง ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องคำนึงถึงเรื่องดังกล่าวด้วย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์

4.1.2.2 กฎหมายว่าด้วยเรื่องข้อสัญญาไม่เป็นธรรม

กฎหมายว่าด้วยเรื่องข้อสัญญาไม่เป็นธรรม ตามพระราชบัญญัติข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มุ่งจะแก้ไขความไม่เป็นธรรมที่เกิดจากผลบังคับของนิติกรรมสัญญาที่กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ได้แก่ สัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพ สัญญาสำเร็จรูป อย่างน้อยที่สุดก็ควรเป็นการปรามผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพ ผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูปและผู้ซื้อฝาก มิให้ทำสัญญาเอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งจนเกินควร โดยในข้อสัญญาครอบคลุมถึงข้อตกลง ความตกลง ความยินยอม ประกาศและคำแจ้งความเพื่อยกเว้นความรับผิดชอบตามพระราชบัญญัติข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

มาตรา 8 “ข้อตกลง ประกาศ หรือคำแจ้งความที่ได้ทำไว้ล่วงหน้า เพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบเพื่อละเมิดหรือผิดสัญญาในความเสียหายต่อชีวิต ร่างกาย หรืออนามัยของผู้อื่น อันเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ตกลง ผู้ประกาศ ผู้แจ้งความ หรือของบุคคลอื่น ซึ่งผู้ตกลง ผู้ประกาศ หรือผู้แจ้งความต้องรับผิดชอบด้วย จะนำมาอ้างเป็นข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบไม่ได้”

การยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบในกรณีตามมาตรา 8 วรรคหนึ่งนั้น กำหนดสภาพบังคับไว้ว่า จะนำมาอ้างเป็นข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบไม่ได้ แม้มิได้บัญญัติให้เป็นโมฆะเหมือนความตกลงยกเว้นความรับผิดชอบของลูกหนี้ ตามมาตรา 373 ที่ว่า “ความตกลง ทำไว้ล่วงหน้า เป็นข้อความยกเว้น มิให้ลูกหนี้ ต้องรับผิดชอบ เพื่อกลั่นแกล้ง หรือ ความประมาทเลินเล่อ อย่างร้ายแรงของตนนั้น ท่านว่า เป็นโมฆะ” ซึ่งผลก็คงไม่ต่างกันเพราะถ้าอ้างไม่ได้ก็เสียเปล่าไม่มีผลบังคับ นอกจากนั้นการที่บัญญัติไว้ว่าจะนำมาอ้างเป็นข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบไม่ได้ เท่ากับเป็นการต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมายและเป็นกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ข้อสัญญาที่ฝ่าฝืนหรือแตกต่าง ย่อมตกเป็น โมฆะ ตามมาตรา 150 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์⁷

⁷ จาก คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยนิติกรรมสัญญาและข้อสัญญาไม่เป็นธรรม (น. 701), โดย ศักดิ์ สนองชาติ, 2545, กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.

นอกจากนี้ในกรณีที่ข้อสัญญา นั้น ได้กำหนดเกี่ยวกับมัดจำ ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 7 ที่ว่า “ในสัญญาที่มีการให้สิ่งใดไว้เป็นมัดจำ หากมีกรณีต้องริบมัดจำ ถ้ามัดจำนั้นสูงเกินส่วน ศาลจะลดลงให้รับได้เพียงเท่าความเสียหายที่แท้จริงก็ได้” ซึ่งมาตรา 7 นี้ ประสงค์ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้วางมัดจำ มัดจำนั้นเป็นประกันการปฏิบัติตามสัญญา ถ้ามัดจำนั้นสูงเกินส่วนศาลจะลดลงให้รับได้เพียงเท่าความเสียหายที่แท้จริงก็ได้

ข้อสัญญาที่ทำการไว้ล่วงหน้าหรือจำกัดความรับผิดชอบเพื่อการละเมิดหรือผิดสัญญา ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 8 ดังที่กล่าวมาข้างต้น ความตกลงหรือยินยอมของผู้เสียหายยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบเพื่อละเมิด ทั้งนี้เป็นไปตามพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 9 ที่ว่า “ความตกลงหรือความยินยอมของผู้เสียหายสำหรับการกระทำที่ต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน จะนำมาอ้างเป็นเหตุยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบเพื่อละเมิดไม่ได้” ความตกลงหรือความยินยอมของผู้เสียหายสำหรับการกระทำที่ห้ามมิให้อ้างเป็นเหตุยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบเพื่อละเมิดนั้น จะนำมาอ้างเป็นเหตุยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบไม่ได้ มิใช่เป็นข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบ ดังนั้น การกระทำตามที่บัญญัติไว้ จึงห้ามมิให้ผู้เสียหายให้ความยินยอม ถึงหากจะให้ความยินยอมก็ไร้ผล ไม่อาจเป็นเหตุยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบเพื่อละเมิด ผู้กระทำละเมิดจะยกความยินยอมของผู้เสียหายมาปิดความรับผิดชอบไม่ได้

เห็นได้ว่าในกรณีของธุรกิจโฮมสเตย์สัญญาที่ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ทำขึ้นระหว่างนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์กับผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสัญญาสำเร็จรูปที่ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์และผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศน์ได้จัดเตรียมไว้ล่วงหน้า เนื่องจากในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากที่ต้องการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ เพื่อสัมผัสธรรมชาติและเรียนรู้วัฒนธรรมชนบท และการที่ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ตกลงทำสัญญากับนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์เป็นราย ๆ ไป ย่อมต้องใช้เวลาเป็นอย่างมาก ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์จึงได้ทำสัญญาสำเร็จรูปจัดเตรียมไว้ล่วงหน้าจึงเข้าใจอันใจที่จะได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งสัญญาสำเร็จรูปตามพระราชบัญญัติข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาตรา 3 ได้กล่าวว่า “สัญญาสำเร็จรูปหมายความว่า สัญญาที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษรโดยมีการกำหนดข้อสัญญาที่เป็นสาระสำคัญไว้ล่วงหน้า ไม่ว่าจะทำในรูปแบบใด ซึ่งคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนำมาใช้ในการประกอบกิจการของตน”

มาตรา 4 “ข้อตกลงในสัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบการการค้า หรือวิชาชีพ หรือในสัญญาสำเร็จรูป หรือในสัญญาขายฝากที่ทำให้ผู้ประกอบการการค้า หรือวิชาชีพ หรือผู้กำหนดสัญญาสำเร็จรูป หรือผู้ซื้อฝากได้เปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกินสมควร เป็นข้อสัญญาที่

ไม่เป็นธรรม และให้มีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีเท่านั้น” ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า หากสัญญาดังกล่าวเป็นการทำให้อีกฝ่ายหนึ่งเสียเปรียบเกินควร ก็เป็นข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรมตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ซึ่งมีผลบังคับได้เพียงเท่าที่เป็นธรรมเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม การวินิจฉัยว่า ข้อสัญญาจะมีผลบังคับเพียงใดจึงจะเป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณีนั้น เห็นได้ว่าเป็นการใช้ดุลพินิจของศาลในการวินิจฉัย

ผู้เขียนเห็นว่า หากกรณีที่นักท่องเที่ยวโสมสเคย์ทำสัญญาระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจโสมสเคย์ซึ่งเป็นสัญญาที่ทำขึ้นอย่างชัดเจนและผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์สัญญาดังกล่าวเป็นสัญญาสำเร็จรูปที่กำหนดข้อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการธุรกิจโสมสเคย์ไว้ ซึ่งเป็นการเสียเปรียบแก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งหรือนักท่องเที่ยวโสมสเคย์ ใ้ถือว่าข้อสัญญาดังกล่าวเป็นข้อสัญญาไม่เป็นธรรม และให้นำพระราชบัญญัติข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 มาปรับบังคับใช้ดังที่ได้กล่าวมาก่อนหน้านี้

4.2 ปัญหาการนำบทกฎหมายลักษณะฝากทรัพย์สิน วิธีเฉพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม มาปรับบังคับใช้กับการประกอบธุรกิจโสมสเคย์ ตามหลักกฎหมายใกล้เคียง

ปัญหาเกี่ยวกับทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยโสมสเคย์ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจโสมสเคย์ย่อมต้องรับผิดชอบเพื่อความสูญหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแก่ทรัพย์สิน ซึ่งคนเดินทาง หรือแขกผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโสมสเคย์นั้น หากได้มาพักในสถานที่โสมสเคย์ของผู้ประกอบการธุรกิจโสมสเคย์

เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติไว้โดยเฉพาะกับการประกอบธุรกิจโสมสเคย์ในความเสียหายที่เกิดแก่ทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวผู้พักอาศัยโสมสเคย์ในกรณีความสูญหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ อันเกิดแก่ทรัพย์สินนั้น ผู้เขียนจึงมีความเห็นว่า ควรนำบทกฎหมายลักษณะฝากทรัพย์สิน วิธีเฉพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม มาปรับบังคับใช้กับการประกอบธุรกิจโสมสเคย์ ตามหลักกฎหมายใกล้เคียงกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 ได้วางหลักว่า “กฎหมายนั้นต้องใช้ในบรรดาซึ่งต้องด้วยบัญญัติใด ๆ แห่งกฎหมายตามตัวอักษร หรือตามความมุ่งหมายของบทบัญญัตินั้น ๆ

เมื่อไม่มีบทกฎหมายที่ยกมาปรับคดีได้ให้วินิจฉัยตามจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่น ถ้าไม่มีจารีตประเพณีเช่นนั้น ให้วินิจฉัยคดีโดยอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง และถ้าบทกฎหมายเช่นนั้นไม่มีด้วย ให้วินิจฉัยตามหลักกฎหมายทั่วไป”

มาตรา 4 เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการนำกฎหมายมาใช้บังคับและการอุดช่องว่างแห่งกฎหมาย ช่องว่างของกฎหมาย (Loophole or gap in law) หมายถึง กรณีที่ไม่มีกฎหมายลายลักษณ์อักษรที่จะนำมาปรับใช้กับข้อเท็จจริงได้ ช่องว่างของกฎหมายเกิดขึ้นได้เพราะขณะที่บัญญัติกฎหมายยังไม่มีเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น ทำให้เกิดช่องว่างของกฎหมายขึ้นได้ หรือเป็นกรณีที่ผู้ร่างกฎหมายไม่ได้นึกถึงช่องว่างแห่งกฎหมายนั้น

วิธีการอุดช่องว่างแห่งกฎหมายแบ่งในระบบ Civil Law ทั่วไป มีหลักเกณฑ์ ดังนี้⁸

1) เมื่อไม่มีกฎหมายบัญญัติที่จะนำมาใช้บังคับคดีข้อพิพาทที่ได้นำคดีขึ้นอยู่ในศาลแล้วผู้พิพากษาอาจใช้จารีตประเพณีแบบท้องถิ่นมาปรับใช้กับคดีนั้น

2) ถ้าจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นก็ไม่ปรากฏ ก็อาจอุดช่องว่างแห่งกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่ง โดยใช้หลัก Analogy กล่าวคือ หลักแห่งการเปรียบเทียบ ตามที่ Aristotle ได้กล่าวไว้ว่าสิ่งที่เหมือนกันหากได้รับการปฏิบัติแบบอย่างเดียวกันก็จะก่อให้เกิดความยุติธรรมแต่ถ้าสิ่งที่แตกต่างกันได้รับการปฏิบัติไม่แตกต่างกันย่อมจะก่อให้เกิดความยุติธรรม

3) ในกรณีที่ไม่มีกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง ก็อุดช่องว่างโดยนำหลักกฎหมายทั่วไปมาใช้ แต่ในกรณีของผู้ประกอบธุรกิจ โฮมสเตย์นำบทกฎหมายลักษณะฝากทรัพย์ วิธีเฉพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม มาปรับบังคับใช้กับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ตามหลักกฎหมายใกล้เคียง

กฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง' ถ้าไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายและไม่มีการจารีตประเพณีแห่งท้องถิ่นให้วินิจฉัยอาศัยเทียบบทกฎหมายที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งมาใช้ปรับแก้คดี การที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4 ได้บัญญัติไว้เช่นนี้ เพราะหลักการเทียบเคียงกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง (Analogy) มาปรับใช้กับข้อพิพาทซึ่งไม่มีบทกฎหมายเป็นสิ่งที่มีความถูกต้องและชอบธรรม ดังนั้นหากสิ่งใดที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันได้รับการปฏิบัติเช่นเดียวกัน ถือได้ว่าเป็นการก่อให้เกิดความยุติธรรมอย่างสมเหตุสมผล (Aristotle) ปราชญ์ทางนิติศาสตร์ชาวโรมัน ได้เป็นผู้นำและอธิบายแนวคิดนี้ ในเรื่องความยุติธรรมและความเสมอภาค (Justice and Equality) Aristotle ได้กล่าวว่า สิ่งที่เหมือนกันหรือคล้ายกันหากได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกันหรือเสมอภาคทัดเทียมกัน นั่นคือ ความยุติธรรม หากสิ่งที่แตกต่างกันได้รับการปฏิบัติไม่ต่างกัน ความยุติธรรมย่อมจะเกิดขึ้น

⁸ จาก คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4-14 (น. 26), โดย ประสิทธิ์ โงะวิไลกุล, 2545, กรุงเทพฯ: นิติธรรม.

⁹ แหล่งเดิม. (น. 35).

คำว่ากฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งนั้น ต้องมีความใกล้เคียงหรือคล้ายคลึงกันไม่ใช่ใกล้เคียงเฉย ๆ การเอากฎหมายลักษณะอื่นซึ่งไม่ใช่กฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้อุดช่องว่างแห่งกฎหมาย จะมีความใกล้เคียงได้อย่างไร กฎหมายต่างประเทศหรือกฎหมายทั่วไป ย่อมไม่ใช่บทบัญญัติกฎหมายที่จะนำไปใช้อุดช่องว่าง ท่านอาจารย์โอสถ โกศิน เห็นว่า กรณีนี้ก็เช่นเดียวกันกับเราเทียบความใกล้เคียงในลักษณะเปิดกับไก่ (แพะกับแกะ) อย่างมากก็จะได้แต่เพียงความใกล้เคียงเฉย ๆ คือเป็นสัตว์สองเท้า มีปีกขยายพันธุ์ด้วยไข่ จะเทียบเคียงอย่างไรคงไม่ได้ความใกล้เคียงอย่างยิ่ง แต่ถ้าเอาไก่สองตัวมาเทียบกันก็อาจจะได้ความใกล้เคียงอย่างยิ่งได้เพราะเป็นสัตว์ประเภทเดียวกันฉันใด ก็คือการเทียบเคียงบทบัญญัติที่ใกล้เคียงอย่างยิ่งจึงควรเป็นบทบัญญัติในกฎหมายเดียวกัน มิใช่เอาจากกฎหมายต่างลักษณะ

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะฝากทรัพย์ วิธีเฉพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรม ซึ่งบัญญัติถึงความรับผิดชอบของเจ้าสำนักโรงแรม หรือโฮเต็ล หรือสถานที่อื่นทำนองเช่นนั้น ในการที่ทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวได้บุบสลาย สูญหายหรือความเสียหายอย่างใดที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวในกรณีที่นักท่องเที่ยวได้มาพักอาศัยอยู่ในสถานที่นั้น โดยที่นักท่องเที่ยวไม่ต้องพิสูจน์เลยว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของตน เนื่องจากมีบทบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรมให้ต้องรับผิดชอบที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะฝากทรัพย์ มาตรา 674 ได้ให้ความหมายของคำว่า “สถานที่อื่นทำนองเช่นนั้น” จากความหมายที่ได้อธิบายไปแล้วในข้างต้นนั้น ผู้เขียนเห็นว่าน่าจะรวมถึงโฮมสเตย์ด้วย เนื่องจากการให้บริการพักอาศัยแก่บุคคลเป็นการพักชั่วคราวและได้รับค่าตอบแทน โดยอาศัยบทกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่งมาปรับบังคับใช้

หากเป็นกรณีของโรงแรม การที่นักท่องเที่ยวได้มาพักโรงแรมแล้วเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินขึ้น นักท่องเที่ยวไม่ต้องพิสูจน์เลยว่าทรัพย์สินนั้นเป็นของตนและได้เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินหรือทรัพย์สินสูญหายจริง เนื่องจากมีบทกฎหมายกำหนดความรับผิดไว้โดยเฉพาะให้แก่เจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบในความเสียหายหรือสูญหายดังกล่าว ดังเช่นคำพิพากษาฎีกา ดังต่อไปนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 727/2536 โจทก์เข้าพักในโรงแรมได้นำรถยนต์ไปจอดไว้ที่ถนนสาธารณะหน้าโรงแรมตามที่พนักงานโรงแรมบอกให้จอด เมื่อรถยนต์ของโจทก์หายไป จำเลยที่ 2 ในฐานะเจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบ โจทก์ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 674

คำพิพากษาฎีกาที่ 1968/2526 เจ้าสำนักโรงแรมจะต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบสลายอันเกิดแก่ทรัพย์สินซึ่งคนเดินทางหรือแขกอาศัยได้พามาด้วย มิใช่ต้องรับผิดชอบเฉพาะทรัพย์สินที่นำเข้าไปในโรงแรมเท่านั้น โรงแรมจำเลยอยู่ริมถนน ไม่มีโรงรถผู้มาพักแรมต้องนำ

รถยนต์มาจอดที่ถนนหน้าโรงแรม ลีออคฤกษ์แจ่มลือ ครีซ พวงมาลัย และบอกฝากรถแก่พนักงานโรงแรมแล้ว เมื่อรถถูกคนร้ายลักไป จำเลยต้องรับผิดชอบ ศาลฎีกาได้ให้เหตุผลว่า ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 674 มิได้บัญญัติว่าเจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบเฉพาะทรัพย์สินที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยนำเข้าไปในโรงแรมเท่านั้น หากเป็นทรัพย์สินที่คนเดินทางหรือแขกอาศัยพามาแล้ว เจ้าสำนักโรงแรมก็ต้องรับผิดชอบในความสูญหายหรือบุบสลายเช่นกัน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ในคำนิยามของคำว่า “พา” หมายความว่า “นำไป” มิใช่ “นำเข้าไป”¹⁰

จากคำพิพากษาข้างต้น เห็นได้ว่าเจ้าสำนักโรงแรมต้องรับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าว ถึงแม้ว่าได้นำรถยนต์ไปจอดไว้ที่ถนนสาธารณะหน้าโรงแรมก็ตาม ก็ถือว่ารถยนต์เป็นทรัพย์สินของคนเดินทางหรือแขกผู้พักอาศัยได้พามายังโรงแรมหรือโฮเต็ลหรือสถานที่ทำนองเช่นนั้นแล้ว ก็ต้องอยู่ในความรับผิดชอบของเจ้าสำนักโรงแรม แต่กรณีของการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ไม่มีกฎหมายเฉพาะที่กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายในกรณีที่มีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ทรัพย์สิน ความบุบสลายหรือทรัพย์สินสูญหายเป็นการเฉพาะว่า เมื่อผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ มาท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์แล้วเกิดทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์เสียหาย บุปสลายหรือทรัพย์สินนั้นสูญหายไป ซึ่งถ้าเป็นกรณีของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ จอดรถไว้หน้าบ้านพักโฮมสเตย์ เนื่องจากไม่มีโรงจอดรถเป็นหลักแหล่ง เกิดรถยนต์คันดังกล่าวของนักท่องเที่ยวสูญหายไป นักท่องเที่ยวต้องพิสูจน์ให้ได้ว่ารถยนต์คันดังกล่าวเป็นของตนและได้สูญหายไปซึ่งได้จอดไว้ในขณะที่ตนได้มาพักโฮมสเตย์แห่งนี้ เพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าภาระการพิสูจน์ต่าง ๆ นั้นตกแก่นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ทันทีที่จะต้องพิสูจน์เพื่อให้ได้ความจริงถือเป็นการยุ่งยาก ใช้เวลานานและเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์อีกด้วย เนื่องจากไม่มีกฎหมายเฉพาะให้ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ต้องรับผิดชอบในทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ด้วย นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์จึงต้องพิสูจน์ดังกล่าว อีกทั้งผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์อาจจะปฏิเสธที่จะต้องชดใช้ในความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นได้ซึ่งแตกต่างจากโรงแรมมีหลักกฎหมายลักษณะฝากทรัพย์สิน วิธีเฉพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรมให้ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยชดใช้ค่าเสียหายให้แก่นักท่องเที่ยวผู้นั้น

ผู้เขียนเห็นว่าควรนำหลักกฎหมายลักษณะฝากทรัพย์สิน วิธีเฉพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาปรับใช้กับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์โดยอาศัยหลักกฎหมายใกล้เคียงอย่างยิ่ง ในการปรับใช้กฎหมายเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ในกรณีที่ได้นำนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์แล้วเกิดการสูญหาย เสียหายหรือบุบสลายอย่างใด ๆ

¹⁰ จาก คำอธิบาย ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วิชาเอกเทศสัญญา 2 ยืมและฝากทรัพย์สิน (น. 237-238). เล่มเดิม.

ในทรัพย์สินของตน โดยผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์นั้นต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายดังกล่าวที่เกิดขึ้น

4.3 ปัญหาความรับผิดชอบในความเสียหายของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ ตามกฎหมายลักษณะละเมิด

เนื่องจากการประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์นั้น ผู้เข้าพักอาจได้รับความเสียหายอันเกิดแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สินหรือชื่อเสียงของตนหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดในการเข้าพักโฮมสเตย์ ตามที่ได้มาแล้วในบทที่ 3 นั้นไม่ว่าจะเป็นการได้รับความเสียหายในระหว่างการทำกิจกรรมการ นำเที่ยวหรือขณะการเข้าพักโฮมสเตย์ก็ตาม เมื่อไม่ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นกับการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์เป็นการเฉพาะต้องอาศัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยลักษณะละเมิด ดังต่อไปนี้

(1) กรณีความเสียหายเกิดจากการกระทำของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์

ปัญหาว่าหากความเสียหายดังกล่าวนั้น ผู้เข้าพักอาจได้รับความเสียหายอันเกิดแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สินหรือชื่อเสียงของตนหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดในการเข้าพักโฮมสเตย์ เช่น กรณีผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวได้รับความเสียหายอันเกิดจากเข้าไปยังบริเวณที่เป็นสถานที่อันตรายแต่ภายในบริเวณที่พักโฮมสเตย์ จนได้รับความเสียหายแก่ร่างกาย ซึ่งเป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ที่จะต้องแจ้งหรือจัดทำป้ายแจ้งไว้ให้ทราบ แต่หากได้ละเลยไม่ได้แจ้งให้ผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ทราบ จนทำให้เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้นหรือได้รับความเสียหายอันเกิดแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สินหรือชื่อเสียงของตนหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวถือเป็นการกระทำละเมิดแก่ผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ซึ่งนำหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด มาตรา 420 มาปรับบังคับใช้ ซึ่งถือว่าเป็นการรับผิดชอบเพื่อละเมิดของผู้ประกอบการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ตามมาตรา 420 ในกรณีดังกล่าวนี้

มาตรา 420 บัญญัติว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น”

เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นแก่ผู้เข้าพักโฮมสเตย์ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย เสรีภาพ ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใด กฎหมายเรื่องละเมิดตามมาตรา 420 นี้มาปรับบังคับใช้เพื่อชดเชยและเยียวยาความเสียหายตามหลักดังกล่าวนี้ ซึ่งผู้เสียหายจำเป็นต้องพิสูจน์ความผิดของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ให้ครบองค์ประกอบว่าผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ว่าก่อให้เกิดความเสียหายอย่างไรที่จะต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนนั้น ซึ่งภาระการพิสูจน์ตกอยู่กับ

ฝ่ายผู้เสียหาย หากพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ก็ต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

วิเคราะห์ได้ว่า ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นไม่ว่า ความเสียหายดังกล่าวจะเกิดจากการที่ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม ซึ่งผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์มีหน้าที่ที่จะต้องให้ความระมัดระวังไม่ให้เกิดเหตุดังกล่าว ดังนั้น กรณีนี้ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่นักท่องเที่ยว โดยนำ บทบัญญัติดังกล่าวมาปรับบังคับใช้กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

(2) กรณีความเสียหายเกิดจากการกระทำของลูกจ้างของผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

หากความเสียหายที่เกิดขึ้นได้เกิดจากการกระทำของลูกจ้าง ซึ่งได้รับมอบหมายให้มา ดูแลผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ซึ่งเป็นลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน เนื่องจากการ ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่ม ได้มีการรวมกลุ่มกันในกลุ่มและได้มีการจ้างชาวบ้านภายใน ชุมชนนั้นเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน เป็นการจ้างตามสัญญาจ้างแรงงานจึง ถือเป็นลูกจ้าง ซึ่งลูกจ้างในการทำการดูแลโฮมสเตย์แทนเจ้าของที่แท้จริง หรือการจัดหาผู้ดูแล นักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ในการทำกิจกรรมด้านการสนทนาต่าง ๆ หรือเป็นกิจกรรมการนำเที่ยวที่ ทางโฮมสเตย์ได้จัดขึ้นเอง เช่น การขี่ม้า การนั่งเรือ เป็นต้น หากปรากฏว่านักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ได้รับอันตรายหรือบาดเจ็บในระหว่างที่ได้ร่วมกิจกรรมนั้น

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวถือเป็นการกระทำละเมิดแก่ผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ซึ่งนำหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด มาตรา 425 มาปรับบังคับใช้ ในกรณีดังกล่าว

มาตรา 425 บัญญัติว่า “นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้างในผลแห่งละเมิด ซึ่งลูกจ้างได้ กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น”

จากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายข้างต้น วิเคราะห์ได้ว่า ต้องปรากฏว่า ลูกจ้างนั้นเป็น ลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน เมื่อมีความเสียหายเกิดขึ้นซึ่งการกระทำดังกล่าวถือเป็นการกระทำ ละเมิดแก่ผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบในความเสียหายดังกล่าวด้วย หากลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้างนั้น จึงเห็นว่าควรนำบทบัญญัติ มาตรา 425 มาปรับบังคับ ใช้ในกรณีดังกล่าว

(3) กรณีความเสียหายเกิดจากสัตว์เลี้ยงของผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

นอกจากความเสียหายนั้นจะเกิดจากการกระทำของบุคคลแล้ว ความเสียหายที่เกิด ขึ้นกับผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ อาจเกิดจากการกระทำของสัตว์เลี้ยงของผู้ประกอบ ธุรกิจโฮมสเตย์ ซึ่ง เนื่องจากการจัดการท่องเที่ยวโฮมสเตย์แบบกลุ่ม ชุมชนอาจร่วมกันมีการจัด

กิจกรรมการนำเที่ยว เช่น การจัดให้ชมฟาร์มแกะ ฟาร์มนก เป็นต้น ซึ่งหากปรากฏว่าระหว่างการทำกิจกรรมนั้นผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโสมสเคย์ได้รับความเสียหายอันเนื่องมาจากสัตว์เหล่านั้น

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวถือเป็นการกระทำละเมิดแก่ผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโสมสเคย์ ซึ่งนำหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด มาตรา 433 มาปรับบังคับใช้ ในกรณีดังกล่าว

มาตรา 433 บัญญัติว่า “ถ้าความเสียหาย เกิดขึ้นเพราะสัตว์ ท่านว่า เจ้าของสัตว์หรือบุคคล ผู้รับเลี้ยงรักษาไว้แทนเจ้าของ จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้แก่ ฝ่ายที่ต้องเสียหายเพื่อความเสียหายอย่างใด ๆ อันเกิดแต่สัตว์นั้น เว้นแต่ จะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่ การเลี้ยงการรักษาตามชนิดและนิสัยสัตว์หรือตามพฤติการณ์อย่างอื่น หรือพิสูจน์ได้ว่าความเสียหายนั้น ย่อมจะต้องเกิดมีขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังถึงเพียงนั้น”

กรณีนี้เป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสัตว์เลี้ยง โดยผู้เสียหายไม่ต้องพิสูจน์เลยว่าความเสียหายเกิดขึ้นเพราะความผิดของเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรักษาหรือไม่ เพราะจะเป็นการไม่ยุติธรรมหากจะให้ผู้เสียหายได้รับความเสียหายโดยมิได้รับการชดเชยทั้ง ๆ ที่เขามิได้กระทำความผิดหรือมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดนั้นด้วย แต่ถึงอย่างไรถ้าผู้เป็นเจ้าของหรือผู้รับเลี้ยงรักษาสัตว์ พิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การรักษาตามชนิดและนิสัยของสัตว์แล้ว ก็เป็นอันพ้นความรับผิดชอบ

จากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายข้างต้น วิเคราะห์ได้ว่าความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโสมสเคย์นั้น เป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสัตว์เลี้ยงของผู้ประกอบธุรกิจโสมสเคย์ผู้ประกอบธุรกิจโสมสเคย์จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นโดยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโสมสเคย์ แต่หากผู้ประกอบธุรกิจโสมสเคย์พิสูจน์ได้ว่าความเสียหายดังกล่าวนี้ ผู้ประกอบธุรกิจโสมสเคย์ได้ใช้ความระมัดระวังอันสมควรแก่การเลี้ยงการรักษาตาม ชนิด และนิสัยสัตว์ หรือตามพฤติการณ์แล้ว หรือพิสูจน์ได้ว่า ความเสียหายนั้น ย่อมจะต้องเกิดมีขึ้นทั้งที่ได้ใช้ความระมัดระวังแล้ว ผู้ประกอบธุรกิจโสมสเคย์ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่ได้เกิดแก่ผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโสมสเคย์ ซึ่งเห็นว่าภาระการพิสูจน์ในเรื่องดังกล่าว นั้นเกิดแก่ผู้ประกอบธุรกิจโสมสเคย์ที่จะต้องพิสูจน์ให้ได้ถึงความระมัดระวังที่พึงมีขึ้น จึงเห็นว่าควรนำบทบัญญัติมาตรา 433 มาปรับบังคับใช้ในกรณีดังกล่าว

(4) กรณีความเสียหายเกิดจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างของผู้ประกอบธุรกิจโสมสเคย์

ความเสียหายที่เกิดขึ้นอาจเกิดจาก โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างของผู้ประกอบธุรกิจโสมสเคย์ เช่น เมื่อผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโสมสเคย์เข้าพักบ้านที่พักโสมสเคย์ แล้วเกิดมีเศษไม้หรือวัสดุตกลงใส่ผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโสมสเคย์ทำให้ได้รับความเสียหาย บาดเจ็บแก่ร่างกาย ดังกล่าว

จากข้อเท็จจริงดังกล่าวถือเป็นการกระทำละเมิดแก่ผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ ซึ่งนำหลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยละเมิด มาตรา 434 มาปรับบังคับใช้ ในกรณีดังกล่าว

มาตรา 434 บัญญัติว่า “ถ้า ความเสียหายเกิดขึ้น เพราะเหตุที่ โรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้าง อย่างอื่น ก่อสร้างไว้ ชำรุดบกพร่องก็ดี หรือบำรุงรักษาไม่เพียงพอก็ดี ท่านว่าผู้ครองโรงเรือน หรือ สิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ถ้าผู้ครองได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรเพื่อ ปิดป้องมิให้เกิดเสียหาย ฉะนั้นแล้ว ท่านว่าผู้เป็นเจ้าของจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทน”

กรณีนี้ กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้ครองโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง ไม่ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นเนื่องจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น ๆ ถ้าผู้ครองเรือนสามารถพิสูจน์ได้ว่า ตนได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรทุกอย่างที่จำเป็นเพื่อมิให้เกิดความเสียหายขึ้น ซึ่งความระมัดระวังตามสมควรนั้นจะต้องพิจารณาเป็นเรื่อง ๆ ไป แต่ถึงอย่างไรเจ้าของบ้านซึ่งกฎหมาย เข้มงวดให้ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นเสมอ

จากข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายข้างต้น วิเคราะห์ได้ว่า ความเสียหายที่เกิดขึ้นเกิดจาก โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่นที่ได้ก่อสร้างหรือปลูกสร้างไว้ชำรุดบกพร่อง หรือบำรุงรักษาไว้ ไม่เพียงพอ จึงทำให้ผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ได้รับบาดเจ็บแก่ร่างกาย ได้รับความเสียหาย เมื่อนำข้อกฎหมายมาปรับดังกล่าว ทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้น โดยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์นั้น เนื่องจากกฎหมายมาตรานี้มุ่งหมายให้ผู้เป็นเจ้าของบ้านหรือผู้มีอำนาจในครัวเรือนเอาใจใส่ดูแล ความเรียบร้อยของ โรงเรือนและผู้ที่อยู่ใน โรงเรือนนั้น จากบทบัญญัติดังกล่าว ผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ไม่มีภาระในการพิสูจน์ความผิดของผู้ก่อความเสียหายนั้นเนื่องจาก บทบัญญัติดังกล่าวได้ให้ประโยชน์แก่ผู้พักอาศัยหรือนักท่องเที่ยวโฮมสเตย์ โดยกำหนดความรับผิดชอบของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ในลักษณะความรับผิดชอบเด็ดขาดในความเสียหายที่เกิดขึ้น ถึงแม้ว่าบางกรณีผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ไม่ได้มีการกระทำจงใจหรือประมาทเลินเล่อก็ตาม ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ยังคงมีความผิดจึงเห็นว่าควรนำบทบัญญัติมาตรา 434 มาปรับบังคับใช้ในกรณีดังกล่าว

หากความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ผู้พักโฮมสเตย์นั้น เมื่อได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ชื่อเสียงหรืออย่างหนึ่งอย่างใดบทกฎหมายที่นำมาปรับใช้เพื่อเรียกร้องให้ฝ่ายที่ก่อความเสียหายรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน คือ บทบัญญัติในเรื่องละเมิด ซึ่งจะครอบคลุมในทุกความเสียหายที่เกิดขึ้นให้ผู้พักอาศัยโฮมสเตย์

เมื่อพิจารณา จากประเทศสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) นอกจากจะมีบทบัญญัติทั่วไปคือ บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งในเรื่องละเมิดแล้วยังมีบทบัญญัติในกฎหมายเฉพาะคือ ระเบียบเกี่ยวกับการจัดการการประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว

ผู้พักโฮมสเตย์อีกด้วย โดยการกำหนดให้ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ต้องจัดหาประกันภัยก่อนที่จะขอลงทะเบียนการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ซึ่งหากผู้พักอาศัยได้รับความเสียหายจากโฮมสเตย์ดังกล่าวทางบริษัทประกันภัยจะเข้ามาใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นหรือตามจำนวนที่กำหนดในกรมธรรม์โดยไม่จำเป็นต้องนำข้อพิพาทขึ้นสู่ศาล ซึ่งหากค่าสินไหมทดแทนดังกล่าวยังไม่คุ้มกับภัยที่เกิดขึ้น ผู้เสียหายสามารถฟ้องตามหลักในเรื่องละเมิดได้อีกทางหนึ่งด้วย

ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องมีการจัดการและการกำกับดูแลสำหรับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ โดยผู้ประกอบการโฮมสเตย์จะต้องซื้อนโยบายการประกันภัยความรับผิดคุ้มครองที่เกี่ยวข้องและมูลค่าขั้นต่ำของผู้ประกันตน ตามมาตรา 21 ดังต่อไปนี้

1. บาดเจ็บทางร่างกายของมนุษย์หรือความตายต่อคน: NT \$ 2,000,000
2. บาดเจ็บทางร่างกายของมนุษย์หรือความตายที่เกิดจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละ NT \$ 10,000,000
3. การสูญเสียหรือความเสียหายต่อทรัพย์สินในแต่ละเหตุการณ์: NT \$ 20,000,000
4. ค่าประกันตนรวมสำหรับงวดประกันตน: NT \$ 24,000,000

แม้จะมีประกันและค่าประกันตนที่กล่าวถึงนี้กฎหมายและกฎระเบียบที่ประกาศโดยรัฐบาลท้องถิ่นให้ใช้บังคับเมื่อพวกเขาเสนอเงื่อนไขที่ดีขึ้นสำหรับการป้องกันของผู้บริโภค¹¹

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ากฎระเบียบฉบับนี้บังคับให้ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ต้องมีการจัดทำประกันภัยก่อนที่จะขอลงทะเบียนประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ถึงอย่างไรก็ตามหากกฎหมายส่วนท้องถิ่นมีข้อเสนอหรือเงื่อนไขที่ดีกว่าสำหรับการป้องกันของผู้บริโภค ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ต้องปฏิบัติตามกฎหมายท้องถิ่นนั้น

เมื่อพิจารณาถึงกฎหมายต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศ The Republic of China (Taiwan) มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์เพื่อคุ้มครองผู้เข้าพักโดยการนำระบบประกันภัยมาใช้บังคับ กล่าวคือ มีการนำระบบประกันภัยมาใช้บังคับหากเกิดความเสียหายแก่ผู้พักโฮมสเตย์แทนการฟ้องร้องหรือนำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากความเสียหายที่เกิดขึ้นในการเข้าพักโฮมสเตย์นั้น

ผู้เขียนเห็นว่าควรกำหนดให้มีการทำระบบประกันภัยขึ้นสำหรับผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์เป็นการประกันภัยความเสียหายในกรณีความเสียหายเกิดแก่ผู้เข้าพักโฮมสเตย์อันเกิดแก่ชีวิตร่างกาย อนามัยโดยครอบคลุมในเรื่องดังกล่าวอันจะเป็นประโยชน์แก่ผู้เข้าพักโฮมสเตย์และผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ด้วย โดยเสนอให้มีการทำประกันภัยแบบกลุ่ม เนื่องจากเป็นโฮมสเตย์

¹¹ Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter III Management and supervision of home stay facilities, Article 21.

แบบกลุ่ม การทำประกันภัยแบบกลุ่มทำให้ลดค่าใช้จ่าย ซึ่ง โสมสแต่ย์แต่ละหลังรวมตัวกัน
ทำประกันภัยแบบกลุ่มจำนวนเงินที่ใช้ก็จะน้อยกว่าการทำประกันภัยแบบรายเดี่ยว

4.4 ปัญหาแนวนโยบายของรัฐในการกำหนดมาตรฐานของการประกอบธุรกิจโสมสแต่ย์และ แผนการพัฒนากองที่เกี่ยวข้องอันอาจมีผลกระทบต่อการประกอบธุรกิจโสมสแต่ย์

การจัดการท่องเที่ยวประเภทกลุ่ม เนื่องจากการรวมกันของชาวบ้านที่จัดโสมสแต่ย์
รวมกันภายในชุมชนเพื่อจัดตั้งโสมสแต่ย์แบบกลุ่มจึงเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐจะต้องเข้ามาควบคุมดูแลโดย
การกำหนดแนวนโยบายของรัฐเพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบ
โสมสแต่ย์รวมทั้งกำหนดมาตรฐานของโสมสแต่ย์ เพื่อให้การท่องเที่ยวโสมสแต่ย์นั้นมีมาตรฐานและ
ถือว่าเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนอีกด้วย การกำหนดมาตรฐานดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อ
ผู้ประกอบการธุรกิจโสมสแต่ย์ไม่มากนักน้อย แต่ก็เพื่อจัดระดับมาตรฐานของโสมสแต่ย์เพื่อยกระดับ
ความเชื่อมั่นของผู้พักอาศัยในการท่องเที่ยวโสมสแต่ย์

รัฐได้กำหนดแนวนโยบายของรัฐในการกำหนดมาตรฐาน โดยรัฐได้กำหนดมาตรฐานไว้
10 ด้าน¹² ดังนี้

(1) มาตรฐานทางด้านที่พัก การกำหนดมาตรฐานทางด้านที่พักเพื่อการประเมินถึง
ลักษณะของบ้านพักที่เป็นสัดส่วนเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ ห้องนอนสะอาดและความสบาย
ห้องน้ำและห้องส้วมที่มีฉนวนเพื่ออากาศถ่ายเทและสะดวก และรวมถึงมุมพักผ่อนภายในบ้านด้วย

การกำหนดมาตรฐานดังกล่าว จึงมีความจำเป็นและเหมาะสมอย่างยิ่งในการประเมิน
มาตรฐานเนื่องจากเป็นด้านที่สำคัญด้านหนึ่งในการอำนวยความสะดวก อีกทั้งไม่ถือว่าเป็นภาระ
หรือจะทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้ประกอบการแต่อย่างใด

(2) มาตรฐานทางด้านอาหาร การกำหนดมาตรฐานทางด้านอาหารเพื่อประเมินถึง
วัตถุดิบที่ใช้ในการประกอบอาหาร ชนิดของอาหารเพื่อให้ได้ประเภทของอาหารที่เหมาะสม
โดยใช้วัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นหลักในการปรุงอาหารและคำนึงถึงสุขอนามัย รวมถึงน้ำดื่มและ
ภาชนะที่สะอาดและผ่านกระบวนการทำความสะอาด

การกำหนดมาตรฐานดังกล่าว เป็นมาตรฐานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ
โสมสแต่ย์ที่มีการบริการทางด้านอาหารประกอบด้วยเพื่อความปลอดภัยและถูกสุขอนามัยของ
ผู้พักอาศัย

¹² ประกาศกรมการท่องเที่ยว, กำหนดมาตรฐานบริการการท่องเที่ยวมาตรฐานโสมสแต่ย์ไทย, ราชกิจจานุเบกษา 31 มกราคม 2555.

(3) มาตรฐานทางด้านความปลอดภัย การกำหนดมาตรฐานทางด้านความปลอดภัย เพื่อให้โฮมสเตย์มีความพร้อมเกี่ยวกับการปฐมพยาบาลเบื้องต้นเมื่อผู้พักอาศัยเกิดการเจ็บป่วยหรือได้รับอุบัติเหตุ มีอาสาสมัครประจำบ้าน โฮมสเตย์ดังกล่าวต้องมีการจัดตั้งเวรยามดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้พักอาศัย

การกำหนดมาตรฐานดังกล่าว ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ควรจัดตั้งให้มีการรักษาความปลอดภัยไว้ และเป็นการจำเป็นอย่างยิ่งในการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่มเนื่องจากมีผู้พักอาศัยเป็นจำนวนมากมาท่องเที่ยวอาจเกิดความวุ่นวายและเกิดการบาดเจ็บหรืออุบัติเหตุเล็กน้อยได้ ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จึงต้องมีการจัดการด้านความปลอดภัยไว้แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ลักษณะดังกล่าวก็คุ้มครองรักษาได้เพียงการเกิดการบาดเจ็บเล็กน้อยเท่านั้น หากเกิดการเจ็บร้ายแรงแก่ผู้พักอาศัย ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องเร่งรักษาและมีวิธีการที่ควบคุมเพื่อไม่เกิดอุบัติเหตุร้ายแรง

(4) มาตรฐานทางด้านอภัยภัยไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก การกำหนดมาตรฐานทางด้านดังกล่าวเพื่อให้มีการต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยให้แก่ผู้พักอาศัยกับเจ้าบ้าน เพื่อให้รู้จักและเรียนรู้วิถีชีวิตของเจ้าของบ้านผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ภายในบ้าน เช่น มีการทำกับข้าวร่วมกัน รับประทานอาหารร่วมกัน เป็นต้น เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้วิถีชีวิตด้วยตนเอง เช่น ไปดูไร่ นา เก็บใบชา เป็นต้น

การกำหนดมาตรฐานดังกล่าว เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์พึงมี เพื่อสร้างอภัยภัยที่ดีและถือเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้พักอาศัยประทับใจและต้องการที่จะมาพักโฮมสเตย์ดังกล่าว

(5) มาตรฐานด้านรายการนำเที่ยว การกำหนดมาตรฐานทางด้านรายการนำเที่ยวเพื่อประเมินถึงรายการนำเที่ยวจะต้องชัดเจนและผ่านการยอมรับจากชุมชน มีการวางแผนโปรแกรมการท่องเที่ยวร่วมกันของชุมชนและกลุ่มโฮมสเตย์ เพื่อการกระจายรายได้ให้เกิดขึ้นในแต่ละหมู่บ้านหรือแต่ละกลุ่มกิจกรรม

การกำหนดมาตรฐานดังกล่าว ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่มน่าจะมีความจำเป็นและเป็นเรื่องที่กระทำได้ง่าย เนื่องจากมีโฮมสเตย์หลายโฮมสเตย์ในชุมชนรวมกัน จึงสามารถร่วมกันจัดกิจกรรมการนำเที่ยวดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

(6) มาตรฐานทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การกำหนดมาตรฐานดังกล่าวเพื่อสร้างแหล่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวซึ่งอาจเป็นแหล่งธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขาหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัดเจดีย์ เป็นต้น

การกำหนดมาตรฐานดังกล่าว ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ ต้องมีแหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ใกล้กับโฮมสเตย์ และผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องคำนึงถึง

ผลกระทบจากการท่องเที่ยวเนื่องจากอาจทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเสียหาย และเพื่อเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย

(7) มาตรฐานทางด้านวัฒนธรรม การกำหนดมาตรฐานทางด้านวัฒนธรรมเพื่อให้การดำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เช่น มีการแสดงถึงวัฒนธรรมดั้งเดิม ให้ความรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นหรือมีการรักษาไว้ซึ่งวิถีชุมชนเพื่อสร้างความสนใจแก่ผู้พักอาศัย

การกำหนดมาตรฐานดังกล่าว ถือเป็นจุดสนใจอีกอย่างหนึ่งของผู้พักอาศัย เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ต้องคำนึงถึงเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ในการที่จะรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ให้ผู้พักอาศัยได้เรียนรู้ถึงวัฒนธรรมดังกล่าว

(8) มาตรฐานด้านการสร้างคุณค่า และมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน การกำหนดมาตรฐานในด้านการสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน เพื่อสร้างผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าและเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเป็นการนำเอาความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัสดุและวัตถุดิบในท้องถิ่นเป็นหลักมาจัดทำเพื่อเป็นของที่ระลึก ของฝาก จำหน่ายแก่ผู้พักอาศัย เป็นการสร้างความภาคภูมิใจและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

การกำหนดมาตรฐานดังกล่าว เมื่อเป็นการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่ม ทำให้เกิดเป็นชุมชนโฮมสเตย์ ภายในชุมชนต้องร่วมมือกันสร้างหรือคิดผลิตภัณฑ์ในชุมชนขึ้น เพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน แต่อาจจะต้องมีการลงทุนที่สูงขึ้นในการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์ดังกล่าว ผู้ประกอบการธุรกิจ โฮมสเตย์จึงต้องคำนึงถึงวัตถุดิบภายในท้องถิ่นเป็นหลัก อีกทั้งเมื่อเป็นโฮมสเตย์แบบกลุ่มเกิดการร่วมมือกันของผู้ประกอบการโฮมสเตย์หลายแห่งจึงทำให้ลดต้นทุนลงมาได้เช่นกัน แต่ถึงอย่างไรในช่วงเศรษฐกิจเช่นนี้ก็ต้องคำนึงถึงการตลาดด้วย เนื่องจากอาจส่งผลกระทบได้หากการลงทุนไปนั้นไม่สอดคล้องกันกับรายได้ที่จะได้รับ

(9) มาตรฐานด้านการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ การกำหนดมาตรฐานของการบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ เพื่อประเมินถึงการบริหารจัดการของกลุ่มโฮมสเตย์ เป็นการรวมกลุ่มโดยมีส่วนร่วมของชุมชน สมาชิกกลุ่มและต้องมีความรู้ความเข้าใจ แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ และวิธีการของโฮมสเตย์ มีคณะกรรมการการบริหารงานกลุ่มโฮมสเตย์ ซึ่งคณะกรรมการทุกคนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวด้วย มีการวางกฎกติกาในการทำงานร่วมกันของคณะกรรมการ มีการจัดสรรรายได้เข้าส่วนกลางของชุมชนเพื่อสาธารณะประโยชน์ของชุมชนรวมทั้งมีการกระจายรายได้และผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม

การกำหนดมาตรฐานดังกล่าว ถือเป็นหลักสำคัญของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่มในการที่จะบริหารโฮมสเตย์ให้บรรลุเป้าหมาย จึงต้องมีการบริหารจัดการที่ดี มีการวางแผนจัดการ

เป็นระบบในการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่ม ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ทุกคนจะต้องร่วมมือกันเพื่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้พักอาศัย

(10) มาตรฐานด้านการประชาสัมพันธ์ การกำหนดมาตรฐานด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความชัดเจน ในโปรแกรมการท่องเที่ยว แผนที่การเดินทาง กิจกรรมการท่องเที่ยว รวมทั้งราคาและสถานที่ติดต่อ โดยมีการทำเอกสารสิ่งพิมพ์ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของชุมชน

การกำหนดมาตรฐานดังกล่าว ถือเป็นสิ่งที่ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่มจะต้องปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชัดเจนแก่ผู้พักอาศัยในเรื่องดังกล่าว และไม่ถือว่าเป็นภาระแก่ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แต่อย่างใด

การกำหนดมาตรฐานดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการประเมินมาตรฐานโฮมสเตย์ เพื่อเป็นแนวทางและกฎเกณฑ์ในการตรวจสอบ เพื่อให้โฮมสเตย์มีแนวทางและมีมาตรฐานในการพัฒนาโฮมสเตย์ให้เป็นที่น่าเชื่อถือตามที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้พักอาศัยในการที่จะเข้ามาท่องเที่ยวโฮมสเตย์นั้น ๆ ซึ่งเมื่อโฮมสเตย์ได้มีการประเมินและได้รับรองมาตรฐานแล้ว จะได้รับตราสัญลักษณ์เป็นเครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย เพื่อรับรองว่าโฮมสเตย์แห่งนี้ได้รับการตรวจสอบเบื้องต้นและผ่านการประเมินแล้ว และมีมาตรฐานในการจัดทำโฮมสเตย์ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและก่อให้เกิดความประทับใจแก่ผู้พักอาศัยได้

ตามที่รัฐได้กำหนดแนวนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ในระยะแรกควรที่เป็นในลักษณะแบบนี้ก่อน แต่เมื่อต่อไปในภายภาคหน้ามีความเจริญมากกว่านี้ น่าจะมีการกำหนดกฎหมายที่ชัดเจน ซึ่งผู้เขียนเห็นว่า ในขณะนี้ยังไม่ถึงขั้นที่จะกำหนดเป็นพระราชบัญญัติ เพราะการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์การประกอบกิจการที่เกิดจากความสมัครใจ เป็นเพียงการประกอบกิจการเพียงฤดูกาลไม่ใช่กิจการประจำเหมือนอย่างธุรกิจโรงแรม และเป็นการส่งเสริมให้เจ้าของบ้าน นำบ้านของตนเองมาให้ผู้เข้าพักอาศัยได้มาเรียนรู้และสัมผัสวัฒนธรรมชุมชน

ผู้เขียนจึงเห็นว่า หน่วยงานส่วนกลาง ควรออกเป็นประกาศ เจาะจงแล้วแบ่งเป็นหมวด ๆ เฉพาะหมวดนั้นเป็นการเฉพาะเรื่อง ควรเป็นเพียงแค่ประกาศของกรมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นกฎหมายลำดับรองก็น่าจะเพียงพอแต่ประกาศดังกล่าวควรแบ่งเป็นหมวดเพื่อความชัดเจน ทำนองเดียวกับประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ซึ่งว่าด้วยเรื่องมาตรฐานสถานที่พัก การใช้บริการ การทำสัญญา การคุ้มครองผู้พักอาศัยรวมทั้งความรับผิดชอบ

แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวอันอาจมีผลกระทบต่อผู้ประกอบการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์และยังไม่ชัดเจนเพียงพอที่จะกระตุ้นและฟื้นฟูส่งเสริมโฮมสเตย์เพื่อให้พัฒนาเท่าเทียมกับต่างชาติ คือ

(1) ปัญหาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ซึ่งภาคเอกชนที่เป็นนักธุรกิจบางรายมักจะไม่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐ ทั้งนี้ นักธุรกิจดังกล่าวจะพยายามหาช่องทางในการที่จะหลีกเลี่ยงข้อกฎหมายอีกทั้งหยิบยื่นผลประโยชน์บางอย่างให้กับเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐในการที่จะดำเนินผิดกฎหมายและลักลอบบูรณาณสิ่งแวดลอม เช่น ในกรณีที่นักธุรกิจรุกกล้าที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ จัดสร้างรีสอร์ทที่พักแรม เป็นต้น¹³

(2) รัฐบาลจะต้องมีนโยบายให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่เจ้าของโฮมสเตย์ในการปรับปรุงบ้านหรือที่พักแรมให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว ซึ่งงบประมาณด้านการบำรุงท้องที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนภารกิจ “การส่งเสริมการท่องเที่ยว” ในระดับท้องถิ่นได้ถ่ายโอนงบประมาณดังกล่าวมาให้เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้บริหารจัดการโดยตรงดังนั้น เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลจึงสามารถบริหารจัดการงบประมาณในเรื่องดังกล่าวให้เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ได้โดยง่าย ประกอบกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ทยอยถ่ายโอนภารกิจด้านการท่องเที่ยวมาให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น โดยประเมินจากความพร้อมของแต่ละท้องที่ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นวางแผนการท่องเที่ยวการปรับปรุง ดูแล บำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยว จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ ตามมาตรา 16 (8) มาตรา 16 (13) มาตรา 17 (14) มาตรา 23 (19) และมาตรา 24 (12) พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 กำหนดให้มีผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในทุกระดับ อีกทั้งพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดให้ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมเป็นคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นกลไกสำคัญในการประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานอื่น ๆ ในระดับต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นผู้ดูแลฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว¹⁴ แต่ถึงอย่างไรในความเป็นจริงธุรกิจโฮมสเตย์ยังไม่ได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินในการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์เพื่อปรับปรุงบ้านหรือที่พักแรมให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว ซึ่งหากมีการปรับปรุงที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวแล้วก็จะส่งผลดีทางด้านเศรษฐกิจต่อ

¹³ จาก HOME STAY: รูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่ (รายงานการศึกษาวิชา การสื่อสาร นวกรรม สาขานิติศาสตร์พัฒนาการ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). เล่มเดิม.

¹⁴ จาก บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง, โดย เทิดชาย ช่วยบำรุง, 2552, กรุงเทพฯ: วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่นสถาบันพระปกเกล้า, สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

ท้องถิ่นนั้น ๆ หากได้รับการสนับสนุนอย่างเพียงพอ ซึ่งความเป็นจริงมีเพียงกองทุนสนับสนุนจากชาวบ้านหรือของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์เองเท่านั้น

ผู้เขียนเห็นว่ารัฐบาลน่าจะมึนโยบายให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่เจ้าของโฮมสเตย์หรือสนับสนุนด้านการเงินหรือส่งเสริมชุมชนในการปรับปรุงบ้านหรือที่พักแรมให้ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยว

(3) การประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ มีผู้เข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย ไม่ว่าจะเป็นชุมชนท้องถิ่น มัคคุเทศน์ เจ้าของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ ทุกหน่วยงานทุกคนมีความสำคัญในการพัฒนาโฮมสเตย์ทั้งสิ้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานของรัฐที่ใกล้ชิดกับชุมชนและถ่ายโอนภารกิจ ด้านการท่องเที่ยวโดยตรง ในการให้ความรู้ ความเข้าใจและวิธีการที่ถูกต้องในการท่องเที่ยวโฮมสเตย์หรือการประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ แต่อย่างไรก็ตามด้วยระบบราชการมีการโยกย้ายสับเปลี่ยนตำแหน่งหน้าที่อยู่เสมอ ทั้งจากการโยกย้ายโดยคำสั่งจากส่วนกลางและการโยกย้ายโดยสมัครใจของเจ้าหน้าที่ ทำให้งานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวโฮมสเตย์จึงต้องอาศัยระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่อให้สัมฤทธิ์ผลที่ยาวนานกว่างานด้านอื่นจึงสะดุดหยุดลงไม่ประติดประต่อ อาจทำให้เจ้าหน้าที่นั้นให้ความสำคัญของการท่องเที่ยวน้อยลง ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีนโยบายภายในองค์กร จัดการให้ความรู้ความเข้าใจและวิธีการที่ถูกต้องในการท่องเที่ยวโฮมสเตย์หรือการประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์กำหนดบทบาทขององค์กรที่เกี่ยวข้องให้ชัดเจน จัดโปรแกรมการฝึกอบรม ให้ความรู้ด้านเทคนิคที่เหมาะสม เป็นต้น

จากที่ได้วิเคราะห์แล้วเห็นว่า แนวนโยบายของรัฐและแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อการประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ยังไม่ชัดเจนหรือเพียงพอที่จะกระตุ้นและฟื้นฟูส่งเสริมโฮมสเตย์เพื่อให้พัฒนาเท่าเทียมกับต่างชาติ รัฐจึงควรเข้ามาสนับสนุนโดยกำหนดนโยบายที่ชัดเจนเกี่ยวกับโฮมสเตย์ จึงควรมีนโยบายที่ชัดเจนและสนับสนุนให้ความรู้ ความรู้ความเข้าใจและวิธีการที่ถูกต้องในการท่องเที่ยวโฮมสเตย์หรือการประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ ทั้งแก่ชุมชน ชาวบ้าน หรือเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐและเพื่อไม่ให้ขัดต่อวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโฮมสเตย์ด้วย

4.5 ปัญหาการกำหนดหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่กำกับดูแลการประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์

แม้ว่าเป็นการจัดการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ประเภทกลุ่ม ซึ่งมีหน่วยงานและองค์กรที่เข้ามาเกี่ยวข้องหรือสนับสนุนการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ อาทิ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งรับโอนภารกิจด้านการท่องเที่ยวทุกประเภทมาจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และเป็นหน่วยงานหลักด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวโฮมสเตย์แต่เป็นหน่วยงานส่วนกลาง

ปัญหา คือ หน่วยงานใดที่จะเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์และบังคับใช้กฎหมายในเขตชุมชนได้ใกล้ชิดท้องถิ่นชนบทมากที่สุด

รัฐบาล ได้มีแนวนโยบายในการสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวสนับสนุนให้มีการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มขึ้น โดยการกำหนดอำนาจหน้าที่ไปสู่ท้องถิ่นทั้งในระดับจังหวัด เมือง หรือภูมิภาค ได้แสดงความพยายามเป็นอย่างมากที่จะส่งเสริมและรักษาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น (Local Tourism) ของตนเองไว้ตามที่ ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นเป็นที่เข้าใจว่ารัฐบาล มีนโยบายด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งเพื่อกระตุ้นและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ โดยใช้โฮมสเตย์เป็นเครื่องมือสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่นชนบท แต่จากที่ผ่านมาและการพิจารณาจากสภาพความเป็นจริง ความสำเร็จที่รัฐบาลต้องการนั้น ยังอยู่ห่างไกลความเป็นจริงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเทียบกับประเทศในทวีปยุโรป ที่มีการพัฒนาโฮมสเตย์ ซึ่งใช้เวลานานเกือบ 50 ปี กว่าที่จะประสบผลสำเร็จดังที่เห็นในปัจจุบัน¹⁵

แม้ว่ากรมการท่องเที่ยวจะมีนโยบายในการสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวและมีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและเป็นหน่วยงานหลักด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ แต่กรมการท่องเที่ยวก็เป็นหน่วยงานที่อยู่ในส่วนกลางตามหลักการกระจายอำนาจซึ่งตามความเป็นจริงนั้นกรมการท่องเที่ยวไม่สามารถที่จะกำกับดูแลธุรกิจโฮมสเตย์ได้อย่างทั่วถึง

ผู้เขียนเห็นว่า หน่วยงานที่สามารถกำกับดูแลธุรกิจโฮมสเตย์โดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น¹⁶ ในฐานะเป็นหน่วยงานส่วนท้องถิ่นถือเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนชาวชนบทมากที่สุดและมีความใกล้ชิดกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์และเป็นหน่วยงานหลักที่ควรเข้ามาใช้บังคับกฎหมายหรือควบคุมการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ เนื่องจากโฮมสเตย์ส่วนใหญ่จัดตั้งขึ้นในเขตชนบท อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีหน่วยงานที่สามารถใกล้ชิดชาวชนบทได้ทุกจังหวัด ตำบลและหมู่บ้าน เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น และรัฐได้มีการกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรการ

¹⁵ จาก *จัดโฮมสเตย์อย่างไรไม่ให้ผิดทาง* (สรุปการสัมมนาทางวิชาการ) (น. 18), โดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.).

¹⁶ มาตรา 4 “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” หมายความว่า องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้ง และยังได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว การทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของท้องถิ่น รวมทั้งหน้าที่จัดการดูแลสาธารณูปโภคไม่ว่าจะเป็น การคมนาคมทางน้ำ และทางบก หรือเรื่องการรักษาความสะอาด ความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง ตลอดจนหน้าที่การจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนด้วย พระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542.

ปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งกำหนดให้เทศบาลและองค์การปกครองส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง มีหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง สามารถจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งบำรุงรักษาศิลปประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น¹⁷ จึงเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทสำคัญในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่นในการคุ้มครองดูแลและมีส่วนสำคัญที่จะร่วมกับประชาชน ในการดูแล ควบคุม และจัดการทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของชุมชนท้องถิ่น ซึ่งการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่มยิ่งมีความจำเป็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้าไปกำกับดูแล ซึ่งการกำกับดูแลดังกล่าวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในลักษณะดังต่อไปนี้

(1) ยึดตามแนวนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยวหรือระเบียบของกรมการท่องเที่ยว โดยออกเป็นระเบียบขององค์การปกครองส่วนจังหวัด หรือองค์การปกครองส่วนตำบลนั้นเองเป็นข้อบัญญัติ เช่น ข้อบัญญัติองค์การปกครองส่วนตำบล ข้อบัญญัติเทศบาล ให้ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติและวางโทษสำหรับการฝ่าฝืนข้อบัญญัตินั้นด้วย

(2) อาจจะทำออกประกาศของตนเองได้ เพื่อเป็นแนวทางหรือออกหลักเกณฑ์ให้ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ปฏิบัติตาม โดยการออกประกาศหรือหลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ให้ครอบคลุมถึงมาตรการเพื่อความปลอดภัย ราคาห้องพักหรือราคาในการนำเที่ยว การให้บริการตลอดจนการจัดสาธารณูปโภคไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ในท้องถิ่นนั้นได้ปฏิบัติในตนเองเดียวกันเพื่อลดการเอาเปรียบและมีความชัดเจนแก่ผู้พักอาศัย

ซึ่งอาจจะต้องมีการเสียภาษีสาธารณูปโภค อาจจะเก็บในรูปของสาธารณูปโภคในการขายอาหารหรือในการจัดการท่องเที่ยวที่มีลักษณะดังกล่าวด้วย

การจะประกอบกิจการโฮมสเตย์แบบกลุ่ม ควรจะขอประกอบกิจการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนและโฮมสเตย์มากที่สุดอีกทั้งสามารถให้ความคุ้มครองและดูแลความปลอดภัยให้แก่ผู้พักอาศัยและในขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดูแลเรื่องสิ่งแวดล้อมด้วย

¹⁷ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542, หมวด 2 มาตรา 16.

บทที่ 5

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาการปรับใช้กฎหมายกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่มและแนวนโยบายของรัฐในการกำกับดูแลโฮมสเตย์แบบกลุ่มมาแล้ว ผู้เขียนจึงขอสรุปและเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

5.1 บทสรุป

เนื่องจากเกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่มีการปรับเปลี่ยน อันเกิดจากปัจจัยที่หลากหลาย จึงทำให้เกิดรูปแบบของการท่องเที่ยวใหม่ ๆ เกิดพฤติกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งการท่องเที่ยวโฮมสเตย์เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้ วัฒนธรรมประเพณี ที่แตกต่างกันของชาวชนบท ซึ่งเป็นลักษณะโดดเด่นเฉพาะของท้องถิ่น

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ แม้เป็นการให้บริการสถานที่พักอย่างหนึ่งแก่ผู้พักอาศัย เช่นเดียวกับโรงแรม รีสอร์ทหรือเกสต์เฮาส์ แต่การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์นั้นมีลักษณะเฉพาะอันเป็นเอกลักษณ์ของโฮมสเตย์คือ ผู้เข้าพักจะได้เข้าพักในบ้านของผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แล้ว ผู้เข้าพักยังได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติด้วย

ลักษณะของโฮมสเตย์ คือ เป็นที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท โดยเจ้าของบ้านได้ใช้พื้นที่บางส่วนภายในบ้านของตนเป็นห้องนอน ห้องนั่งเล่น ห้องน้ำและห้องอื่น ๆ สำหรับให้บริการแก่ผู้พักอาศัย โดยเป็นการเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติของชาวชนบท โฮมสเตย์จึงมีลักษณะที่ต้องพักอาศัยคาบเกี่ยวกันกับเจ้าของบ้าน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ได้อย่างชัดเจน โดยผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ได้มีการบริการทางด้านอาหาร การนำเที่ยวในสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งนี้ ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์จะคิดค่าบริการในราคาที่เหมาะสม

การใช้เกณฑ์รูปแบบการบริหารจัดการ ลักษณะทางกายภาพของที่พัก และลักษณะการให้บริการที่พักแก่ผู้มาพัก แบ่งประเภทของโฮมสเตย์ได้เป็น 3 ประเภท คือ โฮมสเตย์ประเภทกลุ่ม โฮมสเตย์ประเภทอิสระ และโฮมสเตย์กึ่งรีสอร์ทประเภทอิสระ

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่มโดยกลุ่มสมาชิกในชุมชนถือเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวโดยชุมชนกล่าวคือ มีการรวมกลุ่มของสมาชิกภายในชุมชนโดยการบริหารจัดการโดยชุมชน อาจจัดตั้งเป็นกลุ่ม ชมรมหรือสหกรณ์ ซึ่งสมาชิกภายในกลุ่มมีการร่วมกันทำกิจกรรม มีการประชุมร่วมกันเพื่อแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ซึ่งการรวมกลุ่มกันของเจ้าของบ้านซึ่งเป็นสมาชิกของกลุ่มที่จัดตั้งโฮมสเตย์อย่างน้อย 3 หลังคาเรือน มีการบริหารจัดการ แบ่งสรรผลประโยชน์เพื่อส่วนรวมร่วมกัน ชุมชนต้องมีสภาพแวดล้อมที่สวยงามเป็นธรรมชาติอันเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่ รวมถึงสามารถให้ผู้มาพักได้เรียนรู้และเข้าใจวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในชุมชนได้อย่างแท้จริง มีการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของชุมชนเพื่อเสริมรายได้ของสมาชิกในกลุ่ม

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ประเภทอิสระ เป็นการประกอบกิจการรายเดียว ไม่มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้น ๆ แต่อย่างใด ซึ่งในปัจจุบันการประกอบธุรกิจประเภทนี้ได้รับความนิยมมากขึ้น เนื่องจากการลงทุนน้อย ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์สามารถปรับเปลี่ยน ดัดแปลงบ้านเรือนของตนเองให้เป็นโฮมสเตย์เพื่อการบริหารที่พักอาศัยแก่นักท่องเที่ยวได้ การให้บริการแก่ผู้มาพักเป็นการดูแล เอาใจใส่อย่างใกล้ชิดโดยเจ้าของบ้านเสมือนว่าผู้มาพักคือคนในครอบครัว ทำให้ผู้มาพักเกิดความประทับใจและต้องการกลับมาพักอีกครั้งหนึ่ง รูปแบบและเวลาของกิจกรรมที่นำเสนอแก่ผู้มาพักสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความต้องการและความสะดวกของผู้มาพัก

การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์กึ่งรีสอร์ทประเภทอิสระ มีสภาพทางกายภาพของเรือนพักที่มีความสะดวกสบายพร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกมากมายสำหรับผู้มาพัก โดยผู้มาพักสามารถมีทางเลือกในการตัดสินใจตามความต้องการของตนเอง

ปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่เข้ามากำกับดูแลธุรกิจโฮมสเตย์เป็นการเฉพาะจึงก่อให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการในการปรับบังคับใช้กฎหมาย ทำให้ผู้เข้าพักโฮมสเตย์ไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิของตนได้อย่างเหมาะสม และทำให้การประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ขาดความเชื่อมั่นจากผู้พักอาศัย อันจะส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของประเทศ จากปัญหาที่เกิดขึ้นมีการปรับบังคับใช้กฎหมายโดยแบ่งเป็น

(1) ปัญหาด้านการปรับบทกฎหมาย เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้เข้าพักอาศัย แบ่งออกเป็น

1. กรณีการให้ความคุ้มครองด้านสัญญาและการโฆษณา ซึ่งในการเข้าจองห้องพัก ปัจจุบันไม่มีรูปแบบของการจองห้องพัก ต้องจองห้องพักด้วยวาจา ทำให้เกิดการคลาดเคลื่อนในวันเวลาเข้าพักได้ ก่อให้เกิดปัญหาในการเข้าพักโฮมสเตย์นำไปสู่ความเสียหายแก่นักท่องเที่ยวได้ จึงจำเป็นที่จะต้องมียุทธวิธีที่เป็นลายลักษณ์อักษรที่มีความชัดเจน เพื่อคุ้มครองสิทธิของ

นักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยว โฮมสเตย์ และสัญญาดังกล่าวผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ต้องคำนึงถึงข้อสัญญาโดยการจัดทำสัญญาเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่นักท่องเที่ยวด้วย

ด้านการโฆษณา การโฆษณาก็เป็นส่วนสำคัญอีกส่วนหนึ่ง ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ใช้ในการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวของตน ปัญหาส่วนใหญ่ที่เกิดขึ้นคือการโฆษณาทางด้านราคา ซึ่งราคาตามความเป็นจริงนั้นมักจะไม่ตรงตามราคาที่ได้โฆษณาไว้จึงก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ต้องคำนึงถึงการคุ้มครองผู้บริโภคด้านการโฆษณามาปรับใช้เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคและได้รับข้อมูลที่เป็นธรรมและเป็นความจริง

ซึ่งเมื่อพิจารณากฎหมายต่างประเทศ คือ กฎระเบียบในการควบคุมการรับรองของสถานประกอบการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มีการกำหนดมาตรฐานโฮมสเตย์เกี่ยวกับเว็บไซต์หรือการโฆษณา ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโฮมสเตย์ได้โดยง่ายและมีการให้บริการหรือสนับสนุนการบริการเป็นอย่างดี

ส่วนระเบียบเกี่ยวกับการจัดการการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ (Regulations for the Management of Home Stay Facilities) ของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ได้กำหนดถึงวิธีการกำหนดราคาห้องพักสำหรับห้องพักในโฮมสเตย์หรือการเปลี่ยนแปลงของอัตราห้องพักโฮมสเตย์นั้น จะต้องได้รับการแก้ไขโดยการดำเนินการและจะถูกรายงานไปยังผู้มีอำนาจปกครองส่วนท้องถิ่น และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงจะต้องไม่สูงกว่า อัตราคงที่ที่ได้กำหนดไว้แล้ว

ซึ่งลักษณะเช่นนี้จะทำให้เกิดความมั่นใจแก่ผู้เข้าพักหรือนักท่องเที่ยวว่าจะได้รับความเป็นธรรมและก่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

2. กรณีเกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้เข้าพัก เนื่องจากไม่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดความรับผิดชอบในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้เข้าพักอาศัยจึงนำบทบัญญัติในเรื่องละเมิดมาปรับบังคับบังคับใช้ในเรื่องดังกล่าว ทำให้ผู้เข้าพักต้องพิสูจน์ถึงความผิดของผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ถือเป็นภาระแก่ผู้เข้าพักในการที่จะต้องหาพยานหลักฐานต่าง ๆ จึงทำให้ผู้เข้าพักไม่ได้รับการคุ้มครองสิทธิของตนได้อย่างเหมาะสม

เมื่อพิจารณาจึงนำบทบัญญัติในเรื่องการฝากทรัพย์สินวิธีเฉพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรมมาปรับใช้โดยอาศัยหลักกฎหมายใกล้เคียง ปรับใช้ในส่วนภาระการพิสูจน์ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ทรัพย์สินของผู้เข้าพักโฮมสเตย์ โดยผู้เข้าพักไม่ต้องพิสูจน์ถึงความผิดที่เกิดขึ้นแต่ภาระหน้าที่ดังกล่าวตกแก่ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องรับผิดชอบในความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทรัพย์สินของผู้เข้าพัก หากผู้เข้าพักได้เข้ามาพักยังโฮมสเตย์ดังกล่าวของตน โดยผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ต้องชดใช้ในความเสียหายที่เกิดขึ้นให้แก่ผู้เข้าพัก จึงถือได้ว่าผู้เข้าพักไม่ต้องรับภาระในเรื่องดังกล่าว

กรณีความเสียหายแก่ชีวิตร่างกาย ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินจากการเข้าใช้บริการ โฮมสเตย์ บทบัญญัติเรื่องละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์สามารถนำมาปรับใช้กับความเสียหายที่เกิดขึ้นดังกล่าวได้ ไม่ว่าจะเกิดขึ้นจากผู้ประกอบการโฮมสเตย์เองหรือตัวแทนหรือสัตว์เลี้ยงของผู้ประกอบการโฮมสเตย์ก็ตาม นำบทบัญญัติดังกล่าวมาปรับใช้ได้ แต่อย่างไรก็ตามปัญหาที่เกิดขึ้นคือภาระการพิสูจน์จะตกแก่ผู้เสียหาย ตามหลักที่ว่า ผู้ใดกล่าวอ้างผู้หนึ่งมีภาระการพิสูจน์ ซึ่งผู้เสียหายจะต้องพิสูจน์ให้เห็นว่าผู้ก่อความเสียหายกระทำครบองค์ประกอบความผิดตามบทบัญญัติในเรื่องละเมิด อีกทั้งการหาพยานหลักฐานในการกระทำผิดนั้นด้วย จึงถือเป็นอุปสรรคในการใช้สิทธิเรียกร้องและเป็นภาระแก่ผู้เข้าพักอาศัย เนื่องจากผู้เข้าพักอาศัยมักเป็นนักท่องเที่ยว นักเดินทางซึ่งเป็นคนต่างถิ่น ทำให้ไม่คุ้นเคยและถือเป็นอุปสรรคในการพิสูจน์ต่าง ๆ ถึงแม้ว่าบทบัญญัติในเรื่องละเมิดบางมาตราจะผลักภาระการพิสูจน์ไปยังฝ่ายผู้ก่อความเสียหายก็ตาม

เมื่อพิจารณากฎหมายต่างประเทศ คือ สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ในระเบียบเกี่ยวกับการจัดการการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ (Regulations for the Management of Home Stay Facilities) มีการกำหนดให้เป็นหน้าที่ของผู้ประกอบการในการจัดการเอาประกันภัยความรับผิด โดยให้ผู้ประกอบการซื้อนโยบายการประกันภัยความรับผิดที่มีความคุ้มครองที่เกี่ยวข้องกับชีวิตหรือร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้พักอาศัยในความสูญหายหรือความเสียหายที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้เข้าพักที่ได้รับความเสียหายได้รับการเยียวยาโดยบริษัทประกันภัยอย่างทันทั่วถึง ซึ่งทางประเทศสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) มีการกำหนดเงินคุ้มครองขั้นต่ำในความเสียหายแต่ละกรณีที่เกิดขึ้นแก่ผู้เข้าพัก คือ กรณีการบาดเจ็บต่อร่างกายมนุษย์หรือความตายต่อคนหรือในแต่ละเหตุการณ์ หรือความสูญเสียชีวิตหรือความเสียหายต่อทรัพย์สินในแต่ละเหตุการณ์ ยังกำหนดวงเงินความคุ้มครองในแต่ละเหตุการณ์ และกำหนดระยะเวลาที่เอาประกันไว้ด้วย และกำหนดให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามประกาศหรือข้อกำหนดท้องถิ่นหากมีการออกประกาศหรือข้อบังคับ

เมื่อพิจารณาเห็นได้ว่าการจัดโฮมสเตย์แบบกลุ่ม เป็นการรวมกันของชาวบ้านที่จัดตั้งโฮมสเตย์ภายในชุมชน จึงเป็นสิ่งที่ง่ายหากมีการจัดการประกันภัยผู้พักอาศัยโดยการร่วมกันของโฮมสเตย์ในชุมชน ที่เป็นโฮมสเตย์แบบกลุ่ม อีกทั้งเป็นการลดต้นทุนในการซื้อประกันภัยดังกล่าวด้วย

(2) ปัญหาเกี่ยวกับแนวนโยบายของรัฐและการกำหนดหน่วยงานในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์

1. กรณีปัญหาเกี่ยวกับแนวนโยบายของรัฐ ซึ่งการจัดการท่องเที่ยวประเภทกลุ่มเป็นการรวมกันของชาวบ้านที่จัดโฮมสเตย์รวมกันภายในชุมชนเพื่อจัดตั้งโฮมสเตย์แบบกลุ่มจึงเป็นสิ่งสำคัญที่รัฐจะต้องเข้ามาควบคุมดูแลโดยการกำหนดแนวนโยบายของรัฐเพื่อเป็นการสนับสนุน

และส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์รวมทั้งกำหนดมาตรฐานของโฮมสเตย์ เพื่อให้การท่องเที่ยวโฮมสเตย์นั้นมีมาตรฐานและถือว่าเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนอีกด้วย ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีแนวนโยบายที่ชัดเจนในการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ อีกทั้งยังขาดความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนและยังขาดการสนับสนุนทางด้านการเงินจากรัฐเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ให้พัฒนามากยิ่งขึ้น

2. กรณีปัญหาการกำหนดหน่วยงานในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ แม้ว่าเป็นการจัดการท่องเที่ยวโฮมสเตย์ประเภทกลุ่ม ซึ่งมีหน่วยงานและองค์กรที่เข้ามาเกี่ยวข้องหรือสนับสนุนการท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ อาทิ กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งรับโอนภารกิจด้านการท่องเที่ยวทุกประเภทมาจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และเป็นหน่วยงานหลักด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวโฮมสเตย์แต่เป็นหน่วยงานส่วนกลาง ปัญหาคือหน่วยงานใดที่จะเข้ามากำกับดูแลการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์และบังคับใช้กฎหมายในเขตชุมชนได้ใกล้ชิดท้องถิ่นชนบทมากที่สุด เพื่อก่อให้เกิดการจัดการอย่างเป็นระบบและตรวจสอบการบริการที่ไม่ได้รับมาตรฐานอันจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้เข้าพักอาศัยและส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศได้

เมื่อพิจารณากฎหมายต่างประเทศ คือ สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ในระเบียบเกี่ยวกับการจัดการการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ (Regulations for the Management of Home Stay Facilities) มีการกำหนดให้ผู้มีอำนาจในการบริหารและอำนวยความสะดวกโฮมสเตย์คือ กระทรวงการขนส่งและการสื่อสาร เทศบาล องค์กรปกครองท้องถิ่น โดยเห็นได้จากการมอบอำนาจหน้าที่ในการจัดการโดยตรง เช่น การให้อำนาจผู้ปกครองท้องถิ่นสำหรับการลงทะเบียน การจ่ายการลงทะเบียน การรับรองการจดทะเบียนโฮมสเตย์ อีกทั้งผู้มีอำนาจปกครองท้องถิ่นมีอำนาจในการตรวจสอบสถานที่พักโฮมสเตย์ให้เป็นไปตามระเบียบนี้ด้วย

5.2 ข้อเสนอแนะ

ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากโฮมสเตย์เป็นธุรกิจขนาดเล็กและมีลักษณะการดำเนินการเป็นแบบเฉพาะตัว แตกต่างกับธุรกิจอื่น ๆ ซึ่งกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันนำมาปรับบังคับใช้เพียงบางส่วนเท่านั้น อีกทั้งยังไม่มีกฎหมายที่ควบคุมถึงโฮมสเตย์เป็นการเฉพาะ จึงก่อให้เกิดผลกระทบต่อผู้พักอาศัยโฮมสเตย์ในการที่จะได้รับสิทธิการคุ้มครองและการเข้าใช้บริการโฮมสเตย์ดังกล่าว ดังนั้น ผู้เขียนเห็นควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชนบทมากที่สุด ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรในการกำกับดูแลการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ให้เป็นมาตรฐานที่ส่วนกลางกำหนด แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อาจออกระเบียบท้องถิ่นได้เพื่อดูแลการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ในด้านต่าง ๆ รวมทั้งด้านสิ่งแวดล้อมด้วย แต่อย่างไรก็ตาม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะออกระเบียบดังกล่าวนี้ให้ชัดเจนหรือยกเว้นหลักเกณฑ์ของส่วนกลางไม่ได้ โดยให้ผู้ประกอบการได้ปฏิบัติและวางโทษสำหรับการฝ่าฝืนระเบียบดังกล่าวด้วยโดยควรมีความชัดเจน มีรายละเอียด ในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) กำหนดหลักเกณฑ์การคุ้มครองผู้เข้าพักโฮมสเตย์

1. กำหนดให้มีการทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรที่มีความชัดเจน โดยทำเป็นใบสมัคร-ใบตอบรับ และสัญญาดังกล่าวมีทั้งสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ สัญญาดังกล่าวจะต้องมีลักษณะที่เหมือนกันและจะต้องระบุถึง ข้อมูลเกี่ยวกับตัวเจ้าของบ้านและผู้พักอาศัย สถานที่ตั้งและสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง จำนวนห้องพักและจำนวนคนที่สามารถเข้าพัก ห้องน้ำและห้องส้วม ราคาที่พักพร้อมอาหาร สิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ รวมทั้งกำหนดมาตรฐานในเรื่องค่าธรรมเนียมและความรับผิดชอบด้วย

หน่วยงานที่เป็นผู้ออกรูปแบบของสัญญา ผู้เขียนเห็นว่าควรเป็นองค์กรส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ ภายใต้ระเบียบของกรมการท่องเที่ยวที่ให้อำนาจไว้ เพื่อให้มีความเป็นมาตรฐาน ซึ่งโฮมสเตย์ในท้องถิ่นนั้น ควรใช้สัญญาในรูปแบบเดียวกัน

2. การคุ้มครองด้านการโฆษณา ต้องมีการควบคุมการโฆษณา ฉะนั้นการทำการโฆษณาดังกล่าว ควรมีการตรวจสอบ เกี่ยวกับการโฆษณาว่าตรงตามความเป็นจริงหรือไม่ ผู้บริโภคต้องได้รับข้อมูลที่เป็นธรรมและเป็นความจริง ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ต้องมีการแก้ไขข้อมูลในการโฆษณาโฮมสเตย์ของตนเสมอ หากมีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลโฮมสเตย์ของตน

3. กำหนดเรื่องการคุ้มครองผู้ใช้บริการด้านราคาและการบริการอื่น ๆ คือ การกำหนดราคาห้องพักโฮมสเตย์ ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงอัตราราคาที่พักซึ่งต้องรายงานราคาดังกล่าวแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ต้องแสดงราคาห้องพัก กฎระเบียบของโฮมสเตย์ การแสดงป้ายเตือนในสถานที่หวงห้าม และแผนที่จุดเงินในสถานที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจนและมีแสงสว่างเพียงพอในห้องพัก

การกำหนดหรือตรวจสอบถึงการบริการทางด้านอาหารในการที่โฮมสเตย์ดังกล่าวมีการบริการทางด้านอาหารประกอบด้วย โดยผู้ประกอบธุรกิจจะต้องคำนึงถึงความสะอาด ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะเป็นสำคัญเพื่อเป็นการป้องกันและคุ้มครองผู้บริโภค

อีกทั้งมีการกำหนดข้อห้ามของผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ซึ่งไม่อาจกระทำได้เป็นการคุ้มครองผู้เข้าพัก เช่น

- 1) ผู้ประกอบธุรกิจไม่อาจชักชวนผู้เข้าพักโดยการตะโกนหรือโดยวิธีที่ผิดกฎหมายอื่น ๆ
- 2) ผู้ประกอบธุรกิจไม่อาจบังคับให้ผู้เข้าพักซื้อสินค้า

3) ผู้ประกอบธุรกิจไม่อาจเพิ่มหรือขึ้นราคาค่าบริการหรือค่าใช้จ่ายหรือแสวงหาผลกำไรโดยใช้วิธีการที่ผิดกฎหมาย

4) ผู้ประกอบธุรกิจไม่อาจติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกที่อาจละเมิดความเป็นส่วนตัวของผู้เข้าพักหรือมีส่วนร่วมในพฤติกรรมใด ๆ ที่อาจก่อความวุ่นวายในการพักอาศัย

5) ผู้ประกอบธุรกิจไม่อาจขยายขนาดการดำเนินงานของโฮมสเตย์โดยไม่ได้รับอนุญาต

(2) กำหนดความรับผิดของผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ในความสูญเสียหรือเสียหายในทรัพย์สินของผู้เข้าพักไว้อย่างชัดเจนและเป็นความรับผิดเด็ดขาดตามสัญญา อันมีลักษณะเช่นเดียวกับบทบัญญัติความรับผิดในเรื่องฝากทรัพย์สินวิธีเฉพาะสำหรับเจ้าสำนักโรงแรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ คือ ผู้ประกอบธุรกิจต้องรับผิดโดยผู้เข้าพักไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ความผิดของผู้ประกอบธุรกิจ เพียงแสดงให้เห็นว่ามีกรเข้าพักโฮมสเตย์เท่านั้นแต่ควรกำหนดจำนวนความรับผิดจำกัดในทรัพย์สินแต่ละประเภทว่าผู้ประกอบธุรกิจจะรับผิดชอบไม่เกินจำนวนเท่าใด

นอกจากนี้ผู้เขียนเสนอว่าควรกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์มีหน้าที่ซื้อประกันภัยความรับผิด เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่ผู้เข้าพักได้รับความเสียหายแก่ชีวิต อนามัยและร่างกาย อันเกิดจากการเข้าใช้บริการโฮมสเตย์นั้น ๆ เหมือนเช่นสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)

การประกันภัยความรับผิดอันเกี่ยวกับธุรกิจโฮมสเตย์เป็นการประกันภัยความรับผิดส่วนบุคคล (Personal Liability Insurance) ซึ่งกรมธรรม์ประเภทนี้บริษัทประกันภัยสัญญาว่าจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในนามของผู้เอาประกันภัย เพื่อความเสียหายอันเกิดแก่ร่างกายหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่นอันเนื่องมาจากความรับผิดของผู้เอาประกันภัย โดยการระบุนรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) กรณีบาดเจ็บทางร่างกายหรือถึงแก่ความตายต่อคน
- 2) กรณีบาดเจ็บทางร่างกายหรือถึงแก่ความตายอันเกิดจากเหตุการณ์ต่าง ๆ
- 3) กรณีการสูญเสียหรือความเสียหายต่อทรัพย์สินในแต่ละเหตุการณ์
- 4) ค่าประกันรวม

แต่ถึงอย่างไรอัตราค่าประกันดังกล่าวนั้น อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงตามกฎหรือประกาศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหากมีข้อเสนอหรือเงื่อนไขที่ดีกว่าสำหรับผู้บริโภค

เมื่อพิจารณาถึงข้อดีข้อเสียของการจัดให้มีการเอาประกันภัย

ข้อดีคือ ในแง่ของผู้เข้าพัก คือ ทำให้ผู้เข้าพักได้รับการชดใช้เยียวยาความเสียหายได้รวดเร็ว ลดขั้นตอนการนำคดีขึ้นสู่ศาล และถือว่ามีที่น่าเชื่อถือ ความมั่นใจในการเข้าพัก

โฮมสเตย์แห่งนั้นมากยิ่งขึ้นหากมีความเสียหายเกิดขึ้นซึ่งผู้เสียหายจะได้รับการเยียวยาความเสียหายตามจำนวนเงินที่คุ้มครองและถือว่าเป็นวิธีที่เป็นธรรมแก่ผู้เข้าพักอาศัยโฮมสเตย์

ในแง่ของผู้ประกอบการธุรกิจ คือ สามารถป้องกันความเสี่ยงไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเงินหรือความเชื่อมั่นของผู้เข้าพักที่อาจเกิดขึ้นหากเกิดความเสียหายดังกล่าวขึ้น โดยการผลกระทบไปยังผู้รับประกันอีกทั้งสร้างความเชื่อมั่นในโฮมสเตย์ของตนด้วย

ข้อเสีย คือ ทำให้เพิ่มต้นทุนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจในการเสียเบี้ยประกัน แต่ผู้เขียนเห็นว่าการประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่ม หากมีการทำประกันภัยในความเสียหายโฮมสเตย์ในกลุ่มร่วมกันเสียเบี้ยประกัน โดยการทำประกันภัยประเภทกลุ่ม ทำให้เป็นการลดต้นทุนแก่ผู้ประกอบการธุรกิจในการเสียเบี้ยประกันซึ่งถือว่าเป็นผลดีแก่ผู้ประกอบการธุรกิจดังกล่าว

ผู้เขียนเห็นว่า หากผู้ประกอบการธุรกิจจัดหาประกันภัยความรับผิดชอบ กรณีเกิดความเสียหายขึ้นแก่ผู้เข้าพัก โดยครอบคลุมถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ชีวิต อนามัย และร่างกายซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่ายและเป็นการสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้พักอาศัยด้วย

(3) กำหนดหลักเกณฑ์ในด้านความปลอดภัยที่เกี่ยวกับสถานที่พักโฮมสเตย์แบบกลุ่ม คือ กำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจจัดการบ้านพักและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งอาคารสถานที่ ตลอดจนสุขอนามัยที่ดีโดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและตำรวจภายในท้องที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบดูแลความสงบเรียบร้อย เช่น

- 1) ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์จะต้องตรวจสอบถึงสุขอนามัยและความปลอดภัยของเครื่องคัมและอาหารที่มีอยู่ในสถานที่โฮมสเตย์
- 2) ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์ต้องรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยความสะอาดและความสงบความในและรอบ ๆ สถานที่โฮมสเตย์
- 3) ต้องมีการจัดเตรียมหมอนมุ้งของห้องพัก ห้องน้ำ ห้องส้วมและมีการเปลี่ยนทำความสะอาดทุกครั้งหลังจากมีการใช้งานแล้ว
- 4) มีการจัด โปรแกรมทางวัฒนธรรมพื้นบ้านให้ความสนใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ รักษาความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและหลีกเลี่ยงการรบกวนชุมชนและสร้างความมั่นใจ ความปลอดภัยให้แก่ประชาชน

อีกทั้งเห็นควรให้ผู้ประกอบการธุรกิจโฮมสเตย์จัดบันทึกและทำรายงานการลงทะเบียนผู้เข้าพักอาศัยในรูปแบบหนังสือลงทะเบียนผู้พักอาศัยและหากผู้ประกอบการธุรกิจมีความสงสัยเกี่ยวกับผู้เข้าพักในเรื่องของยาเสพติด การพนันหรือมีส่วนร่วมอื่น ๆ ที่ทำให้เกิดความวุ่นวายในที่สาธารณะ อาวุธสินค้านำเข้าอันตรายหรือมีความสงสัยในพฤติกรรมที่จะก่ออาชญากรรมต้องแจ้งตำรวจท้องที่ให้เข้ามาตรวจสอบ

(4) กำหนดให้มีหลักเกณฑ์การสนับสนุนการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ เพื่อให้ผู้ประกอบการโฮมสเตย์มีกำลังใจในการบริหารจัดการ โฮมสเตย์ในทางที่ดีและโฮมสเตย์มีมาตรฐานมากยิ่งขึ้นเพื่อสร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นในการท่องเที่ยว โดยมีการจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์ฝึกฝนทักษะการให้บริการผู้พักอาศัยอย่างมืออาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการดูแลนักท่องเที่ยว และคุณภาพในการบริการที่จะสามารถสร้างความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวหรือแขกผู้มาพัก และกำหนดแนวทางในการให้รางวัลแก่สถานประกอบการโฮมสเตย์ที่มีการบริหารจัดการที่ดี อีกทั้งรัฐบาลต้องมีนโยบายพัฒนาที่ชัดเจน อันจะนำไปสู่การสร้างงานและการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

(5) กำหนดหน่วยงานหรือองค์กรในการกำกับดูแลโฮมสเตย์แบบกลุ่ม เนื่องจากเป็นโฮมสเตย์แบบกลุ่มรัฐจึงต้องเข้ามาให้การสนับสนุนหรือกำกับดูแลมากยิ่งขึ้น โดยให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจุบันคือ สำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบล หรือ อบต. และหรือสำนักงานเทศบาลตำบล เพื่อฝ่ายปกครองท้องถิ่นจะได้ให้ความคุ้มครองดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับเจ้าของบ้านและนักท่องเที่ยวผู้พักอาศัย อีกทั้งช่วยเผยแพร่การบริการของลูกบ้านออกไปอย่างกว้างขวาง บางแห่งอาจช่วยประสานงานกับสำนักงานการท่องเที่ยวของภาคเอกชนและภาครัฐด้วย เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความรู้และความเข้าใจสภาพของแต่ละบ้านและเป็นองค์กรที่มีอยู่ภายในหมู่บ้าน ตำบลนั้น ๆ เป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชนบทมากที่สุด อีกทั้งกำหนดให้กรมการท่องเที่ยวมีอำนาจครอบคลุมการรับรองมาตรฐานของโฮมสเตย์แบบกลุ่มด้วย

(6) กำหนดหน้าที่ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม ภายในและรอบบริเวณสถานที่พักโฮมสเตย์ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ดูแลและตรวจสอบเรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งกำหนดให้ผู้ประกอบการโฮมสเตย์ต้องรักษาความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยทั้งภายในและบริเวณรอบ ๆ สถานที่พักโฮมสเตย์

ผู้เขียนเห็นว่าเราควรจะเน้นเรื่องการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมเป็นหลัก ซึ่งหากจะจัดโฮมสเตย์โดยเน้นความสำคัญทางธุรกิจเป็นหลัก จะต้องมีการสร้างมาตรฐานของการจัดการโฮมสเตย์เป็นกรอบการดำเนินการ ประกอบด้วยรายละเอียดรายการนำเที่ยวพร้อมราคาที่ชัดเจน มีมาตรฐานการดำเนินการที่สามารถปฏิบัติได้จริงและสามารถสร้างความพึงพอใจกับนักท่องเที่ยวได้ ที่สำคัญจะต้องสามารถควบคุมได้

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- Homestay – Farmstay*. สืบค้นเมื่อ 19 มกราคม 2556, จาก
http://www.oocities.org/tourismclub2005/home_stay.htm
- เกาะยาวโฮมสเตย์ กลุ่มเกาะยาวร่วมใจ. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2556, จาก
http://www.kohyaohomestay.org/programe_3_province.html
- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, ประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง
 กำหนด มาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและมาตรฐานมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2555.
 กรมการท่องเที่ยว. *ท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์*. สืบค้นวันที่ 26 มกราคม 2556, จาก
<http://www.travel.in.th>
- _____. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.tourism.go.th/tourism/th/home/aboutus-02.php>
- กรมท่องเที่ยวสังกัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา*. สืบค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2556, จาก
<http://th.wikipedia.org/wiki>
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (ม.ป.ป.). *การส่งเสริมโฮมสเตย์*. สืบค้นเมื่อ 19 มกราคม 2556,
 จาก <http://www.homestaythai.org>
- กรุณา เดชาดิวงษ์ ณ อยุธา. (2537). *HOME STAY: รูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่*
 (รายงานการศึกษาวิชา การสื่อสารนวัตกรรม) สาขานิเทศศาสตร์พัฒนาการ
 คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กลุ่มประสานการพัฒนาบริการท่องเที่ยว สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวง
 การท่องเที่ยวและกีฬา.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.). *จัด Home Stay อย่างไรไม่ให้ผิดทาง* (เอกสารประกอบการ
 บรรยาย หลักสูตรอบรม) สรุปการสัมมนาทางวิชาการ. กรุงเทพฯ.
- _____. (2542, มกราคม – มีนาคม). “โฮมสเตย์ ฟาร์มสเตย์: ธุรกิจบริการจากเจ้าบ้านที่ดี,”
อุตสาหกรรมท่องเที่ยว, 1-4(18).

การส่งเสริมโฮมสเตย์. a holiday or other period abroad spent staying in the home of a local family, Oxford Dictionaries, สืบค้นเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม 2556, จาก <http://oxforddictionaries.com/definition/english/homestay>

ความรู้เรื่องบัตรมัคคุเทศก์. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2556, จาก

http://th.jobsdb.com/TH/EN/Resources/JobSeekerArticle/hospitality_editor16.htm?ID=730

ความหมายของโรงแรม, สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2556, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki/โรงแรม>.

คู่มือการโฆษณา การคุ้มครองผู้บริโภคด้านโฆษณา, สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2556, จาก

www.office/consumerprotection/คู่มือโฆษณา.pdf

คู่มือมัคคุเทศก์. บทบาทหน้าที่ คุณลักษณะ มารยาทและการวางตัวของมัคคุเทศก์. กรุงเทพฯ.

_____. มัคคุเทศก์องค์ประกอบสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ.

จิตติ ดิงศภักดิ์ และสุธีร์ สุภณิตย์. (2529). ความรู้เบื้องต้นแห่งกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วย ยืม

ฝากทรัพย์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์, โดย จิต เศรษฐบุตร.

จิตติ ดิงศภักดิ์. (2526). คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ว่าด้วยมูลแห่งหนี้

(พิมพ์ครั้งที่ 5).

ชมรมเรือเล็กเพื่อการท่องเที่ยวพื้นบ้านคลองสาน. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2556, จาก

<http://www.cbttthaidatabase.org/page/showpage.aspx?idindex=259>

ชัยศิลป์ อุตสาห์. (2553). มาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองนักท่องเที่ยวในธุรกิจ

ท่องเที่ยวเชิงเกษตร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

ชววิทย์ สิริเวชกุล. (2544, เมษายน – มิถุนายน). จุลสารการท่องเที่ยว, 20(2).

ตัวอย่างโฮมสเตย์แบบอิสระ เช่น หมู่บ้านคลองเรือ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดชุมพร. สืบค้นเมื่อ

10 กันยายน 2556, จาก www.klongrua.com

ตัวอย่างโฮมสเตย์กึ่งรีสอร์ทประเภทอิสระ ตัวอย่างเช่น ทอฝัน โฮมสเตย์ & บายเดอะซี เกาะจาน

หาดวนกร ทุ่งประดู่ ทัพสะแก, สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2556, จาก [http://www.torfun-](http://www.torfun-homestay.com/)

[homestay.com/](http://www.torfun-homestay.com/)

ตัวอย่างการประกอบธุรกิจโฮมสเตย์แบบกลุ่ม เช่น ชมรมเรือเล็กเพื่อการท่องเที่ยวพื้นบ้านคลองสาน,

โฮมสเตย์เกาะพิทักษ์ อำเภอลำสนวน จังหวัดชุมพร. สืบค้นเมื่อ 10 กันยายน 2556, จาก

<http://www.cbttthaidatabase.org/page/showpage.aspx?idindex=259>,

ทวีเกียรติ มินกนิษฐ. (2556). กฎหมายเบื้องต้นทางธุรกิจ (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2552). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง* (วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น สถาบันพระปกเกล้า). กรุงเทพฯ: คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- นนุช ทองเซตุ. (2545, กรกฎาคม – ธันวาคม). “โฮมสเตย์ (Home stay),” *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรดิตถ์*.
- นงลักษณ์ อยู่เย็นดี. (2546). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความชอบในการเข้าร่วมกิจกรรมโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นิรมล เปลียนจรรณู. (2547, 25 กรกฎาคม). *หลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพมาตรฐานโฮมสเตย์* (เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง การฝึกอบรมหลักสูตรมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย). กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว.
- ประกาศกรมการท่องเที่ยว, กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย, ราชกิจจานุเบกษา 31 ตุลาคม 2555.
- ประกาศกรมการท่องเที่ยว, กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย, ราชกิจจานุเบกษา 31 ตุลาคม 2555.
- ประชิด สกุงะพัฒน์ และคณะ. (2554). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: แสงดาวประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์.
- ประสิทธิ์ โฉมวิไลกุล. (2545). *คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 4-14* (มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ). กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- ไพฑูริศ เอกจริยกร. (2555). *คำอธิบาย ยืม ผักทรัพย์* (พิมพ์ครั้งที่ 12) กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ไพจิตร ปุญญพันธ์. (2553). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด* (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.
- พระราชบัญญัติ นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551
- พระราชบัญญัติ นโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 28 ก 5 กุมภาพันธ์ 2551.
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 109 ตอนที่ 38 (วันที่ 5 เมษายน 2535).
- พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16, 17 และ 18.

- พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 125 ตอนที่ 29 ก หน้า 1 (วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2551).
- พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือนและที่ดิน พ.ศ. 2475.
- พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 114 ตอน 72 ก (วันที่ 16 พฤศจิกายน 2540).
- พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540.
- พระราชบัญญัติอาหาร พ.ศ. 2522, ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 96 ตอนที่ 79 ฉบับพิเศษ หน้า 1 (วันที่ 13 พฤษภาคม 2522).
- มธุรส ปราบไฟรี. (2544, ตุลาคม-ธันวาคม). “โฮมสเตย์ กับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ,” *จุลสารการท่องเที่ยว*, 20(4).
- มหาวิทยาลัยทักษิณ. (ม.ป.ป.). *ความหมายของธุรกิจโรงแรม*. สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2556, จาก http://tsl.tsu.ac.th/courseware/260/lesson1/lesson1_3.html
- รัตนารักษ์ มหาสารานนท์. (2546). *ความต้องการโฮมสเตย์ของนักท่องเที่ยวในประเทศไทย* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- วารี นาสกุล. (2553). *คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด จัดการงานนอกสั่ง ลากมิควรได้*. กรุงเทพฯ: จีระราชการพิมพ์.
- เว็บท่องเที่ยวไทย รีวิวโรงแรม ร้านอาหาร แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว จองโรงแรม จองตั๋วเครื่องบิน. (ม.ป.ป.). *ท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์*. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2556, จาก <http://www.travel.in.th>
- วิสัยทัศน์ นโยบาย ยุทธศาสตร์ องค์การบริหารส่วนตำบล แม่เภา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2556, จาก <http://www.maengaotumbol.org/?history>
- ศนันท์กรณ (จำปี) โสทธิพันธุ์. (2553). *คำอธิบายนิติกรรม-สัญญา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ สนองชาติ. (2545, มกราคม). *คำอธิบายกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยนิติกรรมสัญญาและข้อสัญญาไม่เป็นธรรม* (แก้ไขเพิ่มเติม พิมพ์ครั้งที่ 7) (มกราคม 2545). กรุงเทพฯ: นิติบรรณาการ.
- ศุมล ศรีสุขวัฒนา. (ม.ป.ป.). *บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตาม พรบ.การสาธารณสุข กับ HIA*. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2556, จาก <http://env.anamai.moph.go.th/main.php?filename=home2011>

- ศูนย์บริหารกฎหมายสาธารณสุข. (ม.ป.ป.). *ประชาชนได้อะไรจากพระราชบัญญัติการสาธารณสุข*
พ.ศ. 2535. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2556, จาก www.law.anamai.moph.go.th
- สมชัย ศิริบุตร. (2556). *หน่วยที่ 4 สัญญาฝากทรัพย์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมพงษ์ จิระวิฑูรกิจ. (2546). *มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นเกาะ*
(วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ สามัคคีธรรม, สุจิตรา สามัคคีธรรม, นุสรา บุญสนอง และ สมชาย กำปั่นทอง. (2551).
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ*
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554), สืบค้นเมื่อ 4 พฤษภาคม 2556, จาก
<http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=90>
- _____. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)*, สืบค้นเมื่อ 4
พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=91>
- _____. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554)*, สืบค้นเมื่อ 4
พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=139>
- _____. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559)*, สืบค้นเมื่อ 4
พฤษภาคม 2556, จาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid=395>
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (ม.ป.ป.). *แนะนำสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา*
ปี 2551. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2556, จาก
http://www.fda.moph.go.th/www_Fda/FdaIntro/FDAIntro.pdf
- สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, *ระเบียบสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว*
ว่าด้วย การใช้เครื่องหมายรับรองมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย.
- สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว. (ม.ป.ป.). *ฐานข้อมูลผู้ประกอบการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์*. สืบค้นเมื่อ
15 กรกฎาคม 2556, จาก <http://122.155.9.59:8081/stm4/NewReport/report513.jsp>
- สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว. *ฐานข้อมูลผู้ประกอบการท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์*. สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม
2556, จาก <http://122.155.9.59:8081/stm4/NewReport/report513.jsp>
- สุธีร์ สุภนิตย์. (2544). *คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ วิชาเอกเทศสัญญา 2 ยี่มและ*
ฝากทรัพย์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์. (ม.ป.ป.). *การบังคับใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ศูนย์กฎหมายและ
การพัฒนาสิ่งแวดล้อม คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: นิติธรรม.
- สุขุม สุภนิตย์. (2552). *คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. (2555, 25 มิถุนายน). *การจัดการที่พักแบบโฮมสเตย์ (Home Stay)* (เอกสารประกอบการบรรยาย หลักสูตรอบรม) สาขาวิชาการท่องเที่ยว คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรก อำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสงคราม. (ม.ป.ป.). *การชำระภาษี ภาษีโรงเรือนและที่ดิน ภาษีป้าย ภาษีบำรุงท้องที่* (เอกสารประชาสัมพันธ์). สมุทรสงคราม.
- อภิรัตน์ โกสุมา. (2543). *การพัฒนากฎหมายโรงแรมเพื่อการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อรพิมพ์. (2542, มกราคม-มีนาคม). *อุตสาหกรรมท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*, 18(1-4).
- อารยา ศานติธรรม, สุภาพร แก้วก่อ เลี้ยวไพโรจน์ และศราวุธ เปรมใจ. (2551). *การพัฒนาศักยภาพ ที่พักแบบสัมผัสวัฒนธรรมชนบทเพื่อส่งเสริมชุมชนท่องเที่ยวยั่งยืน กรณีศึกษาอำเภอ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม*.
- ฮอลิเดย์ ทัวร์. (ม.ป.ป.). *โรงแรมคืออะไร รีสอร์ทคืออะไร*. สืบค้นเมื่อ 27 พฤษภาคม 2556, จาก http://www.holidaytours.in.th/thai/hotel_is.html

ภาษาต่างประเทศ

- A holiday or other period abroad spent staying in the home of a local family, Oxford Dictionaries, Retrieved July 16, 2013, from <http://oxforddictionaries.com/definition/english/homestay>
- A very exciting way to learn about a country, a culture, a way of life. A homestay means staying with a host family, perhaps for an extended period, while you're traveling in North America or abroad. You'll live in the host family's home and you'll participate in the family's daily life. Retrieved July 16, 2013, from <http://studenttravel.about.com/od/studentlodging/a/homestays.htm>.
- Bed and Breakfast Establishments, Retrieved August 20, 2013, from www.srpedd.org/by-laws/bednbreak.pdf
- California Agricultural Homestay Bill (AB 1258), Retrieved August 20, 2013, from <http://sfp.ucdavis.edu/agritourism/factsheets/ab1258>

California Agricultural Homestay Bill (AB 1258), Retrieved August 20, 2013, from

www.leginfo.ca.gov/.../ab_1258_bill_19990226_introduce

Kansas Agritourism Promotion Act 2004 § 74-50,167.

Kansas Agritourism Promotion Act 2004 § 74-50,168.

Kansas Agritourism Promotion Act 2004 § 74-50,169.

Massachusetts General Laws Chapter 40A Section 9.

Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter I General Provisions, Article

Regulations for the Management of Home Stay Facilities, Chapter II Application, licensing, and
change of registration for home stay facilities, Article 6.

Statute for the Development of Tourism, Article 25.

Statute for the Development of Tourism, Chapter I. General Provisions, Article 2.

Statute for the Development of Tourism, Chapter III. Operation and Management, Article

32. Tourism Policies 2013, Retrieved August 20, 2013, from

http://admin.taiwan.net.tw/public/public_en.aspx?no=6.

The National Agricultural Law Center, States' Agritourism Statutes, Retrieved August 20, 2013,

From www.sfp.ucdavis.edu/files.144790.pdf

The National Agricultural Law Center, States' Agritourism Statutes State of Kansas, Retrieved

August 20, 2013, from www.NationalAgLawCenter.org

Tourism Policies 2013, Retrieved August 20, 2013, from

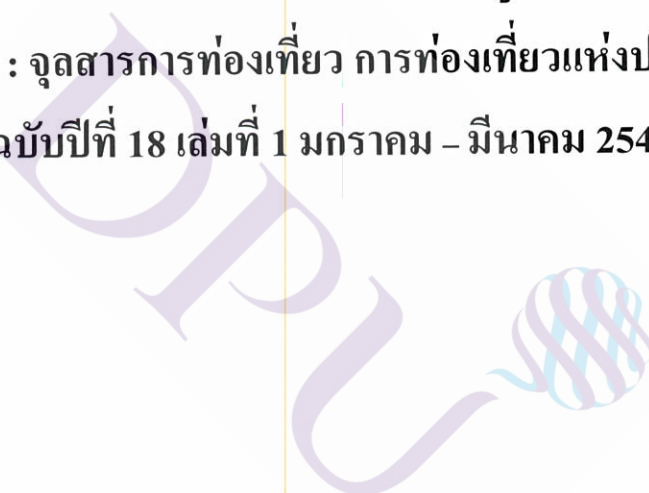
http://admin.taiwan.net.tw/public/public_en.aspx?no=6.

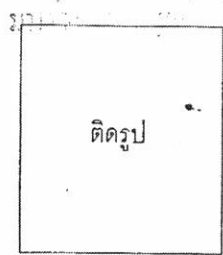

ภาคผนวก

ใบสมัครโฮมสเตย์และใบตอบรับโฮมสเตย์ของผู้ประกอบธุรกิจโฮมสเตย์
แหล่งที่มา : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
ฉบับปีที่ 18 เล่มที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2542

ใบสมัครโฮมสเตย์ เฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทย

- โปรดแจ้งถึง ..... ที่อยู่ .....
- ตำบล ..... อำเภอ .....
- รหัสไปรษณีย์ .....
- โทรสาร .....
1. ชื่อ ..... นามสกุล .....
2. บัตรประจำตัวเลขที่ ..... ที่อยู่ปัจจุบัน .....
- .....
- อำเภอ ..... จังหวัด ..... โทรศัพท์ .....
- โทรสาร ..... E-mail .....
3. อาชีพ .....
- ที่อยู่ทำงาน / สำนักงาน / บริษัท .....
- .....
- อำเภอ ..... จังหวัด ..... โทรศัพท์ .....
- โทรสาร ..... E-mail .....
4. ประวัติส่วนตัวสั้น ๆ
- 4.1 เกิดเมื่อ ..... / ..... / .....
- 4.2 สถานะปัจจุบัน โสด แต่งงาน หย่า
- 4.3 นับถือศาสนา .....
- 4.4 ครอบครัวท่านมีพี่น้องรวม ..... คน ท่านเป็นคนที่ ..... บิดา/มารดา มีชีวิต ดึงแก่กรรม
- 4.5 ชอบกินอาหารรส ไม่เผ็ด ปานกลาง เผ็ดมาก อื่น ๆ
- 4.6 งานอดิเรกของท่าน .....
- 4.7 ความสามารถพิเศษ .....
5. จุดประสงค์ของการเดินทาง (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ให้นำชื่อตามความต้องการของท่าน)
- เพื่อชมธรรมชาติ ป่า/น้ำตก เพื่อชมธรรมชาติทะเล/เกาะ
- เพื่อชมโบราณสถาน/พิพิธภัณฑ์ เพื่อรู้จักชีวิตพื้นบ้าน
- เพื่อรู้จักประเพณีพื้นบ้าน
- เพื่อดูงานการประกอบอาชีพพื้นบ้าน

6. พาหนะที่ท่านใช้เดินทาง (โปรดกรอกตัวเลขตามลำดับจากต้นทางถึงปลายทาง)
- เครื่องบิน ออกเวลา ..... น.   รถประจำทางปรับอากาศ ออกเวลา ..... น.
- รถไฟ ออกเวลา ..... น.   รถประจำทางธรรมดา ออกเวลา ..... น.
- เรือประจำทาง ออกเวลา ..... น.   รถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ออกเวลา ..... น.
- อื่นๆ ..... ถึงปลายทาง เวลาประมาณ ..... น.
7. ข้าพเจ้าต้องการพักแรมที่ ..... ระหว่างวันที่ ..... / ..... / .....
ถึงวันที่ ..... / ..... / ..... รวม ..... วัน จำนวน ..... คน (บ้านหนึ่งไม่เกิน 3 คน)
แล้วเดินทางออกจากที่นี่วันที่ ..... / ..... / ..... เวลา ..... น. โดยพาหนะ .....
..... เพื่อเดินทางกลับที่พักเดิม เพื่อเดินทางต่อ
อำเภอ ..... จังหวัด .....
8. ความสนใจที่เดินทางมาเพื่อ
- เข้าร่วมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ใหม่   เข้าร่วมและถ่ายภาพ   เข้าร่วมแลกเปลี่ยน
ความรู้ความคิดเห็น   อื่นๆ (กิจกรรมพิเศษ) .....
9. ข้าพเจ้ายินดีจ่ายค่าบริการระหว่างพักค้างแรม ..... วัน จำนวน ..... คน คือ
- 9.1 ค่าที่พัก ..... คืนๆ ละ ..... บาท/คน รวมเงิน ..... (.....)
- 9.2 ค่าอาหาร ..... มื้อ /คน รวมเป็นเงิน ..... (.....)
- 9.3 ค่าใช้จ่ายน้ำเที่ยวและน้ำชม (บริการต่อ 1 คน) ดังนี้
- ค่ารถท้องถิ่น ..... บาท
- ค่าเรือท้องถิ่น ..... บาท
- ค่าธรรมเนียมเข้าชมสถานที่ (พิพิธภัณฑ์/อุทยาน) ..... บาท
- ค่าบริการอื่นๆ ..... เป็นเงิน ..... บาท
- รวมทั้งหมด ..... รายการ รวมเป็นเงิน ..... (.....)
10. ชำระเงินโดย เงินสด ดราฟธนาคาร ธนาณัติ สั่งจ่าย ปณ. ....

ข้าพเจ้ายินดีปฏิบัติตามระเบียบ ตามประเพณีท้องถิ่น เพื่อร่วมเป็นผู้พัฒนาให้การท่องเที่ยว
เป็นไปอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

ลงนาม ..... ผู้สมัคร

(.....)

วันที่ ..... / ..... / .....

 ดิครูป

ใบสมัครโฮมสเตย์ สำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ

- ใบสมัครนี้เป็นของ ..... ที่อยู่ .....
 ..... ตำบล ..... อำเภอ .....
 จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์ .....
 โทรศัพท์ ..... โทรสาร .....
- เพื่อความสะดวกการสะกดที่ถูกต้อง ขอให้กรอกข้อความด้วยตัวพิมพ์ใหญ่
- ชื่อ ..... นามสกุล .....
  - หนังสือเดินทางเลขที่ ..... ออก ณ ประเทศ .....
  - ที่อยู่ปัจจุบัน .....
 .....
 .....
 ประเทศ ..... โทรศัพท์ .....
 โทรสาร ..... E-mail .....
  - ที่อยู่สุดท้ายก่อนที่ท่านเดินทางถึงที่นี่ .....
 .....
 โทรศัพท์ ..... โทรสาร .....
  - อาชีพ .....
 ที่อยู่บริษัท / สำนักงาน .....
 ..... ประเทศ .....
 โทรศัพท์ ..... โทรสาร ..... E-mail .....
  - ประวัติส่วนตัวสั้น ๆ
    - เกิดเมื่อ ..... / ..... / .....
    - สถานะปัจจุบัน โสด แต่งงาน หย่า
    - นับถือศาสนา ..... เชื้อชาติ ..... สัญชาติ .....
    - ท่านไม่กิน หมู เนื้อ ปลา น้ำจืด อาหารทะเล อื่น ๆ .....

- 6.5 ชอบกินอาหารรส ไม่เผ็ด ปานกลาง เผ็ดมาก
- 6.6 งานอดิเรกของท่าน .....
- 6.7 ความสามารถพิเศษ .....
- 6.8 นอกจากภาษาอังกฤษ ท่านอยากให้เจ้าของบ้านพูดกับท่านด้วยภาษา
 เยอรมัน ฝรั่งเศส อิตาลี เกาหลี ญี่ปุ่น
 จีน อื่น ๆ
7. วัตถุประสงค์ของการเดินทาง (โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ใ้หน้าข้อที่ท่านต้องการ)
☐ เพื่อชมธรรมชาติ ป่า/น้ำตก	☐ เพื่อชมธรรมชาติทะเล / เกาะ
☐ เพื่อชมโบราณสถาน / พิพิธภัณฑ์	☐ เพื่อรู้จักชีวิตพื้นบ้าน
☐ เพื่อรู้จักประเพณีพื้นบ้าน	☐ เพื่อดูงานการประกอบอาชีพพื้นบ้าน
8. พาหนะที่ท่านใช้เดินทาง (โปรดกรอกตัวเลขตามลำดับจากต้นทางถึงปลายทาง)
-		
--	--
☐ เครื่องบิน ออกเวลา ..... น.	☐ รถประจำทางปรับอากาศ ออกเวลา ..... น.
☐ รถไฟ ออกเวลา ..... น.	☐ รถประจำทางธรรมดา ออกเวลา ..... น.
☐ เรือประจำทาง ออกเวลา ..... น.	☐ รถมอเตอร์ไซด์รับจ้าง ออกเวลา ..... น.
☐ อื่น ๆ	ถึงปลายทาง เวลาประมาณ ..... น.
9. ข้าพเจ้าต้องการพักแรมที่ ..... ระหว่างวันที่ ..... / ..... / .....
ถึงวันที่ ..... / ..... / ..... รวม ..... วัน จำนวน ..... คน (บ้านหนึ่งไม่เกิน 3 คน)
แล้วเดินทางออกจากที่นี้วันที่ ..... / ..... / ..... เวลา ..... น. โดยพาหนะ .....
เพื่อเดินทางกลับที่พักเดิม เพื่อเดินทาง
ต่อไปเมือง ..... จังหวัด .....
10. ความสนใจที่เดินทางมาเพื่อ
-			
--	--	--
☐ เพื่อชมเพื่อเพิ่มประสบการณ์ใหม่	☐ เพื่อชมและถ่ายภาพ	☐ เพื่อชมแลกเปลี่ยน
ความรู้ความคิดเห็น	☐ อื่น ๆ	
11. ข้าพเจ้ายินดีจ่ายค่าบริการระหว่างพักค้างแรม ..... วัน จำนวน ..... คน คือ
- 11.1 ค่าที่พัก ..... คืน ๆ ละ ..... บาท/คน รวมเงิน ..... (.....)
- 11.2 ค่าอาหาร ..... มื้อ /คน รวมเป็นเงิน ..... (.....)

11.3 ค่าใช้จ่ายนำเที่ยวและนำชม (บริการต่อ 1 คน) ดังนี้

ค่ารถท้องถิ่น ..... บาท   ค่าเรือท้องถิ่น ..... บาท

ค่าธรรมเนียมเข้าชมสถานที่ (พิพิธภัณฑ์/อุทยาน) ..... บาท

ค่าบริการอื่น ๆ ..... เป็นเงิน ..... บาท

รวมทั้งหมด ..... รายการ รวมเป็นเงิน ..... (.....)

12. ชำระเงินโดย เงินสด   ธนาณัติ สั่งจ่าย ปณ. ....

โอนเงินธนาคาร .....

บัญชีธนาคารเลขที่ .....

13. บุคคลที่สามารถติดต่อฉุกเฉิน ชื่อ .....

ที่อยู่.....

.....

ประเทศ .....

โทรศัพท์ .....

โทรสาร .....

E-mail .....

ข้าพเจ้ายินดีปฏิบัติตามระเบียบ ตามประเพณีท้องถิ่น เพื่อร่วมเป็นผู้พัฒนาให้การท่องเที่ยวเป็นไปอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

ลงนาม ..... ผู้สมัคร

(.....)

วันที่ ..... / ..... / .....

ใบตอบรับโฮมสเตย์

ชื่อ (กลุ่มที่จัด) ..... ที่อยู่ .....

ตำบล ..... อำเภอ ..... จังหวัด .....

รหัสไปรษณีย์ ..... โทรศัพท์ ..... โทรสาร .....

เรียน .....

ที่อยู่ .....

โทรศัพท์ .....

เมื่อเราได้รับใบสมัครโฮมสเตย์จากคุณแล้วได้พิจารณาเห็นว่า คุณสมควรที่จะเข้าพักบ้าน ,
(นาย/นาง/นางสาว) .....

เลขที่ ..... ตำบล .....

อำเภอ ..... จังหวัด ..... รหัสไปรษณีย์ .....

โทรศัพท์ ..... โทรสาร .....

1. ประวัติสั้น ๆ เจ้าของบ้าน

1.1 อายุ ..... ปี เกิดวัน ...../...../..... / สถานะปัจจุบัน โสด แต่งงาน หย่า

1.2 ที่บ้านมีผู้พักอาศัย คือ สามเณร/ภรรยา บุตรชาย ..... คน อายุ ...../...../..... ปี

บุตรสาว ..... คน อายุ ...../...../..... ปี ญาติ..... คน หญิง ชาย

.....คน อายุ ...../...../.....ปี

1.3 ประกอบอาชีพ .....

1.4 ภาษาต่างประเทศที่พูดได้ คือ .....

2. การเดินทางจาก (ตลาดหรือเส้นทางที่เจ้าของบ้านกำหนด) ถึงที่พักสะดวก ดังนี้

2.1 .....

2.2 .....

2.3 .....

2.4 บ้านพักอยู่ใกล้ (จุดสังเกต/จุดหมายตา) .....

.....

3. บ้านพักมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก

- 3.1 รถยนต์ส่วนตัว เรือส่วนตัว รถมอเตอร์ไซด์
 รถจักรยาน อื่น ๆ .....

3.2 เครื่องไฟฟ้าใช้ระบบ 220 W คือ

- โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องซักผ้า
 ตู้เย็น อื่น ๆ .....

3.3 เราได้จัดที่พักบริการท่าน

- ห้องพัก + ห้องน้ำส่วนตัว ห้องโถงของบ้าน + ห้องน้ำรวมกัน
 ห้องพัก + ห้องน้ำรวม อื่น ๆ .....

ข้าพเจ้ายินดีต้อนรับท่านเข้าพัก จำนวน ..... คน ระหว่างวันที่ ...../...../.....
 ถึง ...../...../..... โดยจะพบท่านที่ .....

ลงชื่อ .....เจ้าของบ้าน

(.....)

...../...../.....

The Application for Home Stay

Name of Applicant .....

Address .....

Tel. .... Fax. ....

Please fill in this form with capital letters.

1. Name .....

2. Passport No. .... Issued by (County) .....

3. Present Address .....

Country .....

Tel. .... Fax. ....

4. Address of your last stay .....

.....

Tel. .... Fax. ....

5. Occupation .....

Office address .....

Country ..... Tel. ....

Fax ..... E-mail .....

6. Personal data

6.1 Date of birth .....

6.2 Present Status   Single   Married
                                  Separated   Divorced

6.3 Religion ..... Nationality .....

6.4 Food you do not consume .....

Pork   Beef   Freshwater fish   Seafood

Others .....

6.5 Preferred flavour of food

No spice   Average   Very spicy

6.6 Hobbies .....

11. I will pay for my stay of ..... person (s) for ..... day (s)

As follows:-

11.1 Accommodation ..... Baht/night/person, totalling..... baht

11.2 Food ..... Baht / meal/person,totalling ..... Baht

11.3 Expenses on tour service and fees (Rate per person)

Bus fare ..... Baht

Boat fare ..... Baht

(Museum/park) Fees ..... Baht

Others ..... Baht

Total .....item (s). Total ..... Baht

12. Payment by cash Money Order payable at .....

Bank transfer

Bank account no. ....

13. Contact person in case of emergency

Name .....

Address .....

Country ..... Tel. ....

Fax. .... E-mail .....

I will be pleased to follow the community's regulations and traditions as a participant who helps to develop healthy and sustainable tourism.

.....(Signature)

( )

Applicant

...../...../.....

The Acceptance of Home Stay

Name (Organiser) .....

Address .....

Tel. .... Fax. ....

To .....

Address .....

Tel. .... Fax. ....

We have received and considered your application. It has been accepted

By Mr./ Mrs. / Miss .....

Address .....

Tel. .... Fax. ....

1. Data of the host

1.1 Age ..... yrs.

Date of birth ...../...../.....

Status Single Married Separated Divorced

1.2 Family members include Husband / wife

..... son (s)

Age ..... yrs.

Age ..... yrs.

.....daughter (s)

Age ..... yrs.

Age ..... yrs.

.....relative (s)

Male

Age ..... yrs.

Female

Age ..... yrs.

1.3 Occupation .....

1.4 Spoken foreign language (s) .....

2. Travel back home can be made easily from

- 2.1 .....
- 2.2 .....
- 2.3 .....
- 2.4 Nearby landmark .....

3. Facilities at home

- 3.1 private car   Private boat   Motorcycle
 Bicycle   Others .....
- 3.2 220-watt appliances
 TV   Radio   Washing machine
 Refrigerator   Others .....
- 3.3 Type of accommodation
 Room with a bathroom
 Living-room and a common bathroom
 Room and a common bathroom
 Others .....

I am pleased to welcome you and your group for a stay between ...../...../..... to
...../...../..... I will meet you at .....

.....(Signature)

( )

Host

...../...../.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล

ศิรินทร์ทิพย์ ราชแก้ว

ประวัติการศึกษา

ปีการศึกษา 2549 นิติศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

ทนายความ

